IMPACT 2018

Selections from **IPSMF** Grantee Media

INDEPENDENT AND PUBLIC-SPIRITED MEDIA FOUNDATION

IMPACT 2018

Selections from **IPSMF** Grantee Media

" All contents of this publication are copyrighted stories, originally published by grantees supported by the Foundation and are meant **For Private Circulation Only**. These stories cannot be copied, altered, transmitted or disseminated in any manner whatsoever, in part or whole, without prior consent of the respective online publications or IPSMF."

CONTENTS

Introduction 07

Governance

The Wire 09
What would urban sanitisation look like without caste?

IndiaSpend 12
Farmers suicide down 21% in 2016; Farming sector suicides at decade low

The Print 15
Modi govt wants to change how civil service entrants are allocated IAS, IPS, IFS, IRS.

EPW 18
The Aadhaar Game

Law

Live Law 20
Judges Appointment: A Ping Pong Game?

Community

Swarajya 23
How Kashi Became "Wireless"

Dool News 27
When gender becomes a liability

Down to Earth 30
Azaadi Ka Sangharsh: The Patthargarhi Movement

Science & Environment

Down To Earth 36
CSE study finds genetically modified ingredients in food products

Combating Fake News

EPW 40
Busted: Four myths on caste-based reservation policies

Alt News 45
Decoded: The business of Facebook pages – selling Modi, God, patriotism and more

Alt News 49
Audio analysis of the viral Araria video with alleged pro-Pak slogans raises suspicions

CONTENTS

Business

Azhimukham 51
Catholic church land deals in Kerala

The Caravan 61
On a wing and a prayer

The Ken 75
Things don't add up at Vakrangee

Hyperlocal

The News Minute 80
The human cost of expanding the Salem Airport

CGNet Swara 85
Work on road to our village started after CGNet report, many thanks…

The Better India 87
This Mumbai woman is a domestic help by day, stand-up comic by night!

Politics

Khabar Lahariya 89
Humans of the Hindu Yuva Vahini

Samachara 92
Mutt land grab

Opinion/Analysis

IndiaSpend 96
Minister to Parliament: No data on lynching. Here they are (including government's own).

The News Minute 99
The `loosu ponnu' in Tamil cinema and why she should retire.

Think Pragati 101
Men must step up now

The Print 104
Jio Institute declared top-notch by Modi govt, but you can't find it in Google search

A continuum … 105

INTRODUCTION

Given that India slid to 138 on the Press Freedom Index 2018, two ranks lower than the previous year and five since 2016, the fierce and inclusive reportage by Grantees of the Independent and Public-Spirited Media Foundation reflects an unshakeable determination to uphold the raison d'être of journalism: moral commitment to truth and an ethical pursuit of holding power to account in public interest.

Newsroom 2018 has selected stories from Grantee publications that showcase the breadth of subject covered meticulously by digital platforms in the course of this calendar year. More importantly, these represent a landmark logbook from a historical standpoint: a country in countdown-mode to election year 2019. The narratives underpin some of the most contentious issues in preceding months.

The Foundation's support to independent media allows the very essence of journalism to prevail on digital platforms whereas traditional media may face greater challenges led by conflict of ownership interest, paucity of space and faltering resources and revenues. The cross-pollination of the Grantee media outlets through syndication with legacy and broadcast media has also extended the impact of their stories.

As is well-established globally, journalism practised through online multimedia outlets has enabled far-reaching democratisation of media itself. For instance, media being consumed on smartphones is rising exponentially. Reports say that by 2022, more than 500 million Indians would own a smartphone. Most Indians under the age of 25 get their news primarily from phones.

Wide-ranging access to news is to be welcomed. With a caveat.

For, it is also true that, in turn, the Fourth Estate has found itself besieged from within its folds as the intrinsic mission of journalism vies with its "echo chamber" electronic and digital media hydra-heads. Without access to principled grants and aid, diligent "first drafts of history" may diminish dramatically in a country where ruler-interpretation and revisionism constantly lurks.

There is also the palpable fear of rumour-mongering and social media `forwards' passing off as news. Without the encouragement of the Foundation's philanthropists and the unflinching vision of the trustees the survival of quality media entities would be impaired dramatically and a vital distinction between information and informed journalism would blur even more rapidly into inanity. Instead, the Foundation has noted, happily, that Grantees have been enabled to steadfastly do the heavy-lifting for independent reportage.

Embedded in the DNA of digital news platforms is the characteristic mother lode of technology that enables it to spawn but also frequently casts them as headline subjects. In other words, media processes are dismantling, reshaping and catalysing journalism itself. While this is most obvious in the conflation of social media, digital media and the fake news industry, newer fault lines are emerging in the manner in which traffic is driven towards or away from credible news platforms; how media is consumed, and the business of new media itself.

The `big picture story' and long-form journalism apart, Newsroom 2018 also showcases new media forms such as podcasts and videos, citizen journalism and hyperlocal stories and selections from Kannada, Malayalam and Hindi. The stories are taken from 18 Grantee publications with corresponding outlines of the impact these have had. The main narratives are reproduced in full and edited to meet the format of this journal. The remaining selections are presented as brief summaries accompanied by impact statements.

We hope this publication will enthuse both our donors and our Grantees.

GOVERNANCE

The Wire carries an ongoing series titled Grit with a focus on the issue of manual scavenging and how various state and local governments are tackling it. On July 10, 2018 the headline was What would urban sanitisation look like without caste?

IMPACT

In this follow-up exposé, the reporters investigated how a district administration in Odisha ensures that the number of manual scavengers is recorded as zero even though it continues to use the services of the lower castes for this work.

The Wire

What would urban sanitisation look like without caste?

A case study of Angul in Odisha highlights just how much urban centres rely on lower castes when it comes to sanitation.

Sanitation in India's cities relies heavily on the most oppressed castes – the erstwhile untouchables, the Dalits. Not only is the work itself degrading, it is also performed under extremely hazardous conditions. But it is only when tragic incidents occur in the metros – as they did last year in Delhi and the beginning of this year in Mumbai and Bangalore, where manual scavengers died while fixing and cleaning sewers and cleaning septic tanks in hotels – that their social background, the indignities they face and the risks they take to keep cities clean come to public notice.

Results of a study conducted by the authors in the industrial town of Angul in Odisha shed light on how urban sanitation work perpetuates caste stereotypes, which are further reinforced by city residents.

Angul is an industrial city surrounded by a number of public and private sector mining companies. It became a Notified Area Council (NAC) in 1955, and was extended in 1977 to include two villages – Hulurisingha and Baniabahal – and a part of the Turanga forest. Angul became a municipality in 2008. It is spread over 19.24 square km and has 23 municipal wards. According to the 2011 Census, Angul has an urban population of 43,794, of whom 5,039 belong to Scheduled Castes and 1,473 to Scheduled Tribes. The Angul municipality has 27 slums, out of which 13 are unauthorised and 14 are authorised. The slum population is 10,950.

Sanitation in Angul city comes under the purview of the municipality. Currently, on-site sanitation with septic tanks and pit latrines is the practice in the city. The city largely has open drains, with only limited closed drains. Household waste, waste in the market place, garbage dumped by people, household toilet waste (from toilets connected to drains) and sludge collected by manual scavengers are all dumped into the drains.

Manual sanitation in urban centres rests on the caste system. The lowest castes, whose traditional occupation has been sweeping, scavenging and dealing with dead animals, work as sweepers and scavengers in urban

centres as well, keeping them clean. Their work as manual scavengers continues despite legal prohibitions. All municipal sweepers in Angul municipality are from the the Hadi and Ghasi SC communities, who live in slums and separate hamlets away from other castes. The Angul municipality employs sweepers both directly and through contractors. People from nearby villages are also recruited as sweepers, but no one other than lower castes is willing to work as a sweeper. The sweepers say that their work though considered dirty and degrading, and is readily available to them because there is no competition. A majority of them work as contractual labourers for low salaries.

The caste dimension escapes municipal officials. They do not see this as an anomaly; it is expected: 'Those who know the best are in the job' is the rational a municipal official gave, thus attaching a professional skill dimension to what is otherwise a consolidation of caste status quo.

The cleanliness of the city depends on a host of services – sweeping the streets, garbage collection, rag picking, cleaning the open drains, removal and disposal of dead animals, cleaning sewers and sometimes desludging toilet tanks where on-site sanitation is practiced and mechanisation is either not available or expensive, or manual cleaning is preferred by the residents for the reasons such as long gap of desludging turns faecal matter into solids that it becomes difficult for machines to clean, or because of the cost involved in diluting the solid waste that clients have to pay when they opt for mechanised cleaning.

The sweepers collect door-to-door garbage as well as garbage from the market and public buildings, they sweep the streets and clean the drains, cut bushes, spray mosquito oil, chlorinate the open wells and collect unknown dead bodies, both human and animal.

While the sweepers are mostly provided with gloves and boots – gloves to handle the garbage and cleaning of the drain, and boots to prevent contamination when they step into the drain to clean – they don't use them as they find them unwieldy. The officials are of the view that sweepers find these accessories/aids an obstruction to free movement. However, given the risk involved, the officials should be enforce the service rules that make it mandatory for sweepers to take precautions. But official will for that is missing.

Manual scavenging, though legally prohibited, is widely prevalent in Angul city. The state government is currently undertaking a survey to identify them. The sweepers work also as manual scavengers and clean private toilet tanks. The practice is not a secret, and is allowed to continue in the absence of mechanised methods of sludge disposal as well as residents' preference to get toilet tanks cleaned manually. High-income households, though well equipped with modern sanitation technology, use traditional ways of toilet cleaning by employing people from lower castes.

The sweepers take contracts privately and work during their free hours, usually at night. Though people who get their tanks cleaned manually say that they pay for gloves and a nasal band/cover, in most cases, there is no separate payment for this safety equipment; it is included in the payment for cleaning the tank.

Disposal of sludge is often the responsibility of the sweepers, as most households do not want to dump the sludge in their backyards. The sweepers have to take the waste away discreetly on their trolleys so as not to annoy the neighbours with the foul smell. They usually empty it into drains or water bodies, or on waste/forest land away from the city.

The city residents avoid the question of legality, often remarking that they are not the only ones who are using manual labour, or say that the law is not imposed. Some even say that the scavengers are willing to do the work; that they do not view manual scavenging as degrading. The municipal officials avoid talking about it, shrugging off the question with a brief answer that it is a deal between the employers and the scavengers, and the municipality is not involved.

Sweepers and manual scavengers are often treated with disdain. As one manual scavenger said, "People have an image about our caste – we are seen as dirty, alcoholic, badly behaved and wayward." His remarks reiterate the fundamental schism between the so-called upper and lower castes: the perceived purity and impurity of body.

Sanitation workers suffer policy negligence, and the nature of their occupation makes them vulnerable to risks involved in handling toxic waste manually. While it can be hoped that with an improved sanitation infrastructure there will be less physical risks to manual labour deployed in keeping the cities clean, the current policies and programmes are not adequate to eradicate manual scavenging. Though the National Urban Sanitation Policy 2008 directs cities to make city sanitation plan, most cities overlook this in their planning, let alone any systematic approach to eliminate manual scavenging. It is doubtful whether small municipalities that have a limited budget and mostly implement programmes have even the vision and resources to make strategic plans to eradicate manual scavenging. The national policies and programmes are based on assumptions that once insanitary latrines are replaced with sanitary ones, manual scavenging will stop. However, as we witnessed in Angul, the well-off sections do not hesitate to use manual scavengers to clean their toilet tanks.

The caste system is thus a visible presence in the sanitation practices in a city that otherwise is a modern industrial centre. The practices that have been legally challenged have social legitimacy due to traditional caste divisions and practices. Without caste, sanitation in Angul, as in other cities in India, threatens to get paralysed. Given the caste stratification, it seems quite unlikely that the social composition of the sanitation workforce will change in near future.

The challenge is to implement the legal restrictions as well as to make strategic plans to eliminate manual scavenging. While Swachh Bharat strives to make India open defecation free by 2019, it will be a fitting tribute to Mahatma Gandhi on his 150th birthday, if India can free itself from the practice of manual scavenging.

Ranjita Mohanty is a research consultant with the Centre for Policy Research, New Delhi. Anju Dwivedi is a senior researcher with the Centre for Policy Research, New Delhi. ■

iS.

GOVERNANCE

Data-journalism non-profit organisation IndiaSpend headlined the encouraging statistics of a decline in farmer suicides in a report on March 21, 2018. Not only were the suicides down 21%, in 2016 overall suicides in the farming sector was at decade low.

IMPACT

Journalists number-crunched and analysed government data to put the information in context. The detailed study of farming sector suicides was carried by Business Standard and other mainstream multimedia platforms, turning the necessary spotlight on a serious yet under-reported issue.

Farmers suicide down 21% in 2016; Farming sector suicides at decade low

The minister's reply, based on provisional data from the National Crime Records Bureau (NCRB), a division of the home ministry, did not reveal the causes for suicides in 2016.

Mumbai: As many as 6,351 farmers/cultivators committed suicide in 2016 across India, or 17 every day, according to the latest home ministry data. Suicides declined 21% from 8,007, or 22 every day, in 2015, data show.

Suicides in the farming sector declined 10%--from 12,602 in 2015 to 11,370 in 2016--according to this reply to the Lok Sabha (lower house of Parliament) by Parshottam Rupala, minister of state for agriculture and farmer welfare, on March 20, 2018.

The minister's reply, based on provisional data from the National Crime Records Bureau (NCRB), a division of the home ministry, did not reveal the causes for suicides in 2016.

"As per NCRB report of 2015, bankruptcy or indebtedness and farming-related Issues are reported as major causes of suicides among farmers/ cultivators," the minister said in his reply. "Family problems followed by Illness are reported as major causes of suicides among agricultural labourers."

Suicides of agricultural labourers increased 9% to 5,019 in 2016 (14 every day) from 4,595 in 2015 (13 every day).

Suicides in the agriculture sector declined 32% in 2016 from 2007, the lowest over the last decade. The most--17,368--suicides over the last 10 years were reported in 2009 .

India's agriculture growth rate has been volatile: From 1.5% in 2012-13 to 5.6% in 2013-14, -0.2% in 2014-15 to 4.9% in 2016-17 and 2.1% in 2017-18 (based on the first advance estimate).

India's agriculture sector is excessively dependent--52% of India's farmland is not irrigated--on the annual monsoons, which climate change is making ever more erratic, IndiaSpend reportedon June 8, 2017.

"The preponderance of small and marginal holdings makes this high volatility even more worrisome as small and marginal farmers are highly vulnerable to adverse climatic conditions," said the State of Indian Agriculture 2015-16 report.

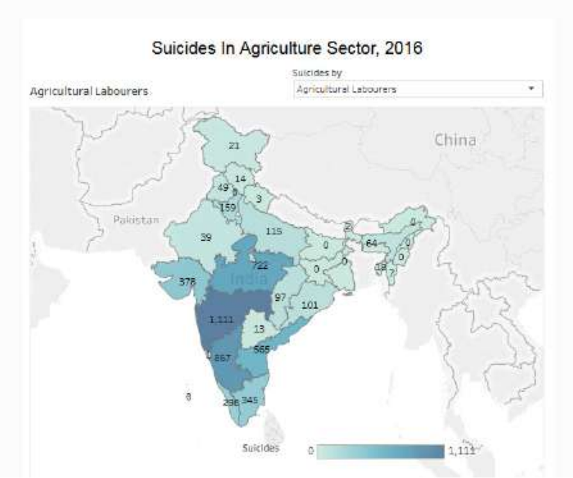

Maharashtra reported most farmer suicides in 2016

Maharashtra reported the most (40%) farmer/ cultivators suicides (2,550 or seven every day) in 2016, followed by Karnataka (1,212), Telangana (632), Madhya Pradesh (599) and Chhattisgarh (585).

Farmer suicides in Maharashtra declined 16% in 2016 from the previous year.

Maharashtra also reported the most (22%) suicides by agricultural labourers (1,111 or three every day) in 2016, a 12% decline over the previous year.

Maharashtra was followed by Karnataka (867), Madhya Pradesh (722), Andhra Pradesh (565), and Gujarat (378).

Over 35,000 farmers--landless and landed--from across Maharashtra marched 180-km to Mumbai demanding complete loan waivers and transfer of tribal land to farmers, IndiaSpendreported on March 12, 2018.

Maharashtra features among the top four states with forest areas over which traditional dwellers such as tribal cultivators can be given land rights, IndiaSpend reported on March 16, 2018.

However, the state rejects nearly two-thirds of claims of community or individual tribal ownership of forest land, shows an IndiaSpend analysis of tribal ministry data. Of the 364,358 claims received until October 10, 2017, the state had rejected 64% (231,856 claims).

Farmer suicides in Tamil Nadu increased 18 times from two in 2015 to 36 in 2016. In all, 381 suicides in agriculture sector were reported in Tamil Nadu in 2016.

As many as 144 cultivators and agricultural labourers ended their lives in Tamil Nadu between October and December 2016, and 106 farmers were reported to have committed suicide in one month, IndiaSpend reported on January 10, 2017.

The retreating northeast monsoon in 2016 was the worst ever over the last 140 years since 1876. On January 5, 2017, reservoirs in Tamil Nadu were at less than 20% of their capacity, citedas the worst ever for the state.

Farmers from Tamil Nadu were protesting in Delhi between April and July 2017, demanding loan waivers, revised drought packages, a Cauvery Management Committee, and fair prices for their products, the Hindustan Times reported on July 19, 2017. The farmers protested with skulls and pairs of femur bones supposedly of farmers who had committed suicide due to drought and debt.

Stressed and burdened by indebtedness, successive crop failures and low yields, 4,659 farmers ended their lives in 2015, IndiaSpend reported on January 2, 2017.

About 52% of India's agricultural households are indebted; with an average outstanding loan of Rs 47,000, according to Agricultural Statistics 2016 based on the National Sample Survey Office–Assessment Survey of Agricultural Households (Jan-Dec 2013), IndiaSpend reported on August 1, 2017.

Agricultural households with marginal holdings are the most indebted (64%) compared to 0.6% households holding large farms.

Nearly 70% of India's 90 million agricultural households spend more than they earn on average each month, pushing them towards debt, IndiaSpend reported on June 27, 2017.

Nine other states--Madhya Pradesh, Rajasthan, Uttar Pradesh, Punjab, Haryana, Karnataka, Tamil Nadu, Andhra Pradesh, and Telangana--witnessed farmer agitations and protests demanding farm loan waiver and fair pay over the last year.

More than 3,000 farmers from seven states protested in February 2018 demanding loan waivers and higher prices for their crops from the central government on February 23, 2018, Scroll.inreported on February 25, 2018.

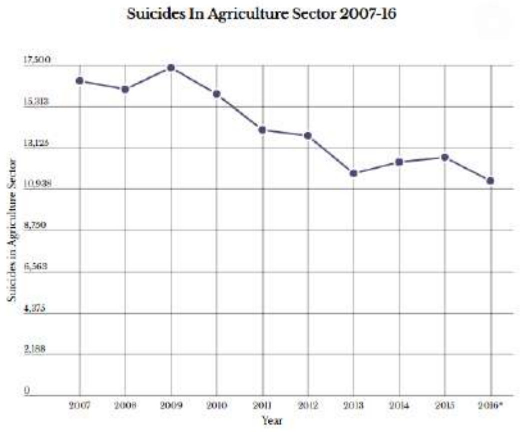

In June 2017, farmers in Madhya Pradesh's Mandsaur protested demanding better fair for produce and loan waivers in drought-affected regions of the state, The Hindustan Timesreported on June 7, 2017. Farmers agitated due to lack of government's response, according to sources, the report said. ■

(Mallapur is an analyst with IndiaSpend and FactChecker.)

ThePrint

GOVERNANCE

On May 20, 2018 The Print scooped the news that the central government was keen to change the way civil service recruits are allotted to its administrative arms. The report contended that the Modi govt wants to change how civil service entrants are allocated IAS, IPS, IFS, IRS.

IMPACT

The government reacted to the news by quickly clarifying that they were merely exploring such a proposal. It has dropped the plan for the moment.

Modi govt wants to change how civil service entrants are allocated IAS, IPS, IFS, IRS.

The PMO has proposed allocating the cadre and service to probationers only after they complete three-month foundation course. Govt says just a suggestion, no final decision taken.

New Delhi: The Modi government is considering a significant change in the existing rules to allocate the service as well as the cadre or state to those qualifying in the prestigious All India Civil Services Examination.

The PMO has sought the opinion of the cadre-controlling ministries on a proposal to allocate the cadre and the service to probationers only after they complete their three-month foundation course.

At present, qualifying candidates are immediately allocated the service as well as the cadre based on the ranks they secure in the examination, conducted by the Union Public Service Commission, for 24 all-India services including the premier Indian Administrative Service, the Indian Police Service, the Indian Foreign Service, and the Indian Revenue Service, among others.

If the proposal does come through, those cracking the prestigious exam may now have to endure a nerve-wracking three-month wait, until they complete their foundation course, to know about the service and cadre they are being allocated.

An earlier version of this report triggered strong reactions, with DMK working president M.K. Stalin demanding the immediate withdrawal of the proposal, calling it a move aimed at nullifying reservation for Dalits and backward classes.

Responding to the report, the central government issued a clarification. "DoPT sources clarified that no final decision has been taken and it is one of

the suggestions under consideration," a government spokesperson said in a statement.

Although senior officials in the know claimed the PMO had not explained the rationale behind the proposal, they pointed to other efforts by the Modi government to finetune and mould the civil services by getting new recruits to work in the national capital.

The government has also introduced a new cadre allocation policy this year for India's top bureaucracy to protect the national character of the all India services. The policy was aimed at stopping the services from turning regional in nature by letting officers choose from a variety of states as their cadre, aside from their home state by dividing the cadre into five zones.

One senior official, who spoke to ThePrint on condition of anonymity, cautioned that the government was only exploring the option and has hence invited views and suggestions of the cadre-controlling ministries, to see if the option is feasible. Nothing much should be read into it as of now, the official stressed.

Modalities unclear

The latest proposal has been incorporated into a letter that the Department of Personnel and Training (DoPT) last week forwarded to the cadre-controlling ministries.

The DoPT, while pointing out that the suggestions have come from the PMO, has sought the "consideration" and "necessary action" of the ministries so that the change could be implemented from this year. The letter has urged the ministries to examine the existing rules of service and provide their inputs on the matter within a week.

The letter has urged the ministries to study the feasibility of allocating service and cadre based on the combined score a candidate secures in the civil services examination and the foundation course.

The letter does not specify what criteria would be followed to assess a candidate's performance during the foundation course. It does not make clear whether the 'performance' in the foundation course would be solely based on an objective written examination or on other aspects to be assessed by the faculty or other officers of the academy.

The letter also does not mention how candidates would be assigned to the training academies.

At present, IAS and IFS (foreign service) probationers have their foundation course at the Lal Bahadur Shashtri National Academy of Administration (LSBNAA) in Mussoorie, while the probationers of other services are divided among the three training academies for their courses — the LSBNAA, the State Academy in Hyderabad and the State Academy in Bhopal.

If it does go through with the new proposal, the government will have to find a way to divide the probationers into the three academies.

Bureaucrats wary

Although the new proposal is still only being explored by the government, serving officers ThePrint spoke to had mixed reactions, with most expressing reservations.

One senior officer, who spoke on the condition of anonymity, said that the intention of the move may be to better assess candidates.

> *At present, IAS and IFS (foreign service) probationers have their foundation course at the Lal Bahadur Shashtri National Academy of Administration (LSBNAA) in Mussoorie, while the probationers of other services are divided among the three training academies for their courses — the LSBNAA, the State Academy in Hyderabad and the State Academy in Bhopal.*

"Today the qualifying candidates are assigned cadres and services just on the basis of their ranks, without adequate knowledge about the individual. The foundation course can help assess their conduct, behaviour and other such factors before they are assigned a premier service," the officer said.

But it could have high potential for misuse, he added: "Service allocation after foundation course will have tremendous potential for misuse unless it is done objectively and in a transparent way." With the proposal coming from the PMO, it would be difficult for the cadre-controlling ministries to say no, he added.

Another senior bureaucrat termed the proposal as being "sinister".

"If the service and the cadre allocation are determined on the combined score of the civil services examination and the score or performance of the foundation course, it will dilute the role of UPSC by increasing the interference of the executive," the officer said.

Yet another bureaucrat from the IAS said that it would lead to a lot of arbitrariness. "The papers, the subjects… the faculty and also the overall standards ….everything is different for different foundation courses. As result, there would be a lot of arbitrariness in something as crucial as service allocation for which candidates put in so much effort," the officer said.

"It is also unhealthy to make the probationers compete from day one of their foundation course; the camaraderie among them will be lost." ■

EPW

GOVERNANCE

Economic and Political Weekly calls it The Aadhaar Game. It is a pictorial navigation puzzle of the obstacles related to the biometric authentication that is mandatory to get rations and subsidised goods through the public distribution system.

IMPACT

The maze gives the reader a chance to virtually experience the PDS through the eyes of someone in, say, rural Jharkhand, who needs food rations. The maze follows the problematic features of the authentication system and works as a ready-reckoner for the complex processes that drive this delivery method.

EPW

The Aadhaar Game

Can you survive this maze to reach your food ration?

In the fragile and uncertain lives of poor people in Jharkhand, the public distribution system (PDS) provides a modicum of food and economic security. They keep their ration cards safely, visit the ration shop monthly, and get angry when the local PDS dealer cheats them.

A few years ago, a new system of Aadhaar-based biometric authentication (ABBA) for the PDS was first introduced in Ormanjhi block of Ranchi district, and then extended to other parts of Jharkhand. By May 2017, the entire state was covered, though some areas (about 15%–20%) were still in the "offline" mode.

Jean Drèze, Nazar Khalid, Reetika Khera and Anmol Somanchi conducted a survey in 32 randomly selected villages in Jharkhand, publishing their findings in a paper titled "Aadhaar and Food Security in Jharkhand:Pain without Gain?" in the Economic and Political Weekly in December 2017. In this feature, we map out scenarios using data from villages in which ABBA has been implemented.

Enter this maze to understand the many ways in which ABBA can create barriers and hurdles in the PDS, especially for the most vulnerable.

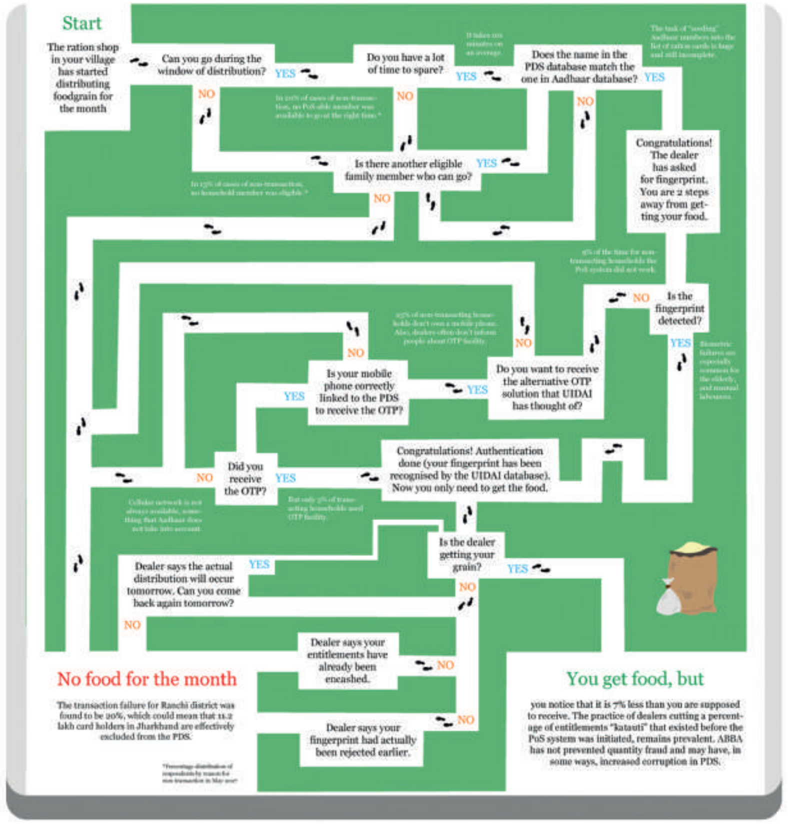

Based on: Aadhaar and Food Security in Jharkhand:Pain without Gain? | *Jean Drèze, Nazar Khalid, Reetika Khera and Anmol Somanchi*

Economic&PoliticalWEEKLY

engage

Live Law.in

ALL ABOUT LAW

LAW

Live Law's March 14, 2018 exclusive report questioned if judges' appointments had become a "ping pong game" and whether the judicial system was choking due to the tardiness in filling vacancies.

IMPACT

This cracker of a story was meticulously researched and led to two writ petitions being filed. The original online report was produced as annexure to the petitions. The Attorney General of India stated in court that the government started the appointments process. Follow-up stories were carried by a cross-section of the media.

Judges Appointment: A Ping Pong Game?

LiveLaw has been collecting data about the pending recommendation of names of persons for appointment as judges to different High Courts.

LiveLaw has been collecting data about the pending recommendation of names of persons for appointment as judges to different High Courts. The data collected about the High Courts of Allahabad, Mumbai ,Calcutta, Chatisgarh, Delhi, Gauhati, Gujarat, Jammu and Kashmir, Jharkhand, Karnataka, Madras, Madhya Pradesh, Punjab & Haryana and Tripura shows a very sad state of affairs regarding the status of appointment of judges to the High Courts.

For the Allahabad High Court, name of Basharat Ali Khan Khan is pending with the Central Government since 04.04.2016 after recommendation of the collegium. And the name of Muhammed Mansoor is pending with Central Government since 16.11.2016.

For the Calcutta High Court, name of Mohammed Nizamuddin was initially recommended by Supreme Court Collegium, which was returned by Central Government on 11.11.2016. The collegium again recommended the name on 15.11.2016 and that was returned again on 01.03.2017. The Collegium reiterated the name once again on 07.04.2017 and the name is still pending with the Central Government. Similarly names of Samba Sarkar , Sabyasaji Choudhary, RaviKapoor, Arindam Mukherji ,and Sakya Sen were recommended on 04.12.2017 by collegium but still the file is pending with the Central Government. The Calcutta High Court is functioning at less than half the strength of of sanctioned posts of 72, with 33 judges. So much so that Calcutta lawyers called for five days strike to protest delay in filling up of vacancies.

For Karnataka High Court, the name of Narendra Prasad is also pending with the Central Government for 11 months . Following a hunger strike staged by Karnataka lawyers for filling up vacancies, the Centre notified the appointment of five judges in Karnataka High Court. For Madras High court, the names of 9 persons including the name of Subrahmaniam Prasad, who is a Senior Advocate in the Supreme Court, are pending since 04.12.2017 with the Central Government

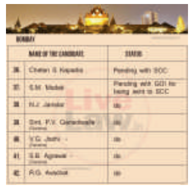

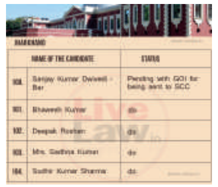

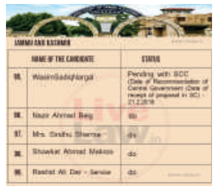

Harnesh Singh Gill was recommended for appointment as Judge of Punjab & Haryana High Court on 06.04.2017 , the same is pending with the Central Government. For Tripura, the name of Mr. Arindham Lodh was recommended by Supreme Court Collegium on 01.11.2017 and the same is still pending with Central Government.

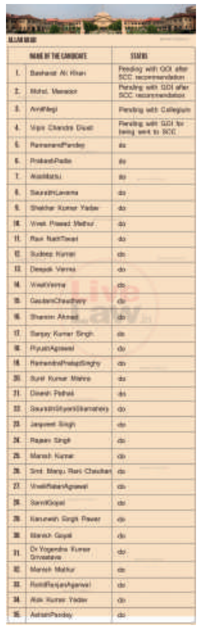

Though the Central Government is bound by the recommendation of the collegium, there is no stipulation as to the time frame within which the collegium recommendations have to be considered. It appears that the Central Government is making use of use of this loophole of lack of time-limit by sitting over files to defeat collegium recommendations. Similarly, there are many names pending before Supreme Court collegium and decision is not taken in a time bound manner.

The data collected by Live Law research team reveals that a staggeringly high number of more than 143 names are pending for judicial appointment. Most of such names are pending at the Government level, after clearance by the Supreme Court Collegium.

The names of persons recommended for Judgeship for various High Courts collected by Live Law research team are given in a chart below:

What Prevents CJI To Request The Union To Take Time Bound Decision On Recommendations? The data shows that Governmental inaction is at a height when it comes to appointment of judges and filling of vacancies in the judiciary. In a country with enormous dunes of piled up cases and more number being filed every single day, what is it that we legitimately expect from our government? Isn't the government aware of its crucial role in setting the justice delivery system in smooth functioning, with adequate number of judges to handle the work load?

The integrity of the judges is put to disrepute, because the common man, without understanding the huge pressure of workload on judges due to lack of adequate number of judges, attributes the case pendency to the effectiveness and attitude of the judges.

This puts a former CJI to much stress, and that was what the nation witnessed when CJI Thakur failed to veil his emotions at a public function and had to dry his eyes, while speaking of the judicial workload. Imagine, the CJI of this country had to literally plead to the government

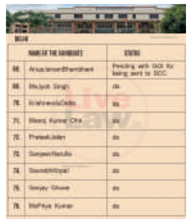

to fill judicial posts and to appoint adequate number of judges. The Prime Minister Narendra Modi who witnessed the candid disclosure of feelings by the Hon'ble CJI, responded in his usual masterly style stating that he was not a person who would merely walk away from issues of importance; the Prime Minister assured that he would study the matter seriously and would find a way. All this happened in April 2016.

The "way" is yet to be unravelled.

CJ, Thakur retired. Justice Khehar and after that Justice Dipak Misra took over the highest chair in the Supreme Court. None of them shared or expressed the concerns that Chief Justice Thakur did. Probably, the Chief Justice of India is over-stressed on matters that the whole nation has its eyes on, that judicial appointments might have taken a backseat priority. Still what prevents CJI to request the Union to take time bound decision on recommendations ?

Appointment To Supreme Court ; Case Of Justice KM Joseph And Sr. Adv. Indu Malhotra

The names of Justice K. M. Joseph and Indu Malhotra, Senior Advocate, have been pending with the Govenrment after their recommendations to elevation as SC judges by collegium during January 2018. Reportedly, the Centre is not favouring the elevation of Justice Joseph, and is objecting to his elevation for no reasons. However, the real reason for the objection is widely speculated as the Centre's unhappiness over Justice Joseph rendering judgment against the Centre by quashing imposition of presidential rule in Uttarakhand in May 2016. The artificial objection on seniority does not hold water, and appears to be an empty ruse to block the elevation of Justice Jospeh. Because, in the Third Judges Case it was categorically stated that merit was the predominant consideration for appointment as SC judge. Where, therefore, there is outstanding merit, the possessor thereof deserves to be appointed regardless of the fact that he may not stand high in the all India seniority list or in his own High Court– This was the pronouncement in 'Third Judges Case'. It is clear from the Collegium resolution on January 10 that it is aware of his position in the all-India seniority list, and yet recommended him, in view of his "outstanding merit". ■

#SWARAJYA
READ INDIA RIGHT

COMMUNITY

On May 16, 2018 Swarajya detailed How Old Kashi Became 'Wireless', probing the ancient quarters around the city's ghats and their descent into messy contemporaneity before reviving to disguise its scarring cable lines. A team from the Integrated Power Development Scheme (IPDS) rose to the challenge.

IMPACT

Tackling overhanging cables lines was complicated by the teeming populace of the city. The report detailed how the IPDS team, headed by Sudhakar Gupta, doggedly worked to ensure that all overhead cables in Old Varanasi were replaced with underground ones.

How Kashi Became "Wireless"

American author Samuel Langhorne Clemens, popularly known as Mark Twain, once remarked about Benares that it "is older than history, older than tradition, older even than legend and looks twice as old as all of them put together". That was decades before Varanasi got electricity.

American author Samuel Langhorne Clemens, popularly known as Mark Twain, once remarked about Benares that it "is older than history, older than tradition, older even than legend and looks twice as old as all of them put together". That was decades before Varanasi got electricity.

Until about three years ago, if Twain's ghost had visited old Kashi and noticed the maze of electrical wires running through its narrow lanes, he would've thrown in lots more "old" to his original quote. That's how dilapidated the city's power infrastructure looked.

During one of his earliest visits to his parliamentary constituency, Prime Minister Narendra Modi had quipped there were more wires in Varanasi than the number of power connections. He exhorted government officials to do something about it "so that some sun rays could penetrate the thick mesh and enter people's homes and streets".

Apart from being an eyesore, such labyrinthine model of power transmission is also to be blamed for electricity theft, transmission losses, faster infrastructure degradation, which in turn leads to frequent cuts, repairs and extra costs. Worse, people on the streets are in constant danger of falling victims to these hanging and swinging live wires.

In its very first budget, the Modi government announced the Integrated Power Development Scheme (IPDS), which was launched in Varanasi on 28 June 2015. Though primarily aimed at ensuring 24x7 power to all, it also intended to strengthen the sub-transmission network, metering, provisioning of solar panels at government buildings and so on, and was sanctioned an amount of Rs 572 crore. In the city, one of the themes was to replace overhead cables with underground ones, that is, to make the city "wireless".

It was no mean task.

"Kashi is thousands of years old. But its modern infrastructure looks as ancient. No civic body has kept any record of how the city has developed over the years. We didn't have any data on existing sewer and water pipelines, of BSNL [Bharat Sanchar Nigam Limited] or DISCOM [Distribution Company] cables. All this is very daunting for anybody who wants to fix the mess," says Sudhakar Gupta, the official-in-chief of IPDS project in Varanasi.

But he has done it.

Three years and several thousand man-hours later, the project is nearing completion and should be wrapped up by end of this month.

"The two-year work has finally concluded. As you talk to me, I am sending the last email related to the project," said Gupta, when we met him on Tuesday (8 May) at his office in the city's Nagar Nigam complex. Gupta is a senior official with Powergrid, the consultant for the project.

Incidentally, Gupta has family roots in Kashi. "Though I worked and stayed in Delhi all my life, this project brought me to my ancestral city. It's probably fate's way of giving me an opportunity to serve," he said.

Gupta has succeeded in executing arguably one of the most daunting power infrastructure projects in recent times not just in Varanasi but also in India. His formidable job entailed clearing the cramped, bustling, haphazard lanes of old Kashi of the maze of electrical wires running through them. He had to finish a long-pending task of underground cabling in the heart of the city.

Gupta sums up the project in numbers: "More than 700 people, 150 engineers, 25 consultants worked for months to lay down 1,500 km of cables underground in the 16 square km area: eight km along the ghats and stretching two km into the city. Around 50,700 consumers were given service connections. We had 40-50 different Whatsapp groups running at any given time during the course of the project. Any issues or problems that arose were solved quickly and without delay thanks to such an efficient communication channel that we had set up."

The numbers are impressive. Besides improving the aesthetics, the project has had a spillover effect. Power theft, which costs power DISCOMS hundreds of crores each year, has been curtailed drastically in the old Kashi area. The project has also brought down the aggregate technical and commercial (AT&C) losses from 45 per cent to less than 10 per cent. Legal connections have increased substantially. Customer complaints have come down from 8.7 per cent to 0.99 per cent. There are fewer power cuts. People no longer worry about winds or rains which were excuse enough for the power department to cut supply for fear of untoward incidents.

Gupta and his team have managed to save taxpayers' money too in the process. "The project is unique in the sense that we delivered the work at a lesser cost than estimated. We were sanctioned Rs 432 crore for the work but we are concluding it at Rs 370 crore," he said. Almost 60 per cent of the cost was borne by the government while the rest came from the local DISCOM. But it was Powergrid which had the keys to money coffers. It was the final authority in awarding contracts to various players and paying them for the work executed. This helped speed things up as the work didn't stop on account of lack of grants.

It's not just the money that Gupta and his team have saved. They have completed the project comfortably before the deadline. He is all praise for the cooperation his team received from the people. "People of Benaras have high tolerance. Barring one or two incidents, we got support of the people. Junction boxes would lay there for days in the open and they weren't misplaced," he said.

However, Gupta is upset at the way civic authorities are handling the boxes. "We have installed them. Now, it is the municipality's job to make sure they are well kept. At many places, one can see garbage accumulating under and near the boxes. Then, stray animals try to eat from that. They may get electrocuted. People should also take care that they don't litter near the boxes," he complains.

How are residents of old Kashi taking to this idea of going 'wireless'?

The IPDS team had divided old Kashi into 16 zones. It started its work from the spacious and less congested Kabir Nagar. In fact, a month after the project started, in November 2016, PM Modi dropped by Kabir Nagar during a tour of Varanasi before the crucial Uttar Pradesh polls, mainly to check the progress of his pet programme.

He was pleased and so are the residents. A retired professor from Banaras Hindu University Devesh Chand Pant told Swarajya that the mesh of electrical wires has disappeared and residents enjoy 24X7 power supply.

"Fantastic. The impact is just fantastic," Pant, 60, said.

A few kilometres away at Dashashwamedh Ghat, shop owners are less enthusiastic. While the main street leading to the Ghat has none of the unsightly wires, the narrow lanes on the sides still do. "Galiyan baaki hai (the lanes are left). Where is this hundred per cent electricity connection they are talking about," said Supaat Jaiswal, a shop owner. Jaiswal's neighbour, who did not wish to be named, complained that several streets that were dug up are not restored yet. Surprisingly, he also rued that the junction boxes set up under the IPDS have partially blocked the view of his shop. "Hamara toh nuksaan hi hua hai (We have suffered a loss)," he said.

Zonal IPDS officer Swapnil Soni, however, said the shop owners are so used to dodging electricity bills that paying for its use hasn't exactly pleased them. He added that the pending civic works of the project is out of the purview of IPDS. "It's the municipal body's job," he said.

As in the narrow side lanes near Dashashwamedh Ghat, those leading to famous temples like Kashi Vishwanath and Kaal Bhairav, and Ghats like Manikarnika and Harishchandra, too don't provide a respite from the unpleasant view of dangling wires.

"Unlike what they say, not more than twenty-five per cent of the mesh has been cleared. A lot of houses, including my own, have not got new power connections," said Sanjay Pandey, a shop owner near Manikarnika Ghat.

IPDS officials admit that there are some lanes that could not see 100 per cent underground cabling. "Some 15-20 lanes are left. It just wasn't possible," said Gupta. "Not all the wires are electricity cables. Most of the wires that you see still hanging in streets are those of telephone and cable."

A walk in these bustling lanes of old Kashi reveals the complexities involved. These serpentine routes are so narrow they can't fit a four-wheeler. In the particularly busy Kachauri Gali leading to Manikarnika Ghat - where many Hindus want to be cremated in the hope of attaining moksha - a pedestrian can't walk for half-a-

minute straight without stopping and leaning to give way to a cow or an arthi (dead body carried on shoulders by a group).

How does one dig up earth to lay cables without interrupting or causing inconvenience to the aggrieved families?

"In such lanes, all we would get was three to four hours. From past midnight to dawn," said Soni. "We would dig up the street and dump the soil manually in hand-driven carts in order to lay the wires. Before dawn, the street had to be restored to its previous state," he said.

"These lanes are always abuzz with festivities so the crowd never thins down. Some dignitary or the other keeps visiting too. Work slowed down several times due to such VIP [Very Important Person] movement," another officer Antariksh said.

There were also unexpected hurdles. Almost four months in 2016 and three months in 2017 were wasted due to heavy rains and floods along the Ganga, said Gupta.

In some areas, wary residents resisted the project fearing that the high density wires pose a danger. But such fears were finally allayed and work resumed.

In the absence of maps detailing existing water and sewer pipes, Powergrid workers often damaged them. Work would resume only after compensation was paid to the concerned agency.

A phrase you would often hear from proud residents of Kashi is that the city is made up of "mandir, galiyan and seedhiyan (temples, lanes and steps)". But while these may be the very pulse of the holy city, unregulated development around them has ensured that Kashi remains an unholy mess. "The tasks that normally take a couple of days cost the team well over two months in many cases," said Gupta.

He shared an anecdote, when the team stumbled upon a historical finding that would otherwise be exciting. "In one of those lanes, we discovered layers and layers of loose soil while digging up. The lane was more than a kilometre away from the Ganga. But our finding meant that the Ganga possibly flowed in a larger area than we know," he said. "It was an exciting discovery but for the job at hand, it was a headache."

In old Kashi, the degree of aesthetics and fresh power connectivity varies from area to area, but what residents throughout the city note is an increase in power supply, in many cases uninterrupted. In Chowk, Bhelupur, Maidagin and Godhowlia, residents said they see only occasional short power cuts, as opposed to nine to ten hours a day in the past.

"Earlier, even the slightest rains or winds would lead to power cuts. Not anymore," said a resident of Godhowlia Sanjay Yadav. "This has brought about major relief."

A resident of Bhelupur Shankar Lal Baranwal said he is saving money as he hardly uses generators for power now.

It was at Varanasi that Prime Minister Modi had launched the Rs 45,000-crore IPDS for the country. Last week, the project kick-started in Haridwar too, another city that needs urgent attention.

"The scale of the work was much larger in Varanasi. Haridwar seems so doable now," said Gupta.

"I can tell you, this was an ambitious project. And unprecedented in India."

Gupta has blazed a trail in this very first and a most complicated IPDS project in the country. The other officers heading similar programmes in different parts of the country have their work cut out for them. ■

COMMUNITY

In a candid video documentary When gender becomes liability that aired on January 30, 2018 Dool News delved into the taboo subject of the life of transgenders in Kerala and the sex reassignment surgery that they undergo.

IMPACT

The documentary reveals that primitive methods such as heated knives continue to be used for the surgery within the community. The video was widely shared on social media platforms. It has already had 682173 views. Law makers subsequently discussed initiatives to make the state transgender-friendly. In August 2018, the Kerala government announced it would help the community with sex reassignment surgery that met medical standards.

കേരളം വീണ്ടും മാതൃകയാകുന്നു; ലിംഗമാറ്റ ശസ്ത്രക്രിയയ്ക്ക് സർക്കാർ രണ്ടു ലക്ഷം നൽകും

കേരളത്തിൽ ട്രാൻസ്ജെൻഡർ പോളിസി വന്ന സമയത്ത് വളരെയധികം ആശങ്കകൾ ഉണ്ടായിരുന്നു. എന്നാൽ ഈ സർക്കാർ അധികാരമേറ്റതോടെ ഒരുപാട് മാറ്റങ്ങൾ പൊതു സമൂഹത്തിന്റെ ഭാഗത്ത് നിന്ന് ഉണ്ടാക്കാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടുണ്ട് എന്ന് ട്രാൻജെൻഡറും ക്വീർ റിഥം സംഘടന പ്രവർത്തക കൂടിയായ ശ്യാമ.

കൊച്ചി മഹാരാജാസിൽ കഴിഞ്ഞ ദിവസം പ്രവീൺ എത്തിയത് തന്റെ ഏറെ നാളത്തെ ആഗ്രഹ സഫലീകരണത്തിന്റെ ഭാഗമായിട്ടാണ്. ട്രാൻസ്ജെന്ഡർ വിഭാഗത്തിൽപ്പെട്ടവർക്ക് വിദ്യാഭ്യാസ സ്ഥാപനങ്ങളിൽ സംവരണം നൽകുന്നതിന്റെ ഭാഗമായിട്ടാണ് പ്രവീണടക്കമുള്ള ട്രാൻസ് വിഭാഗത്തിൽപ്പെട്ടവർ കോളേജ് തലത്തിൽ പഠനം പൂർത്തിയാക്കാൻ എത്തിയത്.

സംസ്ഥാനത്തെ കലാലയങ്ങളിൽ ട്രാൻസ്ജെൻഡറുകൾക്കായി രണ്ടുശതമാനം സീറ്റാണ് സർക്കാർ ഏർപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നത്.

കോളേജിൽ പഠനം നടത്താൻ ഈ വിഭാഗത്തിൽപ്പെട്ടവർ മുന്നോട്ട് വരുന്നതുൾപ്പടെയുള്ള സംസ്ഥാന സർക്കാർ ട്രാൻസ്ജെൻഡറുകളുടെ ക്ഷേമത്തിനായി നടത്തുന്ന പദ്ധതികളുടെ വിജയമാണ് പ്രവീണിന്റേതടക്കമുള്ളവരുടെ ജീവിതം എന്ന് പറയാവുന്നതാണ്.

സമാനമായ രീതിയിൽ കേരളത്തിന്റെ സ്വപ്ന സാഫല്യമായ കൊച്ചി മെട്രോയിലും ട്രാൻസ്ജെൻഡറുകൾക്ക് സംവരണം ഏർപ്പെടുത്തിയിരുന്നു. അവർക്ക് മെട്രോയിൽ തൊഴിൽ നൽകി സർക്കാർ വീണ്ടും മാതൃകയായിരിക്കുകയാണ്.

ഇപ്പോഴിതാ ട്രാന്ഡസ്ജെൻഡറുകളുടെ സാമൂഹിക വികസനത്തിന് പുതിയ പദ്ധതിയാണ് സർക്കാർ തലത്തിൽ നടക്കുന്നത്. സ്ത്രീയായോ പുരുഷനായോ ജീവിക്കാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്ന ട്രാൻസ് വിഭാഗത്തെ ഏറെ ബാധിക്കുന്ന വിഷയം സാമ്പത്തികമാണ്.

ലിംഗമാറ്റ ശസ്ത്രക്രിയയ്ക്കായി ലക്ഷങ്ങൾ വേണമെന്നിരിക്കെ ഇത് ട്രാൻസ് വിഭാഗങ്ങളുടെ ഐഡന്റിറ്റിയെ തന്നെ ബാധിക്കുന്നു. അതേസമയം ഇതിനൊരു പരിഹാരമെന്നോണം സർക്കാർ പുതിയ നിയമത്തിന് അടിത്തറയിട്ടിരിക്കുകയാണ്. തൊഴിലും വിദ്യാഭ്യാസവും ഇവർക്ക് നൽകിയതിനു പിന്നാലെ ട്രാൻസ്ജെൻഡറുകളുടെ ലിംഗമാറ്റ ശസ്ത്രക്രിയയുടെ ചെലവും വഹിക്കാൻ സംസ്ഥാന സർക്കാർ ഒരുങ്ങുന്നതായാണ് പുതിയ റിപ്പോർട്ടുകൾ.

കേരളത്തിൽ ട്രാൻസ്ജെൻഡർ പോളിസി വന്ന സമയത്ത് വളരെയധികം ആശങ്കകൾ ഉണ്ടായിരുന്നു. എന്നാൽ ഈ സർക്കാർ അധികാരമേറ്റതോടെ ഒരുപാട് മാറ്റങ്ങൾ പൊതുസമൂഹത്തിന്റെ ഭാഗത്ത് നിന്ന് ഉണ്ടാക്കാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടുണ്ട് എന്നാണ് ട്രാൻജെൻഡറും ക്വീർ റിഥം സംഘടന പ്രവർത്തക കൂടിയായ ശ്യാമ ഡൂൾ ന്യൂസിനോട് പറഞ്ഞത്. മൊത്തത്തിൽ സമൂഹത്തിന് ഒരു ബോധവൽക്കരണം നൽകാൻ സർക്കാർ ശ്രമങ്ങൾക്കും പോളിസികൾക്കും കഴിഞ്ഞിട്ടുണ്ട്.

ഒരുപാട് ക്ഷേമപ്രവർത്തനങ്ങൾ മഴവില്ല് എന്ന കുടക്കീഴിൽ ട്രാൻസജെൻഡർ ക്ഷേമ പദ്ധതികൾ ഒക്കെ ചേർത്ത്ക്കൊണ്ട് മുഖ്യമന്ത്രി പിണറായി വിജയൻ ഉദ്ഘാടനം ചെയ്തിരുന്നു. ഇതിനോടനുബന്ധമായി ഒരു ഹെൽപ്പ് ലെൻ സംവിധാനം കൊണ്ടുവരാനും സർക്കാർ ശ്രമിച്ചുവെന്നും ശ്യാമ പറഞ്ഞു.

ഞങ്ങളും പൊതു സമൂഹത്തിന്റെ ഭാഗമാണെന്നും സമൂഹത്തിൽ അംഗീകരിക്കപ്പെടേണ്ടവരാണെന്നും സ്വാഭാവിക ജീവിതം അവകാശമുള്ളവരാണെന്നുമുള്ള ഒരു ബോധ്യം ഉണ്ടാക്കാൻ സർക്കാർ പദ്ധതികൾക്ക് ഒരു പരിധിവരെ കഴിഞ്ഞു. വിദ്യാഭ്യാസം നിഷേധിക്കുന്നവർക്ക് വിദ്യാഭ്യാസം നൽകിക്കൊണ്ടും തൊഴിൽ നൈപുണ്യ പരിശീലനം നൽകിക്കൊണ്ടും മാറ്റങ്ങൾ കേരളത്തിൽ ദൃശ്യമാണ്.

മറ്റ് സംസ്ഥാനങ്ങളെ അപേക്ഷിച്ച് കേരളത്തിൽ ട്രാൻസ് വിഭാഗത്തിന് ലഭിക്കുന്ന ഔദ്യോഗികമായ അംഗീകാരത്തിന് കൂടി ഉദാഹരണമാണ് ഇപ്പോൾ പുറത്തുവന്ന ലിംഗമാറ്റ ശസ്ത്രക്രിയയ്ക്ക് നൽകുന്ന ധനസഹായം എന്നു തന്നെ പറയാവുന്നതാണ്- ശ്യാമ ഡൂൾന്യൂസിനോട് പറഞ്ഞു.

അതേസമയം സർക്കാർ ഇപ്പോൾ ലിംഗമാറ്റ ശസ്ത്രക്രിയയ്ക്ക് നൽകുന്ന സഹായധനം രണ്ടു ലക്ഷം രൂപയാണ്. എന്നാൽ ട്രാൻസ്മെനിന് ശസ്ത്രകിയ നടത്താൻ ഇതിലും കൂടുതൽ തുക ആവശ്യമായി വരുന്നുണ്ട്. എന്നിരുന്നാലും ഇത്തരത്തിലൊരു മാറ്റം കൊണ്ടുവരാനുള്ള പദ്ധതികൾക്ക് സർക്കാർ പിന്തുണ നൽകുന്നുവെന്ന വാർത്തകൾ വളരെ പോസീറ്റിവായി തന്നെയാണ് കാണുന്നത്.

അതിന് ഉദാഹരണമാണ് മഹാരാജാസിൽ ട്രാൻസ്ജെൻഡർ വിദ്യാർഥിയ്ക്ക് പ്രവേശനം നൽകിയ സംഭവം. വിദ്യാഭ്യാസ സ്ഥാപനങ്ങളിൽ ട്രാൻസ് വിഭാഗത്തിൽപ്പെട്ടവർക്ക് സംവരണം ഏർപ്പെടുത്തിയിട്ടുള്ളതാണ്. ഇത് പ്രാവർത്തികമാക്കുന്നതിന്റെ ഭാഗമായുള്ള സർക്കാർ നയങ്ങളെ സ്വാഗതം ചെയ്യുന്നുവെന്ന് ശ്യാമ ഡൂൾന്യൂസിനോട് പറഞ്ഞു.

ആരോഗ്യമന്ത്രി കെ.കെ ശൈലജയുടെ അധ്യക്ഷതയിൽ ചേർന്ന ട്രാൻസ്ജെൻഡർ ജസ്റ്റിസ് ബോർഡ് യോഗത്തിലാണ് ഇതു സംബന്ധിച്ച തീരുമാനമുണ്ടായിരിക്കുന്നത്. ട്രാൻസ്ജെൻഡർ വിഭാഗത്തിൽപ്പെട്ട, ലിംഗമാറ്റ ശസ്ത്രക്രിയ ചെയ്യാൻ മുന്നോട്ട് വരുന്നവർക്ക് രണ്ടു ലക്ഷം രൂപ സർക്കാർ നൽകും. സാമൂഹിക നീതി വകുപ്പ് മുഖേനയാണ് ഈ തുക ഇവർക്ക് നൽകുകയെന്നും സർക്കാർ നയരേഖയിൽ പറയുന്നു.

ലിംഗമാറ്റ ശസ്ത്രക്രിയ സംസ്ഥാനത്തിന് അകത്തോ പുറത്തോ നടത്താം. തുടർന്ന് അധിക തുക ആവശ്യമായി വരുന്നവർക്ക് കൂടുതൽ പരിശോധനകൾക്ക് ശേഷം തുക അനുവദിക്കുന്നതാണെന്നാണ് സർക്കാർ നിർദ്ദേശം. അതേസമയം ശസ്ത്രക്രിയ ചെലവ് സ്വയം വഹിച്ചവർക്ക് ആ തുക തിരികെ നൽകാനും സർക്കാർ പദ്ധതിയിൽ നിർദ്ദേശങ്ങളുണ്ട്.

സംസ്ഥാനത്തെ സ്ത്രീ - പുരുഷ - ട്രാൻസ് ജെൻഡർ വിഭാഗങ്ങളുടെ ലിംഗ സമത്വം ഉറപ്പുവരുത്തുന്നതിന്റെ ഭാഗമായി സർക്കാർ നേരത്തേ ട്രാൻസ്ജെൻഡർ പോളിസി പ്രഖ്യാപിച്ചിരുന്നു. ■

COMMUNITY

The bilingual environmental magazine Down to Earth published Azaadi Ka Sangharsh on April 26, 2018. The story described the Adivasis' long-standing tradition of Patthargarhi stone inscriptions which morphed into a movement to save their community land from modern exclusionary definitions of development.

IMPACT

DTE's story triggered a discussion about the momentum in the Patthargarhi movement and the Adivasis' sense of neglect. Over 20 national and regional dailies that previously dubbed the tribal agitation `anti-national' did a rethink after learning that the Patthargarhi tradition was not a fad but an assertion of community rights to natural resources and their management. Around 50 journalists from Jharkhand, Odisha, Chhattisgarh and Maharashtra and activists, academicians, government representatives and members of the civil society attended the public meeting on developments in the India's tribal heartland that DTE hosted in Ranchi subsequently.

आज़ादी का संघर्ष

झारखंड में इन दिनों आदिवासियों और प्रशासन के बीच शीत युद्ध जैसा माहौल है। एक तरफ गांव स्वशासन की घोषणा करते जा रहे हैं, दूसरी तरफ सरकार इसे गैरकानूनी और सख्ती से कुचलने की बात कह रही है। इस तनावपूर्ण माहौल में किसी भी दिन सरकार और आदिवासियों के बीच संघर्ष छिड़ सकता है। कुंदन पाण्डेय और भागीरथ की रिपोर्ट

खूंटी जिले के कांकी गांव में मंगलवार को उत्सव का माहौल रहता है। इस दिन गांव के लोग मिलकर विकास और अन्य मुद्दों पर बातचीत करते हैं

झारखंड के खूंटी जिले के कांकी गांव में चर्चा है कि गांव वालों ने पिछले साल अगस्त में पुलिस वालों को कई घंटे बांधकर रखा क्योंकि उन्होंने गांव में प्रवेश करने के पहले ग्रामसभा से इजाजत नहीं ली थी। इसी गांव के सामने खड़े होकर हम ग्रामसभा से प्रवेश करने की अनुमति चाह रहे थे।

हमने बगल से गुजरते हुए युवक को बुलाया। उसका नाम बिरसा मुंडा था। हमने उसे समझाया कि हम दिल्ली से आए हैं और गांव वालों से बात करना चाहते हैं। इतने में एक और अजनबी (शायद उसी गांव का) आया और उसने उस लड़के से पूछा कि क्या इन लोगों ने ग्रामसभा से इजाजत ली है। हमारे नहीं कहने पर उसने बिरसा मुंडा को हमसे बात करने से मना किया पर बिरसा ने उसे समझाया कि अगर ये लोग किसी से बात नहीं करेंगे तो आखिर ग्रामसभा से इजाजत भी कैसे मिलेगी।

बिरसा हम लोगों को आश्वस्त करके गांव में गया। संयोग से वह मंगलवार का दिन था। सारे गांव वाले पत्थर से बनाए एक बोर्डनुमा सरंचना के सामने मौजूद थे। उस पत्थर पर हरे बैकग्राउंड पर सफेद रंग का इस्तेमाल कर हाथ से संविधान के कुछ अनुच्छेद का जिक्र था जिसके तहत संविधान, पांचवी अनुसूची और उसके अनुच्छेद के हवाले से आदिवासी इलाके में ग्रामसभा की ताकत समझाया गया है। यह भी बताया गया है कि आदिवासी गांवों में बाहरी लोगों का बिना अनुमति के प्रवेश वर्जित है।

प्रत्येक मंगलवार को इस गांव के निवासी इस संरचना के सामने जमा होते हैं। वहां पूजा पाठ करते हैं और गांव से जुड़ी समस्या और विकास के लिए जरूरी विमर्श करते हैं। पत्थर गाड़कर इस तरह से अपने अधिकार और नियम की बात करने को वहां स्थानीय भाषा में पत्थरगड़ी कहते हैं। झारखंड में यह मामला इन दिनों काफी गरम है।

बिरसा ने गांव वालों को समझाया कि दिल्ली से एक पत्रकार आए हैं और पत्थरगड़ी पर आप लोगों से बात करना चाहते हैं। हम कुछ दूरी पर खड़े होकर उनकी बात समझने की कोशिश कर रहे थे। गांव वालों ने फिर पूछा कि दिल्लीवाले के साथ एक दूसरा आदमी कौन है? उस लड़के ने बताया कि वह यहीं के स्थानीय मीडिया से जुड़े हैं। बातचीत के बाद गांव वाले *डाउन टू अर्थ* से बात करने को तो तैयार हो गए पर उन्होंने स्थानीय मीडिया के साथी से बात करने से इनकार कर दिया। जब मैंने उन लोगों से इसकी वजह जाननी चाही तो सबने एक स्वर में कहा, “सर, इन अखबारों को बंद हो जाना चाहिए। ये बेईमान लोग हैं। बोलना तो छोड़िए, हम अगर इनको लिख कर भी कुछ देते हैं तो भी दूसरे दिन ठीक उसके उल्टा छपता है। ये लोग अखबारों में लिखते हैं कि हम गांव में किसी को प्रवेश नहीं करने देते। जबकि ऐसा नहीं है। अगर हम लोग किसी को घुसने नहीं देते तो आपलोग कैसे घुस गए? हमने अपने संवैधानिक अधिकारों का इस्तेमाल कर बस इतना कहा है कि आप ग्रामसभा के महत्व को समझिए और गांव में आना है तो इजाजत लेकर आइए। बस।”

बातचीत की शुरुआत में ही गांववालों ने निवेदन किया कि उनका नाम न छापा जाए। वजह कि “पुलिस को बांधने” वाली घटना से हालात तनावपूर्ण है। गांव वालों का कहना था कि पुलिस प्रशासन ने एक खबर फैलाई कि गांव वालों ने इन लोगों का बांधकर बैठा दिया था जबकि कहानी एकदम अलग है। 24 अगस्त को कुछ पुलिस वाले बिना नम्बरप्लेट की गाड़ियों में बिना अनुमति आए। हम लोगों ने उन्हें बैठने को कहा और साथ में ग्रामसभा से इजाजत लेने की बात की। यह सुनकर वे भागने लगे, भागते-भागते उन्होंने छः राउंड फायर किए और कुछ महिलाओं से गलत व्यवहार भी किया। अगले दिन अखबारों में प्रकाशित हुआ कि गांव वालों ने पुलिसवालों को बंधक बनाकर रखा।

इस गांव ने चार जून, 2017 को अपने गांव के सामने एक पत्थर गाड़ दिया या कहें कि पत्थरगड़ी कर दी। अखबारों में रोज किसी नए गांव में इससे संबंधित खबरें प्रकाशित हो रही हैं। ये खबरें अमूमन नकारात्मक होती हैं जिसमें पत्थरगड़ी को देश की स्वतंत्रता और संप्रुभता पर खतरे के तौर पर पेश किया जाता है। जैसे दैनिक जागरण के 27 फरवरी 2018 को पहले पन्ने पर सबसे बड़ी खबर थी, “मोमेंटम झारखंड में कोरियाई कंपनी के लिए चिन्हित जमीन पर पत्थरगड़ी।” इसका उप शीर्षक था “पुलिस मुख्यालय से महज आठ किलोमीटर दूर स्थित गांव में ग्रामसभा का सरकार को ठेंगा, 210 एकड़ जमीन पर की गई पत्थरगड़ी।”

इसी तरह हिन्दुस्तान अखबार के दिल्ली संस्करण में 12 मार्च को प्रकाशित किया गया कि “झारखंड में पत्थरगड़ी चुनौती बनी।” दैनिक भास्कर के 27 फरवरी के पहले पन्ने के पहली खबर का उपशीर्षक था, “पूर्वी सिंहभूम के गांव में स्कूलों व सार्वजनिक स्थानों पर संविधान विरोधी स्लोगन लिखे गए।”

इसी गांव के पड़ोस में एक गांव है भंडरा। उस गांव के कुदा टोली के रहने वाले बाली मुंडा संविधान की पुस्तक लेकर हमसे बात करने बैठते हैं। जब तब उसके पन्ने पलट कर अपने संवैधानिक अधिकारों को लिखित में दिखाते हैं। उनका कहना है कि पत्थरगड़ी हमारी एक पुरानी परम्पराओं में से एक है और सदियों से होती आई हैं। हम लोग पत्थर को उन खास जगहों पर गाड़ते हैं जो हमारे लिए महत्वपूर्ण हैं। जैसे एक पूरी पीढ़ी अगर खत्म हो जाती है तो उसकी याद में पत्थर गाड़ते हैं।

यह पूछने पर कि जब यह अधिकार और परंपरा इतनी पुरानी है तो अचानक पिछले साल ऐसे करने का खयाल क्यों आया, इस पर बाली मुंडा कहते हैं, “आजादी को सत्तर साल हो गए और हम लोगों को कोई अधिकार नहीं मिला। न कोई सुविधा, न रोजगार और न ही किसी तरह का विकास। हमारे गांव में सारे घर कच्चे हैं। सरकारी तो छोड़िए, हमारे गांव में किसी कि पास एक प्राइवेट नौकरी तक नहीं है।” इन सारे वाक्यों से बाली मुंडा यह बताना चाह रहे थे कि कैसे आदिवासियों को अब तक सिर्फ छला गया है।

इस गांव के प्रधान जिनकी उम्र 70 थी और उनका नाम भी बिरसा मुंडा ही बताया गया, वह कहते हैं कि प्रशासन सिर्फ फरेब करता है। किसी आदिवासी को कहीं पकड़ता है और दिखाता है कि कहीं और पकड़ा है। कुछ भी इल्जाम लगा दिया जाता है। अगर शौचालय का पैसा आता है तो अधिकारी उसका आधा हमसे मांगते हैं। ऐसे में शौचालय नहीं बन पाता, उलटे हमसे पूछा जाता है कि पैसा लिया तो शौचालय क्यों नहीं बनाया।

ग्राम प्रधान ने कहा कि यह सब देखते हुए आदिवासी अब अपने संवैधानिक अधिकारों का इस्तेमाल कर अपना विकास खुद करना चाहते हैं। गांव वालों का कहना है कि पिछले सालों में पूर्वी सिंहभूम, चाईबासा और अन्य कुछ जगहों को मिला दिया जाए तो कम से कम 200 गांव ने पत्थरगड़ी की है और अभी कई गांव ऐसा करने का प्रयास कर रहे हैं। खबर लिखते हुए यह सूचना मिली कि लातेहार जिले में भी आदिवासियों ने पत्थरगड़ी करना शुरू कर दिया है।

अखिल भारतीय आदिवासी महासभा के स्थानीय अध्यक्ष मुकेश बरुआ का कहना है कि इसको सही या गलत साबित करने के लिए सरकार और सिविल सोसाइटी कई तरह की वजह बता रहे हैं। सरकार कह रही है कि आदिवासी अफीम की खेती करते हैं और पुलिस कार्रवाई नहीं करे, इस डर से ये लोग संविधान से मिले कानूनी सुरक्षा का सहारा ले रहे हैं। वहीं सिविल सोसाइटी का कहना है कि सरकार को राज्य के कुछ इलाकों में सोना होने की बात पता चल गई है इसलिए सरकार जमीन लेने के लिए पुरजोर प्रयास कर रही है। सरकार अब तक भूमि बैंक के नाम पर 20 लाख 81 हजार एकड़ से ज्यादा जमीन ले चुकी है (*देखें जमीन की जंग*)। जानकार बताते हैं कि इस कारण भी लोगों में असुरक्षा की भावना घर कर रही है और स्वशासन की मांग जोर पकड़ रही है।

कानूनी या गैरकानूनी

अगर मीडिया में छप रही खबर या मुख्यमंत्री की बातों का तस्दीक किया जाए तो लगेगा कि देश में वृहत स्तर पर एक गैरकानूनी कार्य हो रहा है। जैसे मुख्यमंत्री उन लोगों को नेस्तनाबूद करने की बात कर रहे हैं ऐसी चीजों को बढ़ावा दे रहे हैं। 18 मार्च को झारखंड पुलिस ने आदिवासी महासभा के थिंकटैंक तथा पत्थरगड़ी मामले को जोर शोर से उठाने वाले विजय कुजूर को दिल्ली के महिपालपुर से गिरफ्तार कर लिया। कुछ लोग फोन पर बात करने से इसलिए मना कर दे रहे हैं क्योंकि उनका मानना है कि पुलिस उनको ट्रैक कर लेगी।

दिल्ली में भी अंग्रेजी अखबार इसे भारत की संप्रभुता का खतरा बता रहे है। हाल ही में अंग्रेजी अखबार हिन्दुस्तान टाइम्स ने कुछ ऐसी ही खबर चलाईं। पिछले साल 17 जून को इस अखबार ने खबर लिखी जिसका शीर्षक था “Death stalks outsiders in Jharkhand village” और इस खबर ने आदिवासी ग्रामीणों द्वारा पत्थरगड़ी करने पर सवाल खड़ा किया। इसके जवाब में *डाउन टू अर्थ* 30 जून को ‘The Media and The Republic’ लेख में बताया कि कैसे एक समय महाराष्ट्र के राज्यपाल को भी गांव में प्रवेश करने के लिए ग्रामसभा की अनुमति लेनी पड़ी थी। उन्होंने लिखा कि ऐसा कोई पहली बार नहीं हो रहा है जब ग्रामीण गांव को स्वशासित बनाने की घोषणा कर रहे हैं। यह भारतीय संप्रभुता को चुनौती नही है बल्कि स्वशासन को प्रोत्साहन देना है। अंग्रेजी अखबार की खबर के हवाले से उन्होंने लिखा कि इस तरह की रिपोर्टिंग अज्ञानता की वजह से है।

आदिवासी कार्यकर्ता जेरोम जेराल्ड कुजूर का कहना है कि खूंटी इलाकों के आदिवासियों और जिला प्रशासन के बीच नासमझी की मुख्य वजह है पुलिस प्रशासन द्वारा भारतीय संविधान में उल्लेखित 5वीं अनुसूची के तहत आदिवासियों के अधिकारों को न समझना। उन्होंने बताया कि अनुच्छेद 244 (1) और (2) में पूर्ण स्वशासन व नियंत्रण की शक्ति दी गई है। उनके अनुसार, झारखंड के 13 अनुसूचित जिलों में राज्यपाल को शासन करना है लेकिन आजादी के सात दशक बाद भी किसी राज्यपाल

उतार-चढ़ाव

भारत के गांव गणराज्यों ने अंग्रेजी हुकूमत से लेकर अब तक कई उतार-चढ़ाव देखे हैं

1800-1820
गांव गणराज्य गांव के मामलों का खुद ही निपटरा करते थे। ये गांव पूरी तरह स्वतंत्र थे

1830-1850
अपने साम्राज्य के विस्तार के लिए अंग्रेजों ने गांव गणराज्य को कमजोर करने की कोशिश की

1860-1900
वनों और भूमि से संबंधित केंद्रीय कानूनों ने गांव गणराज्यों की ताकत को कमजोर किया

1900-1920
विकेंद्रीकरण के लिए बने रॉयल कमीशन ने सरकार की पंचायतों का समर्थन किया

1930-1940
आजादी के आंदोलन में ग्राम स्वराज मुद्दा बनकर उभरा लेकिन 1935 के इंडिया गवर्नमेंट कानून ने गांवों पर नौकरशाही थोप दी

1950-1960
विनोबा भावे ने भूदान आंदोलन शुरू किया, बलवंत राय मेहता ने त्रिस्तरीय पंचायत का सुझाव दिया

1970-1980
अशोक मेहता कमिटी ने पंचायतों की आलोचना की

1990
सरकार ने त्रिस्तरीय पंचायत व्यवस्था लागू की। शक्तियों का विकेंद्रीकरण नहीं हुआ

1996
पांचवी अनुसूची के क्षेत्रों के लिए पेसा कानून बना

2002-2010
देशभर के गांवों में स्वशासन घोषित करने की घटनाओं में तेजी आई

2017
झारखंड में स्वशासन के लिए आंदोलन तेज हुआ

जमीन की जंग

झारखंड में पिछले छह महीने के दौरान पत्थरगड़ी की घटनाओं में काफी तेजी आई है

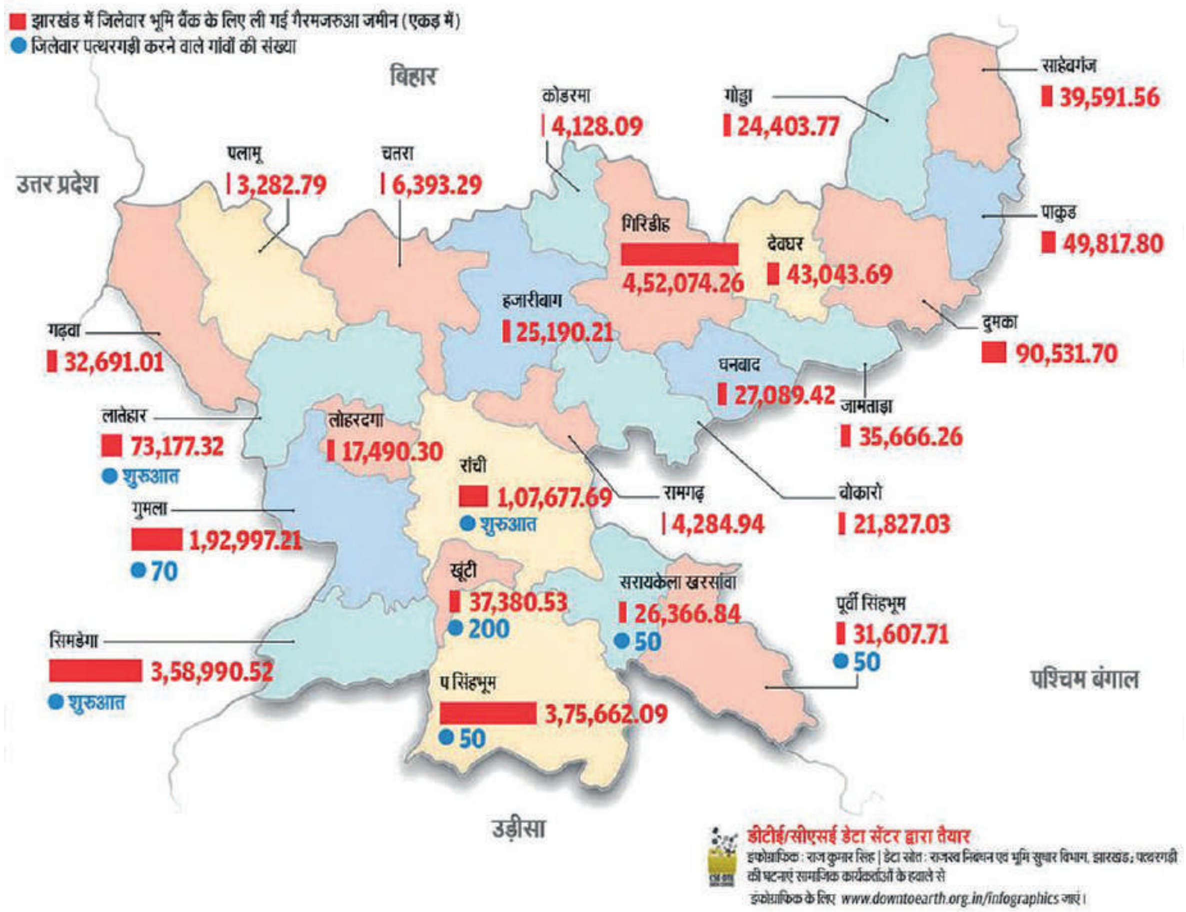

ने इन क्षेत्रों के लिए अलग से कोई कानून नहीं बनाया। इसका परिणाम यह हुआ कि गैर अनुसूचित (अर्थात सामान्य) जिले के नियम कानून ही आज तक आदिवासियों के ऊपर लादे जाते रहे हैं।

इस विषय पर काम कर रहे लोग बताते हैं कि भारतीय प्रशासनिक सेवा के अधिकारी और पेसा कानून के प्रणेता दिवंगत बीडी शर्मा अपने जीवन के अंतिम दिनों में झारखंड के पांचवी अनुसूचित इलाकों में घूमते हुए गांव गणराज्य की बैठकें और पत्थरगड़ी करते थे। न केवल शर्मा बल्कि एसटी/एससी आयोग के पूर्व अध्यक्ष बन्दी उरांव भी इन चीजों को बढ़ावा देने के लिए झारखंड के इलाकों में घूमते थे। उन्होंने कई दफा शर्मा के साथ राज्य का भ्रमण किया। इन लोगों ने खूंटी जिले में भी ऐसे प्रयास किए।

विजय कुजूर की गिरफ्तारी, मुख्यमंत्री के बयान इत्यादि पर झारखंड विकास मोर्चा के केंद्रीय महासचिव और पूर्व मंत्री बंधु तिर्की का कहना है कि यह सरासर गलत है। अपने अधिकारों के प्रति लोगों को जागरुक करना कहीं से गलत नहीं है। पत्थरगड़ी आदिवासियों की एक सामाजिक परंपरा है और सदियों से चली आ रही है। तिर्की कहते हैं कि इस क्षेत्र में पांचवी अनुसूची लागू है और अगर सरकार इसे नहीं मान रही है तो इसका मतलब सरकार संविधान को नहीं मान रही है।

जल, जंगल, जमीन की लड़ाई

ग्रामसभा का अधिकार सालों से है और पत्थरगड़ी की परंपरा भी। पर अचानक पिछले दो साल से पत्थरगड़ी की घटनाओं में इजाफा हुआ है, साथ ही इसके खिलाफ बातचीत भी। जब कुछ स्थानीय लोगों से इस पर बात की गई तो उनका कहना था कि जब से यह सरकार आई है तब से आदिवासियों की जमीन हड़पकर उद्योगपतियों को देने की कोशिश की जा रही है।

बीडी शर्मा इत्यादि के प्रयासों का हवाला देते हुए, रांची के गैर सरकारी संगठन जल-जंगल-जमीन से जुड़े संजय बासु मलिक कहते हैं कि ऐसे प्रयास बहुत सालों से हो रहे हैं। पिछले दो सालों में इस दिशा में हो रहे प्रयास तेज हुए हैं। सरकार के येन केन प्रकारेन आदिवासियों की जमीन लेने के प्रयास में है।

उन्होंने बताया "जब से यह सरकार आई है, तब से आदिवासियों के जमीन लेने के लिए कई सारे कानून में संशोधन के प्रयास किए गए, जैसे छोटा नागपुर काश्तकारी अधिनियम (सीएनटी), 1908 और संथाल परगना अधिनियम (एसपीटी), 1949। सरकार ने 2016 में इसे संसोधित करने के प्रयास किए। इससे लोग उद्वेलित हो गए। बहुत बड़ा आंदोलन खड़ा हुआ और उसी समय लोगों को लगने लगा कि ऐसा इसलिए हो रहा है क्योंकि सरकार इस क्षेत्र को पांचवी अनुसूची के अंतर्गत मान्यता ही नहीं दे रही है।" पेसा कानून का भी प्रतिपालन नहीं हो रहा है।

वर्ष 2016 में सरकार ने अंग्रेजों द्वारा बनाए गए सीएनटी और एसपीटी में फेरबदल की कोशिश की। सरकार ने सीएनटी कानून की धारा 49, 21 और 71ए में संशोधन की कोशिश की। इसके अलावा सरकार ने निजी कंपनियों के जमीन अधिग्रहण के मामले में हाथ मजबूत करने के लिए एसपीटी कानून में नई धारा 13ए जोड़ने की भी पहल की। सरकार के इस प्रयास का स्थानीय लोगों ने पुरजोर विरोध किया और राज्यपाल को विभिन्न समूहों द्वारा 96 ज्ञापन दिए गए। आखिरकार राज्यपाल को लोगों के प्रतिरोध के आगे झुकना पड़ा और उन्होंने झारखंड के विधानसभा के द्वारा पास बिल को राष्ट्रपति के पास भेजने से मना कर दिया।

उस समय तो लोगों ने राहत महसूस की पर उन्हें महसूस हुआ कि जब तक इन कानूनों को लागू नहीं कराया जाएगा तब तक सरकार जमीन लेने के लिए कुछ न कुछ हथकंडा अपनाती रहेगी। वर्तमान में भूमि अधिग्रहण कानून में भी संशोधन कर सरकार

जमीन लेना चाहती है। इन सब को देखते हुए आदिवासियों भी अपनी जमीन बचाने के लिए जो कुछ कर सकते हैं वह कर रहे हैं। अपनी जमीन बचाने के लिए जो भी कानून है उसका सहारा लिया जा रहा है। लोग पांचवीं अनुसूची में आने वाला कानून, फिर पेशा और वनाधिकार कानून 2006 का इस्तेमाल लोग कर रहे हैं। इन्हीं कानूनों की मदद से अकेले खूंटी जिले में पिछले 6 महीने के दौरान करीब 200, पूर्वी-पश्चिमी सिंहभूम में 50-50 और गुमला में 70 गांव पत्थरगड़ी कर चुके हैं।

अब सरकार ने इससे निपटने के लिए नया तरीका खोजा। जमीन तो सरकार को चाहिए थी तो इसलिए उसने लैंड बैंक बनाने की घोषणा की। सरकार ने अधिकारियों को आदेश दिए और कुछ ही दिन में पूरे राज्य से 21 लाख एकड़ जमीन इस लैंड बैंक में डाल दी गई और कंपनियों के सामने पेश कर दी गई। फरवरी 2017 में सरकार ने मोमेंटम झारखंड नाम से उद्योगपतियों का एक आयोजन किया था और इसका प्रतीक उड़ता हाथी था। उसमें मुख्यमंत्री ने उद्योगपतियों को बताया कि सरकार के पास कितनी जमीन मौजूद है। जमीन लेने की मंशा इतनी मजबूत है कि सरकार आदिवासियों के पूजा स्थलों तक को भी नहीं छोड़ रही है।

आदिवासी कार्यकर्ता और लेखक सुनील मिंज कहते हैं कि खूंटी जिले में 531 सरना की जमीन इस बैंक में डाल दी गई। सरना से तात्पर्य है उस हिस्से से है जहां आदिवासी पूजा पाठ करते हैं।

बंधु तिर्की का कहना है कि सरकार की नजर जमीन पर है और लोग अपनी जमीन बचाने के लिए इस तरह के कदम उठाने के लिए बाध्य हैं। सरकार ने पहले कानून बदलने की कोशिश की फिर गैर मजुरवा (सामूहिक) जमीन की सूची तैयार की है। विकास के नाम पर सरकार यह जमीन उद्योगपतियों को देना चाहती है। अगर ये जमीन चली गई तो आदिवासी अपने मवेशी कहां ले जाएंगे? इनका जीवनयापन कैसे चलेगा? यही सब सोचते हुए लोगों ने अपने तरीके से अपनी जमीन बचाने की कोशिश शुरू कर दी है।

सरकार का नया पैंतरा

झारखंड सरकार ने हाल ही में एक नया शिगूफा छोड़ा है जिसमें राज्य के प्रत्येक गांव में सरकार ने विकास समिति गठित करने की घोषणा की है।
इस घोषणा के अनुसार, जिन गांव में आदिवासियों की संख्या पचास प्रतिशत या उससे अधिक है
वहां आदिवासी विकास समिति बनाने की बात
की गई है।

मुख्यमंत्री ने घोषणा की है कि इस विकास समिति की अध्यक्ष महिला ही बनेगी और उसके सदस्य युवा होंगे। मुख्यमंत्री ने चन्दनकियारी में स्वर्गीय पार्वती चरण महतो की जयंती पर विकास मेले में 26 फरवरी को बोलते हुए कहा कि अप्रैल से गांव के विकास का पैसा सीधे गांव समिति को दिया जाएगा।

यह एक तरह से पंचायती राज संस्था के समानांतर एक और संस्था खड़ा करने जैसा है। ऐसे प्रयास कई राज्यों में पहले भी हो चुके हैं। जिसके तहत राज्यों ने गांव में कई तरह की अलग समिति बनाने के प्रयास किए जो कानूनन पंचायत के निगरानी में किया जाना चाहिए था। 2001 में खुद एनडीए के प्रधानमंत्री अटल बिहारी वाजपेयी को आंध्र प्रदेश के मुख्यमंत्री चंद्रबाबू नायडू को 27 अप्रैल, 2001 को पत्र लिखकर ऐसा करने से मना करना पड़ा था। उन्होंने पत्र में लिखा, "कानून पास होने के बाद पंचायती राज और ग्रामसभा को संवैधानिक वैधता मिल गई है... पंचायती राज के समानांतर ऐसी संस्था नहीं बनाई जानी चाहिए जो संवैधानिक संस्था के लिए ही खतरा बन जाए।"

संजय बासु मलिक कहते हैं कि सरकार ने पहले पुलिस बल का इस्तेमाल कर आदिवासियों को डराना चाहा पर सफल नहीं हुए तो अब आपसी मतभेद कराकर इन आदिवासियों को नियंत्रित करना चाहते हैं। अखिल भारतीय आदिवासी महासभा के स्थानीय अध्यक्ष मुकेश बरुआ का कहना है कि सरकार ने यह प्रयास पहले ही शुरू कर दिया है। गांवों में कमल क्लब बनाया जा रहा है जो वैसे तो युवाओं के उज्ज्वल भविष्य की बात करता है लेकिन उसका उद्देश्य लोगों को बांटना ही है। इस क्लब के माध्यम से सरकार कुछ लोगों को फायदा पहुंचाकर अपने खेमे में करना चाहती है।

संघर्ष के मायने

पत्थरगड़ी करने वाले या कहें खुद को स्वायत्त घोषित करने वाले ज्यादातर गांव ऐसे हैं जो गरीबी का दंश झेल रहे हैं। आजादी के बाद जो फायदा इन्हें मिलना चाहिए थे, वे इससे वंचित हैं। यही वजह है कि ये गांव खुद को स्वायत्त घोषित कर गांव का शासन और स्थानीय संसाधन जैसे जंगल, जमीन, खनिज और जल स्रोत अपने हाथ में ले चुके हैं।

दरअसल ग्रामीणों में स्वशासन की इच्छा अस्तित्व पर संकट का नतीजा है। मसलन कर्नाटक के नागरहोल में राजीव गांधी राष्ट्रीय उद्यान से 125 गांवों के अस्तित्व पर खतरा मंडराया तो वे एकजुट हो गए और उन्होंने स्वशासन घोषित कर क्षेत्र को अपने नियंत्रण में ले लिया। हर गांव में एक टास्क फोर्स गठित कर दी गई। क्षेत्र में साइन बोर्ड लगाकर बाहरी लोगों को हिदायत दी गई कि गांव में व्यापार करने से पहले यजमान ले अनुमति लें। इन गांव गणराज्यों के लिए आजादी के संघर्ष का अर्थ जल, जंगल और जमीन पर नियंत्रण से है।

पांचवीं अनुसूची

भारतीय संविधान की पांचवीं अनुसूची 10 राज्यों के आदिवासी इलाकों में लागू है। यह अनुसूची स्थानीय समुदायों का लघु वन उत्पाद, जल और खनिजों पर अधिकार सुनिश्चित करती है। कुछ क्षेत्रों में लोग संविधान प्रदत्त अपने इन अधिकारों को हासिल करने के लिए ग्राम सभा की मदद से स्वशासन को अंगीकृत कर रहे हैं। राजस्थान बांसवाडा जिले के डूंगरपुर में स्वायत्तता की घोषणा कर जंगल और खनिजों पर नियंत्रण स्थापित कर लिया। राज्य के आदिवासी इलाकों में ग्राम गणराज्य आंदोलन ने गहरी पैठ बनाई। गुरुंडा तहसील में पहले गांव गणराज्य तलैया ने 1997 में स्वायत्तता घोषित कर दी और एक तालाब को अपने नियंत्रण में ले लिया। यह तालाब वन विभाग के तहत आने वाले संरक्षित क्षेत्र में था। इससे पहले ग्रामीणों ने वन विभाग को पत्र लिखकर कहा था कि वह उन्हें तालाब का इस्तेमाल करने दे नहीं तो वे उसे अपने नियंत्रण में ले लेंगे। जब वन विभाग ने कोई कार्रवाई नहीं तो ग्रामीणों ने तालाब अपने कब्जे में ले लिया।

अंग्रेजों हुकूमत में गांव गणराज्य

लार्ड रिपन ने 1832 को हाउस ऑफ कॉमन्स की चयन समिति को लिखा था "ग्रामीण समुदाय कुछ हद तक गणराज्य हैं। इन्हें जिस चीज की जरूरत होती है, उसका इंतजाम खुद कर लेते हैं। किसी भी विदेशी संपर्क से वे लगभग अछूते हैं।"

रिपन की चेतावनी और 1857 के विद्रोह के बाद गांव गणराज्य अंग्रेजों के निशाने पर आ गए। ब्रिटिश सरकार ने व्यवस्थित तरीके से गांवों का नियंत्रित करने की कोशिश की ताकि वे अपना महत्व खो दें। अंग्रेजों ने सबसे पहले गांव क परंपरागत प्रशासनिक व्यवस्था और कानूनी शक्तियों को कमजोर करने की कोशिश। हालांकि इसमें वे पूरी तरह सफल नहीं हो सके क्योंकि इसके लिए हर गांव में पूरे समाज से लड़ने की जरूरत थी। अंततः वे आदिवासी क्षेत्रों से पीछे हट गए और इसे एक्सक्लूडेड क्षेत्र के रूप में संबोधित किया (बाद में भारतीय संविधान की पांचवीं और छठी अनुसूची में इस क्षेत्र को स्वायत्तता का दर्जा हासिल हुआ)।

भारत के दूसरे गांवों को 1856 में उस वक्त झटका लगा जब भारत में वनों के पहले इंस्पेक्टर जनरल व जर्मन वनस्पतिशास्त्री डेट्रिक ब्रेंडिस ने वनों का लेखाजोखा तैयार किया। इसके नौ साल बाद 1865 में वन कानून अस्तित्व में आया। भारत के गांव गणराज्य में तब केंद्रीयकरण और बाहरी लोगों का हस्तेक्षप शुरू हुआ। कानून के तहत सरकार का वनों और इसमें मौजूद उत्पादों पर अधिकार स्थापित हो गया और ग्रामीण ब्रिटिश सरकार की दया पर निर्भर हो गए। इसके बाद सरकार ने परंपरागत व्यवस्था को बदलने के लिए ग्रामीण स्तर के संगठन तैयार किए। 1907 में गठित रॉयल कमिशन ने तय किया कि जिला स्तर के बजाय ग्रामीण स्तर से स्थानीय शासन शुरू होना चाहिए लेकिन उसने सरकार द्वारा गठित संगठन जैसे पंचायत को कार्यक्रमों को क्रियान्वित करने के लिए जरूरी बताया। गांवों पर शासन करने के लिए अंग्रेजों द्वारा बनाई गई पंचायतें 1947 से अस्तित्व में हैं। भारत के स्वतंत्रता सैनानियों ने इसका विरोध किया था। यही वजह है कि स्वाधीनता के संग्राम में ग्राम स्वराज मुख्य अजेंडे के रूप में उभरकर सामने। 1940 के दशक में भारत छोड़ो आंदोलन के वक्त इन पंचायतों की काट के रूप में गांव आधारित समानांतर व्यवस्था खड़ी की गई। ऐसे बहुत से गांव खुद को अब स्वायत्त घोषित कर चुके हैं।

आजादी के बाद

स्वतंत्रता के बाद संविधान निर्माताओं ने गांव गणराज्य पर बहस की और बहुतों ने इसकी जरूरत पर जोर दिया। लेकिन संविधान के अंतिम प्रारूप में अंग्रेजों की नीति को अपनाने का निर्णय किया गया, वह भी और आक्रामक रूप में। संविधान सभा परंपरागत ग्रामीण संस्थानों को शासन की ईकाई के रूप में कानूनी मान्यता देने में असफल साबित हुई। तब संविधान के रचयिता बीआर आंबेडकर ने कहा था "मुझे खुशी है कि संविधान के मसौदे में गांव के बजाय व्यक्ति को एक इकाई के रूप में स्वीकार किया गया है।" संविधान में केंद्र सरकार के महत्व के साथ राज्यों को अनेक शक्तियां दी गई हैं। जबकि गांवों में स्वशासन पर जोर नहीं दिया गया है। केवल अनुच्छेद 40 में प्रावधान किया गया कि ग्राम पंचायत की पुनर्संरचना के लिए कदम उठाए जाएं और उन्हें ऐसी शक्तियां दी जाएं जिससे वे एक इकाई के रूप में स्वशासन कर सकें।

पिछले कई दशकों से एक तरफ जहां केंद्र और राज्य सरकारों के बीच इन गणराज्यों के भविष्य पर बहस हो रही है, वहीं दूसरी तरफ ऐसी नीतियां बनाई जा रही हैं जिससे उनके सीमित संसाधनों पर नियंत्रण स्थापित किया जा रहा है। सरकार के व्यवसायिक हितों की पूर्ति का माध्यम वन कानून बन गया है। इस कानून के जरिए भूमि का बड़ा हिस्सा वन में तब्दील कर दिया गया है। 1871 का कैटल ट्रेसपास एक्ट अब भी बना हुआ है। यह कानून में वन क्षेत्र को संरक्षित करने की वकालत करता है। इस कानून के कारण

ग्रामीण चारा लेने के लिए वन में जाने से वंचित कर दिए गए। पशुओं की भी वनों में चरने की मनाही है। वनों से लकड़ी का व्यवसाय करने के लिए वन निगम गठित कर दिए गए। स्थानीय लोगों का इन निगमों से संघर्ष बढ़ रहा है (देखें वजूद पर सवाल, फरवरी अंक 2018)। ग्रामीणों का मजबूरी में इन निगमों का अपने वन उत्पाद बेचने पड़ रहे हैं।

इसी तरह 1894 के भूमि अधिग्रहण कानून की मदद से सरकार ने आदिवासी गांवों में भूमि का अधिग्रहण शुरू कर दिया। पूर्व प्रधानमंत्री जवाहरलाल नेहरू की नीति के तहत पानी का केंद्रीयकरण कर दिया गया। सभी जलस्रोत सिंचाई विभाग के अधीन कर दिए गए। पंचायत ऐसे विभागों के लिए एजेंट के रूप में काम करती रही।

1960 के दशक के मध्य में राष्ट्रीय ग्रामीण विकास संस्थान ने एक राष्ट्रव्यापी सर्वेक्षण किया और यह पाया कि ये संस्थान सरपंच की जागीर बन गए हैं। सर्वेक्षण में स्वशासन के लिए नोडल एजेंसी के रूप में ग्रामसभा के पुनरोद्धार की सिफारिश की गई। 1957 में जाने माने समाजसेवी बलवंत राय मेहता की अध्यक्षता में एक समिति गठित की गई। समिति को ग्रामीण स्तर की सामुदायिक कार्यक्रमों के पतन के कारणों का पता लगाना था। समिति ने अपनी रिपोर्ट में त्रिस्तरीय पंचायती राज व्यवस्था की सिफारिश की। सरकार को आधिकारिक रूप से इस व्यवस्था को अपनाने में 35 साल लग गए। 1992 में पंचायती राज अधिनियम के बाद इसे लागू किया गया। स्वशासन के संवैधानिक प्रावधान के बावजूद राजनीतिक इच्छाशक्ति की कमी के चलते इसे लागू नहीं किया जा सका। राजीव गांधी फाउंडेशन की स्टेटस रिपोर्ट के अनुसार, पंचायतों पर प्रभाव डालने क लिए ग्रामसभा को आवश्यक अधिकार नहीं दिए गए।

पेसा का प्रावधान

1996 में पंचायती (अनुसूचित क्षेत्रों पर विस्तार) कानून अर्थात पेसा लागू हो गया। यह कानून पांचवीं अनुसूची क्षेत्रों के लिए है। यह कानून सैद्धांतिक रूप से गांवों को स्वायत्तता देता है। भूरिया समिति की सिफारिशों के बाद यह कानून बन पाया। पेसा ग्रामसभा को सशक्त बनाता है और उसे लघु वन उत्पाद, सिंचाई और लघु खनिजों पर स्वामित्व प्रदान करता है। इसके तहत ग्राम सभा की सिफारिशें मानने क लिए पंचायतें बाध्य हैं। सही अर्थों में इसकी व्याख्या की जाए तो पता चलेगा कि गांव में प्रवेश के लिए ग्रामसभा की अनुमति की जरूरत है।

1996 में उच्चतम न्यायालय के एक आदेश के बाद पांचवी अनुसूची के प्रावधान प्रकाश में आए। न्यायालय का आदेश था कि अनुसूचित क्षेत्रों में सभी प्रकार के खनन और उद्योग गैरकानूनी हैं क्योंकि इसके लिए ग्रामसभा की इजाजत नहीं ली गई। न्यायालय ने ग्रामसभा की भूमिका को परिभाषित किया और खनन व अन्य कंपनियों को आदेश दिया कि वे अपने राजस्व को कोऑपरेटिव के माध्यम से स्थानीय लोगों के साथ साझा करें।

एक तरफ जहां उच्चतम न्यायालय ने ग्रामसभा के महत्व पर प्रकाश डाला वहीं दूसरी तरफ केंद्र सरकार ने 2001 में संविधान में संशोधन कर ग्रामसभा के अधिकारों को सीमित करने की कोशिश की लेकिन पूर्व राष्ट्रपति केआर नारायण के कारण अपने मकसद में सफल नहीं हो पाई।

न्यायालय के आदेश और सांवैधानिक प्रावधान के बावजूद राज्यों ने अनुसूचित क्षेत्रों में ग्रामसभा को अधिकार नहीं दिए हैं। केवल मध्य प्रदेश ने इस दिशा में पहल की है और ग्रामसभा के अधिकारों को स्पष्ट किया। पेसा कानून के तहत वन और भूमि से संबंधित कानूनों में संशोधन की जरूरत है क्योंकि इस संसाधनों पर ग्रामसभा का अधिकार है। इसके उलट सरकार ने इंस्पेक्टर जनरल एससी चड्ढा की अध्यक्षता में एक समिति गठित कर दी। समिति को यह देखना था कि पेसा के तहत लघु वन उत्पाद ग्रामसभा को सौंपने कितना कारगर है। समिति ने न केवल ग्रामसभा को यह अधिकार सौंपने का विरोध किया बल्कि सरकार को इसे अपने अधीन रखने की सिफारिश कर दी। यही वजह है कि बहुत से गांव गणराज्यों ने लघु वन उत्पाद को अपने हाथों में लेने के लिए संघर्ष शुरू कर दिया है।

कुल मिलाकर कहा जा सकता है कि देश में एक के बाद एक गांव विकेंद्रीकृत व्यवस्था की मांग कर रहे हैं। सरकार को इतिहास से सबक लेते हुए सत्ता का विकेंद्रीकरण करना चाहिए ताकि विकास का स्वाद गांव का अंतिम आदमी भी चख सके। स्वशासन की मांग को विद्रोह नहीं कहा जाता सकता, यह तो ग्रामीणों का संविधान प्रदत्त अधिकार है। सरकार अगर अब भी नहीं चेती तो बहुत देर हो चुकी होगी। ■

स्वराज की सीख

कामयापेटा, विशाखाट्टनम, आंध्र प्रदेश

पूर्वी घाट में बसे इस गांव ने मार्च 1999 को पत्थरगड़ी कर खुद को स्वायत्त घोषित किया था। यह गांव करीब 5 दशकों तक सरकारी रिकॉर्ड में नहीं था। मानसून में कामयापेटा दूसरे इलाकों से पूरी तरह कट जाता था। सड़क न होने पर न तो ग्रामीण बाजार जा सकते थे और न ही अपने वन उत्पाद या उपज बेच सकते थे। ग्रामीण जब भी सरकारी अधिकारियों के पास मदद की गुहार लगाते, उन्हें पुलिस द्वारा खदेड़ दिया जाता था। पत्थरगड़ी कर स्वायत्त घोषित करने के बाद हालात बदल गए। ग्रामीणों ने पहली बैठक में सरकार को पुल बनाने और प्राकृतिक संसाधनों जंगल, जमीन और जल स्त्रोतों पर अधिकार देने को कहा। तीन साल के भीतर सरकार ने ढाई करोड़ रुपए की लागत से पुल बनाने का काम शुरू कर दिया। अब अधिकारी ग्राम सभा के सम्मन को हल्के में नहीं ले सकते।

कामयापेटा के लिए यह दूसरी आजादी जैसा था। कामयापेटा आदिवासी स्वतंत्रता सेनानी मारी कामया का गांव है जो अपनी जमीन और जंगल बचाने के लिए अंग्रेजों के खिलाफ आजादी की लड़ाई में शामिल हुए थे लेकिन आजादी के बाद मारी की जमीन और घर जब्त कर लिया और गांव को अपराधी का तमगा दे दिया गया। मारी को उम्मीद थी कि आजादी के बाद गांव का परंपरागत शासन तंत्र बहाल होगा लेकिन हुआ उलट। इस कारण भी लोगों के मन में असंतोष की भावना पनपी और उन्होंने खुद को स्वायत्त घोषित करने का निर्णय लिया।

डोंगरीपाडा, धमतारी जिला, छत्तीसगढ़

छत्तीसगढ़ का डोंगरीपाडा गांव "डोंगरीपाडा गांव गणराज्य" के नाम से चर्चित है। आजादी मिलने के करीब 50 साल बाद 18 अक्टूबर 1997 को इस गांव ने स्वायत्तता की घोषणा की। इस दिन में गांव में उत्सव मनाया जाता है और सभी ग्रामीण बेसब्री से इस दिन का इंतजार करते हैं। यह गांव हल्वा, गोंड और केवट जनजातियों का घर है। गांव की आबादी मुख्य रूप से खेती और वन उत्पादों पर निर्भर है। ग्रामीणों और प्रशासन के बीच संघर्ष उस समय बढ़ा जब पंचायत ने ग्रामीणों को परंपरागत अधिकारों से वंचित कर दिया। गांव का तालाब मछली का कारोबार करने के लिए ठेके पर दे दिया गया, साथ ही लोक निर्माण विभाग को पहाड़ियों से पत्थरों को निकालने का अधिकार दिया गया। इसी संघर्ष ने ग्राम सभा को जन्म दिया। ग्रामसभा ने सबसे पहले सरकारी अधिकारियों के लिए गांव के दरवाजे बंद कर दिए फिर डोंगरी यानी पहाड़ी और तालाब को अपने कब्जे में ले लिया। गांव के संविधान (जो पत्थर पर अंकित कर दिया गया है) में सभी लोगों को बराबर कर अधिकार दे दिया गया। ग्राम सभा की पहल से 10 सदस्यीय वन रखवाली समिति गठित की गई, नतीजतन 10 साल के भीतर ही डोंगरी हरी-भरी हो गई। ग्राम सभा सामुदायिक मछलीपालन करती है और इससे जो पैसा मिलता है उसे गांव के विकास पर खर्च किया जाता है। लोक निर्माण विभाग को डोंगरी से एक टुकड़ा भी लेने की इजाजत नहीं है। डोंगरीपाडा में ग्राम सभा इतनी शक्तिशाली हो गई है कि वह गांव की हर गतिविधि पर नजर रखती है और कार्यकारी समिति के माध्यम से अपने निर्णय लागू कराती है।

मेंढा लेखा, गढ़चिरौली, महाराष्ट्र

"हमारे गांव में हमारी हम सरकार हैं, दिल्ली मुंबई में हमारी सरकार है" मेंढा लेखा के गांव के लोगों के मन में यह वाक्य रच-बस गया है। महाराष्ट्र का यह गांव ग्राम स्वराज की अवधारणा को फलीभूत कर रहा है। गोंड आदिवासी बहुल इस गांव का 80 प्रतिशत क्षेत्र घने जंगलों से आच्छादित है। यही वजह है कि 1950 में वन विभाग की नजरें इस गांव पर टिकी थीं। वन कानून का हवाला देकर विभाग ने इस पर नियंत्रण कर लिया था। मेंढा लेखा की ग्राम सभा कितनी ताकतवर है, इसका अंदाजा इस तथ्य से लगाया जा सकता है कि साल 2000 में गांव में प्रवेश करने के लिए महाराष्ट्र के पूर्व उपराज्यपाल पीसी एलेक्जेंडर को ग्राम सभा से अनुमति लेनी पड़ी थी। यह गांव की स्वायत्तता का सम्मान था। यह भारत का शायद पहला ऐसा गांव है जहां सामुदायिक काम को निजी काम के तौर पर देखा जाता है और सभी को इसमें अपना योगदान देना होता है। गांव में हर व्यक्ति अपनी सालाना आय से 10 प्रतिशत ग्राम सभा के फैसलों का लागू करने के लिए देते हैं। गांव में कोई भी काम शुरू करने के लिए ग्रामसभा की अनुमति अनिवार्य है।

1950 में सरकार ने गांव को संरक्षित क्षेत्र घोषित कर इसके वनों पर अपना अधिकार स्थापित कर लिया था। ग्राम सभा ने इसे चुनौती देने के लिए परंपरागत घोटूल तंत्र को विकसित करने का फैसला किया। घोटूल लकड़ी के एक बाडे जैसा होता है जिसके अंदर लड़के और लड़कियों को आदिवासियों की परंपराओं से अवगत कराया जाता है। वन विभाग ने दलबल के साथ पहुंचकर घोटूल को तोड़ दिया। इससे ग्रामीण भड़क उठे और उन्होंने 32 गांवों की महासभा बुलाई। इसमें वनों के अधिकार पर मेंढा लेखा की लड़ाई का समर्थन किया गया। विरोध स्वरूप 12 अन्य गांवों में घोटूल बनाया गया और वन विभाग को पीछे हटना पड़ा। 1992 में गांव ने वनों के अधिकार के लिए निर्णायक लड़ाई लड़ी। उस समय 80 प्रतिशत जंगल संरक्षित क्षेत्र घोषित कर दिया गया था। ग्राम सभा ने सरकार के इस निर्णय को चुनौती दी और वनों पर नियंत्रण और प्रबंधन के लिए वन सुरक्षा समिति का गठन किया। ग्राम सभा ने बड़ी संख्या वाटरशेड कार्यक्रम शुरू किए। इन प्रयासों के चलते मिट्टी की गुणवत्ता में सुधार हुआ। अंततः वन विभाग ने 1996 में वन विभाग ने वनों को प्रबंधन ग्रामीणों को सौंप दिया। बाद में राज्य सरकार ने सभी परंपरागत अधिकार ग्रामीणों को सौंप दिए। मेंढा लेखा की यह बड़ी जीत थी।

SCIENCE & ENVIRONMENT

On August 16, 2018 Down To Earth published a Centre for Science and Environment study that tested 65 manufactured food products and found genetically modified ingredients in 32 % of them. Eighty percent of the contaminated products were imported.

IMPACT

The story prompted angry concern. Civil society groups urged the FSSAI to ban sale of those foods that were tested positive for GM ingredients. Within a week of the publication, FSSAI initiated action to codify regulations for GM food. Twelve news dailies and online news portals covered the study and over 3000 users have reacted online across DTE's social media networks. The story has crossed 39,000 page views.

CSE study finds genetically modified ingredients in food products

Manufactured and imported by American healthcare giant Abbott Laboratories, a 400 gram packet of Similac Alimentum costs Rs 2,800 and can meet Nikki's requirement for about 10 days.

It all started at the weaning stage. Nikki (name changed) was about to turn one when it became evident that she was not gaining weight. After several visits to pediatricians and multiple tests, she was diagnosed with cow milk protein allergy—a disorder found in some 7 per cent of children in the country. The doctors said that Nikki's immune system considers the protein in cow milk as something that the body has to fight off. This leads to damage of the intestinal mucosa lining for which Nikki is not able to digest most of what she eats and suffers from chronic diarrhoea. They suggested changes in her diet—first eliminate all potentially allergenic foods from her diet, so that the intestinal lining can heal, and then reintroduce one food at a time to monitor possible reactions. Till she outgrows the allergy, doctors recommended a hypoallergenic infant formula, Similac Alimentum, to supplement her nutritional needs.

Manufactured and imported by American healthcare giant Abbott Laboratories, a 400 gram packet of Similac Alimentum costs Rs 2,800 and can meet Nikki's requirement for about 10 days. But cost is the last thing on the mind of Nikki's mother, an occupational therapist in east Delhi. Every day, she carefully prepares the formula milk meeting the prescribed calibration standards to ensure that Nikki regains health. Little does she know that all these months she has been feeding her toddler genetically modified (GM) food, whose safety to health has been a matter of concern worldwide. Researchers with the Centre for Science and Environment (CSE) in Delhi recently found evidence of GM ingredients in Similac Alimentum and another infant formula by Abbott—Similac Isomil, which is meant for the lactose intolerant (Access the full CSE Report). Infants with lactose intolerance cannot digest the sugar found in milk and dairy products and are often prescribed soya milk which is naturally lactose-free. The finding is alarming because the products are being increasingly prescribed by doctors for infants with special health needs.

What was tested

65

food products that were likely to contain soyabean, corn, rapeseed (canola) or cottonseed oil. These are the major GM crops grown worldwide

30

of these are manufactured in India, and,

35

are imported (from USA, Canada, Australia, Ireland, Mexico, Malaysia, the Netherlands, Spain, Singapore, Thailand and the UAE)

It is also alarming because in an affidavit submitted to the Supreme Court last year, the Food Safety and Standards Authority of India (FSSAI) said, "The Central government has not notified any regulation under Section 22 of the Food Safety and Standards Act in regard to (sic) the manufacture, distribution, sale and import of genetically modified foods. Hence, genetically modified foods are not allowed in the country and neither can be regulated till such notification is issued." But the list of such illegal GM products being sold in India does not end here.

Over the past six months, CSE researchers analysed 65 food products that are likely to contain soyabean, corn, rapeseed (canola) or cottonseed oil in some form or the other. These are the crops whose genetically modified variants are grown on 99 per cent of the area under transgenic food crops in different parts of the world, and are used in everyday food like cooking oils, breakfast cereals, ready-to-cook and ready-to -eat foods, infant formula and protein supplements. Thirty of the food products are manufactured domestically; the remaining imported.

The products were tested at CSE's state-of-the-art Pollution Monitoring Laboratory (PML), now at Nimli, Alwar, which has been credited for several hard-hitting exposé over the past two decades. To test food products for the presence of genetically modfied ingredients, PML acquired high-end machines and instruments that use the advanced analysis technology of qPCR (quantitative polymerase chain reaction) to amplify GM markers in a food product to detect their presence (see 'Chasing GM marker

"We had a hunch that genetically modified food is finding its way onto our dinner plate in ways more than we know. There have been media reports about illegal GM seeds being available across the country and crops being grown," says Chandra Bhushan, deputy director general of CSE who led the research. "But we did not know the nature of ingredients used in packaged snacks and oils imported into the country. Since most such products are based on known GM crops like corn, soyabean and rapeseed, we decided to do a reality check," he adds.

The evidence of genetically modified ingredients was

found in 32 per cent of the 65 products tested. Almost 80 per cent of these are imported. All the 16 imported products that CSE found GM-positive were from USA, Canada, the Netherlands, Thailand and the UAE. USA and Canada are the leading countries growing genetically modified crops and producing genetically modified food products. Though the remaining do not allow commercial cultivation of GM crops, their food processing units heavily rely on raw material imported from USA and Canada. Hudson canola oil imported from the UAE says on its label that it is "extracted from Canadian oilseeds".

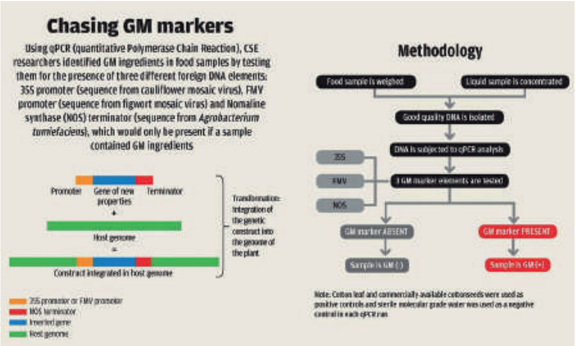

What's a GMO

Genetically Modified Organisms (GMOs) are those plants, animals or microorganisms, in which the genetic material (deoxyribonucleic acid or DNA) is altered in a way that does not occur naturally by mating or through natural recombination. They are produced using genetic engineering technology, also known as recombinant DNA technology, in which scientists transfer select genes from one organism into another of the same species or a non-related species so that the recipient acquires a desired trait. So far, the major use of the technology has been to make crops resistant to pest attacks, improve their tolerance to herbicides and to increase their nutritional content. For instance, scientists have developed Bt variants of cotton, corn and soyabean by inserting the gene of a bacteria, Bacillus thuringiensis (Bt), into the plants' original genetic material. BT gene expresses codes for Bt toxin protein, which when ingested by bollworm insects attacks their gut cells and kills them. Similarly, scientists have developed herbicide-tolerant (Ht) corn, soyabean, cotton and rapeseed by modifying the gene that produces the enzyme EPSPS (5-enolpyruvylshikimate-3-phosphate synthase) in plants. The enzyme produced by the modified gene does not get degraded by herbicides like glyphosate and glufosinate, and therefore does not harm the plant. While there is no clear evidence of these claimed benefits outside confined laboratories, studies do indicate their impact on human health.

To the dismay of CSE researchers, some 17 per cent of the food samples manufactured domestically tested positive for GM. These were samples of refined cottonseed oil, or kapasia tel, sold under the brand names of Tirupati, Ankur, Ginni and Vimal. The sample of crude cottonseed oil also tested GM- positive. This finding clearly indicates that Bt cotton, which is the only genetically modified crop allowed for commercial cultivation in the country since 2002, and now occupies 94 per cent of the country's cotton farms, has found its way into our food system.

These findings are alarming because some of the products found GM-positive are consumed on a daily basis. Consider cottonseed oil for instance. It is a cheap cooking medium—usually 30-40 per cent cheaper than the other vegetable oils like mustard oil and soyabean oil—and is used voraciously by the packaged food industry for making namkeen snacks like bhujia. It is also a permitted ingredient for vanaspati, which is referred to as poor man's ghee and is used by the bakery industry for providing stability to the products and improving their shelf life.

Then there are those products that are becoming popular among the urban health conscious. Maya Mishra, a teacher in south Delhi, has recently switched to canola oil and vouches for its goodness. She says the oil is a healthy choice for her husband and son, both suffering from rheumatoid arthritis. While the oil is marketed with claims such as "the ability to reduce the risk of heart diseases", CSE has found four of the seven canola brands GM-positive.

Consumers like Mishra and Nikki's mother have no way of knowing the truth because labels do not always tell the whole story; some products even take the liberty of making false claims. CSE findings show most samples—74 per cent of the imported products and 96 per cent of the domestic ones—did not mention anything about GM on their labels. When tested, a quarter of them—24 per cent—were found using genetically modified ingredients. Three of the five brands whose labels suggested no use of genetically modified organisms (GMOs) were also found GM-positive. These were Candrop canola oil from Canada, MORI-NU's Silken tofu from the US and PromPlus sweet whole kernel corn from Thailand. While Candrop claims that the product is "GMO free" and MORI-NU tofu's claim reads "Non-GMO Project Verified", the label on PromPlus kernel corn declares "Non-GMO".

These products are imported by industry behemoths like Jindal Retails (India) Pvt Ltd, Abbott Healthcare Pvt Ltd, Dalmia Continental Pvt Ltd and Jivo Wellness Pvt Ltd, and lesser-known Bajoria Food Pvt Ltd, Newage Gourmet Foods in Delhi, Century Edible Cooking Oils Pvt Ltd, Olive Tree Trading Pvt Ltd and Guru Kirpa Impex, Delhi.

Down To Earth (DTE) contacted some of the industry representatives to check if they had the approval to import genetically modified food. While the All Indian Cottonseed Crushers' Association (AICCA) refused to comment, Jivo Wellness Pvt Ltd, which claims to be the largest seller of canola oil in India, evaded DTE's queries and the Olive Tree Trading Pvt Ltd did not respond till the magazine went to press. ■

EPW

COMBATING FAKE NEWS

Economic and Political Weekly tackled the phobia against caste-based reservation policies in a pictorial representation that sought to dispel popular misconceptions.

IMPACT

Both EPW's innovative maze and the myth-buster have been well-received on social media owing to the ease of use and what EPW describes as an "evergreen" quality, which enables frequent posting either as retweets, replies or shares.

EPW

Busted: Four myths on caste-based reservation policies

The debate around reservation policies in India is deeply polarised.

Anti-discrimination laws and reservation policies were brought in to ensure that Scheduled Castes (SCs) and Scheduled Tribes(STs) are protected from discrimination in the spheres of employment, education and political representation. The idea was to not just improve their economic status, but to address the denial of rights and oppression meted out to these groups over the years, and to work towards rectifying their utter lack of representation in public office.

The question of caste still looms large in India, yet many among us refuse to see, hear or understand caste and what it means for those who suffer because of it.

In this feature, we bust some of the common myths regarding caste-based reservation policies. This is based on the empirical and theoretical analyses offered by Sukhadeo Thorat, Nitin Tagade and Ajaya K Naik in a special article published in the Economic & Political Weekly, Vol 51, Issue No 8: "Prejudice against Reservation Policies: How and Why?" ■

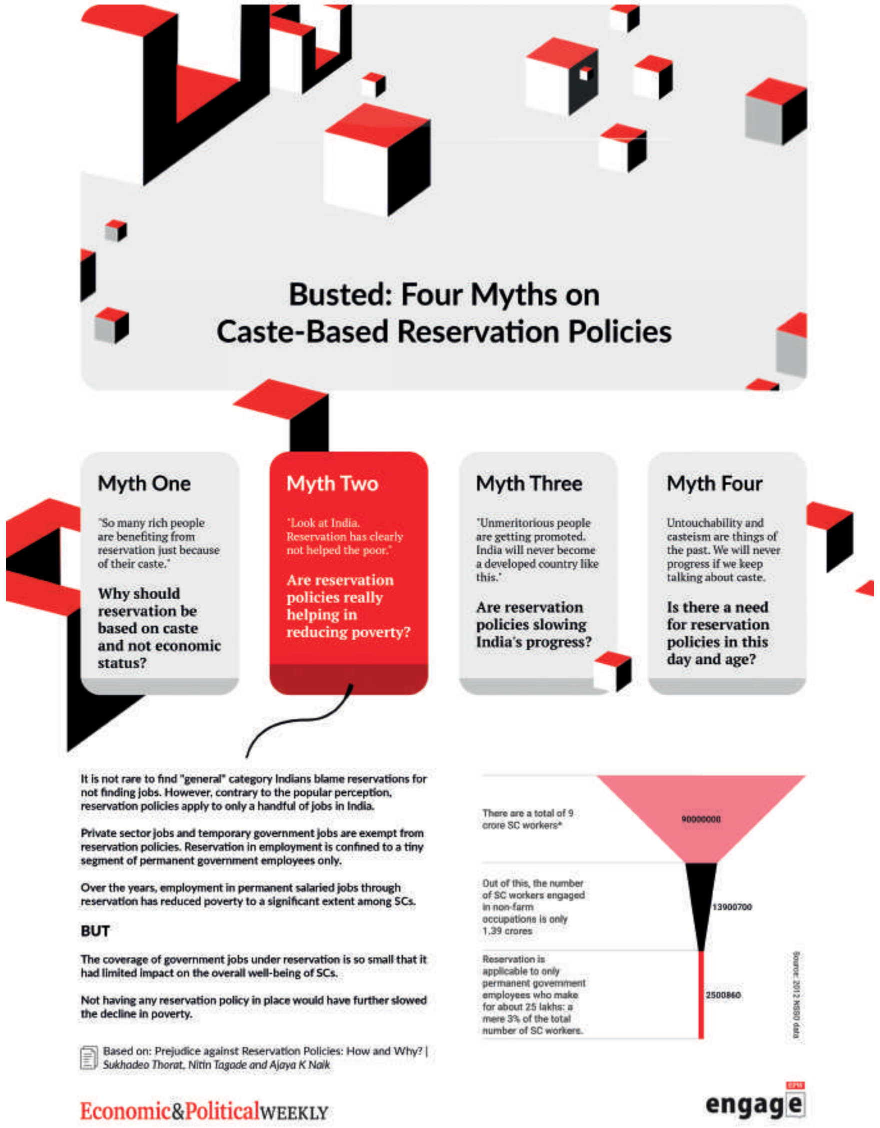

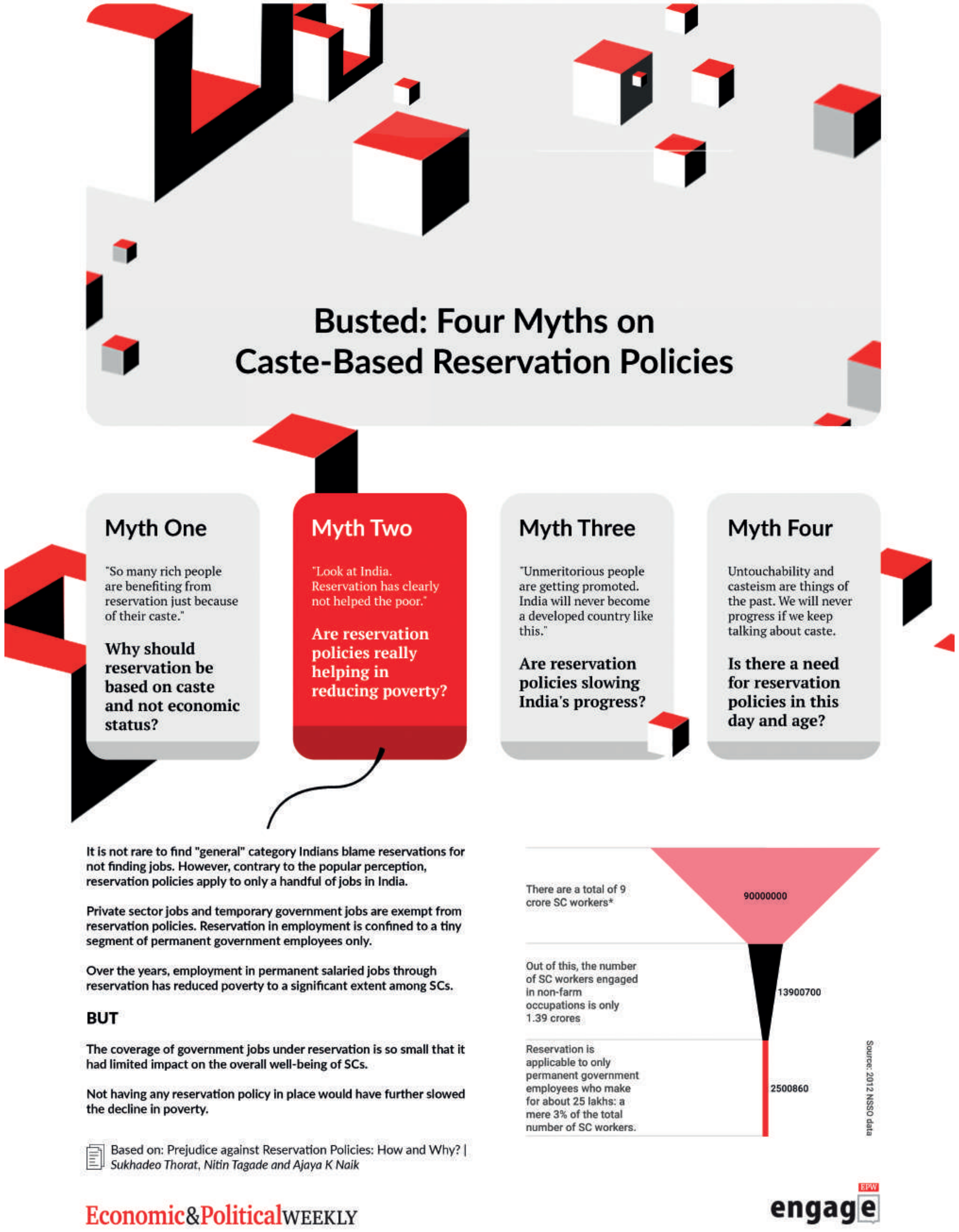

Busted: Four Myths on Caste-Based Reservation Policies
Myth One
"So many rich people are benefiting from reservation just because of their caste."
Why should reservation be based on caste and not economic status?
Myth Two
"Look at India. Reservation has clearly not helped the poor."
Are reservation policies really helping in reducing poverty?
Myth Three
"Unmeritorious people are getting promoted. India will never become a developed country like this."
Are reservation policies slowing India's progress?
Myth Four
Untouchability and casteism are things of the past. We will never progress if we keep talking about caste.
Is there a need for reservation policies in this day and age?
It is not rare to find "general" category Indians blame reservations for not finding jobs. However, contrary to the popular perception, reservation policies apply to only a handful of jobs in India.
Private sector jobs and temporary government jobs are exempt from reservation policies. Reservation in employment is confined to a tiny segment of permanent government employees only.
Over the years, employment in permanent salaried jobs through reservation has reduced poverty to a significant extent among SCs.
BUT
The coverage of government jobs under reservation is so small that it had limited impact on the overall well-being of SCs.
Not having any reservation policy in place would have further slowed the decline in poverty.
There are a total of 9 crore SC workers*
90000000
Out of this, the number of SC workers engaged in non-farm occupations is only 1.39 crores
13900700
Reservation is applicable to only permanent government employees who make for about 25 lakhs: a mere 3% of the total number of SC workers.
2500860
Source: 2012 NSSO data
Based on: Prejudice against Reservation Policies: How and Why? | Sukhadeo Thorat, Nitin Tagade and Ajaya K Naik
Economic&Political WEEKLY
EPW engage

Busted: Four Myths on Caste-Based Reservation Policies

Myth One

"So many rich people are benefiting from reservation just because of their caste."

Why should reservation be based on caste and not economic status?

Myth Two

"Look at India. Reservation has clearly not helped the poor."

Are reservation policies really helping in reducing poverty?

Myth Three

"Unmeritorious people are getting promoted. India will never become a developed country like this."

Are reservation policies slowing India's progress?

Myth Four

Untouchability and casteism are things of the past. We will never progress if we keep talking about caste.

Is there a need for reservation policies in this day and age?

Many people worry that reservations are making India inefficient. However, we must remember that to achieve economic efficiency and optimal economic outcome, certain freedoms like the choice of occupation, work and educational opportunities are necessary preconditions.

What we have had in India for many years, which continues till today, is a caste-based society with an unfree economic order.

Our caste-based society has affected the mobility of capital, because of the restrictions across caste occupations, on the acquisition of skills and education. In fact, some occupations are considered impure and polluting.

Reservations are interventions to equalise this unfree order. They help remove these imperfections in the markets through affirmative action policies and are positive steps for economic growth.

As an example, a study* on the Indian Railways shows that proportion of SC-ST employees in high-level positions is positively associated with Indian Railways' productivity growth. [1]

Based on: Prejudice against Reservation Policies: How and Why? | *Sukhadeo Thorat, Nitin Tagade and Ajaya K Naik*

Busted: Four Myths on Caste-Based Reservation Policies

Myth One

"So many rich people are benefiting from reservation just because of their caste."

Why should reservation be based on caste and not economic status?

Myth Two

"Look at India. Reservation has clearly not helped the poor."

Are reservation policies really helping in reducing poverty?

Myth Three

"Unmeritorious people are getting promoted. India will never become a developed country like this."

Are reservation policies slowing India's progress?

Myth Four

Untouchability and casteism are things of the past. We will never progress if we keep talking about caste.

Is there a need for reservation policies in this day and age?

Often, the urban upper classes tend to think that caste no longer exists. The privilege of being from the "general" category allows its beneficiaries to encash its traditional caste capital and convert it into modern professional identities of choice, while pretending that caste does not influence their lives. However, those from lower castes rendered immobile across socio-economic structures, are forced to intensify their caste identities[2].

While there has been some improvement in access to civil rights for the SCs and STs, discrimination and untouchability practices are still widespread in India, and far from extinct.

Inequalities in India, in terms of ownership of assets, education, employment, civic amenities, and income and poverty, are due, in large part, to the economic discrimination perpetrated against the SCs.

Earnings and Income

Even when they are able to get jobs, SCs earn 8% less than their general category counterparts in the public sector and 20% less in the private sector.

As far as farmers are concerned, inequality between castes accounts for about 3% to 17% of the overall inequality in net farm income.

Economic Discrimination

Dalit entrepreneurs are often compelled to sell goods (especially among retailers of food and beverages) at lower prices than their higher-caste counterparts.

They also face discrimination from the state in the procurement of resources like licences and other approvals; and suffer from a lack of access to the social or caste network.

Atrocities and Discrimination Cases

Between 1995-2014, there were 2.34 lakh cases of caste discrimination and atrocities, translating to about 13000 cases per year.

Based on: Prejudice against Reservation Policies: How and Why? | Sukhadeo Thorat, Nitin Tagade and Ajaya K Naik

COMBATING FAKE NEWS

On August 6, 2018 Alt News ran a two-part investigation into how an entire underground network of closed/secret Facebook groups are used to buy/sell Facebook to promote celebrities, army, sports and religion before rebranding the pages as political affiliates. The story illustrates how such online pages are then used to earn money by promoting fake/sleazy/low quality content.

IMPACT

The story revealed how the false propaganda machinery works.

Decoded: The business of Facebook pages – selling Modi, God, patriotism and more

Those of us even sparsely active on social media must have at some point of scrolling through an ocean of posts come across images of Indian army soldiers, with the caption – "share if you are a true Indian".

Those of us even sparsely active on social media must have at some point of scrolling through an ocean of posts come across images of Indian army soldiers, with the caption – "share if you are a true Indian". The not-so-subtle nudge at our patriotism gets us to do as intended and the post goes viral; rarely do we wonder that the image might have an ulterior motive.

A thriving business

They say sharing is caring and a closed Facebook group by the same name seems to live the thought on a daily basis. The group asks for a government ID proof if you wish to join it and once you're inside the circle of over 18,000 individuals, you can buy or sell patriotism, misogyny, politics, Bollywood, nationalism and even God.

Essentially, Sharing is Caring – Advertising Deals is a marketplace for social media pages. You can buy/sell Facebook, Twitter, Instagram pages, get paid for getting views on a video, offer to do SEO work for social media posts, rent pages and also create fake websites for potential buyers. The group's agenda is simple – get paid for sensationalism. Alt News tracked several topics that are most popular on the group:

1. Modi and BJP

With the advent of the internet, social media has become a money-making factory. Facebook is no longer limited to connecting with friends and playing Farmville but a place to easily connect with potential buyers. As more and more people got politically active on Facebook, a silent market emerged.

Members of Sharing is Caring are not ignorant of the country's political winds and their deals are in tandem with the same. There are numerous individuals on the group selling pages dedicated to PM Modi, often charging hefty amounts. For instance, in the example below, one of its members is offering a page related to the Prime Minister for Rs 0.12 cost per like (CPL). He claims to have 3,86,000 followers, meaning that his "hell active" page would fetch him Rs 46,320. A member who wishes to purchase a page dedicated to PM Modi is willing to pay up to Rs 0.09 CPL for a minimum of 9 lakh followers. He is offering Rs 81,000.

Another related topic that we found commonly sold was BJP; APP, Congress, Rahul Gandhi, etc., weren't popular choices.

A marketplace like Sharing is Caring exists because social media pages are a good source for making a quick buck. However, apart from monetary reasons, many members of Sharing is Caring are a part of the misinformation ecosystem. Two examples that we picked up are Ankit Pandey and Rajesh Jindal. Alt News has in the past written articles on both these individuals.

Ankit Pandey

In a May 2017 article, we chronicled the activities of Pandey – how he made a mint in sleazy and pro-BJP websites that supplied regular content to Facebook pages.

His website, InsistPost, isn't as active as it used to be but a Facebook page by the same name has quite a presence. Insist (the name of the page was changed to 'Insist' from 'Insist Post' in May 2018) has nearly 15.3 lakh followers. A scroll through the page shows that it regularly shares articles by numerous websites. All of these articles are either misogynistic, politically charged or related to God, among others.

Pandey's social media profiles have several pictures of him posing with senior leaders of BJP like Amit Shah, Smriti Irani and BJP IT Cell head Amit Malviya.

Ankit Pandey is a member of Sharing is Caring from two Facebook IDs (1 and 2).

We followed his conversations on the group and found him wanting to buy Facebook pages and websites. As Pandey is a recent member (from his personal IDs), there were only a couple of chats we could track.

Rajesh Jindal

In an article published last year, Alt News revealed the workings of Rajesh Jindal – the man behind Hindutva. info. A Facebook event by Blog's creed stated that Jindal makes more than Rs 10 lakh per month.

A scroll through Jindal's Facebook profile is enough to reveal his propaganda. Not only does he share posts praising the government, but his profile is filled with fake

news. In one of his posts, he can also be seen speaking at an event by Swadeshi Jagaran Manch, which is affiliated to RSS.

He had also posted a picture with BJP Haryana MLA Gian Chand Gupta.

Rajesh Jindal has been a part of Sharing is Caring for six months now (at the time of writing this article).

He is quite an active member. In one of his posts, he writes, "If someone does not have money to start a big page but knows instant (article) work, etc., I will provide money. Come on inbox."

In another post, he is offering to buy 20 pages with a combined following of 1 million. The categories he is interested in are 'bhakti (devotion)' and 'cricket'.

There are several other such offers from Jindal.

While there are many more such individuals profiting from running Facebook pages, the focus of this article is Sharing is Caring and what sells most on the group.

2. Indian army

One of the simplest ways to engage people is to stroke their beliefs and things they are most passionate about, which explains the numerous offers of Indian army pages. Members are not only buying and selling these pages but also offering them for rent.

There are also rate cards mentioning the CPL of pages.

The video below shows the popularity of Indian army pages on Sharing is Caring.

3. Girls

One of the most trending topics on the group is "girls". Members of Sharing is Caring regularly make deals on pages that feature images of women, Instagram being a popular platform.

What's even more astonishing is that pages are started with random names of girls and are sold once they get popular. We found a member selling a page named Neha Kumari. It has a following of over a lakh and all that the page does is share images of girls and women.

Misogynistic content is a quick way to gain followers. Once this is achieved, pages are renamed and its content completely altered, though this may not be the norm.

It has been observed that pages started with names of random women and actresses are metamorphosed into political pages. Alt News had in the past come across a

Facebook page 'Rashmi Patel 1 Million Fan's' which is now called 'NAMO 2019 – We Support Narendra Modi'. The page has over 4 lakh followers.

This pattern is also noticeable in Sharing is Caring, where people are offering pages, including "girls pages", with the option of renaming.

4. Bollywood

Bollywood is yet another favourite topic of the group. They offer deals on celebrity pages and a lot of times give the option to rename the pages. But more often than not, you'll find pages dedicated to actresses selling more than those dedicated to actors. Below is a screenshot of a conversation on the group where one of the members declines the offer of an actor page because it wouldn't fetch him the needed "activeness".

5. Cricket

As the most popular sport in the country, cricket could not be left behind in Sharing is Caring. One of the members offered a Dhoni page with 3.5 lakh followers for Rs 24,500. Another member was selling a 20,000 followers cricket page for Rs 5,500.

Members seem to have a fair understanding of social media, which explains the buying and selling of not only Facebook/Instagram pages dedicated to the sport but also pages dedicated to popular players like Dhoni and Kohli.

6. Devotion

By this point in the article, Alt News was hitting random searches and we came across another popular tropic – pages dedicated to God, devotion and religion. One of the members on the group was offering two pages with a combined following of nearly 7.5 lakh for Rs 1.5 lakh (in the collage below).

One of the admins of the group offered a total of four pages (combined following of 5 million) and mentioned that the pages are a part of the same "brand".

We have noticed the proclivity of individuals to open multiple Facebook pages in the past well. For instance, a member of another Facebook group 'Vote 4 BJP,' which has over 9 lakh members, urged people to follow another group called – "100 crore rashtravadi Hindus ka group (add hote hi 50 Hindus ko add kare)". In merely 2 months, it has over 33,000 followers.

This group is owned by the Facebook page 'Namo-Mission 2019', which was created in March 2018 and has already gained nearly 1.3 lakh followers.

7. Jokes, shayaris and love

Humour sells in the group too, and a lot of times, with the option of changing it to something completely different. In the screenshot below, a member is offering a "love shayari" page with over 1.2 lakh following. He adds that the option to rename and/or merge the page (with other pages) is available and asks people to start bidding above Rs 4,500. There are many more such deals on pages related to love, jokes and shayari.

8. Buying and selling followers/views

It is the number of followers that make a page/account on social media popular and decides its influential power.

While a Facebook page is easy to start, supplying regular "viral" content to increase followers might be time-consuming. Sharing is Caring recognised this demand; its member can be seen giving rate cards for Instagram and Facebook followers, selling 5,000 followers for merely Rs 100.

A page's popularity also depends on its likes and the views its posts can garner. A member was selling 500 likes for Rs 20; another member was charging Rs 0.50 per Instagram view.

But it isn't always possible to buy real views in large quantities, and if Facebook's algorithm favours popular content, yours might stay hidden in a corner despite your page having lakhs of likes. This is where fake views come into play. A lot of people on Sharing is Caring ask for deals on "fake views" for Facebook and Youtube videos.

9. Fake offer websites

Alt News had recently published a story on fake government offers doing rounds on WhatsApp, claiming that the Prime Minister is giving away free helmets and bicycles. The message included a link that opened up a form, which asked for your personal details, including residential address. The one-page form had at least two Google ads. Last year, another WhatsApp forward claimed that PM Modi is giving free balance. This too redirected users to a form that asked for their name, phone number, mobile service operator and the state of residence.

We found similar websites selling on Sharing is Caring. There were many others too offering websites with fake Paytm offers and Patanjali SIM cards.

While at face value such websites might seem harmless, their repercussions could be massive. Recently, a fake poll doing rounds on Whatsapp asked for people's preference for Ram Mandir or Babri Masjid in Ayodhya. The communally-charged fake website only had a polling form adorning Google ads. When the desire to make money surpasses ethics, it gives birth to such provocative content.

While reading through Facebook's terms and conditions, Alt News found that a Facebook employee explicitly mentions that buying and selling pages is against the website's policy.

Members also seem to be aware of this regulation, as we inferred from a lot of conversations.

Despite the violation, thousands of individuals on Sharing is Caring are making deals every day; and this is only one such group we have written about.

Alt News had in the earlier article of this series revealed how Facebook pages drive enormous traffic to sleazy websites to make money. Our next article will elaborate further on the business model of these Facebook pages and websites. ■

COMBATING FAKE NEWS

On March 16, 2018 Alt News published its analysis of a viral video from Araria, Bihar where three boys were "caught" raising seditious slogans. Alt News found that the audio and video were not in sync.

IMPACT

The forensic fact-checking by Alt News helped to mitigate the incendiary effect of the mainstream media's coverage based on the assumption that the video was genuine. There was little attempt made by news outlets to verify the original video. Alt News' findings were relayed later by many media outlets. The website believes that its intervention shook popular perception, which indirectly aided the boys' legal case. Currently, all three are out on bail.

Audio analysis of the viral Araria video with alleged pro-Pak slogans raises suspicions

After BJP's loss in Araria, Bihar, in the bypoll elections, a video has become viral which is allegedly from Araria and where it is being claimed that supporters of the winning candidate Sarfaraz Alam are raising pro-Pakistan slogans. The video can be seen below.

Even a casual look a the video will make it apparent that there are serious issues with lip sync in the video. Alt News decided to dig deeper into this and do an audio analysis of the above video. We examined this video from 3 independent sources.

Suspect Audio Waveform

We analysed the three videos using an audio editing software called Audacity. What is observed consistently across all the three videos is that in two spots in the video, the volume or the audio level is ZERO (circled).

If you listen to the video, you'll hear a sound of a vehicle in the background, one which resembles a tuktuk. There is also other kinds of commotion going on in the background that is audible. However, all that background noise becomes ZERO at the above mentioned time intervals which raises the initial suspicions about this video and its authenticity.

There is no audio-video sync

As we mentioned earlier, the very first observation about the video was that it didn't seem to have lip sync. To ascertain whether the audio and video are in sync, we examined individual frames from the video against the audio waveform.

For those who are interested in knowing how to break down a video into individual frames, we used ffmpeg which is a cross-platform video editor. The following highlighted command will break down the video into individual frames at a rate of 30 frames per second and add a timestamp to the top left. The timestamp reflects the position of an individual frame with respect to the start of the video.

A zip file with all the frames obtained using the above command can be downloaded here.

From the above images, we created various collages to see the lip positions of the subjects in the video. The following collage has frames from 3.100 seconds to 3.767 seconds of the video.

As can be seen in the above collage, only the person on the right has his mouth visibly open while the other two people have their mouth shut. The person on the right has his mouth visibly open from 3.200 seconds to 3.700 seconds. If the audio and video are in sync, the audio waveform should show increased audio levels during this period. Does it?

The audio waveform shows almost nil audio levels in the duration 3.250 seconds to 3.500 seconds. This shows that while the subject on the right had his mouth open and is visibly exulting, the audio for the corresponding period doesn't match and shows close to nil audio levels. This shows that the audio and video are not in sync.

The above observations necessitate that the video be examined by a certified forensic laboratory for its authenticity. With so many easy-to-use software tools available which allows one to dub an audio over an existing video, news channels or journalists shouldn't be propagating such videos without doing an independent analysis of their own.

Videos like the one above can cause friction between communities of an area and can be used as part of a political agenda. It is therefore of utmost importance that when these videos become viral, extra care must be taken before mainstream media further popularises such videos.

Two persons have been reportedly arrested with regards to the above video and we hope that police investigation will throw further light on the authenticity of the video. The audio analysis of the videos circulating on social media raise several red flags and hence a detailed forensic analysis of the video should be done. ■

BUSINESS

The Malayalam online portal Azhimukham carried a hard-hitting series over several months on the murky land deals by senior clergy of the Syro-Malabar Church in Kerala.

IMPACT

The scandal finally forced Cardinal George Alencherry to step down from administrative responsibilities. A criminal case was registered against him. What started out as a gossipy tidbit ended up being investigated seriously and mainstreamed by Azhimukham.

Azhimukham

ഭൂമി വില്പബനയിലെ ക്രമക്കേടിൽ ഉലഞ്ഞു എറണാകുളം-അങ്കമാലി അതിരൂപത; ആരോപണങ്ങളുടെ കുന്തമുന മാർ ആലഞ്ചേരിക്ക് നേരെ രാകേഷ് സനൽ

ഉറ പോയ ഉപ്പ് വലിച്ചെറിഞ്ഞു കളയുക എന്നാണ്. മറ്റുള്ളവരാൽ വിശ്വാസം നഷ്ടപ്പെട്ട ഒരുവന്റെ കാര്യത്തിലെന്നപോലെ... എറണാകുളം-അങ്കമാലി അതിരൂപതയുടെ കീഴിൽ നടന്ന ഭൂമിയിടപാടിൽ അതിരൂപതാധ്യക്ഷന്റെ പേരിൽ ആരോപിക്കപ്പെടുന്ന കുറ്റത്തിൽ ആര്ച്ച് ബിഷപ്പ് കര്ദിഷനാൾ മാർ ജോര്ജ്ജി ആലഞ്ചേരിയുടെ കാര്യത്തിൽ സഭാവിശാവാസികള്ക്കുംപ സഭയെ പ്രതിനിധാനം ചെയ്യുന്ന വൈദികര്ക്കും ഇപ്പോൾ ഉണ്ടായിരിക്കുന്നതും വിശ്വാസം നഷ്ടപ്പെടൽ തന്നെയാണെന്നാണ് ടഅഢള്ള അഞ്ഞഇഒഉകചരഇള്ളടള്ള ഇഅങ്ങജഅകഏച ൽ അംഗങ്ങളായ വൈദികരും വിശ്വാസികളും പറയുന്നത്. ഇങ്ങനെയൊരു തട്ടിപ്പ് അതിരൂപതയുടെ ചരിത്രത്തിൽ ഇതാദ്യമായാണെന്നും ഇനിയിത്തരത്തിൽ ഒന്നും അതിരൂപതയുടെ കീഴിൽ നടക്കാതിരിക്കാനുമാണ് തങ്ങളുടെ പോരാട്ടമെന്നും ഇവർ പറയുന്നു.

2015 മുതൽ എറണാകുളം-അങ്കമാലി അതിരൂപതയുടെ സാമ്പത്തിക-ഭൂമി ഇടപാടുകളെക്കുറിച്ച് പല ഉഹാപോഹങ്ങളും പ്രചരിക്കുകയുണ്ടായെന്നും ഈ വിഷയത്തിന്റെ നിജസ്ഥിതിയെക്കുറിച്ച് അന്വേഷിച്ചപ്പോൾ ലഭിച്ച വിവരങ്ങൾ അതിരൂപതയെ സ്നേഹിക്കുന്ന ആരെയും ഞെട്ടിപ്പിക്കുന്നതാണെന്നും അതിരൂപത സംരക്ഷണ കാമ്പയിന്റെ ഭാഗമായ പുരോഹിതൻ പറയുന്നു.

അതിരൂപതയ്ക്ക് പൈതൃക സ്വത്തായി കിട്ടിയിട്ടുള്ള ഭൂമിയാണ് ചിലർ ചേര്ന്ന് കള്ളക്കച്ചവടം നടത്തി സഭയേയും വിശ്വാസികളെയും ഒരുപോലെ വഞ്ചിച്ച് സ്വാര്ത്ഥവലാഭം നേടിയിരിക്കുന്നതെന്നാണ് മാർ ജോര്ജജ് ആലഞ്ചേരിക്കെതിരേ ആക്ഷേപം ഉന്നയിക്കുന്നവർ പറയുന്നത്. എല്ലാവരുടെയും കണ്ണില്പൊകടിയിട്ട് നടത്താമെന്നു വിചാരിച്ച ഈ ഭൂമികുംഭകോണം വെളിച്ചത്തിൽ വന്നപ്പോൾ അതിനെ പ്രതിരോധിക്കാൻ പോലും കഴിയാതെ, എന്നാൽ ധാര്ഷ്ഠ്യം നിറഞ്ഞ പെരുമാറ്റത്താടെ സ്വയം രക്ഷിച്ചെടുക്കാനുള്ള വ്യഗ്രതയാണ് കുറ്റം ചെയ്തവർ കാണിക്കുന്നത്. നിങ്ങൾ വേണമെങ്കിൽ കോടതിയിൽ പോയക്കോളൂ എന്നു പറയുന്ന അഹങ്കാരം ചോദ്യം ചെയ്യപ്പെടുമെന്നും വ്യക്തമായ തെളിവുകളാണ് ആര്ച്ച്ാ ബിഷപ്പ് ഉള്പ്പെയടെയുള്ളവര്ക്കെിതിരെ ഉള്ളതെന്നും ഈ വിഷയവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് പ്രത്യക്ഷ സമരത്തിനു വരെ തയ്യാറാകുന്ന വൈദികർ പറയുന്നത്. ദൈവശാസനം തള്ളിക്കളയുന്ന തരത്തിലുള്ള പ്രവര്ത്തികൾ ചെയ്യുന്നവരുടെ പ്രതിനിധികളായി വിശ്വാസികള്ക്കിവടയിൽ പ്രവര്ത്തിനക്കേണ്ടി വരുന്നത് സ്വയം അപമാനിക്കപ്പെടലാകുന്നുവെന്നും ഇവർ ചൂണ്ടിക്കാട്ടുന്നു.

അതിരൂപതയുടെ പൈതൃക സ്വത്തുവില്പ്പ നയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് നടന്നിരിക്കുന്നത് വൻ ക്രമക്കേടാണെന്നും കോടികളുടെ നഷ്ടവും സാമ്പത്തികബാധ്യതയുമാണ് ഇപ്പോൾ അതിരൂപതയ്ക്ക് ഉണ്ടാക്കി വച്ചിരിക്കുന്നതെന്നും ആരോപിക്കാൻ ഇവർ നിരത്തുന്ന വാദങ്ങൾ പലതാണ്.

ഇപ്പോൾ ഉയര്ന്നു വന്നിരിക്കുന്ന സ്ഥലം വില്പ്പകനയിലെ

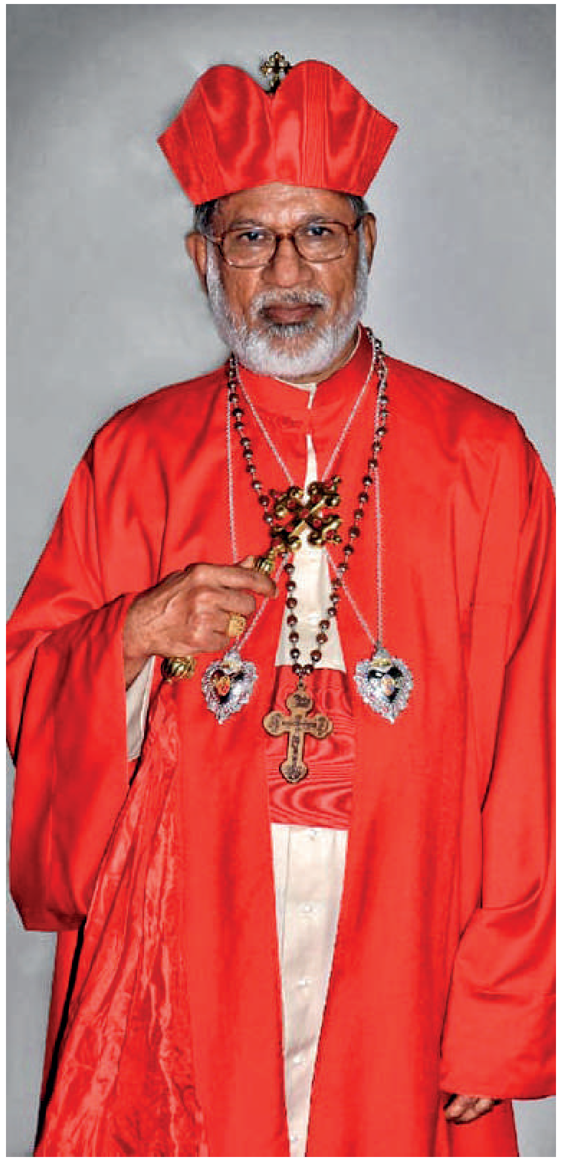

ക്രമക്കേടുകള്ക്കു പുറമെ ഭൂമി വാങ്ങിയതുമായി ബന്ധപ്പെട്ടും വൻ തട്ടിപ്പ് നടന്നിട്ടുണ്ടെന്നാണ് ആരോപണം. വേണ്ടായെന്നു തീരുമാനിച്ച മെഡിക്കൽ കോളേജ് പ്രൊജക്ടിന് മാർ ആലഞ്ചേരി മുൻകൈഡയെടുത്ത് നടത്തിയ ഇടപാടുകളാണ് ഇപ്പോഴത്തെ ഭൂമി വില്പ്പമനയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട അഴിമതിയിലേക്ക് ശ്രദ്ധ കൊണ്ടെത്തിച്ചതെങ്കിലും ഇതിനുമപ്പുറം അഴിമതികൾ അതിരൂപതയ്ക്കുള്ളിൽ നടന്നിട്ടുണ്ടെന്നാണ് തങ്ങൾ അന്വേഷിച്ചപ്പോൾ മനസിലായതെന്ന് ആക്ഷേപം ഉയര്ത്തു ന്നവർ പറയുന്നു. മെഡിക്കൽ കോളേജ് ആരംഭിക്കാനെന്ന പേരിൽ മറ്റൂരിൽ 23.22ഏക്കർ വാങ്ങാൻ ലോൺ എടുത്തതിൽ തന്നെ വലിയ കള്ളത്തരം നടന്നിട്ടുണ്ടെന്നു പറയുന്നു. 43.21 കോടി രൂപ സ്ഥലം വാങ്ങാൻ ചെലവിട്ടപ്പോൾ ഈ പേരിൽ സൗത്ത് ഇന്ത്യൻ ബാങ്കിൽ നിന്നും അതിരൂപത ലോൺ എടുത്തത് 58 കോടി! 43 കോടി രൂപ മാത്രം വിലവരുന്ന ഭൂമി വാങ്ങാൻ 58 കോടി ലോൺ എടുത്തതിന് ഉത്തരമില്ല. ബാക്കി വന്ന 15 കോടി എന്തിന് ഉപയോഗിച്ചു എന്നതിനും മറുപടിയില്ല! ഈ പണം കള്ളപ്പണമായി അതിരൂപത ഉടമസ്ഥന് നല്കിയോ? വക മാറ്റി ഉപയോഗിച്ചോ? അതോ ആരെങ്കിലും കൈക്കലാക്കിയോ? ചോദ്യങ്ങള്ക്കൊന്നും ഉത്തരമില്ല. പക്ഷേ ഒന്നുണ്ട്, 58 കോടി രൂപ ലോൺ എടുത്തതിന് കഴിഞ്ഞ മൂന്നുവര്ഷംങ്ങളായി ഏകദേശം 18 കോടി രൂപ (ഒരു വര്ഷംര ആറുകോടി പലിശ എന്ന നിലയിൽ) അതിരൂപത പലിശനയിത്തിൽ ചെലവിട്ടിട്ടുണ്ട്. ഈ പണം ആരുടെ കൈയിൽ നിന്നും പോകുന്നു? ഇടവകകള്ക്ക്ട കിട്ടുന്ന വരുമാനത്തിന്റെ ഒരു പങ്ക് അതിരൂപതയിലേക്ക് നല്കും. ഇങ്ങനെ കിട്ടുന്ന പണമാണ് പലിശയടയ്ക്കാൻ ഉപയോഗിക്കുന്നത്. അതായത് പവപ്പെട്ട വിശ്വാസികളുടെയടക്കം പണമാണ് ഒരു സംഘം അവരുടെ കള്ളത്തരങ്ങള്ക്ക് ഉപയോഗിക്കുന്നത്; പിടിയരി ശേഖരിച്ചും മറ്റും വരുമാനം ഉണ്ടാക്കി വളര്ന്നൊപരു അതിരൂപതയാണിത്. അതാണ് ഇന്ന് ചിലർ ചേര്ന്ന് തങ്ങളുടെ സ്വാര്ത്ഥ്നേട്ടങ്ങള്ക്കായി ഉപയോഗിക്കുന്നത്; വൈദികർ പറയുന്നു.

ലോൺ ബാധ്യത തീര്ക്കാ്നെന്നാണ് തൃക്കാക്കര, മരട്, വെണ്ണല, കാക്കനാട് എന്നിവിടങ്ങളിലൊക്കെയുള്ള സ്ഥലങ്ങൾ വിറ്റതിനു കാരണം പറയുന്നത്. അതിരൂപതയുടെ കീഴിലുള്ള തുണ്ടു ഭൂമികളാണ് വിറ്റതെന്നാണ് ന്യായം. നഗരഭാഗത്ത് ലക്ഷങ്ങൾ സെന്റിന് വിലവരുന്ന ഭൂമിയാണ് തുണ്ടു ഭൂമിയെന്ന് നിസ്സാരവത്കരിക്കുന്നത്. ഈ വില്പ്പമന പോലും തികച്ചും ഗോപ്യമായിട്ടായിരുന്നു നടത്തിയത്. അതിരൂപതയുടെ കീഴിലുള്ള വൈദിക സമൂഹമോ ലക്ഷക്കണക്കിന് വിശ്വാസികളും അറിയാതെ, ഒന്നോരണ്ടോ പേരുടെ താത്പര്യത്തിന് പുറത്തായിരുന്നു ഇത്. ആലോചന സമിതി, സാമ്പത്തികാര്യ സമിതി, വൈദിക സമിതി, പാസ്റ്റർ സമിതി പോലെ പല സമിതികളും ഉണ്ടായിട്ടും കോടിക്കണക്കിനു വിലവരുന്ന ഭൂമിയിടപാട് നടക്കുമ്പോൾ ആര്ച്ച് ബിഷപ്പും പ്രോക്യൂറ്ററും വികാർ ജനറലുമൊക്കെ മാത്രം അറഞ്ഞു കച്ചവടം നടത്തുക പിന്നീടതേക്കുറിച്ച് ചോദ്യങ്ങൾ ഉയരുമ്പോൾ ആദ്യം നിഷേധിക്കുക, പിന്നീട് അധികാരത്തിന്റെ ധാര്ഷ്ഠ്യം കാണിക്കുക; ഇതാണ് നടക്കുന്നതെന്നും ആക്ഷേപം.

സഭയുടെ പൈതൃകമായ സ്വത്തുക്കളുടെ പരിപാലനത്തിനും ക്രയവിക്രയങ്ങളിലും അനിതരസാധാരണമായ ശ്രദ്ധയും വേണ്ടത്ര മുന്നൊരുക്കങ്ങളും നിർബരന്ധമായും പാലിച്ചിരിക്കണമെന്നാണ് കാനോൻ നിയമങ്ങൾ (കാനോൻ 1035, 1036, 1037, 1038, 1042, 934) നിഷ്കര്ഷി ച്ചിരിക്കുന്നത്. സിവിൽ നിയമങ്ങള്ക്കൊപ്പം കാനോൻ നിയമങ്ങളുടെയും പച്ചയായ ലംഘനമാണ് ഇപ്പോഴത്തെ ഭൂമിക്കച്ചവടത്തിൽ നടന്നിരിക്കുന്നതെന്നു വൈദികർ ചൂണ്ടിക്കാണിക്കുന്നു.

2016 ജൂണിൽ അതിരൂപതയുടെ കൈവശമുള്ള തൃക്കാക്കര നൈപുണ്യ സ്കൂളിന് എതിര്വഘശം സീപോര്ട്ട് എയര്പോരര്ട്ട് റോഡരികിലുള്ള 70.15 സെന്റ്, തൃക്കാക്കര ഭാരത് മാത കോളേജിന് എതിര്വോശത്ത് സീപോര്ട്ട് എയര്പോകര്ട്ട് റോഡരികിൽ 62.33 സെന്റ്, തൃക്കാക്കര കരുണാലയത്തോട് ചേര്ന്നുക കിടക്കുന്ന ഒരേക്കർ അഞ്ച് സെന്റ് (ഈ ഭൂമി അലക്സിയൻ ബ്രദേഴ്സ് ജീവകാരുണ്യപ്രവര്ത്തസനങ്ങള്ക്കെ ന്ന നിബന്ധനയിൽ നല്കിയ്യതാണ്), കാക്കനാട് നിലപംപതിഞ്ഞ മുകളിൽ കുസുമഗിരി ആശുപത്രിക്ക് സമീപമുള്ള 20 സെന്റ് (ഇതിൽ 10 സെന്റ് ആരോ കൈയേറിയതായി പറയുന്നു), വെണ്ണലയിൽ 23.05 സെന്റ് (ഈ സ്ഥലം മുന്പോർ തന്നെ ലിസി ആശുപത്രിക്ക് ആധാരം ചെയ്തു കൊടുത്തതാണെന്നും പറയുന്നു), മരടിലുള്ള 52 സെന്റ് എന്നിങ്ങനെ മൊത്തം മൂന്നേക്കർ 30 സെന്റ് സ്ഥലം 9,0,5000 രൂപയിൽ കുറയാതെ സെന്റിന് കണക്കാക്കി വില്പ്പമന ചെയ്തു കൊടുക്കണമെന്ന വ്യവസ്ഥയിൽ തൃക്കാക്കര വീകെ ഏജന്സീടസി (ലലസമ്യ മഴലിരശല)നെ ഏല്പ്പിയക്കുകയായിരുന്നുവത്രേ.

സെന്റിന് 9,0,5000 രൂപ പ്രകാരം സ്ഥലം വില്പ്പീനയിലൂടെ അതിരൂപതയ്ക്ക് കിട്ടേണ്ടത് 2986,50,000 രൂപയാണ്. പ്രസ്തുത സ്ഥലങ്ങളിൽ വെണ്ണലയിലേയും മരടിലേയും ഒഴികെയുള്ളിടത്ത് വില്പ്പ ന നടന്നു കഴിഞ്ഞതായി നവംബർ ആറിന് ബസിലക്കയിൽ നടന്ന യോഗത്തിൽ ആര്ച്ച് ബിഷപ്പ് തന്നെ വ്യക്തമാക്കിയിട്ടുണ്ട്. വില്പ്പ്ന നടന്ന നാലു സ്ഥലങ്ങളുടെ ആകെ വിസ്തീര്ണം് രണ്ട് ഏക്കർ 55 സെന്റ്. വില്പ്പആന വ്യവസ്ഥയിൽ ആര്ച്ച്ട ബിഷപ്പ് പറഞ്ഞിരുന്ന വിലയനുസരിച്ച് ഈ സ്ഥലങ്ങളിൽ നിന്നും 23,0775000 കോടി രൂപ അതിരൂപതയ്ക്ക് കിട്ടേണ്ടതാണ്. ഈ പറയുന്ന നാല് സ്ഥലങ്ങളുടെയും തീറാധാരങ്ങളിലും അതിരൂപതാധ്യക്ഷൻ ഒപ്പുവച്ചിട്ടും ലഭിക്കേണ്ട തുകയുടെ പകുതിപോലും ലഭിച്ചിട്ടില്ല. ആകെ കിട്ടിയതായി ആര്ച്ച്ഭ ബിഷപ്പ് തന്നെ പറയുന്നത് എതാണ്ട് എട്ടുകോടി രൂപയാണ്. സ്ഥലത്തിന് കിട്ടേണ്ട മുഴുവൻ തുകയും കിട്ടി ബോധ്യപ്പെട്ടിട്ടു മാത്രമേ പ്രമാണം ആധാരം ചെയ്തു കൊടുക്കാവൂ എന്ന യോഗനിബന്ധന തെറ്റിച്ച്, കിട്ടേണ്ട തുകയുടെ പകുതി പോലും ലഭിക്കാതെ പ്രമാണത്തിൽ ആര്ച്ച് ബിഷപ്പ് ഒപ്പ് വച്ചത് എന്തിനാണെന്നാണ് പരാതിക്കാർ ചോദ്യം ഉയര്ത്തു്ന്നത്.

ആര്ച്ച്ച ബിഷപ്പ് കര്ദിരനാൾ മാർ ജോര്ജ്ന ആലഞ്ചേരി ഒപ്പിട്ടു നല്കിചയിരിക്കുന്ന ആധാരപ്രകാരം തൃക്കാക്കരയിലും കാക്കനാട്ടും വില്പ്പചന നടത്തിയ സ്ഥലങ്ങൾ പ്ലോട്ടുകളായി തിരിച്ചാണ് വിറ്റിരിക്കുന്നത്. തൃക്കാക്കര നൈപുണ്യ സ്കൂളിന് എതിര്വാശം സീപോര്ട്ട്ക എയര്പോഥര്ട്ട് റോഡരികിൽ 70.15 സെന്റ് സ്ഥലം വിറ്റിരിക്കുന്നത് ഏഴ് ചെറിയ പ്ലോട്ടുകളായിട്ടാണ്. ഒരു സെന്റിന് യഥാക്രമം 10,74,113, 7,55,813, 3,08,823 (4 പ്ലോട്ടുകൾ), 3,09,343, 8,20,000 ലക്ഷത്തിനാണ് ഈ സ്ഥലം വിറ്റിരിക്കുന്നത്. യഥാര്ത്ഥ ത്തിൽ ഇവിടെ മറ്റു വസ്തു ബ്രോക്കര്മ്ാ് നല്കുഥന്ന വിവരം അനുസരിച്ച് ഇവിടെ സെന്റിന് 22 ലക്ഷം മുതൽ 25 ലക്ഷം വരെ വിലവരുമെന്നാണ്. അപ്പോഴാണ് 10 ലക്ഷത്തിനടുത്ത് വിലയിട്ട് സ്ഥലം വില്പ്പ ന നടന്നിരിക്കുന്നത്. 22 ലക്ഷം വച്ച് വില കണക്കുകൂട്ടിയാൽ പോലും അതിരൂപതയ്ക്ക് നഷ്ടം ഏകദേശം 11 കോടിക്കടുത്ത്.

ഭാരതമാതാ കോളേജിന് എതിര്വശശത്ത് സീപോര്ട്ട് എയര്പോൂര്ട്ട് റോഡരികിൽ 60.26 സെന്റ് സ്ഥലം സാജു വര്ഗീസ് എന്നയാള്ക്ക് വിറ്റിരിക്കുന്നത് 3,99,70,000 രൂപയ്ക്ക്. ഇവിടെ സെന്റിന് വിലയിട്ടത് 6,63,292 ലക്ഷം. ഇവിടുത്തെ യഥാര്ത്ഥപ വില സെന്റിന് 25 ലക്ഷത്തിനടുത്ത് വരുമെന്നു പറയുന്നു. അങ്ങനെയാകുമ്പോൾ ഈ കച്ചവടത്തിലും അതിരൂപതയ്ക്ക് നഷ്ടം 11 കോടിക്കു മുകളിൽ (മറ്റൊരു കാര്യം, ഇതേ സ്ഥലം വാങ്ങാനുണ്ടെന്ന ആവശ്യവുമായി ബന്ധപ്പെട്ടപ്പോൾ ഇപ്പോൾ സ്ഥലത്തിന്റെ ഉടമകളായവർ പറഞ്ഞ വില സെന്റിന് 32 ലക്ഷം!). അതിരൂപതയുടെ കീഴിലുള്ളതാണ് ഭാരതമാത കോളേജ്. കോളേജിനോട് ചേര്ന്നുരള്ള സ്ഥലം വിറ്റപ്പോൾ വില്ക്കു ന്ന കാര്യം കോളേജിനോടു പോലും ചോദിച്ചില്ല എന്നതും മറ്റൊരാക്ഷേപം.

കുസുമഗിരിയിൽ രണ്ടു പ്ലോട്ടുകളായി തിരിച്ച് നടത്തിയ വില്പ്പനയിൽ 12 ലക്ഷം വാല്യുവുള്ളിടത്ത് സെന്റിന് 2,43,243 ലക്ഷം നിശ്ചയിച്ച് 4,81 സെന്റ് സ്ഥലം 11, 70,000 ലക്ഷത്തിനു വിറ്റപ്പോൾ 4.96 സെന്റുള്ള മറ്റൊരു പ്ലോട്ട് സെന്റിന് 2,44,354 ലക്ഷം സെന്റിന് നിശ്ചിയിച്ച് 12,12,000 ലക്ഷത്തിന് വിറ്റു. ഈ വകയിൽ അതിരൂപതയ്ക്ക് നഷ്ടം 93 ലക്ഷത്തിനു മുകളിൽ.

കരുണാലയത്തിനടുത്തുള്ള സ്ഥലം എട്ട് പ്ലോട്ടുകളാക്കിയാണ് വില്പ്പകന നടത്തിയത്. ഇവിടെ സെന്റിന് എട്ടുലക്ഷം രൂപ അടിസ്ഥന വിലയുണ്ട്. എന്നാൽ ഇത് യഥാക്രമം, നാലും അഞ്ചും ലക്ഷം രൂപയ്ക്ക് അടുത്ത് വിലയിട്ടാണ് വില്പ്പ്ന നടത്തിയത്. ഓരോ പ്ലോട്ടിനും ഈവകയിൽ ഉണ്ടായ നഷ്ടം മൊത്തത്തിൽ കണക്കുക കൂട്ടുകയാണെങ്കിൽ ഏകദേശം 15 കോടിക്കടുത്താണ്!

ഭൂമിക്ക് കിട്ടേണ്ട യഥാര്ത്ഥന വിലയേക്കാൾ വളരെ കുറച്ച് വില്പ്പ ന നടന്നിരിക്കുമ്പോൾ ഈ സ്ഥലങ്ങള്ക്ക്യ അടിസ്ഥാന വില നിശ്ചയിച്ചതാരാണെന്ന ചോദ്യവും മേലിവരിച്ച കണക്കുക്കൾ പറയുന്നതിനൊപ്പം വൈദികർ ചോദിക്കുന്നു. കാനോൻ നിയമങ്ങൾ കര്ശനനമായി ആവശ്യപ്പെടുന്ന ലഃുല്യേ ്യശലേി ല്മഹൗമശേീ ആരിൽ നിന്നാണ് ലഭിച്ചതെന്നു വ്യക്തമാകേണ്ടതുണ്ടെന്നും പരാതിക്കാർ ഉന്നയിക്കുന്നു. ഇതിനൊപ്പമാണ് മറ്റൊരു പ്രധാന ആരോപണവും അതിരൂപത സംരക്ഷണ കാമ്പയിൻ അംഗങ്ങൾ ഉയര്ത്തു ന്നത്. ഭൂമി വില്പ്പ ന നടത്താൻ ഒരിടത്തും പരസ്യം നല്കാപതെ വീകേ ഏജന്സീനസിനെ ചുമതല ഏല്പ്പി ച്ചത് എന്തുകൊണ്ട്? അതിരൂപതയ്ക്കുണ്ടായ നഷ്ടം ലാഭമായത് ആര്ക്കൊ ക്കെയാണ്?

വിറ്റ സ്ഥലങ്ങളുടെ തുകയായി 27 കോടിയാണ് അതിരൂപതയ്ക്ക് ഇടനിലക്കാരൻ നല്കേതണ്ടത്. ഇതിൽ കൊടുത്തിരിക്കുന്നത് ഒമ്പതു കോടി. ബാക്കി 18 കോടി. നോട്ടു നിരോധനവും മറ്റും വന്നതുകൊണ്ടാണ് ബാക്കി തുക നല്കാകൻ താമസം വരുന്നതെന്ന ന്യായത്തിൽ ഇടനിലക്കാരുടേതായ കോട്ടപ്പട്ടി, ദേവികുളം എന്നിവിടങ്ങളിലെ ഭൂമി അതിരൂപതയ്ക്ക് ഈട് വച്ചു. എന്നാൽ ഈ ഭൂമികളുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് ഉയര്ന്നു വന്നിരിക്കുന്ന സംശയങ്ങളും ആക്ഷേപങ്ങളും ഇപ്പോൾ പറഞ്ഞതിലും വലുത്...

അതിരൂപതാദ്ധ്യക്ഷന്റെയും സഹായികളുടെയും മേൽ വിശ്വാസം പൂര്ണപമായി നഷ്ടപ്പെടുത്തുന്ന കള്ളത്തരങ്ങളാണ് ഇനിയുമുള്ളതെന്നാണ് വിശ്വസി സമൂഹവും വൈദിക സംഘങ്ങളും പറഞ്ഞു തുടരുന്നത്...

ജമൃേ 2

കടത്തിനു മേൽ കടം കയറ്റുന്ന ഭൂമി വാങ്ങലുകൾ; എറണാകുളം-അങ്കമാലി അതിരൂപത വൻ സാമ്പത്തിക കുഴപ്പത്തിൽ

എറണാകുളം-അങ്കമാലി അതിരൂപതയുടെ കീഴിലുള്ള ഭൂമി വില്പ്പംനയിൽ നടന്നതായി പറയപ്പെടുന്ന ക്രമക്കേടുകൾ പോലെ തന്നെയാണ് ഭൂമി വാങ്ങിയതിനു പിന്നിലും ഉള്ളത്. സമീപകാലത്തായി അതിരൂപതയുടെ പേരിൽ മൂന്നു സ്ഥലങ്ങൾ വാങ്ങിയിട്ടുണ്ടെന്നാണ് ടഅഢജ്ജ അഞഇഒഉകഛഋഇജ്ജടജ്ജ ഇഅങജഅകഏച അംഗങ്ങൾ പറയുന്നത്. ഇതിൽ പ്രധാനപ്പെട്ടതായി ഇവർ ചൂണ്ടിക്കാണിക്കുന്നത് മറ്റൂരിലെ ഭൂമിയാണ്. എറണാകുളം-അങ്കമാലി അതിരൂപതയുടെ മേൽ നികത്താനാവാത്ത സാമ്പത്തിക ബാധ്യത അടിച്ചേല്പ്പി ച്ച ഒരു ഭൂമിയിടപാടായിരുന്നു ഇതെന്നാണ് ആക്ഷേപം.

ദീര്ഘപവീക്ഷണമോ മതിയായ ഒരുക്കമോ ഇല്ലാതെ മെഡിക്കൽ കോളേജിനെന്ന പേരിൽ മറ്റൂർ ഭാഗത്ത് 23.22 ഏക്കർ ഭൂമിയാണ് അതിരൂപത വാങ്ങിയത്. ഭൂമി വാങ്ങുന്നതിനായി 43 കോടി 21 ലക്ഷം രൂപയാണ് ആധാരപ്രകാരം അതിരൂപത ഉടമസ്ഥന് നല്കിതയത്. എന്നാൽ ഇതേ വസ്തുവിന്റെ ഇടപാടിനെന്ന പേരിൽ സൗത്ത് ഇന്ഡ്യനൻ ബാങ്കിൽ നിന്നും അതിരൂപത ലോൺ എടുത്തിരിക്കുന്നത് 59 കോടി രൂപ. 43 കോടിയോളം രൂപ മാത്രം വില വരുന്ന ഭൂമിയിടപാടിന് വേണ്ടി എന്തിനാണ് ഇത്രയും രൂപ ലോൺ എടുത്തതെന്ന ചോദ്യത്തിന് അതിരൂപതാധ്യക്ഷൻ വ്യക്തമായ മറുപടി നല്കുതന്നില്ലെന്നത് ആക്ഷേപം ഉന്നയിക്കുന്നവർ നിരന്തരം ഉയര്ത്തു ന്ന ചോദ്യമാണ്. ഈ ലോണിന്റെ പലിശയായി കഴിഞ്ഞ മൂന്നുവര്ഷ്ൂമായി 18 കോടി രൂപ അതിരൂപത അടച്ചിരിക്കുന്നതും ചോദ്യം ചെയ്യപ്പെടുകയാണ്. ഇതു പോലെ മറ്റൊരു ഭൂമിയിടപാടാണ് കോട്ടപ്പടിയിലേത്. 2017 ഏപ്രിൽ ഏഴിനാണ് കോതമംഗലത്തു നിന്നും 10 കിലോമീറ്റർ അകലെയായി കോട്ടപ്പടിയിൽ വനമേഖലയോട് ചേര്ന്ന് 25 ഏക്കർ സ്ഥലം വാങ്ങിയത്. ഇതിനായി സൗത്ത് ഇന്ഡ്യ്ൻ ബാങ്കിൽ നിന്നും 4 കോടി അമ്പതുലക്ഷം രൂപയും ഫെഡറൽ ബാങ്കിൽ നിന്നും ഒരു കോടി 50 ലക്ഷം രൂപയും ലോൺ എടുത്തു.

ഈ സ്ഥലം വാങ്ങിയതിനു പിന്നിൽ മറ്റൊരു തിരിമറിയും ആരോപിക്കപ്പെടുന്നു. അതിരൂപതയുടെ കീഴിൽ ഉണ്ടായിരുന്ന കാക്കനാട്ടെ സ്ഥലം വില്ക്കാലൻ ഏല്പ്പിആച്ച ഇടനിലക്കാരനിൽ നിന്നും ബാക്കിയായി കിട്ടാനുള്ള 18 കോടിക്കൊപ്പം ലോൺ എടുത്ത ആറു കോടിയും കൂടി മുടക്കി മൊത്തം 24 കോടിക്കാണ് കോട്ടപ്പടിയിലെ ഭൂമി വാങ്ങിയതെന്നാണ് ആരോപണം. ഇത്രയും തുക മുടക്കി വാങ്ങിയ ഭൂമിയാകട്ടെ കഴിഞ്ഞ 22 വര്ഷയങ്ങളായി വില്ക്കാ നിട്ടിട്ടും വിറ്റുപോവാതിരുന്ന വനമേഖലയില്പ്പെ ട്ട സ്ഥലവും! സെന്റിന് മുപ്പതിനായിരം പോലും വിലയില്ലാത്ത ഈ ഭൂമി അതിരൂപത വാങ്ങിയതായി പറയുന്നത് 96,000 രൂപ സെന്റിന് നല്കിിയും. കാക്കനാട്ടെയും തൃക്കാക്കരയിലേയും ഭൂമി വിറ്റതിൽ നിന്നും കിട്ടാനുള്ള തുകയുടെ കാര്യത്തിൽ ഉണ്ടായ കബളിപ്പിക്കലും അരക്ഷിതാവസ്ഥയുമാണ് ഈ സ്ഥലം ഈടായി എഴുതി വാങ്ങാൻ അതിരൂപത നിര്ബുന്ധിതമായത്. അതായത് വസ്തു കച്ചവടക്കാരൻ അതിസമര്ത്ഥരമായി അതിരൂപതയെ കളിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു. എന്നാൽ ഈ കളിപ്പിക്കലിന് അയാള്ക്ക് സഹായം ചെയ്തവർ അതിരൂപതയ്ക്കുള്ളിൽ തന്നെയുള്ളവരും, യഥാര്ത്ഥ ത്തിൽ ഇവിടെ കളിപ്പിക്കപ്പെട്ടത് സഭയും സഭാവിശ്വാസികളുമാണ്. ഇതിൽ നേട്ടം കൊയ്തവർ ചതിച്ചതും അവരെയാണെന്നു അതിരൂപത സംരക്ഷണ കാമ്പയിൻ പ്രതിനിധികൾ ആക്ഷേപം ഉന്നയിക്കുന്നു.

ഈ സ്ഥലം അതിരൂപത വാങ്ങിയെന്ന് മറ്റുള്ളവർ അറിയുന്നത് നേതൃത്വത്തിലുള്ളവർ പറഞ്ഞിട്ടല്ല എന്നൊരാരോപണവുമുണ്ട്. കോട്ടപ്പുറത്തെ ഭൂമിയിൽ അതിരൂപത വക സ്ഥലം എന്ന ബോര്ഡ്ത വച്ചിരിക്കുന്നത് കണ്ട് ആരോ ഫോട്ടോയെടുത്ത് വാട്സ്ആപ്പിൽ പ്രചരിപ്പിച്ചതോടെയാണ് പല വൈദികരും ഇക്കാര്യം അറിയുന്നത്. കഴിഞ്ഞ സെപ്തംബറിലെ കൊയ്നോനിയായിൽ ചോദ്യം ഉയര്ന്നിപ്പോൾ സ്ഥലം വാങ്ങിച്ചിട്ടില്ല, പണം കൊടുത്തിട്ടില്ല, അഞ്ച് ഏക്കർ ഭൂമിദാനം കിട്ടിയതാണ് എന്നൊക്കെയാണ് രൂപതാധ്യക്ഷൻ ഉള്പ്പെടെ പറഞ്ഞതെന്നു വൈദികർ പറയുന്നു. ഈ ഭൂമി 2017 ഏപ്രിൽ മാസം ആധാരം ചെയ്തതാണ്. എന്നിട്ടാണ് പിന്നീടതെക്കുറിച്ച് പല കള്ളങ്ങളും പറഞ്ഞതെന്നും വിമര്ശകകർ ചൂണ്ടിക്കാട്ടുന്നു.

മറ്റൂരിലെ ഭൂമി വാങ്ങാൻ 59 കോടി ലോൺ എടുത്ത് അതിന്റെ പലിശയിനത്തിൽ വര്ഷംക ആറുകോടി അടച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ തന്നെയാണ് വീണ്ടും ആറു കോടി ലോൺ എടുത്തത്. ഈ ലോൺ പോലും അതിരൂപതയുടെ കീഴിലുള്ള ഒരു കമ്മിറ്റിയിലും ആലോചിക്കാതെ ചെയ്തതാണന്നും ആരോപണം.

മറ്റൊരു ഭൂമി വാങ്ങൽ ഇടുക്കിയിലെ ദേവികുളത്താണ്. 2017 ഫെബ്രുവരി 22 നാണ് ദേവികുളം പഞ്ചായത്തിൽ 17 ഏക്കർ ഭൂമി ഒരു കോടി 60 ലക്ഷം രൂപയ്ക്ക് വാങ്ങിയതായി പറയുന്നത്. ഈ തുകയും ബാങ്ക് വായ്പ. ഈ ഭൂമിയാകട്ടെ കസ്തൂരിരംഗൻ റിപ്പോര്ട്ടി ൽ പരിസ്ഥിതി ദുര്ബ്ല പ്രദേശമായി അടയാളപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നതും. ഈ ഭൂമി വാങ്ങിയത് അധികാരപ്പെട്ട ഒരു കമ്മിറ്റിയുടെയും അനുവാദത്തോടെയായിരുന്നില്ലെന്ന ആര്ച്ച്റ ബിഷപ്പ് കര്ദിയനാൾ മാർ ജോര്ജ്ത ആലഞ്ചേരി പിതാവ് തന്നെ 2017 നവംബർ ആറിന് കൂടിയ യോഗത്തിൽ പരസ്യമായി സമ്മതിച്ചിട്ടുമുണ്ടെന്ന് പറയുന്നു. ഭൂമി വാങ്ങാൻ ലോൺ എടുക്കാൻ ഏതെങ്കിലും കാനോനിക കമ്മിറ്റിയിൽ നിന്നും അനുവാദം കിട്ടിയിരുന്നോ എന്നതും സംശയമാണ്. ഇക്കാര്യങ്ങളെല്ലാം സൂക്ഷമമായ പരിശോധനയ്ക്ക് വച്ചാൽ ഇതിന്റെ പിന്നിലുള്ള വന്താട്ടിപ്പുകൾ പുറത്തു വരുമെന്നാണ് ടഅഢജ്ജ അഞഇഒഉകഛഋഇജ്ജടജ്ജ ഇഅങജഅകഏച പ്രതിനിധികൾ ചൂണ്ടിക്കാണിക്കുന്നത്. തട്ടിപ്പ് നടന്നിട്ടുണ്ടെന്ന കാര്യത്തിൽ സംശയമില്ല. തെളിവുകൾ സഹിതം ഇക്കാര്യങ്ങൾ ഒരിക്കൽ, കൂടുതൽ വ്യക്തതയോടെ തെളിയിക്കാമെന്നാണ് അവർ ഉറപ്പ് പറയുന്നത്.

ജമൃ േ 3

സിറോ മലബാർ സഭയുടെ "പുത്തന്പ്ണം' മോഡൽ റിയൽ എസ്റ്റേറ്റ് ഇടപാട്; ആലഞ്ചേരി പിതാവിനെ നീക്കാനുള്ള് ശ്രമമെന്ന് ഒരു വിഭാഗം വൈദികർ

എറണാകുളം-അങ്കമാലി അതിരൂപതയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ഭൂമിയിടപാട് വിവാദം കൊഴുക്കുമ്പോഴും അതിരൂപതയയ്ക്കും ആര്ച്ച് ബിഷപ്പിനുമെതിരേ ഉയരുന്ന ആരോപണങ്ങളെ പാടെ നിഷേധിക്കുകയാണ് ഒരു വിഭാഗം വൈദികർ. മാനസികമായി ശാരീരികമായും പിതാവിനെ തളര്ത്തിയിരിക്കുകയാണ് ഇത്തരം അടിസ്ഥാനമില്ലാത്തതും വ്യക്തി വിരോധം തീര്ക്കാ നായെന്ന പേരിൽ നടത്തുന്നതുമായ ആരോപണങ്ങളെന്നാണ് പ്രോ വികാർ ജനറലായ ഫാദർ സെബാസ്റ്റ്യൻ വടക്കുംപാടൻ അഴിമുഖത്തോട് പറയുന്നത്. സഭയ്ക്ക് ഒരു തരത്തിലുമുള്ള സാമ്പത്തിക ബാധ്യതയും ഉണ്ടാക്കിയിട്ടില്ലാത്ത ഒന്നിന്റെ പേരിൽ ഇത്തരം ആരോപണങ്ങൾ ഉയര്ത്തു ന്നവർ സഭയ്ക്കുവേണ്ടി ജീവിതം ഉഴിഞ്ഞുവച്ചവരെ തോജോവധം ചെയ്യുകയാണ്. വളരെ കുറച്ചു പേർ ചേര്ന്നു നടത്തുന്ന ഈ ആരോപണങ്ങൾ അതിരൂപതയുടെ കീഴിലുള്ള വൈദികരുടെയെല്ലാം ആക്ഷേപങ്ങളായാണവർ പ്രചരിപ്പിക്കുന്നത്. മാധ്യമങ്ങൾ പോലും എല്ലാവശവും അന്വേഷിക്കാതെയുള്ള വാര്ത്തികളാണ് നല്കുന്നത്. ഇപ്പോൾ സംഭവിച്ചിരിക്കുന്നത് മനഃപൂരവാമല്ലാത്ത അബദ്ധമാണ്. അതെത്രയും വേഗം പരിഹരിക്കപ്പെടും. സംഭവിച്ചുപോയ അബദ്ധം ആലഞ്ചേരി പിതാവ് സമ്മതിച്ചതാണ്. പക്ഷേ അതൊന്നും ചെവിക്കൊള്ളാതെയുള്ള അസത്യപ്രചരണങ്ങളാണ് ചില വൈദികരുടെയും മറ്റും ഭാഗത്തു നിന്നും ഉണ്ടാകുന്നത്; ഫാദർ സെബാസ്റ്റ്യൻ വടക്കുംപാടൻ പറയുന്നു.

മറ്റൂരിൽ ഭൂമി വാങ്ങിയതുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് ഉണ്ടാകുന്ന എതിർ പ്രചാരണം തന്നെ തെറ്റാണെന്ന് ആര്ച്ച്ാ ബിഷപ്പ് ആസ്ഥാനവുമായി ബന്ധപ്പെട്ടവർ പറയുന്നു. മെഡിക്കൽ കോളേജ് വേണ്ട എന്നു തീരുമാനം എടുത്തിരുന്നു എന്ന പ്രചാരണം ശരിയല്ല. സഭയുടെ കീഴിൽ ഒരു സൂപ്പർ സ്പെഷ്യാലിറ്റി ആശുപത്രി വേണമെന്ന തീരുമാനം ഉണ്ടായിരുന്നതാണ്. അത് കമ്മിറ്റികൾ അംഗീകരിച്ചിട്ടുമുണ്ട്. പിതാവും ആ ആഗ്രമാണ് പ്രകടിപ്പിച്ചത്. അതനുസരിച്ചാണ് മറ്റൂരിൽ 23.22 ഏക്കർ ഭൂമി വാങ്ങിത്. വില കൂട്ടിയാണ് ഭൂമി വാങ്ങിയതെന്നു കൂടി ഇതിനോടൊപ്പമുള്ള പ്രചാരണവും അടിസ്ഥാനമില്ലാത്തതാണ്. ഇക്കാലത്ത് മെഡിക്കൽ കോളേജുകൾ നടത്തിക്കൊണ്ടു പോകുന്നത് പലയിടത്തും പരാജയമായി തീരുന്നുണ്ട്. പല ഉദാഹരണങ്ങൾ മുന്നിലുണ്ട്. ഭൂമി വാങ്ങിയശേഷമാണ് ഈയൊരു സ്ഥിതി വിശേഷം വന്നത്. മെഡിക്കൽ കോളേജിനു പകരം ഒരു ട്രോമ കെയറോ റഫറൽ ആശുപത്രിയോ നിര്മിനക്കാമെന്ന ആലോചനയാണ് പിന്നീടുണ്ടായത്. ഇതിലൊന്നും യാതൊരു കള്ളത്തരങ്ങളുമില്ല. എല്ലാം സുതാര്യമായിരുന്നു. ഈ ഭൂമി വാങ്ങിയതിനു ബാങ്കിൽ നിന്നും ലോൺ എടുത്തിട്ടുണ്ട്. അതെല്ലാം രേഖകളുള്ളതാണല്ലോ. പിന്നെയെന്ത് കള്ളത്തരം കാണിക്കാനാണ്. ഈ ലോൺ അടച്ചു തീര്ക്കാ്ൻ സഭയുടെ തന്നെ മറ്റൊരു ഭൂമി വില്ക്കാൻ തീരുമാനിച്ചതാണ്. ഈ ഇടപാട് നടന്നാൽ മറ്റൂരിലെ ഭൂമി വാങ്ങിയതിന്റെ ബാധ്യത തീര്ക്കാ്മായിരുന്നു. എന്നാൽ വില്ക്കാ ൻ ഉദ്ദേശിച്ച പ്രസ്തുത ഭൂമിയുടെ (അതെവിടുത്തെ ഭൂമിയാണെന്ന് വ്യക്തമാക്കുന്നില്ലെന്നു പറയുന്നു) വില്പ്പിന തടസ്സപ്പെട്ടതോടെയാണ് തൃക്കാക്കരയിലും കാക്കനാടുമുള്ള ഭൂമി വില്ക്കാ മെന്ന തീരുമാനം വന്നത്. ഈ ഭൂമികൾ വില്ക്കു ന്ന കാര്യം എല്ലാവരോടും അറിയിച്ചിട്ടു തന്നെയായിരുന്നു; വൈദികർ പറയുന്നു.

ബാങ്ക് വായ്പയുടെ ബാധ്യത ഉണ്ടെന്ന കാര്യം എല്ലാവര്ക്കും അറിയാമായിരുന്നിട്ടും അതെങ്ങനെ തീര്ക്കാംമെന്ന് പറയാതിരുന്നവരാണ് ഇപ്പോൾ ആരോപണങ്ങളുമായി വരുന്നതെന്നാണ് ഈ വൈദികർ ചൂണ്ടിക്കാണിക്കുന്ന മറ്റൊരു കാര്യം. ഈ കാലത്ത് തന്നെയാണ് ലിസി ആശുപത്രി (സഭയുടെ കീഴിലുള്ളതു തന്നെയാണ് ആശുപത്രി) കാക്കനാട് ഇന്ഫോ്പാര്ക്കി നടത്ത് ഭൂമി വാങ്ങിയത്. അസറ്റ് എന്ന നിലയിൽ. ഈ പണം ഉപയോഗിച്ചിരുന്നെങ്കിൽ ബാങ്ക് വായ്പ അടച്ചു തീര്ക്കാമായിരുന്നല്ലോ എന്നും ഒരു വൈദികൻ ചോദിക്കുന്നു. അങ്ങനെയെല്ലാമുള്ള ഒരവസ്ഥയിലാണ് സഭയുടെ കീഴിലുള്ള തുണ്ടു ഭൂമികൾ വില്ക്കാ മെന്ന തീരുമാനം ഉണ്ടാകുന്നത്. ആരെയും അറിയാക്കാതെയാണ് വില്ക്കാ ൻ തീരുമാനിച്ചതെന്ന ആക്ഷേപം ഒട്ടും ശരിയല്ല. എല്ലാവരേയും അറിയിച്ചു തന്നെയായിരുന്നു. പക്ഷേ ഇപ്പോൾ ആരോപണങ്ങളുമായി മുന്നിൽ നില്ക്കു ന്നവർ വില്ക്കാ നുള്ള തീരുമാനം എടുക്കുമ്പോൾ മൗനമായിരുന്നു; പേരു വെളിപ്പെടുത്താൻ ആഗ്രഹിക്കാത്ത വൈദികൻ പറയുന്നു.

സാജു വര്ഗീതസ് എന്നയാളെ ഭൂമി വില്പ്പിനയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് ഉള്പ്പെ്ടുത്തിയതിനു പിന്നിൽ ക്രമക്കേട് ഉണ്ടെന്നു പറയുന്നതിലും വാസ്തവമില്ലെന്ന് ആര്ച്ച് ബിഷപ്പ് ആസ്ഥാനവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട വൈദികർ വ്യക്തമാക്കുന്നു. സാജു വര്ഗീപസിനെ കുറിച്ച് ലഭിച്ച വിവരങ്ങൾ വച്ച് അയാൾ കാര്യങ്ങൾ കൃത്യമായി ചെയ്യുന്നൊരാൾ എന്നതായിരുന്നു. സഭാ വിശ്വാസിയും. ഒരിടത്തു നിന്നും സംശയകരമായ യാതൊരു സൂചനകളും സാജുവിനെ കുറിച്ച് ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. ഏതെങ്കിലും വൈദികരുടെ വ്യക്തിപരമായ താത്പര്യമല്ല സാജു വര്ഗ്ഗീലസിനെ ഭൂമി വില്പ്പ ന ഏല്പ്പി ക്കാൻ കാരണം. അയാളെക്കുറിച്ച് പലരിൽ നിന്നായി നല്ല വിവരങ്ങൾ കിട്ടിയശേഷമാണ് ഫിനാന്സ്യ കമ്മിറ്റി ചെയര്മാിനായ ഫാദർ ജോഷി പുതുവ ഡീൽ സാജുവിനെ ഏല്പ്പിറക്കുന്നതെന്നും ഇവർ അഴിമുഖത്തോട് പറയുന്നു.

ഭൂമി സെന്റിന് ഒമ്പത് ലക്ഷത്തിൽ കുറയാതെ വില കിട്ടുന്ന രീതിയിൽ വില്ക്കനണമെന്ന് ആര്ച്ച് ബിഷപ്പ് പറഞ്ഞിരുന്നുവെന്നും അത് തെറ്റിച്ചാണ് വില്പ്പ ന നടത്തിയതെന്നുമാണ് മറ്റൊരാരോപണം. ആ ഭൂമികൾ പരിശോധിച്ചാൽ മനസിലാകും, മുകളിൽ കൂടി ഇലക്ട്രിക്കൽ ലൈനുകൾ പോകുന്നതും ഭൂമിക്കു നടുവിലൂടെ ഗ്യാസ് ലൈൻ പൈപ്പ് പോകുന്നതുമൊക്കെയായ ഭൂമിയാണ്. അവയ്ക്ക് നമ്മൾ ആഗ്രഹിക്കുന്ന വില കിട്ടണമെന്നില്ല. പക്ഷേ ഊഹക്കണക്കുകൾ പറഞ്ഞ് നഷ്ടം കണക്കാക്കി അത് പിതാവിനും മറ്റും മേൽ കുറ്റമാക്കി ആരോപിക്കുകയാണ് ചിലരെന്നും വൈദികർ പറയുന്നു.

വില്പ്പകന നടന്ന ഭൂമിയിടപാടിൽ നിന്നും സഭയ്ക്ക് കിട്ടേണ്ട പണം മുഴുവൻ കിട്ടാതെ വന്നതാണ് ഒരു തിരിച്ചടി. ഇതാണ് എതിരാളികൾ ആയുധമാക്കിയിരിക്കുന്നതെന്നും ഫാദർ സെബാസ്റ്റ്യൻ വടക്കുംപാടൻ പറയുന്നു. എന്നാൽ ഈ പ്രശ്നം ഉടൻ പരിഹരിക്കപ്പെടും. നോട്ട് നിരോധനവും മറ്റുമാണ് പണം പൂര്ണഫമായും നല്കാസൻ കഴിയാതെ വന്നതിനു കാരണമായി ഇടപാടുകാരൻ പറയുന്നത്. ഇങ്ങനെയൊരു അബദ്ധം സംഭവിച്ചിരിക്കുന്നുവെന്ന് ആലഞ്ചേരി പിതാവ് പരസ്യമായി സമ്മതിച്ചതാണ്. പ്രശ്നം എത്രയും വേഗം രമ്യമായി പരിഹരിക്കപ്പെടുമെന്ന് തന്നെയാണ് ഞങ്ങൾ പ്രതീക്ഷിക്കുന്നത്. അങ്ങനെ സംഭവിക്കുന്നില്ലെങ്കിൽ നിയമനടപടികളെക്കുറിച്ചും ആലോചിക്കും. കിട്ടാനുള്ള പണത്തിനുള്ള ഈടായാണ് കോട്ടപ്പടിയിലും ദേവികുളത്തുമുള്ള ഭൂമി സഭയുടേ പേരിൽ തന്നിരിക്കുന്നത്. ഈ ഭൂമികളെക്കുറിച്ചും തെറ്റായ പ്രചാരണമാണ് നടക്കുന്നതെന്നു തോന്നുന്നു. ദേവികുളത്തെ ഭൂമി അതീവ പരിസ്ഥിതി ലോലപ്രദേശമാണെന്നു പറയുന്നു. പക്ഷെ ആ ഭൂമി തീര്ത്തും ഉപയോഗ്യശൂന്യമായതൊന്നുമല്ല. അവിടെ വേണമെങ്കിൽ ഒരു റിസോര്ട്ട്ാ പണിയാവുന്നതാണ്. സഭയ്ക്ക് ഒരു തരത്തിലും ഉപയോഗപ്പെടാത്ത ഭൂമിയൊന്നുമല്ല അത്. ഇതിനേക്കാൾ രൂക്ഷമായ വ്യാജപ്രചാരണമാണ് കോട്ടപ്പടിയിലെ 25 ഏക്കർ ഭൂമിയെക്കുറിച്ചുള്ളത്. വനപ്രദേശമാണെന്നും ഭൂമിക്ക് നടുവിൽ ക്വാറിയുണ്ടെന്നുമൊക്കെയാണ് പ്രചാരണം. ഇതെല്ലാം തെറ്റാണ്. കോട്ടപ്പടിയിൽ ക്വാറികൾ പ്രവര്ത്തി ക്കുന്നുണ്ടാവും പക്ഷേ ഈ 25 ഏക്കറിൽ ഇല്ല. ഇവിടെ ഭൂമിക്ക് മുപ്പതിനായിരം പോലും വിലയില്ലെന്നാണ് പറയുന്നത്. ലക്ഷങ്ങൾ സെന്റിന് വിലയുണ്ടായിരുന്നു ഇവിടെ. ഒരു മാധ്യമത്തിൽ വന്ന തെറ്റായ വാര്ത്ത ഇവിടുത്തെ ഭൂമിയ്ക്കു മേൽ സംശയങ്ങൾ ഉണ്ടാക്കുകയും വില കുറയ്ക്കുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. പക്ഷേ ഈ ഭൂമി പല

വികസനകാര്യങ്ങള്ക്കുിമായി ഉപയോഗപ്പെടുത്താവുന്നതാണ്. ഒരു സ്കൂൾ നിര്മിയക്കാൻ പറ്റിയ ഭൂമിയാണിത്. സഭയ്ക്ക് ഈട് നല്കിയ 25 ഏക്കർ കൂടാതെ മൊത്തം 70 ഏക്കറിന് ഇവിടെ അഡ്വാന്സ് നല്കികയിരുന്നു. ഈ മൊത്തം ഭൂമിയും നഷ്ടപ്പെടാതിരിക്കാനാണ് ആറുകോടി രൂപ ലോൺ എടുത്ത് വസ്തു ഇടപാടുകാരന് നല്കി്ി 25 ഏക്കർ സഭ ഈട് വാങ്ങിയത്. കിട്ടാനുള്ള പണം തിരിച്ചു കിട്ടിയാൽ വായ്പ്പ തുക തിരിച്ചടയ്ക്കാമെന്നായിരുന്നു കണക്കൂകൂട്ടൽ അതിൽ കുറച്ച് കാലതാമസം വന്നതാണ് ഇപ്പോഴത്തെ പ്രശ്നങ്ങള്ക്ക്പ കാരണം. കോട്ടപ്പടിയിലെ ഭൂമി വാങ്ങിയ കാര്യം മറച്ചുവച്ചതായി ഒരാരോപണം ഉണ്ട്. ശരിയാണ്, ഇക്കാര്യം എല്ലാവരെയും അറിയിച്ചിരുന്നില്ല. അറിയിച്ചിരുന്നെങ്കിൽ അതിനും തുരങ്കം വയ്ക്കാൻ പലരും എത്തുമായിരുന്നു. അതുകൊണ്ടു മാത്രമായിരുന്നു ആദ്യം ഇക്കാര്യം എല്ലാവരെയും അറിയാക്കാതിരുന്നത്. അതിൽ ക്രമവിരുദ്ധമായി യാതൊന്നുമില്ല. അതുപോലെയാണ് കരുണാലയത്തിന്റെ ഭൂമി വില്ക്കാ ൻ പാടില്ലാത്തതായിരുന്നുവെന്നും അതും വിറ്റുമെന്നുമുള്ള പ്രചാരണം. അഗസ്റ്റിൻ ബ്രദേഴ്സ് ആ ഭൂമി സഭയ്ക്ക് ദാനം ചെയ്യുമ്പോൾ ജീവകാരുണ്യപ്രവര്ത്തതനങ്ങള്ക്ക് ഉപയോഗപ്പെടുത്തണമെന്നു പറഞ്ഞിരുന്നവെങ്കിലും കൈമാറ്റം ചെയ്യരുതെന്ന് പറഞ്ഞിട്ടുള്ളതായി അറിവില്ല; ഫാദർ സെബാസ്റ്റ്യൻ വടക്കുപാടൻ പറയുന്നു.

ഇപ്പോഴത്തെ വിവാദങ്ങള്ക്കെ ല്ലാം പിന്നിൽ ആര്ച്ച് ബിഷപ്പ് മാർ ജോര്ജ്ത ആലഞ്ചേരി പിതാവിനെതിരേയുള്ള നീക്കങ്ങളാണെന്നാണ് ഒരു വിഭാഗം വൈദികർ പറയുന്നത്. പിതാവ് ചങ്ങനാശ്ശരിക്കാരനാണെന്നതാണ് അവരുടെ എതിര്പ്പി നു കാരണം. എറണാകുളം രൂപതയ്ക്കു കീഴിൽ ഉള്ളയാളല്ലതെന്നത് പിതാവിനെതിരേയുള്ള കുറ്റമാക്കിയിരിക്കുകയാണെന്നും പിതാവിനെ അതിരൂപതാ അധ്യക്ഷസ്ഥാനത്തു നിന്നും നീക്കാനാണ് ശ്രമങ്ങളെന്നും ഈ വൈദികർ ഇപ്പോഴത്തെ വിവാദങ്ങളെ ചൂണ്ടിക്കാണിച്ചു പറയുന്നു. ചങ്ങനാശ്ശേരി അതിരൂപതയ്ക്കു വേണ്ടിയല്ല, പിതാവ് ഈ സഭയ്ക്കു വേണ്ടിയാണ് തന്റെ ജീവിതം ചെലവഴിച്ചിച്ചത്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ കര്മടങ്ങളിൽ വ്യക്തിതാത്പര്യങ്ങളല്ല. ഒരു ചില്ലിക്കാശുപോലും പിതാവോ ഇപ്പോൾ ആരോപണം നേരിടുന്ന അച്ചന്മാരോ സ്വന്തമാക്കിയിട്ടില്ല. സ്വന്തം വസ്തുവകകൾ പോലും സഭയ്ക്കു വേണ്ടി വിറ്റു ചെലവാക്കിയവരാണവർ. അങ്ങനെയുള്ളവര്ക്കെ തിരെയാണ് ആരോപണങ്ങൾ ഉയര്ത്തു ന്നത്. ശാരീരികാസ്വാസ്ഥ്യങ്ങളിൽ ബുദ്ധിമുട്ടുകയാണ് പിതാവിപ്പോൾ അതിനൊപ്പമാണ് ഇപ്പോൾ ഈ മാനസികാഘാതങ്ങളും. ക്രിസ്മസ് തലേന്നുള്ള കുര്ബാ്ന അര്പ്പിാക്കാൻ പിതാവ് എത്തിയില്ലെന്നതുപോലും വലിയ ആഘോഷമാക്കുകയാണ് ചിലർ. പിതാവ് ആഗ്രഹിച്ചിരുന്നെങ്കിൽ കുര്ബാവന അര്പ്പിഎക്കുമായിരുന്നു. പക്ഷേ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശാരീരിക വയ്യായ്മകൾ മൂലമാണ് പങ്കെടുക്കാതിരുന്നത്. ആരെങ്കിലും പ്രശ്നങ്ങൾ ഉണ്ടാക്കുകയാണെങ്കിൽ അതൊഴിവാക്കാനും അദ്ദേഹം ആഗ്രഹിച്ചിരുന്നു. അതൊരു നല്ല മനസിന്റെ തീരുമാനമാണ്; വൈദികർ പറയുന്നു.

സഭയ്ക്ക് യാതൊരു വിധ സാമ്പത്തിക ബാധ്യതയും ഉണ്ടാക്കാത്ത നടപടികളാണ് ഇപ്പോൾ ഉണ്ടായിരിക്കുന്നത്. ചില വീഴ്ചകൾ ഉണ്ടായിട്ടുണ്ട് അത് സമ്മതിച്ചിട്ടുണ്ട്. പ്രശ്നങ്ങൾ പരിഹരിക്കപ്പെടുകയും ചെയ്യും. പരാതികൾ വന്നിട്ടാണ് അന്വേഷണ കമ്മിഷനെ നിയോഗിച്ചത്. ഈ കമ്മിഷനിൽ പിതാവിന് താത്പര്യമുള്ളവരെയാണ് ഉള്പ്പെ ടുത്തിയിരിക്കുന്നതെന്നാണ് ആക്ഷേപം. അതും തെറ്റാണ്. പിതാവിനെതിരെ പലപ്പോഴും നിലാപാട് എടുത്തിരുന്നവർ തന്നെയാണ് കമ്മിഷനിൽ അംഗങ്ങളായിരിക്കുന്നത്. പിതാവ് അതിനെതിരെ ഒന്നും പറഞ്ഞില്ല. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഒരു താത്പര്യങ്ങളും അവിടെ ഉണ്ടായിട്ടില്ല. ജനുവരി 31 ന് പൂര്ണ് റിപ്പോര്ട്ട് സമര്പ്പി ക്കണം. ഇടക്കാല റിപ്പോര്ട്ടി ൽ പറയുന്നത് കാക്കനാടെയും തൃക്കാക്കരയലെ ഭൂമിയിടപാടിൽ വീഴ്ച വന്നിട്ടുണ്ടെന്നാണ്. അത് സമ്മതിച്ചിട്ടുള്ള കാര്യമാണ്. റിപ്പോര്ട്ടി ൽ പിതാവിനെതിരേ ആക്ഷേപങ്ങൾ ഉണ്ടെങ്കിൽ അത് വിശദമായ ചര്ച്ചനകള്ക്ക്ള വയ്ക്കും. പലഘട്ടങ്ങളിൽ ഇക്കാര്യം ചര്ച്ച ചെയ്യും. ജനുവരി പകുതിയോടെ സിനഡ് കൂടുന്നുണ്ട്. അതിലും ചര്ച്ചള ചെയ്യും. ഇതൊക്കെയാണ് സാധാരണ നടപടിക്രമങ്ങൾ. ഇതെല്ലാം മറികടന്ന് വത്തിക്കാനിലേക്ക് നേരിട്ട് പരാതി അയക്കുമെന്നെക്കെ പറയുന്നതിൽ എത്രത്തോളം സാംഗത്യമുണ്ടെന്ന് അതിനു ശ്രമിക്കുന്നവർ തന്നെ ചിന്തിച്ചു നോക്കണമെന്നും വൈദികർ പറയുന്നു. സ്വന്തം കുടുംബത്ത ഇല്ലാത്ത ആരോപണങ്ങൾ ചുമത്തി സമൂഹത്തിനു മുന്നിൽ അപമാനിക്കുകകയാണിവർ ചെയ്യുന്നതെന്നും ആര്ച്ച് ബിഷപ്പ് ആസ്ഥാനത്തെ വൈദികർ അഴിമുഖത്തോട് പറഞ്ഞു.

ജമൃ േ 4

അറിഞ്ഞുകൊണ്ട് ചെയ്ത തെറ്റ് അബദ്ധമാകുമോ? ആലഞ്ചേരി പിതാവ് പറഞ്ഞ കള്ളങ്ങളെക്കുറിച്ച്

എറണാകുളം അങ്കമാലി അതിരൂപതയുടെ കീഴിലുള്ള ഭൂമിയിടപാടിലെ ക്രമവിരുദ്ധ നടപടികളെ □അബദ്ധം□ ആയി പറയുമ്പോൾ അതിരൂപതയുടെ ചരിത്രത്തിലെ ഏറ്റവും വലിയ അഴിമതിയും വിശ്വാസികളെയും സഭയേയും തന്നെ മൊത്തത്തിൽ ചതിക്കുകയും ഇക്കാലമത്രയും കൊണ്ട് കെട്ടിയുണ്ടാക്കിയ മൂല്യങ്ങളെ നിരാകരിക്കുന്നതുമായ പ്രവര്ത്തികയാണ് ആര്ച്ച്ു ബിഷപ്പ് മാർ ജോര്ജ്ം ആലഞ്ചേരിയുടെയും സഹായികളുടെയും ഭാഗത്ത് നിന്നുണ്ടായതെന്നാണ് വൈദികർ പറയുന്നത്. ഒന്നോ രണ്ടോ വൈദികരെന്നോ ഒരു വിഭാഗം വൈദികരെന്നോ അല്ല, അതിരൂപതയ്ക്കു കീഴിലുള്ള മൂന്നുറോളം വൈദികർ, ഏതാണ്ട് മുഴുവൻ പേരും തന്നെ ആര്ച്ച് ബിഷപ്പിന്റെ കള്ളത്തരങ്ങൾ മനസിലാക്കിയവരാണെന്നും എല്ലാവരും തന്നെ ഇക്കാര്യത്തിൽ ആലഞ്ചേരി പിതാവിനെതിരേ നടപടിയാഗ്രഹിക്കുന്നവരും അദ്ദേഹം വഹിച്ചുപോരുന്ന സ്ഥാനമാനങ്ങളിൽ തുടര്ന്നി രിക്കാൻ യോഗ്യതയില്ലെന്നു വിശ്വസിക്കുന്നവരുമാണെന്നും മാര്പാഹപ്പയ്ക്ക് അയക്കുന്ന പരാതിയിൽ മൂന്നൂറിലേറെ വൈദികരും ഒപ്പിടുമെന്നും സേവ് അതിരൂപത കാമ്പയിനിലെ അംഗമായ വൈദികൻ അഴിമുഖത്തോട് പറഞ്ഞു. വെറും അബദ്ധം എന്ന നിലയിൽ പറഞ്ഞൊഴിയാവുന്ന കാര്യങ്ങളല്ല പിതാവിന്റെ ഭാഗത്തു നിന്നും ഉണ്ടായിരിക്കുന്നത്. കള്ളത്തരം ചെയ്യുകയും അതിനെതിരേ ചോദ്യം വന്നപ്പോൾ നുണകൾ പറയുകയും ചെയ്യുകയാണ് ആലഞ്ചേരി പിതാവ് എന്നാണ് ഇവർ ആരോപിക്കുന്നത്.

2017 ഓഗസ്റ്റ് മാസത്തിൽ ചേര്ന്ന് വൈദികയോഗത്തിലാണ് ആ ചോദ്യം ഉയര്ന്നയത്. കോതമംഗലത്ത് കോട്ടപ്പടിയിലുള്ള 25 ഏക്കർ ഭൂമി അതിരൂപത വാങ്ങിയോ? ഈ ഭൂമി വാങ്ങിയോ എന്ന ചോദ്യം ഉണ്ടാകുന്നതാകട്ടെ ഒരു വാട്ട്സ്ആപ്പ് ചിത്രത്തിൽ നിന്നാണ്. പ്രസ്തുത സ്ഥലത്ത് സ്ഥാപിച്ചിരിക്കുന്ന അതിരൂപത വക ഭൂമി എന്ന ബോര്ഡിതന്റെ ചിത്രം ആരോ എടുത്ത് വാട്സ്ആപ്പിൽ അയച്ചത് വൈദികരുടെ ശ്രദ്ധയില്പ്പെ ടുകയായിരുന്നു. ഭൂമി വാങ്ങിയോ എന്നു പിതാവിനോട് ചോദിച്ചപ്പോൾ ആദ്യത്തെ ഉത്തരം □ഇല്ല□ എന്നായിരുന്നു. തെളിവു സഹിതം ചോദ്യം ആവര്ത്തി ച്ചപ്പോൾ മറ്റൊരു മറുപടി; അഞ്ച് ഏക്കർ അതിരൂപതയ്ക്ക് ദാനം കിട്ടിയതാണത്രേ! ആര് ദാനം നല്കി ? സാജു വര്ഗീതസ് കുന്നേൽ എന്ന റിയൽ എസ്റ്റേറ്റ് ബിസിനസ്സുകാരൻ. വലിയൊരു ഭൂമിക്കച്ചവടം നടന്നതിന്റെ ലാഭം കിട്ടിയപ്പോൾ സാജു വര്ഗീരസ് തന്റെ അതിരൂപതയ്ക്ക് 25 ഏക്കർ ദാനം നല്കിരയതാണെന്നായിരുന്നു ആലഞ്ചേരി പിതാവ് പറയുന്നത്. കള്ളത്തിനു മേൽ കള്ളം പറഞ്ഞു പിടിച്ചു നില്ക്കാ്ൻ നോക്കിയെങ്കിലും ആ ശ്രേഷ്ഠ ഇടയൻ പരാജയപ്പെട്ടെന്നാണ് വൈദികർ പറയുന്നത്.

അതെങ്ങനെയെന്നാൽ, സംശയം തോന്നിയവർ കൂടുതൽ അന്വേഷണത്തിലേക്ക് തിരിഞ്ഞു. അങ്ങനെയാണ് കോട്ടപ്പടിയിലെ ഭൂമി ജോസ് കുര്യൻ എന്നയാളുടെ പേരിലുള്ള ഇലഞ്ഞി എസ്റ്റേറ്റിലെ 25 ഏക്കർ ഭൂമിയാണെന്ന് മനസിലായത്. ഈ ഭൂമി സാജു വര്ഗീ5സ് എന്ന, ആര്ച്ച്ബ ബിഷപ്പുമായി വളരെ അടുത്ത് ബന്ധമുള്ള റിയൽ എസ്റ്റേറ്റ് കച്ചവടക്കാരൻ ഇഷ്ടദാനം നല്കിഎന്നതു ശരിയല്ല. കാരണം ആ ഭൂമി ആലഞ്ചേരി പിതാവിന്റെ പേരിൽ തീറാദാരം നടത്തിയിട്ടുണ്ട്. ആറു കോടി ബാങ്ക് ലോൺ എടുത്ത് ഈ കച്ചവടത്തിനായി അതിരൂപത മുടക്കിയിട്ടുമുണ്ട്. ആധാരത്തിന്റെ

പകര്‍പ്പ് താഴെ. ആലഞ്ചേരി പിതാവിനെതിരേയുള്ള ആരോപണങ്ങള്‍ ശരിവയ്ക്കുന്ന തെളിവ്.

ആക്ഷേപങ്ങളും വിമര്‍ശരനങ്ങളും ശക്തമായ സാഹചര്യത്തില്‍ കാക്കനാട്, തൃക്കാക്കര ഭാഗങ്ങളിലെ അതിരൂപതയുടെ ഭൂമി വിറ്റതില്‍ ഇടനിലക്കാരനായി നിന്ന സാജു വര്‍ഗീഭസ് ഭൂമി വിറ്റ വകയില്‍ തിരിച്ചു നല്കേകണ്ട തുകയില്‍ 18 കോടിക്കുള്ള ഈടാണ് കോട്ടപ്പടിയിലെ ഭൂമിയെന്നാണ് ആര്‍ച്ച് ബിഷപ്പിന്റെ പിന്തുണക്കാരനും ഭൂമിക്കച്ചവടത്തില്‍ പിതാവിനെ സഹായിച്ചുവെന്നും പറയുന്ന പ്രോവികാര്‍ ജനറലും അകഉഛ ഡയറക്ടറുമായ ഫാദര്‍ സെബാസ്റ്റ്യന്‍ വടക്കുംപാടന്‍ അഴിമുഖത്തോട് പറഞ്ഞിരുന്നത്. പ്രസ്തുത ഭൂമിക്ക് നല്ല വില ഉണ്ടെന്നും ഇത് വനമേഖലയയില്‍ പെടുന്നതോ ക്രഷര്‍ യൂണിറ്റുകളുടെ സാമിപ്യമോ ഇല്ലെന്നും ഫാദര്‍ വടക്കുംപാടന്‍ പറഞ്ഞിരുന്നു. ഈ കാര്യങ്ങള്‍ ശരിയാണെങ്കില്‍ ഇതേ സ്ഥലത്ത് തന്നെ 18 കോടി കുടിശ്ശികയ്ക്കുള്ള ഈടിന് അനുസൃതമായ ഭൂമി നല്കതെ കോട്ടപ്പടിയില്‍ 25 ഏക്കറും ദേവികുളത്ത് 17 ഏക്കര്‍ ഭൂമിയും, എന്നിങ്ങനെ രണ്ടിടങ്ങളായി ഭൂമി നല്കി യെന്ന ചോദ്യത്തിന് സെബാസ്റ്റ്യന്‍ വടക്കുപാടനെ പോലുള്ളവര്‍ക്ക് ഉത്തരമില്ല. ദേവികുളത്തെ ഭൂമി തന്നെ അതീവ പരിസ്ഥിതി ലോല പ്രദേശത്തില്‍ പെടുന്നതല്ലേയെന്നു ചൂണ്ടിക്കാണിച്ചപ്പോള്‍ അവിടെ റിസോര്‍ട്ട് പണിയാന്‍ കൊള്ളുമെന്നായിരുന്നു അഭിവന്ദ്യനായ സെബാസ്റ്റ്യന്‍ വടക്കുംപാടന്റെ മറുപടി.

കോട്ടപ്പടിയിലെ ഭൂമി ഈട് നല്കിയയതാണെങ്കില്‍ എന്തിനാണ് സൗത്ത് ഇന്ത്യന്‍ ബാങ്കില്‍ നിന്നും നാലു കോടി 50 ലക്ഷം രൂപയും ഫെഡറല്‍ ബാങ്കില്‍ നിന്നും ഒരുകോടി അമ്പത് ലക്ഷം രൂപയും ലോണ്‍ എടുത്ത് (ഈ തുക ലോണ്‍ എടുക്കാന്‍ താന്‍ സാഹിയിച്ചെന്ന് സെബാസ്റ്റ്യന്‍ വടക്കുംപാടന്‍ സമ്മതിക്കുന്നുണ്ട്) മൊത്തം ആറുകോടി ഈ ഭൂമിക്കു നല്കിുയത്? അതിനര്‍ത്ഥംണ, ജോസ് കുര്യന്‍ വക കോട്ടപ്പടിയിലെ 25 ഏക്കര്‍ ഭൂമി അതിരൂപതയുടെ പേരില്‍ വാങ്ങിയിരിക്കുകയാണ്, അല്ലാതെ ദാനമോ ഈടോ അല്ല (ഇപ്പോഴും ഈ ഭൂമിയിലെ ആദായം എടുത്തുകൊണ്ടിരിക്കുന്നത് ജോസ് കുര്യന്‍ തന്നെയാണെന്നും പരാതിയുണ്ട്). അതും 24 കോടി നല്കിാ (ആറു കോടി ബാങ്ക് ലോണും 18 കോടി കാക്കനാട്ടെയും തൃക്കാക്കരയിലേയും ഭൂമി കച്ചവടത്തിന്റെ ബാക്കിയായി കിട്ടേണ്ടതും ചേര്‍ത്ത്). ഇടനിലക്കാരനായത് സാജു വര്‍ഗീസ്. തീറാധാരം ചെയ്ത് കൊടുത്തിരിക്കുന്നത് മാര്‍ ജോര്‍ജ്സ ആലഞ്ചേരിയുടെ പേരിലും. തീറാധാരം നടക്കണമെങ്കില്‍ മുഴുവന്‍ തുകയും നല്കെണം. ആധാരം നടന്നതായി തെളിവും ഉണ്ട് (ആധാരത്തിന്റെ പകര്‍പ്പ്). ആദ്യം ഇവിടെ ഭൂമിയില്ലെന്നു പറയുകയും പിന്നീട് ദാനം കിട്ടിയതാണന്നും അതിനുശേഷം ഈട് നല്കീയിരിക്കുന്നതാണെന്നുമൊക്കെ പറഞ്ഞ ഭൂമി 24 കോടിയോളം മുടക്കി വാങ്ങിയതാണെന്ന് പറയുമ്പോള്‍ അത് വെറും അബദ്ധമാകുമോ? ഇതാണ് വൈദികരുടെ ചോദ്യം. 2017 ഏപ്രില്‍ ഏഴിന് തീറാധാരം നടന്നിരിക്കുന്ന ഭൂമിയെക്കുറിച്ച് ഓഗസ്റ്റില്‍ ചോദിച്ചപ്പോഴാണ് ആര്‍ച്ച്ം ബിഷപ്പ് കള്ളം പറഞ്ഞ് നില്ക്കാറന്‍ നോക്കിയത്. കൂരിയ പോലും (ആര്‍ച്ച് ബിഷപ്പ് ആസ്ഥാനത്ത് ആര്‍ച്ച്ി ബിഷപ്പും അതിരൂപത സഹായമെത്രാന്മാരും മറ്റ് ഉന്നതസ്ഥാനമാനങ്ങള്‍ വഹിക്കുന്നവരും എല്ലാ ദിവസും ചേരുന്ന യോഗം) അറിയാതെ സ്ഥലം വാങ്ങിയതെന്തിനാണെന്ന് ചോദിക്കുമ്പോള്‍, എല്ലാവരും അറിഞ്ഞാല്‍ ഭൂമി വാങ്ങുന്നതിനെ തുരങ്കം വയ്ക്കുമായിരുന്നുവെന്ന് ആലഞ്ചേരിയുടെ പിന്തുണയ്ക്കാര്‍ പറയുന്നതിലെ അര്‍ത്ഥംന എന്താണ്?

ഇനി കോട്ടപ്പടിയിലെ ഭൂമിയെക്കുറിച്ചുള്ള ചില ആക്ഷേപങ്ങള്‍ കൂടി കേള്ക്കം . വനപ്രദേശം ആണെന്നതും കരിങ്കല്‍ ക്വാറികള്‍ നിര്ബാരധം പ്രവര്‍ത്തിക്കുന്നതുമായി ഈ പ്രദേത്ത് അതും കോതമംഗലം രൂപതയോട് ചേര്‍ന്ന് കിടക്കുന്ന പ്രദേശത്ത് എറണാകുളം-അങ്കമാലി അതിരൂപതയ്ക്ക് സ്ഥലം എന്തിനാണ്. അവിടെ സ്കൂള്‍ പണിയാന്‍ കൊള്ളാമെന്നാണ് ആലഞ്ചേരി വിഭാഗത്തിന്റെ ന്യായീകരണം. പക്ഷേ ഈ പ്രദേശത്ത് സെന്റിന് എന്താണ് യഥാര്‍ത്ഥന വിലയെന്നത് പ്രദേശവാസികളോട് തിരക്കിയാല്‍ തന്നെ അറിയാവുന്നതാണ്. കഴിഞ്ഞ 22 വര്‍ഷതമായി വില്ക്കാനനിട്ടിട്ടും വിറ്റുപോകാതെ കിടക്കുന്ന ഈ ഭൂമിക്ക് ഇന്ന് സെന്റിന് 30,000 രൂപയില്‍ താഴെ വിലയുള്ളപ്പോള്‍ എറണാകുളം അങ്കമാലി അതിരൂപത ഈ സ്ഥലം വാങ്ങിയിരിക്കുന്നത് 96,000 രൂപയ്ക്ക്! വില്പ്പിന നടത്തിയ സ്ഥലങ്ങള്ക്ക്ള കിട്ടാനുള്ള തുകയുടെ കാര്യത്തില്‍ ഉണ്ടായ കബളിപ്പിക്കലും അരക്ഷിതാവസ്ഥയുമാണ് ഈ സ്ഥലം ഈടായി എഴുതി വാങ്ങാന്‍ അതിരൂപത നിര്‍ബുന്ധിതരായത് എന്ന വസ്തുത എന്നാണ് വൈദികര്‍ പറയുന്നു. വിറ്റ സ്ഥലത്തിന്റെ പണം ബാക്കി കിട്ടാനുള്ളതിന് ഈട് എന്ന നിലയിലാണ് ദേവികുളത്തെ അതീവ പരിസ്ഥിതി ലോല പ്രദേശത്ത് 17 ഏക്കര്‍ അതിരൂപതയുടെ തലയിലാക്കിയത്. ഇതിനായി ഒരു കോടി 60 ലക്ഷം ബാങ്ക് ലോണ്‍ എടുത്തു. ഭൂമി വാങ്ങിയതും ഒരു അധികാര കമ്മിറ്റിയുടേയും അനുവാദത്തോടെയായിരുന്നില്ലെന്ന് 2017 നവംബര്‍ ആറിന് കൂടിയ യോഗത്തില്‍ അഭിവന്ദ്യ ആലഞ്ചേരി പിതാവ് പരസ്യമായി സമ്മതിക്കുമ്പോഴും ഇങ്ങനെയൊരു സ്ഥലം വാങ്ങാനും ഒരു കാനോനിക കമ്മിറ്റിയുടെയും അനുവാദമില്ലാതെ ഈ ഭൂമിക്കായി ബാങ്ക് ലോണ്‍ എടുത്തതുമൊക്കെ ഒരു കുറ്റസമ്മതത്തില്‍ ഒതുക്കി തീര്‍ക്കാ നാവുമോ എന്നാണ് വൈദികര്‍ ചോദിക്കുന്നത്. സാമ്പത്തി ബാധ്യത മാത്രമല്ല, സഭയയുടെ വിശ്വാസ്യതയ്ക്കും മൂല്യങ്ങള്ക്കും കളങ്കം ഉണ്ടാക്കി വയ്ക്കുകയാണ് ആലഞ്ചേരി പിതാവും മറ്റുള്ളവരും ചേര്‍ന്ന് വരുത്തിവച്ചിരിക്കുന്നതെന്ന ആക്ഷേപത്തിന് ഒരു മറുപടിയും കുറ്റാരോപിതര്‍ക്കി ല്ലെന്നതാണ് വാസ്തവം. അവര്‍ ഇപ്പോഴും ഇതെല്ലാം സംഭവിച്ചുപോയ അബദ്ധം മാത്രമായി വ്യഖ്യാനിക്കുന്നു.

ജമൃേ 5

59 കോടിയുടെ കടം 90 കോടിയിലെത്തിച്ച □മിടുക്ക്□! മാര്‍ ആലഞ്ചേരി അതിരൂപതയ്ക്ക് വന്‍ സാമ്പത്തിക ബാധ്യതയുണ്ടാക്കിയതായി ആക്ഷേപം

ആര്‍ച്ച്ു ബിഷപ്പ് മാര്‍ വര്ക്കീ വിതയത്തിലിന്റെ കാലത്താണ് സീറോ മലബാര്‍ സഭയുടെ കീഴിലുള്ള എറണാകുളം അങ്കമാലി അതിരൂപതയ്ക്ക് ഒരു മെഡിക്കല്‍ കോളേജ് തുടങ്ങാനുള്ള സാധ്യതകള്‍ ചര്‍ച്ചതയാകുന്നത്. എറണാകുളം ലിസി ആശുപത്രി, അങ്കമാലി ലിറ്റില്‍ ഫ്ലവര്‍ ആശുപത്രിയൊക്കെയുള്ള അതിരൂപതയ്ക്ക് വീണ്ടുമൊരു മെഡിക്കല്‍ കോളേജിന്റെ ആവശ്യകതയുണ്ടോ എന്നായിരുന്നു പ്രധാനമായും ഉയര്‍ന്നന ചോദ്യം. വന്‍ സാമ്പത്തിക ചിലവേറിയ ഒന്നാകും ഒരു മെഡിക്കല്‍ കോളേജ് നടത്തിക്കൊണ്ടു പോവുക എന്നത്. അങ്ങനെ വരുമ്പോള്‍ ഒരാതുരാലയം എന്ന നിലയില്‍ അതിനെ പ്രവര്‍ത്തിമപ്പിക്കുക ബുദ്ധിമുട്ടാകും. അവിടെ വരുന്ന ഓരോരുത്തരോടും പണം വാങ്ങേണ്ടി വരും. ക്രിസ്തീയ വിശ്വാസങ്ങള്ക്കവനുസൃതമായി ആ പ്രസ്ഥാനത്തെ മുന്നോട്ടു കൊണ്ടു പോകാന്‍ കഴിയില്ല. ഇത്തരം ചൂണ്ടിക്കാട്ടലുകളും വിമര്ശണനങ്ങളും എല്ലാം ശക്തമായിരുന്നതുകൊണ്ട് മെഡിക്കല്‍ കോളേജ് എന്ന ആശയം തത്കാലം മാറ്റിവച്ചു. വിതയത്തില്‍ പിതാവ് കാലം ചെയ്യ്തു. മാര്‍ ജോര്‍ജ്ച ആലഞ്ചേരി, വിതയത്തിലിന്റെ പിന്ഗ്മായിയായി എത്തി. അതോടെ മെഡിക്കല്‍ കോളേജ് വീണ്ടും ചര്‍ച്ച യില്‍ വന്നു. തന്റെ സ്വാധീനവും നയങ്ങളുമൊക്കെ ഉപയോഗിച്ചും എതിര്‍പ്പുകളെല്ലാം അവഗണിച്ചും ആലഞ്ചേരി പിതാവ് മുന്നോട്ടു പോയി. അതിരൂപതയ്ക്ക് സാമ്പത്തിക ബാധ്യത ഉണ്ടാകില്ലെന്നു പറഞ്ഞ് വിശ്വസിപ്പിച്ചതോടെ വൈദിക സമിതിയില്‍ നിന്നും അനുമതി നേടിയെടുക്കാനും ആലഞ്ചേരി പിതാവിന് സാധിച്ചു. അങ്ങനെ മെഡിക്കല്‍ കോളേജ് ആരംഭിക്കാന്‍ തന്നെ തീരുമാനിച്ചു.

2015 മേയ് 29-ന് കാലടി തുറവൂര്‍ വില്ലേജില്‍ മറ്റൂരില്‍ 23.22 ഏക്കര്‍ സ്ഥലം അതിരൂപത ഒരു മെഡിക്കല്‍ കോളേജ് തുടങ്ങുന്നതിനായി വാങ്ങിച്ചു. സെന്റിന് ഏകദേശം രണ്ടു ലക്ഷത്തിമുപ്പത്തിയൊമ്പതിനായിരം രൂപ വച്ച് 43 കോടി 21 ലക്ഷം രൂപയ്ക്കാണ് ഈ ഭൂമി ക്രയവിക്രയം നടന്നത്. ഇതിനായി സൗത്ത് ഇന്ത്യന്‍ ബാങ്കില്‍ നിന്നും 58 കോടി രൂപ ലോണ്‍ എടുത്തു.

ഇവിടെയാണ് അതിരൂപത സഹായ മെത്രാന്മാന്മാര്‍ അടക്കം വൈദികരും അല്മാൂയരുമെല്ലാം ചില സംശയങ്ങള്‍ ഉയര്‍ത്തു ന്നത്;

43 കോടി 21 ലക്ഷം രൂപ മതിയായിടത്ത് 59 കോടി ലോണ്‍ എടുത്തത് എന്തിന്?

ഭൂമി വില വരുന്നതൊഴിച്ചുള്ള 16.6 കോടി എന്തിന് ഉപയോഗിച്ചു?

ഈ പണം കള്ളപ്പണമായി അതിരൂപത വസ്തു ഉടമയ്ക്ക് നല്കിീയോ? അതോ വകമാറ്റി ഉപയോഗിച്ചോ? അതുമല്ലെങ്കില്‍ ആരെങ്കിലുമത് കൈക്കലാക്കിയോ?

ആരോപണങ്ങള്‍ ഇനിയുമുണ്ട്.

രണ്ടു ലക്ഷത്തില്‍ മുപ്പത്തിയൊമ്പതിനായിരം രൂപ സെന്റിന് നല്കി യാണ് ഭൂമി വാങ്ങിയത്. എന്നാല്‍ ഈ ഭൂമിക്ക് അത്രയും വിലയുണ്ടോ? ഇതേ ഭൂമി രണ്ട് ലക്ഷത്തിന് അതിരൂപതയ്ക്ക് നല്കാണമെന്നു പറഞ്ഞിരുന്നതായി ഒരു വൈദികന്‍ തന്നെ വെളിപ്പെടുത്തുന്നുണ്ട്. പ്രദേശിക വസ്തു ഇടപാടുകര്‍ പറയുന്നത് ഈ സ്ഥലത്തിന് ഒന്നര ലക്ഷത്തിനടുത്ത് വിലയേ സെന്റിന് വരുന്നുള്ളുവെന്നുമാണ്. ആ സ്ഥാനത്താണ് രണ്ട് ലക്ഷത്തിമുപ്പത്തിയൊമ്പതിനായിരം മുടക്കി അതിരൂപത സ്ഥലം വാങ്ങിയത്.

മെഡിക്കല്‍ കോളേജ് തുടങ്ങാനായി വാങ്ങിയ ഭൂമിയാകട്ടെ മെറ്റല്‍ ക്രഷര്‍ യൂണിറ്റുകളും അരിമില്ലുകളുമൊക്കെ ചുറ്റി നില്ക്കു്ന്നതാണ് എന്നാക്ഷേപവും ഇതിനൊപ്പമുണ്ട്.

മെഡിക്കല്‍ കോളേജിനായി വാശിപിടിച്ച് സ്ഥലം വാങ്ങിയിട്ടെങ്കിലും അതല്ലാതെ മറ്റൊന്നും നാളിതുവരെ നടന്നിട്ടില്ല. മെഡിക്കല്‍ കോളജ് നടത്തിപ്പുകള്‍ ലാഭകരമാകില്ലെന്ന തിരിച്ചറിവിലാണ് ആ മോഹം ഉപേക്ഷിച്ചതെന്നും എങ്കിലും അവിടെയൊരു ട്രോമ കെയര്‍ ആശുപത്രിയോ റഫറല്‍ ആശുപത്രിയോ തുടങ്ങാവുന്നതാണെന്നുമാണ് ഫാദര്‍ സെബാസ്റ്റ്യന്‍ വടക്കുംപാടനെ പോലുള്ളവര്‍ ഇപ്പോഴും പറയുന്നത്.

എന്തായാലും മറ്റൂരിലെ ഭൂമി വാങ്ങാന്‍ ലോണ്‍ എടുത്ത വകയില്‍ കഴിഞ്ഞ മൂന്നുമാസമായി ആറു കോടി വച്ച് ഇതുവരെ 18 കോടി പലിശ അടച്ചിട്ടുണ്ട് അതിരൂപത.

ഇപ്പോഴത്തെ ഭൂമി വില്പ്പ ന വിവാദം കൊടുമ്പിരിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന സാഹചര്യത്തില്‍ എറണാകുളം അങ്കമാലി മേജര്‍ അതിരൂപത സഹായ മെത്രാന്‍ മാര്‍ സെബാസ്റ്റ്യന്‍ എടയന്ത്രത്ത്

അതിരൂപതയ്ക്ക് കീഴിലുള്ള വൈദികരെ അഭിസംബോധന ചെയ്ത് പുറത്തിറക്കിയ സര്‍ക്കു ലറില്‍ പറയുന്നുണ്ട്, മറ്റൂരിലെ ഭൂമി വാങ്ങല്‍ അതിരൂപതയ്ക്ക് വന്‍ സാമ്പത്തിക ബാധ്യത ഉണ്ടാക്കിയെന്ന് സര്‍ക്കുയലറില്‍ ഇപ്രകാരമാണ് പറഞ്ഞിരിക്കുന്നത്; മെഡിക്കല്‍ കോളേജ് തുടങ്ങുന്നതിനായി മറ്റൂരില്‍ ഭൂമി വാങ്ങാന്‍ ബാങ്കില്‍ നിന്നും 58 കോടി ലോണ്‍ എടുത്തു. വാര്‍ഷിമക വരുമാനത്തില്‍ മിച്ച വരുമാനം അധികമില്ലാത്ത നമ്മുടെ അതിരൂത ഈ സ്ഥലം വങ്ങിയത് വരന്തരപ്പള്ളിയിലെ അതിരൂപതയുടെ സ്ഥലം വിറ്റ് ലോണ്‍ തിരിച്ചടയ്ക്കാമെന്ന ധാരണയിലാണ്. എന്നാല്‍ വരന്തരപ്പള്ളിയിലുള്ള സ്ഥലം വില്ക്കാമന്‍ സാധിച്ചില്ല. ഇക്കാരണത്താല്‍ തന്നെ ബാങ്കില്‍ നിന്നെടുത്ത തുകയുടെ വാര്‍ഷിലക പലിശ ആറു കോടി രൂപ അടയ്ക്കുക എന്നത് അതിരൂപതയെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം വളരെയേറ ബുദ്ധിമുട്ടേറിയ കാര്യമാണെന്ന് അതിരൂപത ഫിനാന്സ്വ കൗണ്‍സിഅലിനു ബോധ്യപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്.

മറ്റൂരില്‍ 23.22 ഏക്കര്‍ സ്ഥലം ഒന്നിച്ചു വാങ്ങിയതിന്റെ ലോണ്‍ ബാധ്യത (58 കോടി) തീര്‍ക്കാ ന്‍ വരന്തരപള്ളി എസ്റ്റേറ്റ് വില്ക്കാന്‍ തടസ്സം വന്നതോടെയാണ് അതിരൂപതയുടെ തന്നെ മറ്റുചില സ്ഥലങ്ങള്‍ വിറ്റ് കടം വീട്ടാന്‍ തീരുമാനമായത്. തൃക്കാക്കര നൈപുണ്യ സ്കൂളിന്റെ എതിര്വയശത്തുള്ള 70.15 സെന്റ്, തൃക്കാക്കര ഭാരതമാതാ കോളേജിന്റെ എതിര്ശത്തുള്ള 62.33 സെന്റ്, തൃക്കാക്കര കരുണാലയത്തിന്റെ ഭാഗമായ 99.44 സെന്റ്, കാക്കനാട് നിലപംപതിഞ്ഞ മുകളില്‍ 20.35 സെന്റ്, മരടില്‍ 54.71 സെന്റ് എന്നിങ്ങനെയുള്ള ഭൂമികളാണ് വില്ക്കാ ന്‍ ഏല്പ്പിങ്ങച്ചത് (70 ഉം 90 സെന്റ് ഭൂമികള്‍ അതിരൂപതയ്ക്ക് വെറും തുണ്ടു ഭൂമികളാണ്!). അഞ്ചു സ്ഥലങ്ങളിലായി മൊത്തം 306.98 സെന്റ് ഭൂമി ഒരു മാസത്തിനുള്ളില്‍ വില്ക്കു കയും അതുവഴി (സെന്റിന് 9.05 ലക്ഷം രൂപ വിലയെന്ന ധാരണയില്‍) അതിരൂപതയ്ക്ക് 27.30 കോടി രൂപ ലഭിക്കുമെന്നും അത് ബാങ്കില്‍ നിക്ഷേപിച്ചു കഴിയുമ്പോള്‍ പിന്നീട് ഏകദേശം 32 കോടി രൂപയായി അതിരൂപതയുടെ കടം കുറയുമെന്നുമായിരുന്നു അവകാശവാദം. ഇതുകൂടാതെ ചക്കരപ്പറമ്പില്‍ നിര്‍മാശണം പൂര്‍ത്തി യായി വരുന്ന ഷോപ്പിംഗ് കോംപ്ലക്സില്‍ നിന്നും ലഭിക്കുന്ന വാടകവഴി അതിരൂപതയുടെ വാര്‍ഷിക വരുമാനത്തെ ബാധിക്കാതെ ബാങ്കിലെ പലിശയും സാവധാനം കടങ്ങളും വീട്ടാമെന്ന പ്രതീക്ഷയും ഉണ്ടായിരുന്നു.

എന്നാല്‍ പ്രതീക്ഷച്ചതൊന്നും നടന്നില്ല എന്നാണ് സഹായമെത്രാന്‍ സെബാസ്റ്റ്യന്‍ എടയന്ത്രത്തിന്റെ സര്‍ക്കു ലറിലും വൈദികരുടെ ആക്ഷേപത്തിലും വ്യക്തമാകുന്നത്.

സ്ഥലം വില്പ്പ നയില്‍ നിന്നും 27.30 കോടി കിട്ടുമെന്നു പ്രതീക്ഷിച്ചിടത്ത് നാലിടത്തെ ഭൂമി വിറ്റതില്‍ 18 കോടിയോളം അിരൂപതയ്ക്ക് ഇതുവരെ കിട്ടിയിട്ടില്ല. അതിരൂപതയുടെ അക്കൌണ്ടിലേക്ക് ഇതുവരെ ആകെ കിട്ടിയിരിക്കുന്നത് വെറും നാലു കോടിയാണെന്നും ആക്ഷേപം ഉയര്‍ത്തു ന്ന വൈദികരും അല്മായരും പറയുന്നു. സ്ഥലം വില്പ്പിനയില്‍ ബാക്കി ലഭിക്കേണ്ട 18.17 കോടി രൂപ അതിരൂപതയ്ക്ക് ലഭിച്ചില്ല എന്നു മാത്രമല്ല, കാനോനിക സമിതികളുടെയും അതിരൂപത സ്ഥാപനങ്ങളുടെ കേന്ദ്ര ഓഫിസായ അകഉഛയുടെ പ്രസിഡന്റിന്റെയും അറിവോ സമ്മതമോ കൂടാതെ അകഉഛ വഴി 10 കോടി വീണ്ടും വായ്പ്പയെടുത്ത് കോതമംഗലത്തിനടുത്ത് കോട്ടപ്പടിയില്‍ 2017 ഏപ്രില്‍ ഏഴിന് രജിസ്റ്റര്‍ ചെയ്തപ്രകാരം 25 ഏക്കറും ദേവികുളത്ത് 2017 ഫെബ്രുവരി 22 ന് ആധാരം രജിസ്റ്റര്‍ ചെയ്ത പ്രകാരം 17 ഏക്കറും അതിരൂപത വാങ്ങി.

ഈ സ്ഥലങ്ങള്‍ വാങ്ങിയ കാര്യം മറച്ചു വയ്ക്കുകയും മാസങ്ങള്ക്കി പ്പുറം കിട്ടിയ വിവരമനുസരിച്ച് ചോദ്യമുയര്‍ത്തി യപ്പോള്‍ ആദ്യം വാങ്ങിയിട്ടില്ലെന്നും പിന്നീട് ഇഷ്ടദാനം കിട്ടിയതാണെന്നും ഒടുവില്‍ കാക്കനാട്ടെയും തൃക്കാക്കരയിലേയും ഭൂമി വില്പ്പ്നയില്‍ നിന്നും കിട്ടാനുള്ള 18 കോടിക്കു മുകളില്‍ പണത്തിന് ഈടായി നല്കിുയിരിക്കുന്നതാണെന്നുമായിരുന്നു ആലഞ്ചേരി പിതാവ് കുറ്റസമ്മതം നടത്തിയതെന്ന് സഹായമെത്രാന്മാരും വൈദികരും ചൂണ്ടിക്കാണിക്കുന്നു. ഈട് കിട്ടിയ ഭൂമിയാണെങ്കില്‍ ആലഞ്ചേരി പിതാവിന്റെ പേരില്‍ തീറാധാരം എഴുതി വാങ്ങിയിരിക്കുന്നതെന്ന ചോദ്യം ഇപ്പോഴും ഉത്തരം കിട്ടാതെ നില്പ്പു ണ്ടെന്നും ഇവര്‍ പറയുന്നു.

മറ്റൂരില്‍ സ്ഥലം വാങ്ങിയതുമൂലം അതിരൂപതയുടെ കടബാധ്യത 60 കോടി ആയിരുന്നുവെങ്കില്‍ മേല്പ്പരറഞ്ഞ ഭൂമി ഇടപാടുകള്ക്കുടശേഷം ഇപ്പോള്‍ അതിരൂപതയുടെ കടം എത്തി നില്ക്കുഞന്നത് 84 കോടിയോളം ആയിട്ടാണെന്നു സെബാസ്റ്റ്യന്‍ എടയന്ത്രത്ത് പിതാവ് തന്നെ പറയുന്നു.

എറണാകുളം-അങ്കമാലി അതിരൂപതയുടെ കടബാധ്യതയെക്കുറിച്ച് അന്വേഷിച്ചറിഞ്ഞ വിവരങ്ങളെന്ന നിലയില്‍ വൈദികര്‍ പറയുന്ന കണക്കുകള്‍ ഇങ്ങനെയാണ്;

മറ്റൂരില്‍ ഭൂമി വാങ്ങിയ വകയില്‍-59 കോടി

കോട്ടപ്പടിയില്‍ ഭൂമി വാങ്ങിയ വകയില്‍- 6 കോടി

ദേവികുളത്ത് ഭൂമി വാങ്ങിയ വകയില്‍- 1 കോടി 60 ലക്ഷം

കോട്ടപ്പടിയിലെ സ്ഥലത്തിന്റെ ഈടിന്മേല്‍ അകഉഛ പ്രസിഡന്റിന്റെ സമ്മതമോ അറിവോ കൂടാതെ അകഉഛ യുടെ പേരില്‍ അതിരൂപതയ്ക്കായി എടുത്തിരിക്കുന്നത് 12 കോടിയില്‍ പരം.

അതിരൂപതയുടെ തന്നെ സ്ഥാപനങ്ങളില്‍ നിന്നും കടമായി അതിരൂപത കേന്ദ്രം കൈപ്പറ്റിയിരിക്കുന്നതായി കിട്ടിയ വിവരങ്ങള്‍;

നൈപുണ്യ സ്കൂള്‍, തൃക്കാക്കര- 3 കോടി

ഭാരതമാത കോളേജ്, തൃക്കാക്കര- 1 കോടി

സോഷ്യല്‍ കളമശേരി-60 ലക്ഷം

ചക്കരപ്പറമ്പ്- 8 കോടി

ആകെ ലോണ്‍- 91.20 കോടി

ഇങ്ങനെ അതിരൂപതയുടെ ധനകാര്യവിഭാഗത്തിന്റെ ആകെ കടം 91 കോടി 20 ലക്ഷം രൂപ. ഈ ഭീമമായ കടത്തിന് പരിഹാരമെന്നോണം അതിരൂപതയുടെ രണ്ട് ഏക്കര്‍ 55 സെന്റ് സ്ഥലം വിറ്റു. അതില്‍ നിന്നും ഈ കടത്തിലേക്ക് ഒരു ചില്ലിക്കാശ്

തിരിച്ചടയ്ക്കാൻ ഉത്തരവാദിത്വപ്പെട്ടവർക്ക്ല സാധിച്ചിട്ടുമില്ല. പകരം വനമേഖലയയിലും അതീവ പരിസ്ഥിതിലോല പ്രദേശത്തും ഭൂമി വാങ്ങിയിട്ടിട്ടുണ്ട്... വൈദികരുടെ ഈ ആക്ഷേപങ്ങള്ക്ക്ു മറുപടി പറയേണ്ട ബാധ്യതയുണ്ട് ആർച്ച്ട ബിഷപ്പ് മാർ ജോർജ്യ ആലഞ്ചേരിക്ക്...

ജമൃേ 6

ദാനം കിട്ടിയ ഭൂമിയും വിറ്റോ പിതാവേ! തൃക്കാക്കര കരുണാലയത്തിന്റെ ഭൂമി വില്പ്പ നയിൽ വൻ തിരിമറിയെന്ന് ആക്ഷേപം

മെഡിക്കൽ കോളേജ് സ്ഥാപിക്കാൻ എന്ന പേരിൽ മറ്റൂരിൽ 23.22 ഏക്കർ സ്ഥലം ഒന്നിച്ചു വാങ്ങിയതിന് സൗത്ത് ഇന്ത്യൻ ബാങ്കിൽ നിന്നും എടുത്ത 58 കോടിയുടെ ബാധ്യത തീര്ക്കാ നാണ് തൃക്കാക്കര നൈപുണ്യ സ്കൂളിന്റെ എതിർവശത്തുള്ള 70.15 സെന്റ്, തൃക്കാക്കര ഭാരതമാതാ കോളേജിന്റെ എതിർവശത്തുള്ള 62.33 സെന്റ്, തൃക്കാക്കര കരുണാലയത്തിന്റെ ഭാഗമായ 99.44 സെന്റ്, കാക്കനാട് നിലപംപതിഞ്ഞ മുകളിൽ 20.35 സെന്റ്, മരടിൽ 54.71 സെന്റ് എന്നിങ്ങനെയുള്ള ഭൂമികൾ വില്ക്കാ ൻ തീരുമാനിക്കുന്നത്. വിറ്റ ഭൂമിയുടെ വിലയും അതു പൂര്ണളമായി അതിരൂപതയ്ക്ക് വന്നു ചേരാത്തതിന്റെയും പിന്നിലുള്ള സംശയങ്ങളും ആക്ഷേപങ്ങളും വാർത്തേകളായി മാറിയ സാഹചര്യത്തിൽ ഈ ഭൂമിയിടപാടിലെ സംശയങ്ങൾ കൂടുതൽ ബലപ്പെടുത്തുന്ന ഒരു കച്ചവടമാണ് തൃക്കാക്കര കൊല്ലംകുടിമുകളിലെ കരുണാലയത്തിന്റെ ഭൂമി വില്പ്പ ന.

കരുണാലയത്തോട് ചേര്ന്നു്ി കിടക്കുന്ന ഒരേക്കർ അഞ്ച് സെന്റ് ഭൂമിയാണ് വിറ്റത്. ഈ ഭൂമി അലക്സിയൻ ബ്രദേഴ്സ് എന്ന ജീവകാരുണ്യ സംഘടന നല്കിയതാണ്. അലക്സിൻ ബ്രദേഴ്സ് കേരളത്തിലെ പ്രവര്ത്ത നങ്ങൾ അവസാനിപ്പിച്ച് പോകുന്നതിനു മുമ്പായാണ് കരുണാലയത്തിന് ഈ ഭൂമി ഇഷ്ടദാനം നല്കുസന്നത്. ഭൂമി നല്കുാമ്പോൾ ആവശ്യപ്പെട്ടിരുന്ന ഒരേയൊരു കാര്യം ഭൂമി ജീവകാരുണ്യ പ്രവര്ത്ത്നങ്ങള്ക്ക് മാത്രം ഉപയോഗിക്കുക എന്നതായിരുന്നു. ഈ ഉറപ്പ് ലംഘിച്ചാണ് ഇപ്പോൾ ഭൂമി വിറ്റിരിക്കുന്നത്. അതും നിയമവിരുദ്ധമായി എന്നാക്ഷേപവും ആര്ച്ച് ബിഷപ്പ് ആലഞ്ചേരിക്കും സഹായയികള്ക്കു മെതിരെ ഉയരുന്നു.

അലക്സിയൻ ബ്രദേഴ്സ് ഭൂമി ക്രവിക്രയം നടത്തുമ്പോൾ ആധാരത്തിൽ ഭൂമി മറ്റാവശ്യങ്ങള്ക്കാിയി ഉപയോഗിക്കരുതെന്ന് നിഷ്കര്ഷിളച്ചിരുന്നതായി ഭൂമി വിവാദത്തിൽ ആക്ഷേപം ഉന്നയിക്കുന്ന വൈദികർ ചൂണ്ടിക്കാണിക്കുന്നു. പൂക്കാട്ടുപടി മുണ്ടന്പാലത്തിനടത്തുള്ള ഒരു മുസ്ലിം പള്ളിക്കായി ഈ ഭൂമി വാങ്ങാൻ പള്ളിക്കമ്മറ്റി മുന്നോട്ടു വന്നിരുന്നുവെന്നും എന്നാൽ അവരുടെ അഭിഭാഷകൻ നല്കിറയ നിയമോപദേശം അനുസരിച്ച് ഇഷ്ടദാനം നല്കിനയ ഭൂമിയായതിനാൽ വാങ്ങാൻ കഴിയില്ലെന്നറിഞ്ഞതോടെ പിമ്പാ യങ്ങുകയായിരുന്നുവെന്നും പറയുന്നു.

നിയമ തടസം ഉണ്ടായിട്ടും ഈ ഭൂമി വില്ക്കാങൻ കഴിഞ്ഞത് എങ്ങനെയാണെന്ന ചോദ്യത്തിനും വൈദികർ തങ്ങളുടെ അന്വേഷണത്തിൽ കണ്ടെത്തിയ കാര്യങ്ങൾ സഹിതം ആരോപിക്കുന്നത്, ഈ കച്ചവടത്തിനു പിന്നിൽ വൻ ക്രമക്കേട് നടന്നിട്ടുണ്ടെന്നാണ്. സാജു വര്ഗീചസ് കുന്നേൽ എന്ന റിയൽ എസ്റ്റേറ്റ് ബ്രോക്കർ ഇടനിലക്കാരനായി നിന്നു വിറ്റ ഈ ഭൂമി ആദ്യം ഒരു വില്ലേജ് ഓഫിസറെ കൊണ്ട് വാങ്ങിപ്പിക്കുകയും ഈ കാര്യം പ്രചരിപ്പിച്ചാണ് പിന്നീട് ഭൂമി പ്ലോട്ടുകളായി തിരിച്ചു വില്പ്ന നടത്തിയതും എന്നാണ് വൈദികർ പറയുന്നത്.

ജമൃേ 7

ആര്ച്ച്ത ബിഷപ്പ് റിയൽ എസ്റ്റേറ്റ് ബിസിനസ് നടത്തേണ്ട, ആലഞ്ചേരി പിതാവിനു പദവിയിൽ തുടരാൻ യോഗ്യതയില്ല; വിട്ടുവീഴ്ചയ്ക്കില്ലെന്നു വ്യക്തമാക്കി വൈദികർ

സീറോ മലബാർ സഭയുടെ ആസ്ഥാനമായ എറണാകുളം അങ്കമാലി അതിരൂപതയ്ക്ക് കളങ്കം ചാര്ത്തി യ ഭൂമിയിടപാട് ക്രമക്കേട് ഒത്തു തീര്പ്പി ലേക്ക് എത്തുന്നുവെന്നാണ് ചില കേന്ദ്രങ്ങളിൽ നിന്നും പ്രചരിക്കുന്ന വാര്ത്ത്കൾ. കഴിഞ്ഞ ദിവസം ചേര്ന്ന അടിയന്തര സിനഡിൽ ഇനി ഈ വിഷയത്തിൽ പരസ്യമായ വിവാദം വേണ്ടെന്നും, തനിക്ക് പറ്റിയത് സാങ്കേതികമായ പിഴവാണെന്നും അതിന് മാപ്പ് പറയുന്നതായുമുള്ള അതിരൂപതാധ്യക്ഷൻ ആര്ച്ച്ന ബിഷപ്പ് മാർ ജോര്ജ്ജി ആലഞ്ചേരിയുടെ നിലപാട് അംഗീകരിച്ചുകൊണ്ട് എല്ലാം അവസാനിപ്പിക്കാൻ വൈദികസമൂഹത്തോടും അല്മാ യരോടും സിനഡ് അഭ്യര്ത്ഥികച്ചു എന്നുമാണ് വാര്ത്ത്. എന്നാൽ ഇത്തരമൊരു വാര്ത്തസ പ്രചാരണം പോലും തെറ്റ് മറയ്ക്കാൻ ശ്രമിക്കുന്നവരുടെ താത്പര്യാര്ത്ഥ മാണെന്നാണ് വിമതവിഭാഗമായ വൈദികരും സഭയിലെ അല്മാരയരും വ്യക്തമാക്കുന്നത്.

അതിരൂപത എന്ത് നടപടിയുമായാണോ മുന്നോട്ടു പോകുന്നത് അതു തന്നെ തുടരാനാണ് സിനഡ് നിര്ദേമശം നല്കിതയിരിക്കുന്നത്. സഭാ വിശ്വാസങ്ങളെയും മൂല്യങ്ങളെയും തകര്ത്തേവർ ശിക്ഷ ഏറ്റുവാങ്ങണം. താൻ വഹിക്കുന്ന സ്ഥാനമാനങ്ങളുടെ അന്തസ്സും പവിത്രതയും നഷ്ടപ്പെടുത്തിയവർ തുടര്ന്നും അതേ സ്ഥാനങ്ങളിൽ ഇരിക്കാൻ യോഗ്യതയില്ലെന്നും മാറി നില്ക്കാണമെന്നു തന്നെയാണ് തങ്ങൾ ഇപ്പോഴും ആവശ്യപ്പെടുന്നതെന്നും വൈദികർ പറയുന്നു. വൈദിക സമിതി അടുത്ത ദിവസം തന്നെ മാര്പാനപ്പയ്ക്ക് ആലഞ്ചേരി പിതാവിനെതിരേ പരാതി അയക്കുമെന്നും വൈദികർ പറയുന്നു. അതിനുള്ള നടപടികൾ പൂര്ത്തി യായി വരുന്നതായും അവർ അറിയിച്ചു.

നേരത്തെ അതിരൂപത സഹായ മെത്രാൻ സെബാസ്റ്റ്യൻ എടയന്ത്രത്ത് വൈദിക സമൂഹത്തിനായി അയച്ച സര്ക്കുലറിലും ഭൂമി വില്പ്പമനയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട വിവാദത്തിൽ വാസ്തവമുണ്ടെന്നും അതിനു നേതൃത്വം കൊടുത്തവര്ക്ക് തെറ്റ് പറ്റിയിട്ടുണ്ടെന്നുമാണ് പറയുന്നത്.

കടം വീട്ടാനായി അതിരൂപതയുടെ കീഴിലുള്ള അഞ്ചു സ്ഥലങ്ങൾ വില്ക്കാ ൻ തീരുമാനിച്ചത് വിവിധ കാനോനിക സമിതികളിൽ ആലോചിച്ചശേഷമാണെങ്കിലും അതിരൂപതയുമായുള്ള കരാറിനെതിരെ (ആകെ വില്ക്കാ ൻ തീരുമാനിച്ച വസ്തു 306.98 സെന്റ് ഭൂമിയാണ്. സെന്റിന് മൂന്നു ലക്ഷം മുതൽ 19 ലക്ഷം വരെയുള്ള വിവിധ വിലകളാണ് നിശ്ചയിച്ചിരുന്നത്. ആകെ വിറ്റ വസ്തുവും തത്തുല്യമായ വിലയും താരതമ്യപ്പെടുത്തുമ്പോൾ സെന്റ് ഒന്നിന് ഏറ്റവും കുറഞ്ഞ വില 9.05 ലക്ഷമായി നിജപ്പെടുത്തിയിരുന്നു. ഈ സ്ഥലങ്ങൾ വില്ക്കാ ൻ ഏല്പ്പിതച്ച സാജു വര്ഗീസ് കുന്നേൽ അതിരൂപതയുടെ അനുവാദമില്ലാതെ മൂന്നാമത് ഒരു കക്ഷിക്കോ, കക്ഷികള്ക്കോ സ്ഥലങ്ങൾ മുറിച്ചു നല്കാകൻ പാടില്ല എന്നാണ് കരാർ) 36 ആധാരങ്ങളിലായി ഈ സ്ഥലങ്ങൾ വിറ്റത് അതിരൂപതാ കാനോനിക സമിതകൾ അറിയാതെയാണ്. മാത്രമല്ല, അതിരൂപത കാനോനിക സമിതികളിൽ ആലോചനയ്ക്കു വരുന്നതിനു മുമ്പു തന്നെ വില്ക്കാ നുള്ള ചില സ്ഥലങ്ങള്ക്ക് അഡ്വാന്സ്ങ വാങ്ങിയിരുന്നതായും സര്കുക്കലറിൽ ചൂണ്ടിക്കാണിക്കുന്നു.

തനിക്ക് പറ്റിയത് സാങ്കേതിക പിഴവാണെന്നും ഇതിനു മൂന്നുവട്ടം വൈദിക സമിതിയിൽ മാപ്പ് പറയാൻ തയ്യാറാണെന്നും ആലഞ്ചേരി പിതാവ് പറയുമ്പോഴും ഇക്കാര്യത്തിൽ വൈദിക സഭയും അല്മാനയരും വിയോജിക്കുന്നതിനു കാരണം വെറുമൊരു സാങ്കേതിക പിഴവോ അബദ്ധമോ ആയിട്ട് ഇതു കാണാനാകില്ലെന്നതിനാലാണ്. ഒന്നോ രണ്ടോ അല്ല മുപ്പത്തിയാറ് തീറാധാരങ്ങളാണ് ആലഞ്ചേരി പിതാവിന്റെ പേരിൽ നടന്നിരിക്കുന്നത്. സാങ്കേതിക പിഴവോ അബദ്ധമോ ഒരാൾ ഇങ്ങനെ ആവര്ത്തിാക്കുമോ? ഇത്തരം അബദ്ധങ്ങൾ കുറ്റമായി തന്നെ കാണണം എന്നു അല്മാ്യ പ്രതിനിധിയായ അന്ന ഷിബി പറയുന്നു. വൈദിക സമിതിയിലെ മുഴുവൻ പേര്ക്കും അറിയാം ഇതിൽ തെറ്റ് നടന്നിട്ടുണ്ടെന്ന്. പക്ഷേ പരസ്യമായൊരു വിവാദം വേണ്ടെന്നും എല്ലാം രഹസ്യമായി ഒത്തുതീര്പ്പിിലാക്കാമെന്നും വിചാരിക്കുന്ന ചിലർ മാത്രമാണ് ആലഞ്ചേരി പിതാവിനെതിരെ രംഗത്തു വരാതെ നില്ക്കുന്നത്. പക്ഷേ അവർ പോലും പിതാവിന് തെറ്റ് പറ്റിയെന്നു സമ്മതിക്കുന്നവരാണ്; അന്ന കൂട്ടിച്ചേര്ക്കു ന്നു.

അതിരൂപതാധ്യക്ഷൻ എന്ന നിലയിൽ സ്ഥലം വില്ക്കാപൻ ആലഞ്ചേരി പിതാവിന്റെ ഒപ്പ് മാത്രം മതി. പക്ഷേ ഒറ്റയ്ക്ക് തീരുമാനമെടുക്കാൻ അദ്ദേഹത്തിന് എന്തവകാശം? കൂരിയ(ആര്ച്ച് ബിഷപ്പ് ആസ്ഥാനത്ത് പ്രതിദിനം കൂടുന്ന സമിതി)പോലും അറിയാതെയാണ് ഇതൊക്കെ നടന്നിരിക്കുന്നത്. ഇപ്പോഴത്തെ ഭൂമിയിടപാട് കുംഭകോണത്തിൽ പ്രത്യക്ഷത്തിലോ പരോക്ഷത്തിലോ കൂരിയായും പ്രതികൂട്ടിൽ ആകേണ്ട തെറ്റ് ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. രണ്ടുവര്ഷരമായി അതിരൂപതയുടെ കണക്ക് അവതരിപ്പിച്ചിട്ടില്ലെന്നാണ് അറിയുന്നത്. ആര്ച്ച്പ ബിഷപ്പ് മാത്രമല്ല ഉള്ളത്, സഹായമെത്രാന്മാരും ചാന്സിലറും വൈസ് ചാന്സ ലറും മറ്റ് സമിതിയധ്യക്ഷന്മാരുമൊക്കെയടങ്ങിയതാണ് കൂരിയ. എന്നാൽ ഒന്നോ രണ്ടോ പേർ മാത്രം തീരുമാനിച്ച് ഇത്രയധികം ഭൂമി വില്ക്കുസകയും വാങ്ങുകയുമെല്ലാം ചെയ്യുമ്പോൾ അതൊന്നും അറിഞ്ഞില്ലെന്നു പറഞ്ഞാൽ എന്താണ് വിശ്വാസിക്കേണ്ടതെന്നും അല്മാഞയ പ്രതിനിധികൾ പറയുന്നു.

അതിരൂപത ക്രൈസ്തവ മൂല്യങ്ങളിൽ അടിയുറച്ച് പ്രവര്ത്തിക്കണം. കച്ചവടം നടത്താൻ ഒരിടത്തും പറഞ്ഞിട്ടില്ല. പക്ഷേ അതിരൂപതാധ്യക്ഷന്റെ നേതൃത്വത്തിൽ സഭ സ്ഥലക്കച്ചവടം മുഖ്യപ്രവര്ത്തനനമായി കാണുന്നുവെന്നാണ് പേരു വെളിപ്പെടുത്താത്ത ഒരു വൈദികൻ ആരോപിക്കുന്നത്. സാജു വര്ഗീസ് കുന്നേൽ എന്ന റിയൽ എസ്റ്റേറ്റ് ബിസിനസുകാരൻ ഭൂമി മാഫിയയുടെ ആളാണെന്നത് ഒന്നോ രണ്ടോ പേരുടെ ആരോപണമല്ല. എറണാകുളത്തുള്ള ഭൂമിയിടപാടുകാരിൽ ആരോടു ചോദിച്ചാലും അതു മനസിലാകുന്നതാണ്. എന്നിട്ടും സാജു വര്ഗീസിനെ തന്നെ അതിരൂപതയുടെ ഭൂമി കച്ചവടത്തിന് ചുമതലയേല്പ്പിച്ചത് എന്തിനായിരുന്നു എന്ന് ആര്ച്ച്ച ബിഷപ്പ്മറുപടി പറയേണ്ടതാണെന്നു വൈദികൻ തുടര്ന്നു പറയുന്നു. ഭൂമി ഇടപാടിൽ ആലഞ്ചേരി പിതാവിനെ കുരുക്കിൽ ചാടിച്ചത് പാലാക്കാരനായ ഈ വസ്തു ബ്രോക്കർ ആണെന്നാണ് വൈദികര്ക്കും അല്മായ്ര്ക്കും ഇടയിൽ പരക്കുന്ന പ്രചാരണം. ഒരു വിശ്വാസിക്ക് കിട്ടാത്ത സ്വീകരണമാണ് ഒരു സ്ഥലക്കച്ചവടക്കാരന് കിട്ടിയിരുന്നത്. ഒരു വര്ഷടത്തിനു മുകളിലായി തന്റെ വിലകൂടിയ കാറുകളിൽ ആര്ച്ച്ഷ ബിഷപ്പ് ആസ്ഥാനത്ത് സ്ഥിര സന്ദര്ശ്കനായി വന്നിറങ്ങിയിരുന്ന സാജു വര്ഗീപസിനെ എല്ലാവര്ക്കും അറിയാം. സാജു വര്ഗീവസിന് ആലഞ്ചേരി പിതാവുമായി അടുത്ത ബന്ധമാണ് ഉണ്ടായിരുന്നതെന്നാണ് പറഞ്ഞു കേള്ക്കു ന്നത്. കത്തോലിക്കാ കോണ്ഗ്രസിന്റെ മൈക്രോഫിനാന്സ് സ്ഥാപനത്തിന്റെ ചുമതലക്കാരനായി എത്തി കര്ദികനാളിന്റെ വിശ്വസ്തനായി മാറുകയായിരുന്നുവത്രെ സാജു. ആലഞ്ചേരി പിതാവ് ഇയാളെ കണ്ണടച്ച് വിശ്വസിച്ച് ഭൂമി ഇടപാടിന്റെ ഇടനിലക്കാരനാക്കിയപ്പോൾ അതിരൂപത 90 കോടിയുടെ കടക്കെണിയിലായി എന്നാണ് ആക്ഷേപം. ഈ ഇടപാടിലേക്ക് സാജു വര്ഗീസ് വരുന്നതു പിതാവ് വഴിയാണ്. ഫിനാന്സ്വ ഓഫിസറായിരുന്ന ഫാദർ ജോഷി പുതുവയല്ല സാജു വര്ഗീയസിനെ കൊണ്ടുവരുന്നത്. അതുകൊണ്ട് തന്നെ ഇപ്പോഴത്തെ ക്രമക്കേടുകളെ വെറും അബദ്ധമായി കാണാൻ കഴിയില്ലെന്നും ആരോപണമുയര്ത്തു ന്നവർ ചൂണ്ടിക്കാണിക്കുന്നു.

ഒരു ഭൂമി വില്ക്കു മ്പോൾ അത് പരമാവധി പരസ്യം ചെയ്തിട്ടാണ് വില്ക്കു ന്നത്. എന്നാൽ അതിരൂപതയുടെ ഭൂമികൾ, അതും കണ്ണായ സ്ഥാലത്ത് മെയിൻ റോഡിന് അരികിലുള്ളത് ആയിട്ടുപോലും രഹസ്യമായി വില്ക്കാനനാണ് ശ്രമിച്ചത്. പത്രപരസ്യം കൊടുത്തില്ല. എന്നിട്ടായിരുന്നു എട്ടുലക്ഷം സെന്റിന് കിട്ടേണ്ടിടത്ത് നാലു ലക്ഷം വാങ്ങി വിറ്റത്. അതിരൂപതയുടെ അനുവാദമില്ലാതെ മൂന്നാമതൊരു കക്ഷിക്കോ കക്ഷികള്ക്കോു സ്ഥലം വില്ക്കമരുതെന്ന് കരാർ ഉണ്ടായിട്ടും അതു ലംഘിച്ചു. ഇസ്ലാം സമുദായത്തില്പ്പെട്ട ചില സുഹൃത്തുക്കൾ പറയുമ്പോഴാണ് അതിരൂപത വക സ്ഥലം വിറ്റകാര്യം തങ്ങൾ അറിയുന്നതെന്നും തുടര്ന്ന് നടത്തിയ അന്വേഷണത്തിൽ ഭൂമിയിടപാടുകാരിൽ നിന്നും സബ് രജിസ്റ്റാർ ഓഫിസുകളിൽ നിന്നുമൊക്കെ കിട്ടിയ വിവരങ്ങളിൽ നിന്നും രേഖകളിൽ നിന്നുമാണ് സ്ഥലം വില്പ്പകനയിലെ ക്രമക്കേടുകൾ കണ്ടു പിടിച്ചതെന്നും ഒരു വൈദികൻ പറയുന്നു. ഭൂമിക്ക് ഈ വിലയേ കിട്ടൂവെന്നാണ് അതിരൂപതാധ്യക്ഷന്റെ പിന്തുണക്കാർ പറയുന്നത്. തൃക്കാക്കര ഭാരത് മാത കോളേജിനു സമീപമുള്ള 60.26 സെന്റ് സ്ഥലം സാജു വര്ഗീവസ് തന്നെ സ്വന്തമാക്കിയത് സെന്റിന് 6,63,292 രൂപ വച്ച് 3,99,70,000 രൂപയ്ക്ക്. ഇവിടെ സെന്റിന് അടിസ്ഥാന വില 25,00,000 വരെ ഉള്ളപ്പോഴാണ് ആറു ലക്ഷത്തിന് സാജു വര്ഗീസ് തന്നെ ഭൂമി സ്വന്തമാക്കിയത്. ഇതിലൂടെ അതിരൂപതയ്ക്ക് സംഭവിച്ച നഷ്ടം 11,06,80,024. എന്നാൽ ഇതേ ഭൂമി വാങ്ങാനുണ്ടെന്ന ആവശ്യവുമായി നാലു മാസങ്ങള്ക്കി പ്പുറം സാജു വര്ഗീപസിനെ സമീപിച്ചപ്പോൾ വില പറഞ്ഞതു സെന്റിന് 30 ലക്ഷത്തിനു മുകളിൽ! ഇതിൽ നിന്നു തന്നെ മനസിലാക്കാവുന്നതാണ് തട്ടിപ്പ്. വനപ്രദേശമായ കോട്ടപ്പടിയിൽ ഭൂമി വാങ്ങുമ്പോൾ അവിടെ സെന്റിന് വമ്പിരലയാണെന്നു പറയുകയും കാക്കനാട് സീപോര്ട്ട് എയര്പോര്ട്ട് റോഡിന് അരികിലുള്ള ഭൂമി വില്ക്കു മ്പോൾ സെന്റിന് വില കുറവാണെന്നും പറയുന്നത് എങ്ങനെയാണ് വെറും അബദ്ധമായി കാണാനാകും; വൈദികൻ ചോദിക്കുന്നു.

സഹായ മെത്രാൻ സെബാസ്റ്റ്യൻ എടയന്ത്രത്ത് ഇറക്കിയ സര്ക്കുലറിലും പറയുന്നത് ഇതേ ആരോപണങ്ങളാണ്. 58 കോടിയുടെ കടം തീര്ക്കാ ൻ ഇറങ്ങി ഇപ്പോൾ 92 കോടി രൂപയ്ക്കടുത്ത് അതിരൂപതയ്ക്ക് ബാധ്യത ഉണ്ടാക്കിയിരിക്കുകയാണെന്നാണ് എടയന്ത്രത്ത് പിതാവ് പറയുന്നു. സാമ്പത്തിക ബാധ്യത മാത്രമല്ലെന്നും സര്ക്കു ലറിൽ ആക്ഷേപമുണ്ട്. അതിരൂപതയ്ക്ക് സംഭവിച്ചിരിക്കുന്നത് ഒരു സാമ്പത്തിക പ്രതിസന്ധി മാത്രമല്ല, സുതാര്യതയില്ലായ്മയും കാനോനിക നിയമങ്ങൾ പാലിക്കപ്പെട്ടിട്ടില്ല എന്നതും ഗൗരവമായ ധാര്മി ക പ്രശ്നങ്ങളാണ്. ആയതിനാൽ, സ്ഥലം വില്പ്പയനയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് ബാക്കി ലഭിക്കേണ്ട തുക അതിരൂപതയ്ക്കു ലഭിച്ചാലും സാമ്പത്തിക പ്രശ്നങ്ങള്ക്കു ഒരു പരിധിവരെ പരിഹാരമുണ്ടാകുമെങ്കിലും ധാര്മി ക പ്രശ്നങ്ങൾ നിലനില്ക്കിുന്നു എന്നുള്ളത് വസ്തുതയാണ്; സര്ക്കു ലറിൽ പറയുന്നു. ഭൂമിയിടപാടിൽ ക്രമക്കേടുകൾ നടന്നിട്ടുള്ളതായി തനിക്ക് കിട്ടിയ രേഖകളുടെയും വിവരങ്ങളുടെയും അടിസ്ഥാനത്തിൽ മനസിലാക്കിയതാണന്നും ഇക്കാര്യങ്ങളാണ് വൈദികരുടെ അറിവിലേക്കായി സര്ക്കു ലർ രൂപത്തിൽ എത്തിക്കുന്നതന്നും സെബാസ്റ്റ്യൻ എടയന്ത്രത്ത് പറയുന്നുണ്ട്. ഇക്കാര്യങ്ങൾ വിശ്വാസി സമൂഹത്തിനു മുന്നിൽ ഇപ്പോൾ അവതരിപ്പിക്കേണ്ടതില്ലെന്ന അഭ്യര്ത്ഥുനയും സഹായമെത്രാൻ നടത്തുന്നുണ്ട്.

സര്ക്കു്ലറിൽ പറഞ്ഞിരിക്കുന്ന കാര്യങ്ങളും വൈദിക സമൂഹത്തിന്റ പ്രതിനിധികൾ സ്വീകരിക്കുന്ന വിട്ടുവീഴ്ചയ്ക്കില്ലെന്ന നിലപാടും എറണാകുളം അങ്കമാലി അതിരൂപതയിൽ നടന്ന ഭൂമിയിടപാട് മാപ്പ് പറച്ചിലലോ അഭ്യര്ത്ഥതനയിലോ അവസാനിക്കില്ലെന്നു തന്നെയാണ് വ്യക്തമാക്കുന്നത്. ജനുവരി 31 ന് അകം ഈ വിഷയത്തിൽ അന്വേഷണം പൂര്ത്തിയാക്കി സമര്പ്പികക്കുന്ന റിപ്പോര്ട്ടി ന്റെ കോപ്പി വത്തിക്കാനിലേക്ക് അയച്ചു കൊടുക്കുന്നുണ്ട്. ഇടക്കാല റിപ്പോര്ട്ടി ൽ ക്രമക്കേട് നടന്നിട്ടുണ്ടെന്നായിരുന്നു കണ്ടെത്തിയിരുന്നത്. ഇതിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ അതിരൂപതയിലെ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ സിഞ്ചെല്ലൂസ് ആ മോണ്സിാഞ്ഞോർ സെബാസ്റ്റ്യൻ വടക്കുംപാടന്റെയും, അതിരൂപതയുടെ ഫിനാന്സ് ഓഫിസറായ ഫാ. ജോഷി പുതുവയുടേയും ഉത്തരവാദിത ്ങളിൽ നിയ്രന്തണങ്ങൾ ഏര്പ്പെരടുത്തിയിരിക്കുന്നതുമാണ്. സമ്പൂര്ണി റിപ്പോര്ട്ടിലും ക്രമക്കേടുകൾ കൂടുതൽ വ്യക്തമായി രേഖപ്പെടുത്തപ്പെടുമെന്നാണ് വൈദികർ പറയുന്നത്. ഇതേ റിപ്പോര്ട്ടും അതിനൊപ്പം വൈദിക സമൂഹം അയക്കുന്ന പരാതിയും മാർ പാപ്പയ്ക്കു മുന്നിൽ എത്തുന്നതോടെ ചെയ്ത തെറ്റിന് ആലഞ്ചേരി പിതാവിന് പശ്ചാത്തപിക്കേണ്ടി വരുമെന്നും അവർ ചൂണ്ടിക്കാട്ടുന്നു. ■

THE CARAVAN
A journal of politics & culture

BUSINESS

Online news magazine The Caravan on September 5, 2018 ran an exhaustive report On A Wing and a Prayer. The journal went into the innards of the controversial Rafael deal between Reliance Group and French company Dassault Aviation.

IMPACT

The story led to vociferous debate around the deal finalised by the NDA government, particularly over the pricing issue and the contract being awarded to Reliance Defence that has negligible experience in defence manufacturing. The article was translated into French and published by the Paris-based weekly Courrier Internationale. It also sparked a clutch of public interest litigations currently being heard in the Supreme Court.

The Caravan

On a wing and a prayer

NARENDRA MODI'S FIRST PRIME MINISTERIAL visit to France, in April 2015, came amid long-drawn negotiations over India's purchase of Rafale warplanes, manufactured by the French company Dassault Aviation.

NARENDRA MODI'S FIRST PRIME MINISTERIAL visit to France, in April 2015, came amid long-drawn negotiations over India's purchase of Rafale warplanes, manufactured by the French company Dassault Aviation. In 2012, a Congress-led government had declared Dassault the lowest bidder in a contest to supply 126 fighter jets for the Indian Air Force. After nearly ten years of cautious planning, field trials and rigorous evaluations, the country was, by most accounts, on the brink of finally acquiring its long-awaited seven squadrons, when Modi's government took over. Modi now had a chance to make his mark on the negotiations.

The Indian prime minister's schedule for the first full day of his visit included, among much else, round-table discussions with French CEOs from the infrastructure and defence industries, as well as talks with the French president. Afterwards, Modi announced to the media that he had discussed a government-to-government deal—foreign military sales negotiated directly between two countries, instead of a global tendering process—to purchase 36 Rafale jets in "fly-away condition" as soon as possible.

This completely bypassed the prior acquisition process. Dassault, like any foreign defence manufacturer selling to India, has to reinvest part of the total cost of any large deal back into the country—through some combination of local manufacturing, investment and transfers of technology. Earlier, the Indian government had stipulated that, to meet this obligation, whichever firm won the competition would have to work with the state-owned Hindustan Aeronautics Limited as its main partner. Now, suddenly, HAL was no longer in the picture.

This turn of events blindsided even top officials in Modi's own administration. Two days before the

prime minister's trip to France, his foreign secretary, S Jaishankar, told the media in Delhi that discussions on the Rafale purchase were underway between Dassault, HAL and the Indian defence ministry. A fortnight before that, Dassault's CEO spoke publicly of his "great satisfaction to hear … from HAL chairman that we are in agreement for the responsibilities sharing," and of his strong belief that "contract finalisation and signature could come very soon."

Soon after Modi's announcement, Manohar Parrikar, his defence minister at the time, said in a television interview that he did not yet know the details of the discussions. In another interview, he said, "the decision is probably the outcome of the discussion between the prime minister and the president of France."

Within a few months, Parrikar told the parliament that the original process to acquire 126 fighter jets was officially void. In September 2016, he and the French defence minister signed a government-to-government agreement for the purchase of the 36 Rafale jets from Dassault, to be delivered between 2019 and 2022. The deal was reported to be worth €7.87 billion—roughly Rs 59,000 crore, or $8.8 billion. Dassault was required to reinvest half the value of the deal in India.

THIRTEEN DAYS BEFORE MODI announced the agreement, Reliance Group, headed by the industrialist Anil Ambani—who was also in Paris during Modi's visit—registered a new subsidiary named Reliance Defence Limited. This was new territory for the corporation—it had no history in the defence sector, except for very recently securing a major stake in a shipyard handling military contracts. Ten days after the Rafale agreement was signed, Reliance Group and Dassault announced the creation of a joint venture, Dassault Reliance Aerospace Limited, majority-owned by Reliance Group. From having had nothing to do with aerospace before, Ambani's corporation was suddenly guaranteed aerospace business worth thousands of crores of rupees.

The terms of the Rafale deal have set off a war of words ever since. In November 2017, shortly before he was appointed president of the All India Congress Committee, Rahul Gandhi alleged that Modi "changed the whole deal for benefit of one businessman." Just before Modi faced a no-confidence motion in parliament in July 2018, Gandhi called out the government for its secrecy over the pricing of the deal, which the Congress maintained was vastly inflated. The party claimed that the government it led had negotiated to purchase 126 Rafales for $10.2 billion, compared to the Modi government's agreement to get just 36 Rafales for $8.7 billion. Dividing the totals by the numbers of aircraft in each case, the Congress alleged that the current government is paying roughly three times more per aircraft—Rs 1,670 crore—than it could have, if it had followed through on the earlier negotiations. Immediately following Modi's Paris announcement, the Indian and French sides said in a joint statement that "the aircraft and associated systems and weapons would be delivered on the same configuration as had been tested and approved by Indian Air Force"—that is,

in keeping with the same specifications agreed under the original selection process. Since the deal came under scrutiny, the government has claimed that the terms of the original negotiations and the present deal are vastly different, with the latter featuring several add-ons and "India-specific enhancements," and that their values cannot be directly compared. It has not shared any details of the new deal to prove this, only adding to the intrigue around the affair.

After the Congress questioned the Rafale deal last November, Nirmala Sitharaman, recently installed as the defence minister, vowed to release pricing details to the media, insisting that she was "not running away from giving you specific numbers." But her ministry went back on her promise, citing a secrecy pact between the Indian and French governments. In the parliament this July, Sitharaman stuck to that line in defending the government's silence. In March this year, however, Subhash Bhamre, a minister of state for defence, had revealed in the parliament that, under the new deal, the "cost of each Rafale aircraft is approximately Rs 670 crore," not counting any add-ons.

The debate on price disclosure got more convoluted. After the exchanges in parliament in July, the French foreign ministry stated that the Rafale deal was indeed protected by a 2008 "security agreement, which legally binds the two states to protect the classified information provided by the partner." The defence analyst D Raghunandan argued in an online media interview that "Rahul Gandhi had made a tactical mistake by saying there is no confidentiality agreement, which the government was able to refute." What got drowned out is that the confidentiality pact pertained to only those aspects that may compromise national security or the aircraft's operational capabilities. It was not clear whether this could be extended to pricing details. When I filed a Right to Information application asking about the cost of the fighters, the defence ministry responded that the information sought was "confidential in nature" and that any public revelation would have "direct bearings on the security and strategic interest of the same." This March, the French president, Emmanuel Macron, told an interviewer that his country had no objection to the Indian government sharing, with the opposition and parliament, "some details which could be revealed." In the same month, in a somewhat anticlimatic turn of events for the government, Dassault itself revealed the price of the Rafale deal in its 2017 financial report—Rs 55,000 crore, or $7.4 billion.

In August, two former ministers with the Bharatiya Janata Party and a prominent lawyer, Arun Shourie, Yashwant Sinha and Prashant Bhushan, issued strong words in a press conference, and demanded a probe into what they called "a major scandal here, gross misuse of office and monumental criminal conduct." Stressing on the extraordinary nature of the misconduct, they said it was one "that imperils the security of the country."

Even without full clarity on the two deals' comparative prices and terms, what has come to light on the Rafale affair so far is enough cause for close scrutiny. Before the original negotiations were annulled, it had been agreed that, of the 126 jets to be ordered, 18 would be purchased directly from Dassault, and 108 would largely be built by HAL in India under Dassault's supervision—meaning a valuable transfer of technological know-how. Under the new deal, even with Dassault's obligations for re-investment in India, all of the 36 Rafales ordered are to be manufactured in France; the agreement does not involve any transfer of technology.

It is surprising that India let slip a major chance to further domestic defence-manufacturing; it is even more surprising that it did so under Modi's watch. The present government has talked up defence manufacturing as a major plank of its "Make in India" campaign—an effort to boost indigenous manufacturing, particularly by bringing in foreign partnerships and investment. Yet Modi—on his own initiative, if the surprised reactions of his own officials were true—snatched away a state-owned defence-manufacturing company's chance at perhaps the biggest manufacturing deal in its history, to replace it with an order that eventually favours a private corporation.

But it is the profile of the corporation in question that should really give the country pause over the government's choices—and what they mean for Modi's legacy on national security.

Reliance Group was bequeathed to Anil Ambani, after a division of his father's Reliance Industries Limited. In 2008, two years after he established the conglomerate, Ambani's wealth was reckoned at $42 billion—more than one-and-a-half times the size of India's annual defence budget at the time—placing him sixth on Forbes magazine's list of the world's richest people. By 2018, that wealth had shrunk to $2.4 billion—less than a third the value of the Rafale deal—reflecting Reliance Group's nosediving fortunes under Ambani's leadership. The latest financial figures available on Ambani's four core listed companies—Reliance Infrastructure Limited, Reliance Capital Limited, Reliance Communications Limited and Reliance Power Limited—show a combined debt of over Rs 1 lakh crore, or around $15 billion.

The Rafale deal is a lifeline to the corporation, which is now promised a massive infusion of funds through its defence holdings. The Rafale deal requires that roughly Rs 30,000 crore be pumped back into Indian industry. Dassault has made a subsidiary of Reliance Infrastructue Limited its primary Indian partner in discharging its reinvestment obligations; last year, Reliance Group was reported to have secured business worth Rs 21,000 crore with the French company. This July, Dassault announced a €100-million investment in its joint venture with Reliance Group, also as part of its required reinvestment. Other firms that supply Dassault with components and systems for the Rafale—which must also repatriate half the value of the business that has now come their way—have also formed joint ventures or signed memorandums of understanding with Reliance Group's defence subsidiaries.

This is only one part of Reliance Group's larger bet on Indian defence spending. Ambani's corporation has moved aggressively to enter military shipbuilding, and a host of other defence-manufacturing sectors. In 2016, Ambani said that, in the next decade-and-a-half, "we see an opportunity of Rs 15 lakh crore"—over $200 billion—"for the private sector in the defence area."

Reliance Group has a history of promising much and delivering little on big deals. It failed to make good on two of three winning bids to build major power plants, for instance, and reneged on a concession to operate a line of the Delhi metro. These past failings took their toll on the public interest and the exchequer, but their effects were, at worst, regional. With Reliance Group's entry into the defence industry, its ability to deliver is now a matter of high national importance. Given the corporation's record, as well as its financial state, to rely on it is nothing less than to gamble with India's ability to defend itself.

Who allowed Reliance Group into the Rafale deal is, then, a critical question. The government's position is that it had nothing to do with this, as Dassault was free to choose its partners for its obligatory reinvestments—"offsets" in bureaucratic jargon—after the purchase agreement was concluded. A defence-ministry statement released in February 2018 said that it was still technically unaware of who Dassault was working with, as the French company only needed to report its choice of "offset partner" at a later date, when it applied "seeking offset credits, or one year prior to discharge of offset obligation." It failed to note that this delayed reporting was permitted by a recent amendment to India's defence procurement procedure. Foreign vendors earlier had to declare their preferred offset partners to the government for vetting and approval during the evaluation of a proposed deal, before a final agreement could be signed; the procurement procedure was amended in August 2015, five days after the previous deal was scrapped.

This is just one example of a remarkable coincidence in the initiatives of the Modi government and the interests of Ambani's corporation. Over the course of Ambani's foray into the defence sector, there have been many more.

{TWO}

AT THE TIME OF independence, India received the military equipment and infrastructure that the departing

British left behind. The new country's approach to bolstering these resources relied heavily on state-led industrialisation, as did its entire economy at the time. But even as indigenous production increased, it struggled to outgrow dated technology. For advanced arms, the country was forced to rely on expensive imports—and the deals behind these were often influenced by corrupt middlemen, as most famously exposed by the Bofors kickbacks scandal that dethroned Rajiv Gandhi's Congress government in the late 1980s.

These are patterns that India has still not broken, even when it allowed private participation in defence manufacturing after 2001. The country now has a large military-industrial base, including nine state-owned corporations answering to the defence ministry. But many of these state-owned manufacturers have a history of delays, budget overruns and substandard production, and few private firms have the facilities and experience needed to compete for advanced projects yet. Middlemen continue to thrive. India has been the world's largest importer of arms for years, accounting for nearly 12 percent of the world's imports. With the latest budget, which sets aside Rs 2.95 lakh crore for defence, India is a major player in the global arms-market, but strategically, it reduces the country's own defence-manufacturing capabilities.

Even with the massive imports, the country's defence needs are desperate. There are large gaps in the arsenals of all its armed forces, and much of their existing armament is almost obsolete, or already so. Current procurement procedures, although rigorous, are notoriously cumbersome, and purchase decisions can be inordinately slow. Meanwhile China, considered India's sternest regional challenger, is rapidly upgrading and strengthening its military. It is already building fighter aircrafts and has started selling to countries such as Pakistan.

Soon after Modi came to power, he announced ambitious plans to modernise India's military strength. Many people thought that this would be a greater opportunity to develop defence technology inside India. This, coupled with his much-hyped "Make in India" initiative, offered hope that the government would stem the dysfunction and boost Indian defence manufacturing across the board. The programme envisioned harnessing the capabilities of both the public and private sector by relaxing licencing norms, simplifying procurement procedures and increasing foreign direct investment.

On the face of it, the government seemed to be delivering on its promises. In 2016, a new category of procurement called "the indigenously designed, developed and manufactured," was introduced in the defence procurement procedure as a bid to accord domestic products the highest priority during acquisition approvals. Along with policy measures such as raising foreign direct investment, the government also promised to bear 90 percent of the funding costs to Indian companies, including small-scale enterprises, which would commit to developing defence equipment in the country. The licencing terms to manufacturers were increased from three to 15 years. The "services" category in the offset policy was reintroduced as one of the avenues through which offset duties could be discharged.

However, despite this host of policy measures, defence manufacturers, security experts and former armed-forces officers I spoke to argued that little has changed on the ground and the country continues to prefer importing its military equipment. Ravi Naidu, a Bengaluru-based director of a company that makes antenna systems for aircrafts, told me, "Saara technology bahar se aa raha hai. Hum workshop ban gayen hain"—All the technology is being imported from outside, we have become a workshop. According to him, foreign companies have been using the vast platform given to them within the Indian defence industry only to assemble their own products, rather than helping with the country's manufacturing ambitions. Bureaucratic procedures have made it nearly impossible for small-scale companies like Naidu's to approach the government directly and secure any business from them. Further, the "no cost no commitment" clause in the procurement procedures means that manufacturers have to develop the product and demonstrate its performance at their own cost, with no commitment from the defence ministry. This means they have to put in their own resources in the manufacturing process with little guarantee that it will have buyers in the market. "Okay, you don't invest," said Naidu, referring to the defence ministry, "but at least give me commitment to buy it once I put my money into the manufacturing of the product."

His sense of disappointment was palpable. The initiative had offered a lot of hope to small private companies like his, with decades of experience in building complex defence technology. However, instead of getting the boost he thought was coming, it was big private players with little experience in manufacturing who became the primary beneficiary of the initiative. Instead of furthering transparency and competition, the Modi government's conduct has brought back old suspicions of cronyism and calculated obfuscation—with the Rafale purchase as the most prominent case study. Yet before it all came to this, the original process that led India to the Rafale deal, even if flawed, seemed to have found some answers to the country's defence-acquisition predicament.

INDIA'S NEED FOR NEW FIGHTERS was already apparent in the 1990s, as tight defence budgets saw the country fall behind on upgrading and replacing ageing aircraft. In 2000, in the wake of the Kargil War with Pakistan, the parliamentary standing committee on defence reported that 40 percent of the air force's planes, including both combat and transport aircraft, would soon be obsolete. The war proved to be a turning point for the defence industry and how it acquired its military vehicles and equipment. Along with opening up defence production to the private sector and allowing foreign direct investment up to 26 percent, a framework was created to regulate acquisitions. A set of procedures detailing these was set up in the form of a binding document called the defence procurement procedure in 2002.

Part of the problem had been a continuing delay in India's push for an indigenously developed fighter. The aircraft, eventually dubbed the Tejas, had already been in the works for about a decade and had vastly overrun its initial budget, but was nowhere near ready. The air force, to fill the gaps in its fleet that the Tejas was meant to address, continued to stretch out the service life of old fighters—especially the Soviet-designed MiG-21.

The standing committee called for an upgrade programme for the existing combat fleet, which the government took up. As a long-term solution, it also recommended fast-tracked purchases of new fighters. The air force, after running its own assessments, concluded that it had an urgent need for 126 multirole combat aircraft—that is, warplanes that could act as both fighters and bombers.

An early favourite to meet this need was the Mirage-2000, also built by Dassault, which had impressed at Kargil. In 2002, the government, then headed by the BJP, approved the purchase of ten new Mirages to replace those lost in action. But amid speculation of a larger order to follow, Dassault was dragged into controversy over its alleged use of middlemen.

A Panama-based firm, Keyser Incorporated, had taken Dassault to court in France, demanding what it said was a commission due to it for promoting Mirage sales in India. The case threatened to have enormous repercussions, as an Indian law passed after the Bofors scandal blacklisted any defence company found to have been using middlemen. Dassault denied that Keyser had played any part in India's Mirage purchases, and the court ruled that a contractual relationship between the two firms had expired at the end of 1998. The aircraft-manufacturer did not face any sanction.

In the aftermath, the government decided to open the 126-warplane order to competition. In 2004, under a new Congress-led administration, India asked interested manufacturers to submit information on suitable aircraft, in anticipation of a tender. The government earmarked Rs 42,000 crore for the deal—over $10 billion—which was to be the country's largest-ever defence acquisition. Dassault pitched the Mirage-2000.

The government published an updated defence procurement procedure in 2005. This introduced, for the first time, the requirement for offset spending in any large foreign purchase. The latest iteration of the procedure, approved in 2016, requires at least 30 percent of the value of any deal to be repatriated, and also allows the government to insist on more.

In 2006, with India yet to move any further on the 126-jet acquisition, Dassault withdrew the Mirage-2000 from consideration. The company complained that, with the process delayed, it could not afford to maintain its production lines for the model, which had no other takers. Instead, it put forward a newer fighter, the Rafale, and immediately offered India the chance to buy 40 of the jets in what Dassault's CEO described as a "single-source deal"—that is, a deal that bypassed the competition. The government did not take the offer.

By 2007, the air force was operating just 32 fighter squadrons, at least seven below its sanctioned strength. In August that year, the government finally invited formal proposals to fill the 126-plane order. Six models entered the fray: the Rafale, the Eurofighter Typhoon, the MiG-35, the Gripen, the F-16 and the F/A-18. The defence ministry released a description of the process to follow. "The proposals from the likely contenders would first be technically evaluated by a professional team to check for compliance" with the Indian Air Force's operational requirements and other conditions, the document stated. "Extensive field trials would be carried out to evaluate the performance. Finally, the commercial proposals of the vendors, short-listed after technical and field evaluations, would be examined and compared." It also laid down the guiding principles underlying this process—namely, that the "selection process should be competitive fair, transparent, so that best value for money is realised" and also that Indian defence industries should "get an opportunity to grow to global scales."

The ministry made it explicitly clear that the winning vendor would have to reinvest half the value of the order in India. The vendors of each competing model clamoured to outdo each other with promises of what they could offer if selected. Boeing, maker of the F/A-18, proposed to collaborate with over a dozen Indian aerospace and defence companies, and many other partners. Lockheed Martin boasted that it had already established complete assembly lines for the F-16 in several countries outside its home in the United States. The consortium of European countries that makes the Eurofighter Typhoon, offered to bring India in as a partner in the fighter's future development. Dassault, meanwhile, reported that the French government had permitted it to share sensitive technology with India under a Rafale deal. "When we talk about technology transfer, we mean full technology transfer and not in bits and pieces," a company official told an interviewer.

In April 2009, multiple Indian newspapers reported that Dassault was out of the running after falling short of

the required criteria in its technical bid. The Rafale was to be left out of upcoming field trials. A month later, though, Dassault was back in contention, reportedly with the help of some behind-the-scenes diplomacy by the French government. An anonymous defence-ministry official was quoted as saying that the defence-procurement board, under the defence ministry, had overridden the earlier disqualification since it was based on "only paper evaluation and the French company Dassault Aviation has now supplied the missing answers."

All the contenders were tested in the Rajasthan desert and at the high altitude of Ladakh—two essential and gruelling theatres for the air force. While the Indian government deliberated, amid high-octane publicity and lobbying from the vendors and their respective governments, Dassault's country manager, PV Rao, fell foul of the air force. Rao, effectively a local dealer for Dassault, had accused an air-force wing commander of demanding a bribe in connection with a parking slot for the Rafale at an annual defence exhibition organised by the defence ministry. The air force was reportedly irked that Rao never informed it of the incident before reporting it to an administrative officer, and barred him from dealing with IAF in the future. The wing commander was court-martialled and dismissed. Rao currently serves as a director for Dassault Aircraft Services India Limited, a wholly owned local subsidiary of the French company—an unlisted company operating in south Delhi.

In April 2011, the government shortlisted just two fighters: the Rafale and the Typhoon. Dassault and the Eurofighter consortium were asked to formulate commercial bids. This set off a string of visits by French officials to promote the Rafale deal, and from British officials—the United Kingdom is part of the Eurofighter consortium—backing the Typhoon.

That summer, the government closed a deal with Dassault to upgrade its fleet of 52 Mirage-2000s for around Rs 11,000 crore, translating to over $45 million for each aircraft. The defence columnist Ajai Shukla wrote two years later that the defence ministry had found the price shockingly high, and that air-force pilots thought Dassault had undermined its reputation by squeezing India hard over Mirage-2000 spares.

The defence ministry unsealed the commercial bids for the Rafale and Typhoon towards the end of 2011. Early in the next year, Dassault was declared the lowest bidder. The process was now to move on to commercial negotiations.

This was a huge boost for Dassault, which until then had been beleaguered. Even the French president declared, "We have been waiting for this day for 30 years." Angelique Chrisafis, a journalist at TheGuardian, wrote that the selection would "be a shot in the arm for the battered French economy and the country's economic pride." Since closing its Mirage-2000 production lines, Dassault had struggled to sustain Rafale manufacturing as well. The warplane had been developed at great expense in anticipation of orders from both France and foreign countries, but for years the foreign orders had failed to come. The Rafale had already been considered and rejected by the air forces of South Korea, Morocco and Brazil, and Dassault had been desperate for a first foreign purchase—a factor that very likely influenced its position in the India proceedings.

But even after Dassault was declared the lowest bidder, the coveted order itself was slow to come.

First, the process behind Dassault's selection was challenged by two opposition parliamentarians. One, a member of the Telugu Desam Party, alleged irregularities in the evaluation procedure. The other, Yashwant Sinha of the Bharatiya Janata Party, questioned the inclusion of a "life-cycle cost"—an estimated price for running and maintaining an aircraft over its service life—in the evaluations. The provisions for factoring this cost in were relatively new, and therefore unfamiliar to many in both the opposition and government.

AK Antony, the defence minister at the time, described his response to these challenges when interviewed by a newspaper earlier this year. He said that before presenting the deal to the cabinet committee on security, or CCS, "I had—as per the norm—approached the finance ministry for financial approval. The finance ministry said it could not accept the life-cycle cost clause in the agreement as it was a new concept to it. Simultaneously, I also received representations from many others, including some responsible then-opposition leaders, objecting to the lifecycle-cost clause." This clause, Antony maintained, had been included in the evaluations because the air-force had insisted on it. He decided "to call the files, and made a clear noting to the effect that the final proposal must be sent to the CCS only after the dispute over the life-cycle cost clause is settled."

Addressing the disputes meant a delay of several months. The defence ministry finally signed off on the evaluation process in July 2012. Negotiations between Dassault and the Indian government proceeded from there—with constant diplomatic prodding from the highest levels of the French government—but hit numerous hurdles. The French company, when originally outlining its offset plans, had said that HAL would be its main manufacturing partner. After winning the bid, Dassault signed a memorandum of understanding with Reliance Industries—the conglomerate now run by Mukesh Ambani, Anil's older brother. Then, Dassault asked for separate contracts to split responsibility for the 18 warplanes it was to build itself and the 108 that HAL was to build under supervision. Again the government resisted.

In February 2014, AK Antony told journalists that a final deal was close, but that his ministry had almost exhausted its allotted annual budget. The deal would have to wait for the next financial year, on the other side of March. But with a general election in the coming months, the deal did not move further. The Congress-led government made way for Modi's BJP-led alliance in May.

FROM THE TIME IT took power to the moment of Modi's Paris announcement, the new government never wavered from the position that negotiations with Dassault were proceeding on terms set painstakingly over the years. Arun Jaitley, during his stint as defence minister until November 2014, reported as much to both houses of parliament.

The vendors that were out of the reckoning watched on with interest as the negotiations stretched on, and several lobbied for reconsideration. The Eurofighter consortium even offered to reduce its price and improve its terms on technological transfer and manufacturing in India. The government, however, stood firm by the outcome of the bidding process.

Even before the change in government, reports sporadically surfaced in the Indian press claiming that, over the course of the commercial negotiations with Dassault, the cost of the deal had massively overrun what the French company had first bid. After another spate of these, Dassault's CEO, Eric Trappier, stated in February 2015, "our pricing remains the same from day one." He dismissed attendant questions on the fate of the deal, saying, as he would continue to until weeks before Modi's Paris visit, that a contract was close.

After Modi's announcement, the serving defence minister, Parrikar, pivoted swiftly from his apparent bewilderment to mocking the previous government's delay on the Rafale negotiations. On television, he criticised AK Antony's decision to hold back proceedings until the questions raised over life-cycle costs could be resolved. He ignored the fact that the questions had first come from a member of his own party, the BJP. Antony, when asked about his decision in the newspaper interview earlier this year, responded with the question, "Did the present government scrap the life-cycle-cost clause while agreeing to purchase 36 Rafale planes?" The current government was twice asked in parliament about what life-cycle costs, if any, are included in the Rafale purchase. Both times, it refused to disclose details, stating only that the terms of the old negotiations and the new deal are not comparable.

After the original negotiations were scrapped, the Modi government took steps to loosen restrictions on private involvement in defence manufacturing. In 2016, it allowed foreign firms to acquire up to 49-percent ownership in Indian defence ventures without the need for official approvals. This paved the way for Dassault to invest in its joint venture with Reliance. That same year, an update to the defence procurement procedures allowed expenditures on services such as engineering, design, coding and training to count towards a vendor's offset obligations—where before the rules ensured offset spending was focussed more narrowly on defence manufacturing and maintenance. The previous government had revoked permissions for offset expenditure on such services after a corruption scandal around the purchase of Agusta Westland helicopters, meant for flying government VIPs.

The 2016 procurement procedures, when published, left room for a policy on "strategic partners and partnerships" that was "to be notified separately." This was a brainchild of the Modi administration, and was unveiled in 2017. It called for the government to simultaneously select private Indian companies and foreign vendors who would subsequently pair up to bid for defence contracts. The government reserved contracts in four sectors—fighter aircraft, submarines, helicopters and armoured fighting vehicles—for firms operating under the strategic-partner model.

Reports emerged in July 2018 that the navy, the air force and the finance department of the defence ministry had voiced concerns about the strategic-partnership policy, and particularly about the threat of monopolisation. The defence ministry formally approved the policy that same month.

The new policy has frozen all public-sector defence manufactures out of the four sectors that it covers. These sectors all have massive acquisition drives either on the horizon or already underway. HAL, which has so far been the main partner in every one of India's defence-aviation collaborations with foreign firms, is now not even being considered for upcoming fighter projects.

In February 2018, Nirmala Sitharaman, the defence minister, reported to the parliament that the 2016 Rafale contract did not insist on any transfers of technology or licenced production of the aircraft in India. She argued that these conditions, which were central to the earlier negotiations, were "not sought as it would not have been cost-effective for a order of this size." (A contract for a similar number of jets, thirty Su-30 fighter jets from Russia in 1996, included indigenous production by HAL, including transfer of technology.)

It is hard to escape the conclusion that by cancelling the original procurement process, the Modi government surrendered a huge advantage. Dassault was under great pressure to deliver new orders and prove the Rafale internationally when it first submitted a commercial bid. It also had to out-compete a rival bid by the Eurofighter consortium, and share advance technology and manufacturing with HAL. The terms of the negotiations remained those set by the Indian government. The Modi government turned the tables on his own administration. With India committed to a government-to-government deal with France, Dassault knew it was guaranteed the order, and could name a new price and terms without worrying about any competitive bids. By then the company had also secured Rafale orders from Qatar and Egypt, easing the pressure on it. To add to this, the provisions for the indigenous manufacturing of the Rafale that the French company had earlier resisted, and that India had stubbornly defended, are also now gone.

In 2016, while negotiations on the inter-governmental deal were underway, officials in the Indian law ministry had reportedly objected to weak liability clauses that favoured France at the expense of India. Among other things, France was said to be reluctant to put up a monetary guarantee for the deal, and insistent that French companies, and not the French government, face primary legal responsibility for any breach of contract. It is not clear whether these provisions survive in the final agreement.

Nor is it clear to what degree, and at what points, the government was aware of Reliance Group's involvement in the deal. The timing of the amendment in 2015 that allowed Dassault to delay an official declaration of its

offset partners suggests that the government was, at the least, enthusiastic to turn a blind eye to this question. Its avowals of continued ignorance ever since are also suspect. The defence ministry stated as late as in February 2018 that "no Indian Offset Partner for the 2016 deal for 36 Rafale Aircraft has been so far selected by the vendor."

On 12 December 2017, Anil Ambani reportedly wrote a letter to Rahul Gandhi refuting the claims the latter had made in parliament. The letter said the partnership between Dassault and Reliance was an "independent agreement between two corporate private sector entities, and Governments had no role to play in this matter." It is disingenuous to suggest an agreement between two private companies, when dealing with defence products, has nothing to do with the government, given the complex bureaucratic regulations that govern acquisition processes. He was able to get away with it because of the 2015 amendment allowing delayed disclosure, the same one that allowed the government to maintain its plausible deniability.

But air-force headquarters, replying to a Right to Information application I submitted earlier this year, said that the offset agreement in the Rafale deal was signed on the same day as the purchase agreement itself—in September 2016.

DASSAULT AND RELIANCE GROUP held a ceremony in October 2017 to lay the foundation stone for a manufacturing facility at a special economic zone in Nagpur. A press release from Dassault stated that the facility will be run by the companies' joint venture, Dassault Reliance Aerospace Limited, and "will manufacture components for the Legacy Falcon 2000 Series of Civil Jets manufactured by Dassault Aviation." This is to count towards Dassault's offset obligations, but offers little to indigenous defence manufacturing. It also announced an unrivalled foreign direct investment of over €100 million for defence in a single location. Reliance Group has not yet announced any investment of its own in the joint venture, in which it owns the larger and controlling share. Dassault has also put over €8 million into Reliance Airports Developers Private Limited, another subsidiary of Reliance Infrastructure, of which it now holds 35 percent. The Maharashtra government has contracted the company to run five airports in the state. The press release spoke of achieving, in unspecified future years, "the possible setting up of final assembly of Rafale and Falcon Aircraft." Defence experts complain of local companies doing what they sometimes term "screw-driving"—basic assembling work that requires little new technology—instead of advanced production. (I reached out to Reliance companies and Dassault with detailed sets of questions, but have not yet received any answers.)

A former senior official close to Ambani, talking about his experience working with Reliance Group, told me that he did not think they were "suited for defence industries because that was not their DNA." According to him, they were mainly about "trading and consumer industry." Yet they were "playing the big game." Neither did the company possess technical capabilities, nor a willingness to put a "strategic roadmap" in place. "They were looking at orders immediately and then based on orders looking at offsets coming in, how to use those offsets to build the capability."

The senior official suggested that the belief that the defence industry had received a boost through Reliance's participation in it was misplaced. "The entire thing is being controlled by Dassault. They are doing the entire work. So from a national perspective, yes, they will bring the business, people will be employed, job creation will be there, there will be some manufacturing, probably… nothing out of Reliance control because they are looking at their profit share, they won't bother about technology development. That is the crux of the defence industry of the country."

The official told me this is partly a game for land too.

Dassault and Reliance's decision to set up the manufacturing facility in Nagpur came after the failure to secure land in Bangalore and Hyderabad—places of choice for defence manufacturers looking to set up shop. "It is about grabbing land first and then sitting on it and then waiting for right time for things to develop." He told me Reliance's effort "didn't work in Bangalore. It didn't work with Chandrababu Naidu [Andhra Pradesh]. They are quite cautious." They had made it clear, according to the official, "no land grabbing, not giving any land at all unless you are serious about investment."

The dignitaries at the ceremony included the French defence minister and France's ambassador to India, as well as the BJP leaders Nitin Gadkari and Devendra Fadnavis. Gadkari, besides being the minister for roads and shipping, represents Nagpur, his home town, in parliament. Fadnavis is the chief minister of Maharashtra, and also hails from Nagpur. Addressing those gathered, Ambani told the story of how the Maharashtra government had come to allot to a Reliance Group company the land where the new facility was to be built.

"Initially, our French counterpart thought that we would be setting up the unit at Bengaluru or Hyderabad, where the aviation sector is well established," Ambani said. "If not the two, they thought we may have a plant in Gujarat, for obvious reasons. But I said it's Nagpur. I must say the first idea of coming to Nagpur was given to me by Mr Nitin Gadkari, who said that he will banish me from India if we went to any other place than Nagpur. Knowing Gadkari sahab's persistence, commitment, vision, and his relationship with my late father, it was very difficult for me to say no to him. But I used the excuse to say, 'Let me speak to the chief minister.' … When I went and met the chief minister, he said, 'So you have decided to come to Nagpur'. He didn't even give me chance to ask him whether we should come to Nagpur. 'Please tell me what you need, and everything you need will be done.'"

The hype and bonhomie presented at the ceremony hid the fact that Ambani's group had defaulted on clearing payments on time for the land allotted, which led to the company incurring a financial penalty, and had faced pressure from the state government. Although the land had been allotted to the group by Maharashtra

Airport Development Company, a state undertaking, in 2015, the group could only take full possession of it until 2017, once the transaction was finally complete. The company had also asked for the allotted land to be reduced from 289 to 104 hectares, for which it would have to reportedly pay a lower sum of Rs 63 crore. The senior official, who was working with Ambani during that period, told me how Reliance Group was not able to pay a second installment of Rs 38 crore on time. He wondered why the Maharashtra government continued to put its weight behind the group despite its shaky financial reputation. Indeed, not all state governments have shown the same patience for Reliance Group.

Reportedly, a proposal to create a shipbuilding facility in Andhra Pradesh, with a proposed initial investment of Rs 5,000 crore in 2016—the same year the group defaulted with its payment in Maharashtra—was hailed as one of the biggest investments the state had yet seen. However, more than two years later, media reports suggested that neither had the company shared an implementation plan with the government, nor had it made an initial advanced payment required to acquire the land it wanted. The Chandrababu Naidu government, wary of the company's financial investors, told a media outlet that they were considering referring the company to the state's investment board.

In July 2018, Trappier said in a newspaper interview that a larger order of some 200 Rafales would be required for Dassault to transfer technology and manufacturing to India at a "competitive level." The French company was, in essence, dictating terms to the Indian government, in a sharp reversal of roles from the original negotiations. According to Trappier, Dassault was working with Reliance Group in place of HAL because "we were told that HAL was fully booked. We talked to Reliance and they were very keen to create such capabilities in India. They have a track record and the financial capability as well."

However, HAL, it seems, was not overflowing with orders. Its chairman told a news channel in 2017 that the company's "current order book isn't encouraging." HAL was scheduled to deliver 36 licence-built Su-30 fighters to the Indian government by the end of the 2019 financial year, and had no orders for fixed-wing aircraft beyond that. Overall, the chairman estimated, the company had enough business to last it only two and a half years.

As for Trappier's faith in Reliance Group's track record and financial capability, it defied reality.

{THREE}

THE DEATH OF BUSINESS TYCOON Dhirubhai Ambani in 2002 was followed by four years of bitter dispute between his two sons, Mukesh and Anil, over the fate of Reliance Industries. When their split was formalised in 2006, Anil walked away with the conglomerate's telecom, power, natural-resources and financial-services businesses, which then formed the core of what he dubbed Reliance Group.

Anil already had a reputation for flamboyance and impetuousness, fuelled in part by his marriage to a former Bollywood actor that his father had for years refused to permit. Now, with his own corporation to run, he had a chance to prove his detractors wrong.

He started off well. When he took Reliance Power public, in early 2008, it took just minutes to sell $3 billion worth of stock in an initial public offering. But by the end of the 2014 financial year, with Reliance Group's debt soaring, Ambani began selling off assets, and even entire businesses.

Reliance Group's cement operation went to a rival conglomerate in 2016. At the end of the 2017 financial year, Reliance Power's net worth had eroded to around Rs 21,000 crore—less than the $3 billion it raised in its first public offering about a decade ago. The company offloaded two major operations—power transmission in the west of the country, and power generation and distribution in Mumbai—towards the end of 2017. Recently, Reliance Power approached the courts for an increase in the amount of coal it is permitted to mine for its power plant at Sasan in Madhya Pradesh. (Of the three plants it had earlier been awarded contracts for, this is the only plant that the corporation built.) Without permission to mine more coal, the company argued in court, it faces massive losses, and might have to close down this plant too.

By June 2017, Reliance Communications alone owed over Rs 45,000 crore, prompting global credit-rating agencies to downgrade the company's debt. It began to close down operations. One foreign lender, the China Development Bank, asked the National Company Law Tribunal to declare the company insolvent. After crisis talks in Beijing, Ambani announced that Reliance Communications would sell assets to Mukesh's mobile network, Jio. This was delayed while other creditors challenged the proposal and began further insolvency proceedings, but the courts finally cleared the sale of some assets to Jio in August 2018. Even this was reported to have brought in less than half of what the company owed in all. Creditors continue to pursue the company.

"I think Mukesh Ambani is backing him directly," the former senior official told me. "There is a larger family strategy." It was Mukesh's Reliance Industries that Dassault first proposed to partner with after being declared the lowest bidder in the 126-jet competition, in 2012. In less than two weeks after the defence ministry declared to go with Dassault, Mukesh signed a pact with the company, but subsequently chose not to pursue business with it for no known reason. In October 2016, his brother entered into a joint venture with Dassault and became its offset partner. "Dassault was with them, he"—Mukesh—"had taken control of Dassault behavior in the MMRCA related issue," referring to the 126-warplane order. "And then suddenly he walks out of it, this guy"—Anil—"jumps in. So fundamentally it's continuity of Reliance in the game."

The two brothers, according to the official close to Anil Ambani, were merely "showing opposition to each other," while actually "playing together in this process."

Before 2015, Reliance Group had no serious investment in defence manufacturing. In the aftermath of Modi's Paris announcement, it began pushing the

idea that defence deals would stem the corporation's head-spinning decline. Anil Ambani spoke publicly of defence manufacturing as a major driver of future growth for Reliance Group. The chairman of Reliance Infrastructure—a subsidiary of Reliance Group, which in turn counts Reliance Defence among its subsidiaries—declared to shareholders in 2016 that he saw opportunities in the defence sector worth Rs 1 lakh crore per year for the next 15 years.

The corporation assembled a team of well-known defence experts to bolster credibility. However, it soon became clear to many of them that there was no clear long-term vision. "Because Reliance has no technical capability," one of them told me, it was important to "pick up a project, understand the technique and know nuances of it—a lot of investment has to come towards building capability." Instead, it seemed more interested in attracting offset partners that would give a fillip to its business, rather than deliberate on the nature of the orders themselves from a perspective of technology development. The moment they realised that they were "more of trophies for them," as one official said, they left.

But even the offset spending Reliance Group has secured from the Rafale deal has not been enough to turn it around. Nor have other deals for the conglomerate's defence businesses—several of which show a pattern familiar from the Rafale saga, of government actions boosting Ambani's fortunes. How much more of the government's defence spending is destined for Ambani's corporation is an open question, but so is whether Reliance Group can survive long enough to see much of it at all.

Reliance Infrastructure, the parent of Reliance Defence Limited, reported total debts of over Rs 18,000 crore in its latest financial filings, compared to a net worth of around Rs 24,000 crore. As highly leveraged as it is, it is still the only one of Ambani's four listed core companies with a debt that does not exceed its worth. Reliance Defence counts 13 subsidiaries, including Reliance Aerostructure, which holds the majority stake in Dassault Reliance Aerospace Limited. These companies are not publicly listed, and do not report financial figures. Reliance Infrastructure controls Reliance Naval and Engineering, via a special-purpose vehicle called Reliance Defence Systems. This is Reliance Group's ship-building operation, which is vying for several major building projects for the India navy, and in the last two years was reportedly shortlisted in competitions for contracts worth over Rs 1 lakh crore. It is also the only one of Reliance Group's defence companies that is publicly listed, and is compelled to disclose information on its finances and workings. As such, it is the best available window into the state and style of Reliance Group's defence business.

ON 23 DECEMBER 2014, the defence acquisition council, a body of the defence ministry, approved a proposal to procure six indigenously built submarines at an estimated cost of around Rs 80,000 crore. The exact price was to be determined through competitive bidding, and the council formed a committee to identify suitable Indian shipyards. The defence minister at the time stated that the committee was required to submit the report indicating their preference of both the potential companies and shipyards within three months. Which companies were selected through this process, and whether the bidding happened, is not yet publicly known. In February 2018, I filed an RTI application with the defence ministry to ascertain which shipyards had been selected and what criteria had been applied in doing so, but received no reply.

Three days before the proposal for the submarines was approved, Reliance Defence Systems Private Limited was incorporated. And three months later, it would acquire a major stake in one of the country's largest ship building companies listed on the National Stock Exchange—Pipavav Shipyard. The only trouble with Pipavav was that it was on the verge of bankruptcy. Various investors had reportedly offered to take a large stake in the company and shore it up, but through February 2015 Pipavav's promoters appeared to show no immediate interest. Then, in early March, they announced that Reliance Group was aiming to gain management control over the next six months.

Pipavav's debts exceeded Rs 6,000 crore, and the shipyard had not paid any interest on its loans in at least two years. But Pipavav did have, as a lure for potential investors, tie-ups with the French government-owned DCNS and the Russian government-owned JSC Zvyozdochka, both shipbuilders with prior experience in making or maintaining vessels for the Indian navy. And, in addition to a modest list of existing orders, Pipavav was in the running to construct two amphibious warships—officially called landing platforms or docks, or LPDs—having submitted a tender in 2013.

With Reliance's proposed takeover underway, Pipavav Shipyard began a process to restructure its debt. This is a process of settling creditors' claims through some combination of converting debt into equity—essentially, surrendering parts of the company to them—and raising funds from additional investors.

Debt restructuring is a sign of acute financial trouble, and typically cause to treat a company with extreme caution until it successfully refinances itself. But for Pipavav, its entry into the process heralded a wave of fresh business opportunities. Its fresh business opportunities also appeared to coincide with Modi's foreign trips to Russia.

In July 2015, with Modi in Russia for a diplomatic summit, the Russian government reportedly announced that it had chosen Pipavav to partner with the Russian firm JSC Zvyozdochka, on a project to build frigates for the Indian navy. When the National Stock Exchange asked Pipavav for details of the deal, the company responded that the relevant correspondence was "between Government of India and Government of Russia," and so, confidential. Soon after this, Pipavav informed the NSE that it had partnered with JSC Zvyozdochka to refit Indian submarines.

In late December, with Modi again on a diplomatic visit to Russia, the Indian media reported that Reliance Defence and Russia's United Shipbuilding Corporation were soon to announce a partnership to vie for the frigate project. When asked about this deal by the NSE, Pipavav's response was that the "negotiations are a subset of strategic dialogues on defence cooperation between Government of India and … the Government of Russia."

Reliance Group announced at the end of December that it had completed its takeover of Pipavav Shipyard. It went on to change the company's name, first to Reliance Defence and Engineering Limited, and later to Reliance Naval and Engineering Limited—traded as RNaval on National Stock Exchange.

This was about the time that the government released the 2016 update of the defence procurement procedures, with a chapter on the strategic-partnership policy—the one that would allow a private company, chosen by the defence ministry, to collaborate with a foreign company. Even before that policy was finally made public the following year, along with the pledge that submarine orders would be reserved for private companies, Ambani was telling RNaval's shareholders that he endorsed the strategic-partnership model, and that their company was one of only two private Indian firms that would qualify to build new submarines. Media reports affirming this appeared as well, and identified the second contender as the engineering firm Larsen & Toubro. Mazagon Dock, a state-owned shipbuilder that was already building submarines for the navy, was not on the list. The government never released details of how it came to shortlist just these two private firms, despite being challenged on the question in parliament.

Reliance Group finally put forward a plan for restructuring RNaval's debt and refinancing the shipyard in February 2017. A couple of months later, the shipyard's shareholders approved a refinancing scheme that saw some lenders given a one-time payment of Rs 163 crore, and promised to compensate others with equity. IDBI, a state-owned bank that led a consortium of RNaval's main creditors—notably, all of them government-owned banks—allowed the company to exit debt restructuring. This still marked an improvement in RNaval's financial standing, though its debts remained enormous. It had continued to post losses since Reliance Group's takeover, and its combined debt had continued to grow. As of March 2017, the debt was nearly Rs 9,000 crore.

The situation grew even more peculiar. In June, the defence ministry terminated an order for naval vessels that it had earlier signed with another private shipbuilder, ABG Shipyard, citing the company's terrible financial health. However, RNaval had secured a large contract to supply fast-patrol ships to the coast guard that January, while still in the process of restructuring its debt. One company was able to continue securing defence contracts despite its financial distress, while the other was cut out of a lucrative deal because of it.

The same month that the navy annulled its order with ABG Shipyard, news appeared that RNaval and Larsen & Toubro had been invited to submit fresh bids for building amphibious warships, the LPDs. When the government first invited bids for the LPD project, in 2013, it called for the building of four vessels in two different shipyards. It would select through tendering a private or public shipyard to build two vessels, and nominate what it deemed a suitable state-owned shipyard to make another two, after a transfer of know-how from the original shipyard. (Defence procurement procedures allow such nomination-based manufacturing for naval projects.) The government had earlier nominated Hindustan Shipyard Limited to build the first two ships, and Pipavav Shipyard and others had bid for the rest. In early 2017, however, the government decided that all four ships would be built by a single shipyard to be selected via a new round of tenders. Reliance Defence and Larsen & Toubro, both private firms, were reportedly the only firms shortlisted to bid for this.

For as long as RNaval was still in the restructuring process, it was not eligible to be considered. Interestingly, RNaval's refinancing plan was published three days after the government's decision to cancel Hindustan Shipyard's nomination for the project. The invitation for RNaval to submit a fresh LPD tender came very shortly after the company exited debt restructuring.

The government offered no formal explanation for why it had taken a two-ship order away from Hindustan Shipyard, and excluded it from fresh bidding for LPDs. The shipyard's annual performance reports of the last three years, published by the ministry of heavy industries, reported that it was now being utilised to only around half of its capacity.

The publication of the strategic-partnership policy also came shortly after RNaval finished restructuring its debt. Soon after that, the defence ministry reportedly listed Reliance Defence and Larsen & Toubro as the only viable Indian partners for Project 75I—an effort to build six advanced non-nuclear submarines for the navy. It also reportedly listed four potential foreign manufacturers for the project.

Of the foreign firms, France's DCNS was the most entrenched in India—it was already the foreign partner in Mazagon Dock's ongoing submarine project. Mazagon Dock itself had a solid track record for submarine construction—it had already delivered two submarines under its existing order. But with the strategic-partnership policy having excluded state-

owned firms, the DCNS-Mazagon partnership was not a viable option in the competition for the new submarines. DCNS's other existing partner was the one it had signed with RNaval back when it was still Pipavav Shipyard.

In early 2018, Reliance Naval proposed a modified refinancing scheme to the one that had been approved by shareholders and allowed it to exit debt restructuring the previous year. The earlier plan to convert some debt into equity, which might have meant loss of management control for the Reliance Naval if enough stake was transferred to creditors, was now gone. Many lenders had still not approved the corporation's plans for resolving its debt with them. As of March, the uncertainty over how the corporation planned to sustain RNaval continued.

RNaval's financial statement for 2017-18 was dismal. Its net worth had shrunk to Rs 443 crore—compared to a net worth of Rs 1,447 crore in the previous financial year. An independent audit submitted as part of the financial report concluded that "the company has been incurring cash losses, its net worth has been substantially eroded as on 31st March 2018, loans have been called back by secured lenders, current liabilities are substantially higher than current assets … these conditions indicate the existence of a material uncertainty that may cast significant doubt on the company's ability to continue as going concern."

To add to RNaval's problems, the former promoters of Pipavav Shipyard and RNaval sent each other legal notices for breaching the purchase agreement and causing losses of over Rs 8,000 crore and Rs 5,000 crore respectively to each other.

By May 2018, several of RNaval's creditors asked the Ahmedabad bench of the National Company Law Tribunal—a bankruptcy court—to initiate insolvency proceedings against the shipyard, which would force it to liquidate its assets to pay its debts. This added to an earlier set of insolvency cases filed the previous year. The company had tried to repel those by repeatedly presenting reasons why they should not be immediately heard, which the tribunal had already once declared "nothing but an invention to somehow gain time." All these cases remain pending before the court.

Much hope had earlier rested on the fact that, as a candidate for the LPD and advanced submarine projects, RNaval was in the running for orders worth over Rs 1 lakh crore, or $14 billion. But the shipyard has apparently now lost its chance at the most valuable of these, for the $8-billion Project 75I. Recent media reports indicate that the government has gone back on its plan to run the project under the strategic partnership policy. RNaval was already running behind schedule on its existing orders, and its finances remained dire, leaving Larsen & Toubro as the only plausible private option. But this left the government in a "single-vendor situation"—a turn of events that the strategic-partnership policy was explicitly meant to avoid. After all of its contortions to keep Mazagon Dock out of the Project 75I competition, the government reportedly reconsidered its options and nominated the state-owned shipbuilder for the entire six-submarine order.

This has implications for the LPD order too, as without RNaval, the government could face a single-vendor situation here as well. To further complicate matters, RNaval alleged in June 2018 that a senior naval officer with a son working at Larsen & Toubro had been favouring the rival firm. The following month, the navy invited executives of both firms for a bid opening—a standard procedure meant to guarantee transparency. This came on the cusp of a new session of parliament, with the government anticipating more accusations that it had favoured Reliance Group in the Rafale deal. The executives were made to wait, and then told, without any explanation, that the unsealing had been postponed.

RNaval's plans to build navy frigates in partnership with Russia also fell through. The Indian government eventually ordered two vessels directly from a Russian shipyard, and an additional two, to be built with Russian assistance, from the state-owned Goa Shipyard.

In March 2018, over a hundred local contractors and merchants who had worked with the RNaval shipyard staged a sit-in outside the company's administrative office in Rajula, Gujarat, during which they demanded their dues from several years' worth of unpaid bills. The protest continued until late June, with no effect. When I spoke to several of the protestors in July, they told me that the shipyard had effectively come to a standstill. Bhavesh Lakhani, a contractor, said that numerous unfinished ships from earlier orders, including the fast-patrol vessels for the coast guard and several vessels for the navy, "are all lying just like that, unattended." They gave me a list of 191 vendors to whom Reliance Naval owes amounts as low as Rs 80,000 to as high as Rs 3.25 crore and they included suppliers of electrical material to contractors who provided labour.

{FOUR}

THE TRAJECTORY OF PROJECT 75I demonstrates the Modi government's failure to find workable answers to old questions plaguing Indian defence manufacturing. The initial exclusion of state-owned firms and the stubborn consideration for a severely indebted private company, only for the contract to then go to a state-owned firm anyway, only succeeded in delaying an urgent defence order. On this test, the strategic-partnership policy failed.

The Rafale deal will present another stern examination. Here, the policy retroactively formalised the arrangement that Dassault and the government had already reached, with the state-owned HAL shunted out in favour of a struggling private corporation with no aerospace experience whatsoever. How this will enhance India's defence industry remains to be seen.

Even after all the bureaucratic somersaults and political recriminations, Modi's administration has brought the country right back to where it started: being heavily reliant on often uncompetitive state-owned firms and failing to galvanise private defence production. The technological balance is skewed, as much as ever, towards foreign companies and the government appears to have no discernible strategy for correcting it.

Indian companies are coming into the defence business "in a hurry to make money," a person with decades of experience in defence aerospace told me. He pointed to Reliance Group as an example. "Their approach is to explore a new area of opportunity like defence, and without putting much into capability try to make the maximum out of it. … They are all chartered accountants. That is why they are there to make money. That is okay with the trading business, but in defence long-term strategy is needed. And that is the problem with these kinds of guys."

But that in itself may not be a reason to dismiss private defence manufacturing. India does have the capability to create a more enhanced defence ecosystem if small and medium enterprises are taken on board. The problem, the head of one such firm making specialised defence systems and components told me, is that they have never been given a chance. "Those who are not powerful, no one gives them anything," he said.

Even with all the promises of major defence spending and indigenous manufacturing, he continued, "Today I am surviving because of exports." When trying to get anything out of Indian officials, "you struggle like anything. You 'look after them'—you know, all those things. Then you still run around, 'Sir sir sir, ho gaya, sir? Sign kar do.' Woh bolega ke nahi, meramood nahi hai, sign nahi karunga." ("Is it done, sir? Please sign." He will say "No, I'm not in the mood, I won't sign.") And domestic firms are often expected to provide products and services at massive, unsustainable discounts simply "because they're Indian. … Someone at a high position told me, 'Boss, you have to show the cost benefit to the nation.'"

The head of the private firm pointed to other countries that have successful domestic defence industries. "Go to the USA and try selling something to US defence. It's impossible. You have to be local." In Israel, "they will actually have a list, who all vendors are there in Israel," and anything that is available locally is given preference. The Indian government could also say "this component is here in India, it won't come from outside. ... Put that part in the contract."

The expert in defence aerospace agreed that more needs to be done to incubate small and medium-sized enterprises. "SMEs are very important to the aerospace business," he said. "You need to respect them and have a good working relationship. They are the ones who build the capability." Without a supply chain of engines, radars, weapons systems and other specialised components that such firms can provide, no country can hope to execute advanced indigenous projects.

"Without having a supply chain in place, the policy for strategic partners won't work," he continued. "It's a stupid policy. None of the Indian companies qualify to become a strategic partner … None of them have experience in aerospace business."

On the other hand, the ease with which Reliance managed to lodge itself in a complex industry speaks of the political access it has historically enjoyed. Anil Ambani "was involved in political game," the official who worked with him said. He made the mention of Prime Minister Modi part of a "routine discussion" in the office. "The impression he generates to everybody that he is very close [to the prime minister]." The impression that the colleagues around Anil Ambani received was that "everything can be bought, can be set up, business can be made."

The government recently started a competition for the production of 110 fighter jets in India with foreign collaboration. As the strategic-partnership policy covers fighter jets, the Indian partner in the project is guaranteed to be a private firm. The Adani Group—Modi's oldest corporate backer—is eyeing a deal in partnership with the Swedish manufacturer Saab.

"I think it's idiotic that tomorrow Adani comes into this business because of money power, with no experience, and becomes an aircraft manufacturer," the senior official said. "After the selection of a foreign partner, HAL should be chosen as the strategic partner along with other private companies. But HAL should be the lead integrator"—heading the assembly and testing of the finished fighters—"and other companies should help creating a supply chain."

But, he cautioned, state-owned manufacturers "have to set a lot of things right themselves, and they can't depend on the government forever. They should run the business in a way that they earn their salaries from export of equipment, and not from the government."

HAL's future is now uncertain. Frozen out of the Rafale deal and likely the new 110-fighter competition, it has little hope of any new infusion of orders or expertise. The long-awaited Tejas, which HAL is meant to build, has entered partial service, continues to miss deadlines and is yet to go into full-fledged production. For all its failings, the firm remains the only Indian manufacturer with meaningful experience in defence aeronautics. With no viable replacement in sight, it is not in the national interest to let HAL fade.

Reliance Group's aerospace venture, by contrast, is well positioned for more business. India's air force remains desperate for fighters: squadron numbers remain low, the Tejas remains far from ready, and ageing Mig-21s continue, quite literally, to fall out of the sky. The 36 Rafales now ordered are far from enough to fill the original 126-fighter gap in the fleet. Dassault and the government have both dropped hints of follow-up orders. There is also the talk of acquiring Rafales for the navy, which needs new carrier-based fighters after testing a naval variant of the Tejas and finding it far from capable. And if Reliance Group struggles in the meantime to sustain its aerospace interests on its own, it might, as the former senior official at Reliance suggested to me, have a hidden backer—Mukesh Ambani.

The official said that many foreign companies had treated Reliance Group with a lot of caution. The corporation had sent representatives to Russia and Ukraine "to enter into tie-ups with various companies to grow the business. But these companies would also see the viability of their business partnering with a company that has nothing on ground. Eventually, many of them didn't show any interest." Why, he wondered aloud, did "Dassault choose a company which has been in debt and had no experience?" That, he said, "is something one should find out." ■

BUSINESS

In March 2018, The Ken ran a two-part story on Vakrangee, a Mumbai-headquartered e-governance company that had drawn the scrutiny of securities market regulator, SEBI. Little was known about the financial workings of the entity. Ken's investigation revealed that the company share price and business model did not add up although its market cap had spiralled dramatically from Rs 50 crores in 2009 to Rs 50,000 crores in January 2018.

IMPACT

Soon after the exposé, the company's auditors, PWC, resigned. The share price tanked. Many institutional investors fled. The company thereafter abandoned the idea for a public buy back of its shares.

Things don't add up at Vakrangee

The Mumbai-headquartered IT company was in hot water with Sebi recently, but then it disappeared from the news cycle. Very few know about Vakrangee, and fewer still are willing to talk about it

The Mumbai-headquartered IT company was in hot water with Sebi recently, but then it disappeared from the news cycle. Very few know about Vakrangee, and fewer still are willing to talk about it

It is a hot, dry 23 March. Just before lunch.

"This has been a bank for the last eight years," says Dileep Kumar Mehta, bank manager of Andhra Bank in Kota.

No kendra? "Never."

Did they conduct camps? "No."

Is the address correct? "Yes."

Do you know about them? "Yes, I have heard about them. But they were never here."

It is a surreal conversation. The address is right, to the T, from the annual report of Vakrangee, but the kendra doesn't exist.

A few weeks back, The Ken took a short trip to Kota. The city in Rajasthan, known for its Indian Institute of Technology (IIT) coaching classes, hotels that don't allow unmarried couples to room up, a biggish train station, and, well, not much else. The small city is

where Mumbai-based Information Technology (IT) services company, Vakrangee Ltd, has its largest number of kendras or outlets. The company, headed by Dinesh Nandwana, has a business model, which can be best described as a supermarket for financial inclusion services. It has white label ATMs, helps people open and run bank accounts, gives out money to those enrolled in rural employment schemes, enables people to buy insurance, and, in some cases, it helps customers connect to Amazon, which is trying to reach the rural populace of the country.

To offer these services, Vakrangee has outlets, which it calls kendras. It claims it has over 40,000 such kendras in the country. In Kota, it has 146 kendras listed on the website. Of the 146, The Ken visited 20 centres. Of the 20, only four were fully functional. It means they had a working ATM, a tie-up with a public sector bank and offered eMitra services provided by the Rajasthan government—essentially a centre for bill payment and voter registration. Eight other centres had no services except for eMitra.

The rest were never part of Vakrangee. Some had applied to be part of the network, but for one reason or another, they were never operational, and others had never even applied for a franchise.

We reached out to Vakrangee. What gives? "We are in process for appointment of a reputed consultant to carry out business quality analysis of Vakrangee kendras and have scheduled a Board meeting on 31 March 2018. The consultant would physically visit the stores and also analyse the activation of various services at the kendra outlet," said a Vakrangee spokesperson in an emailed reply.

The company then declared to the exchange that it had appointed the consulting firm Grant Thornton to audit the kendras.

Of the four functional kendras, three are owned and have been run by Nandwana's nephew, Nikhil, for the last three years. The other is run by Aman Agrawal, who got the franchise two months ago. He records 15-20 transactions a day and has not seen a single person make a purchase from Amazon. "Everyone orders on the mobile these days," he says. Agrawal has not been able to break-even yet.

The biggest use case of these centres is the ATM. "The three ATMs see a daily combined footfall of around 500-600," says Nikhil. Of the eMitra service counters, many of them are cyber cafes, which came on the Vakrangee network during the Aadhaar enrollment boom. Once that died down, they now process bill payments, which fetches them around Rs 500-1,500 ($7.69- $23.07) per month.

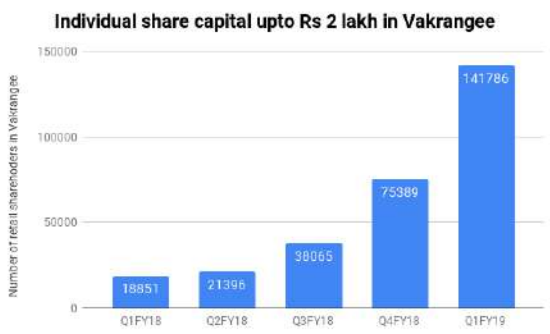

Now, switch to Mumbai. In Worli, an upmarket suburb in the city, the company lists three centres. One was owned and operated by the company, one did not exist, and the third, which is 100 meters from a private bank, has ATM services, banking correspondence, sells insurance and provides access to Amazon. The manager of the third franchise says the ATM has been out of order for a while and has not been repaired because it doesn't make him money.

He gets two customers a day.

Vakrangee is listed on the Bombay Stock Exchange (BSE). With these numbers, one would expect the company to be struggling. Well, far from it. In the financial year ending March 2017, Vakrangee had a topline of Rs 4,000 crore (~$615 million) with a peak market cap of Rs 50,000 crore (~$7.7 billion). It has continued this growth over the last six months of the current financial year.

Vakrangee is a curious company. It does many unique things. It makes money off financial inclusion; it was a penny stock a decade ago and is now trading in triple digits; its market cap has been steadily increasing, but yet few analysts want to talk about it. They are even more tight-lipped after Mumbai Mirror reported that the Securities and Exchange Board of India (Sebi) had started an investigation against Vakrangee for share price manipulation. Sebi, curiously, cleared Vakrangee in its short-lived enquiry. More on this, in just a little while.

"Sebi has given a clean chit to Vakrangee! The initial list under investigation included 22 related entities that were also related to Vakrangee that together accounted for around 75% of the trading volume in the stock on certain days. 18 out of the 22 had 90% of their dealing in Vakrangee stock only!" says independent value investor Bhaskar Chakraborty.

From 22, Sebi's investigative team expanded the list to include 119 companies. "It then said that only 12% of the synchronised trades could be tracked back to these 119 entities! Neither did it observe any Circular trading. So, Sebi announced it is not going to pursue the matter any further. So much for investor protection!" Chakraborty exclaims.

"First, Sebi is not god or an investigation agency

Date	No of shares	% of share capital
April 01,2013	39,439,981	7.85
May 28,2013	27,857,966	5.54
Change in shareholding		2.31
May 28,2013	27,857,966	5.54
September 04,2013	17,475,703	3.47
Change in shareholding		2.07

like CBI or ED. However, it has its own system for working on the violation of the securities law," says JN Gupta, former executive director, Sebi. He adds that the monitoring body has surveillance systems to keep track of companies, but it is not easy. "Sebi tries to do everything that is possible, but somehow or other, the final outcome is not to the liking of the public or Sebi." While that may be true, there are several companies which it needs to look at carefully. Companies where the most basic check suggests that things don't add up. Vakrangee is a good case in point.

First look

Vakrangee had been motoring along for the last three years when it pivoted to the kendra-led model. Its stock price had gone up on the back of it winning Aadhaar enrollment contracts and being the logistics partner for Amazon in rural and slum areas.

But in January 2018, Vakrangee bought 2 million shares of another listed entity, PC Jeweller Ltd. For Rs 112 crore (~$17 million). It was an unusual purchase and was announced on the stock exchange. This is when news of the Sebi investigation started getting traction.

Vakrangee released a statement claiming it had received no notice that it wasn't under investigation. But that did not convince the market. The stock tanked. The stock exchange then had to slap a lower circuit on the company. A lower circuit is put on by an exchange to slow down the decline in share price of a company to prevent erosion of value. The investigation wing of Sebi did conduct an enquiry, according to a report by India Today. But it didn't amount to anything. Sebi issued an order against a small trading company, Abhirati Trading, and fined it Rs 9.5 lakh (~$14,600) over disclosure lapses. It found that the shareholding of Abhirati in Vakrangee got reduced on 28 May 2013 by 2.31% and by 2.07% on 4 September 2013.

Thus, upon change of more than 2% in its shareholding in the company, Abhirati ought to have disclosed, in terms of PIT (Prohibition of Insider Trading) and SAST (Substantial Acquisition of Shares and Takeovers). However, it failed to make these disclosures, and Sebi levied the fine accordingly.

So why was this one investment by a company an eyebrow-raiser? It was Varkangee's first major investment. It has invested in mutual funds worth Rs 2 crore (~$307,600) in the last three years. And nothing else.

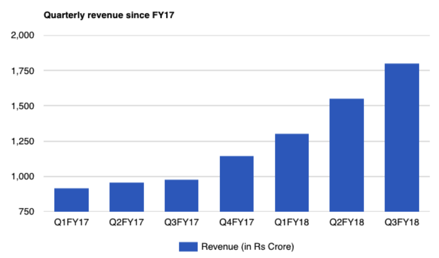

The company had Rs 500 crore (~$76.9 million) in cash lying idle in a current account, earning no interest. For context, Vakrangee, in FY17, made a profit after tax of Rs 522 crore (~$80 million). Red flag. Vakrangee could have done a lot with this cash. It had a license to set up 15,000 ATMs. However, over the last four years, it has been able to set up just 800. The company currently claims it has just 25 self-run kendras; it could invest in growing those; it could easily put this in corporate fixed deposit receipts (FDRs). But it chooses to let it lie in the current account. Vakrangee says let cash lie there because it's payments from a "legacy e-governance project", and it only arrived in the last week of March so it showed in the current account. Also, that it had been paying debts from the money in the current account.

Somehow, this doesn't explain why it had never invested its cash before. A closer look at the balance sheet shows many inconsistencies. How does Vakrangee end up making the Rs 4,000 crore (~$615 million) it claims it made?

This is where matters get confusing. Vakrangee didn't make Rs 4,000 crore in revenue from 35,000 kendras. According to the annual report, the company made about Rs 1,500 crore (~$230 million) from e-governance contracts alone. The remaining Rs 2,500 crore (~$384 million) was made from the kendras in one fiscal year. This comes down to the company making about Rs 60,000(~$922) from each centre, every month. "This number looks like a lot, but if 300 people made transactions worth Rs 500 (~$7.7) per day, we would make that money," says Ameet Sabarwal, president, investor relations, Vakrangee.

If Sabarwal is taken at face value, it brings Vakrangee's revenue split to 40%. But he insists the revenue share between Vakrangee and the franchises is 80-20, with Vakrangee taking the lower billing. How? The company combines gross merchandise value (GMV) and net revenue. Sabarwal refuses to break it down any further. Vakrangee also includes its ATM and e-commerce services under revenue. In fact, it claims it processes 25 orders a day from Amazon from these kendras with an average ticket size of Rs 500 (~$7.7).

"These numbers seem high. Especially in rural areas,

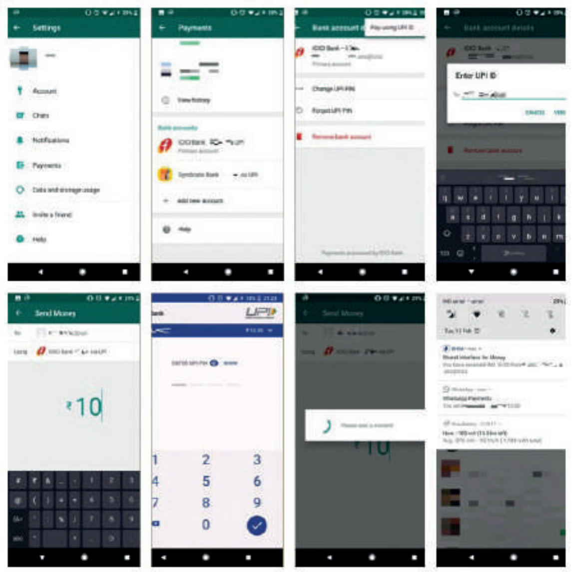

where the population density is low," says an analyst who asked not to be identified as his company doesn't allow him to talk to the press. Even if people did come to the kendra as often as Vakrangee claims they do, these people may not have the financial bandwidth to make transactions as high as Rs 500 per day, he notes.

However, Vakrangee's biggest use case is the Rs 180 (~$2.77) credited to its customers' account via Mahatma Gandhi National Rural Employment Guarantee (MNREGA). Sabarwal, however, claims that Vakrangee's customers had the funds to buy "Rs 7,000 (~$107) worth RedMi phones" during Amazon's annual Diwali sale.

Take a step back. India's average per capita income in 2016-17 was Rs 1.03 lakh (~$1,600). Most of Vakrangee's customers are illiterate and semi-literate people living in villages and hutment areas without official addresses. "In this country, the smartphone penetration is 28% and the data penetration is 18%. Our customers fall below that," says Sabarwal. It is difficult to imagine them making a Rs 500 (~$7.7) purchase from Amazon through Vakrangee.

Another red flag.

The Ken sent an email to Amazon to verify Vakrangee's claims. The Seattle-headquartered company did not respond.

The biggest revenue source for Vakrangee has been Aadhaar enrollment, and now that it has been taken off private contractors, that source is gone. But there is no stopping Vakrangee as its revenue continues to climb the charts.

Vakrangee is full of surprises. Despite being an IT services company, it has an opening stock of Rs 2,500 crore (~$384 million) on its books.

Independent analyst Nitin Mangal says this is one of the biggest question marks on the company's balance sheet. "Opening stock is usually something that is consumed to generate revenue. What is that Vakrangee uses?" he asks.

When asked what kind of stock is consumed to generate revenue, the company spokesperson said, "Our cost of goods sold include the goods as well as service commission paid to the franchisee. Also, the governance business includes electoral rolls as well as the hardware kits sold to the franchisees."

The cost of goods in the inventory is quite high vis-a-vis the revenue in the company's books, Mangal says. "There is no clarification from the management on this and the clarification they give does not add up to the numbers," he adds.

A step further

Following the market uproar and a steep fall in share price, the company announced a one-time share buyback of Rs 1,000 crore (~$153 million) and a dividend payout of Rs 250 crore (~$38 million) in February. The company, however, did not give a timeline of the buyback.

On closer inspection

Based on the reported Q2 and Q3 FY18 financials, the current net worth (paid-up equity + free reserves) of Vakrangee should be around Rs 2,800 crore ($430 million). Hence, the company cannot do a buyback of more than Rs 700 crore

"Surprisingly, over the last two months, we haven't seen any additional details on the buyback from the company. If it feels the price fall is unjustified, it should take advantage of the situation and buyback shares at a low price. This will be value-accretive for shareholders. Why is it waiting for the price to recover?" asks Amit Mantri, Managing Partner, 2Point2 Capital PMS.

Based on the reported Q2 and Q3 FY18 financials, Mantri estimates that the current net worth (paid-up equity + free reserves) of Vakrangee should be around Rs 2,800 crore ($430 million). Hence, the company cannot do a buyback of more than Rs 700 crore ($107million), if it plans to do in the next month or two, he says.

After the share buyback announcement, the back-to-back lower circuits came to a stop and the stock price started climbing, hitting consecutive upper circuits for a couple of trading session. The momentum did not sustain, and the price peaked at Rs 286 (~$4.4) per share and has been in free fall since then, hitting the lower circuit every day. The market cap now stands at Rs 22,245 crore (~$3.4 billion), as of Monday.

But this doesn't bother Vakrangee too much. On 31 March, however, the company announced that it has appointed Arihant Capital Markets as a merchant banker to assist with the buyback. It also has plans to launch an ad campaign soon. For it is time to improve its image. ■

Clarification: An earlier version of the story said that Vakrangee could have invested its idle cash in a savings account. It has been corrected to state that the company could have put money in corporate FDRs.

The NEWS Minute

HYPERLOCAL

On June 18, 2018, The News Minute looked at the socio-economic costs of development in The Human Cost of Expanding the Salem Airport. The choice of location with its slim traffic potential was considered egregious.

IMPACT

The original report and its subsequent reproduction in Tamil newspapers and magazines brought stakeholders, activists and civil society together to debate the issue. With meagre information in public domain on the exact use of the fertile agricultural land required for the expansion, it put the spotlight on the government's development model and the price of `progress'.

The human cost of expanding the Salem Airport

The death of livelihoods, a sense of community and fertile agricultural lands - all to expand an airport with a history of poor patronage.

On a hot summer day in May, the dimly lit shed in Rajendran's two-room house reverberates with the clattering of the powerloom that he is cautiously watching over. As his burly hands pick away delicately at the stray golden lint, the razor-sharp needles of the machine swallow up row after row of neatly lined threads. Gradually, the coil of yarn bunched atop the loom transforms into a soft, red silk saree.

Rajendran is one of 500 weavers in the Omalur taluk who stand to lose everything if the airport in Salem district, Tamil Nadu, is expanded any further. The airport, located in the Kamalapuram village, borders 570 acres of fertile agricultural land that the state government is now hoping to acquire.

The people of the four villages that are affected by the proposed takeover – Sikkanampatti, Thumbipadi, Pottiyapuram and Kamalapuram – are now engaged in a fight for survival with the government. Even as they have been slapped with one notice after another on the expansion, the villagers are bearing the daily legal, physical and emotional costs of an excruciating struggle for their right over their own land.

The conflict

The existing airport in the 'Steel City' was closed on account of poor patronage. Between its construction in 1993 to as late as 2018, the fully functional airport was lying in disuse for over two decades. Land for the existing airport was initially acquired in 1989 from the parents and grandparents of those protesting its expansion today.

Upon its construction in 1993, the airport operated for three months between April and June, before it was shut. The residents were dissatisfied with the private airliner that flew two-and-a-half hours to Chennai via Coimbatore, while a morning train from the city would promptly drop them off at Chennai in five hours, at well less than the Rs 1,350 being charged by the airline.

Subramani, who has served in the Indian army for over three decades, sits on a thinnai (veranda) inside his house that overlooks a fragrant lemon tree. While he was away in the army, his family sold their rights to the land where the Salem airport stands today.

The lease documents from 1989 show a grossly undervalued sale. Retiring from service to pursue his family's traditional occupation of farming, Subramani now fears a repeat of what happened 30 years ago.

Wiping the sweat off his creased forehead, Subramani points towards the airport that lies a stone's throw away from his house. "I have already lost six acres to the old airport. They bought it to build the housing quarters for those working at the airport. We didn't know the land value then. We didn't know we could say no to the government. We were not educated. We would quietly go away if there was any trouble. But now, all I have left is two acres. If that is gone, nothing is left," he says.

A short walk away – in an almost shocking contrast – tilled, lush agricultural lands spread as far as the eye can see outside the industrial 136-acre Salem airport. The road leading to the airport makes it amply clear that a dispute is underway. In addition to the periodic mooing of cattle, every person entering and exiting the airport now bears witness to large neon signposts that scream, "Is it necessary to destroy farming to expand the airport?"

In 2006, Air Deccan demanded that the local industry deposit Rs 90 lakh or commit to 50 percent of the bookings as a prerequisite to start operations. By 2007, the airline was bought by Vijay Mallya's Kingfisher Airlines. After a two-year run, the only and hour-long service from Salem to Chennai was terminated with the last flight taking off in August 2011. With poor patronage for commercial flights among residents, the airport became practice ground for flying schools, chartering the occasional private aircraft.

In March this year, Tamil Nadu Chief Minister Edappadi Palaniswami inaugurated the revamped airport. The airport now operates one commercial flight to and from Chennai.

As District Collector Rohini Bhajibhakare was preparing for a grand re-opening of the Salem airport, she assured villagers of a satisfactory solatium. Speaking to media persons outside the airport, she said, "We have been directed by the Honourable Chief Minister of Tamil Nadu to give the highest compensation to the farmers. Accordingly, we have instructed all authorities to give the maximum compensation. Farmers don't have to worry about this at all, we will give them the highest compensation possible."

But why exactly does an airport with a history of poor patronage need to be expanded? Even more intriguing, why at the cost of agricultural lands?

The newly proposed expansion falls under the Udan scheme, an initiative jointly funded by the Central and state governments across India that aims to 'let the common citizen fly'. The government has pumped in Rs 4,500 crore for the scheme. While the Centre will offer a lowered VAT, service tax and flexible code sharing, the state will subsidise jet fuel, provide security, fire service, electricity, water and land. The government hopes to increase regional connectivity and facilitate the growth of jobs and infrastructure.

While it is well known that a 'Tamil Nadu Defence Corridor' is all set to include Salem, Coimbatore, Hosur and Chennai, a draft plan accessed by TNM shows that Salem in particular has been earmarked for rubber products, helicopter manufacturing and maintenance, repair and overhaul(MRO) services.

In addition to this, Salem will also serve as the destination for small aircraft manufacturing, unmanned aerial vehicle(UAV) service and repair, parachutes and paramilitary equipment manufacturing. The development of hangar and cargo services would also likely make this an airport fit for night landing.

Speaking to TNM, industrialist Mariappan who has been at the forefront of initiating an airport service in Salem says, "For expansion, 567 acres of land was already identified and published on the government gazette. Government is prepared to pay three to four times of the market value. There are some agitations. Teething trouble is there but I'm confident that the government shall take possession of the required land to set up the defence hub."

"It took me 25 years to build my business. There are 500 families like mine. I built this house with my own hands. I would work at the looms in the morning and come back and work on the house in the evening. I can send my children to school today because I have worked in the fields and at the looms for 25 years. If I'm asked to move, everything is over," he says.

He continues, "I have borrowed a lot from moneylenders for my machine. I don't have anything else – only my

house and my machine. I have mortgaged my house to moneylenders to buy the machine. I can't go anywhere else or do any other business. My family has been doing this for generations. My hands don't know another job."

Like the other protesting villagers, Rajendran too shuts down questions of putting a price on his losses. Pointing to the cluster of white threads mounted on the loom, Rajendran says, "The threads alone cost me Rs 10,000. If I am forced out, every single part has to be dismantled. When you do that, it increases the cost of labour. I work hard day and night so I can earn a livelihood for my children. I can't put a price on that. If I have to move all this and go elsewhere and it doesn't work out, all our lives will come to a standstill: our land, our livelihood, their education, everything."

'Over our ashes'

On the other side of the village, Muniyamma, 65, has taken shelter from the sweltering heat under a mighty peepal tree. She and some other villagers discuss how they can represent their woes to the local authorities. As the men and women around her talk about the developments since the last meeting, Muniyamma is frustrated that despite narrating her ordeal to one reporter after another, she has received no concrete replies from those in charge.

"We will burn ourselves. Let them take the land over our ashes. Where will we go? Each of us has only 1 or 2 acres. Without that, what are we?" she asks.

Muniyamma has lived in Kamalapuram her whole life. Keeping abreast of the developments surrounding the protest, working in the fields and managing her home, her cracked heels and calloused hands are beginning to ache, she sighs.

"This land is our identity. If our forests are taken away, where would we go? There are 15 people in my family. This is our ancestral land. If they insist on taking away this land, the only thing we can do is kill ourselves. We will not move from here. The government who we put in power will not help us. We have only a little land left after this airport came up. We keep giving interviews like this but nothing happens. Where do we go and beg? We've been protesting for three years. Our legs hurt," she says, her eyes filling with angry tears.

Muniyamma, like many standing beside her, works as a daily wage labourer on the farms of neighbours and relatives. With old age catching up with her, her fears of the government taking away her land keep her up at night.

"Only if I labour every day, I can make a living. If they take away the land we are standing on, where do we go? We are able to manage with Rs 100 a day. Are we birds, to fly from place to place? They (the government) don't come and discuss anything with us. Why must the government only take poor peoples' agricultural lands?" she asks.

Death of a community

Rajendran's nephew Jagadeesan is at the forefront of organising the agitations. The young man has taken on the task of translating the jargon of bureaucracy to his fellow villagers. Walking around with a cache of

documents and newspaper clippings, he is happy to oblige anyone who asks him about the next protest. As he watches his uncle break down in front of the powerloom, he reminds us that in addition to the individual loss of livelihoods, the takeover of the lands would also mean an end to the community of villagers who have become family over the many decades spent together.

Marital and financial bonds bring them together, building a strong sense of community.

Jagadeesan says, "All of us in this area have been together for generations. If I'm in financial trouble, I can count on my neighbour, who is my own uncle or brother-in-law. Unlike city folk, we can't rely on banks and their high interest rates. I will work with my uncle until I can stabilise myself. The government has not supported any of us; we have built our own relations and weaved together our own little community. Almost everyone in our village is able to stand on their feet."

"In this 5-km circle, there are nearly one to two lakh looms. Almost all supplies to Chennai Silks goes from Omalur taluk. If we have to move everything, it costs a lot of money. From transporting the raw material to resale of the manufactured product, it will be difficult. Individually the loss is invaluably high. It cannot be compensated for. For the business we do, this climate is the most conducive. You won't get the same quality of handloom elsewhere," he says.

Across the field from the runway of the old airport, Bhagyaraj is standing in front of an excavator that is swiftly scooping soil from the ground. He nervously looks at his fellow villagers who are standing at a distance and pointing towards him. The young father of two girls and the son to an ageing mother refuses to admit that he is preparing to sell his soil amidst fears that the government is going to take it away any minute.

Pointing to the bristling fields of maize, turmeric and carandas plum languishing in the fiery summer, he says, "I'm obviously scared. I need to safeguard myself. We don't know what the government will do at any point in time. If I shift out, everything is gone. The market value of one cent of land is Rs 5 lakh. We can't buy land like this anywhere. The amount of money they are giving according to the government evaluation will not be enough to buy even bad quality land. They are offering us Rs 3,000- Rs 4,000 per cent. If they destroy this land, it's as good as killing me."

Jagadeesan, a 58 year-old sugarcane farmer died of a

heart attack in April. Faced with the prospect of a forced eviction, the villagers believe that he was struggling to cope with the stress.

"If they take away our land, we will also have the same fate as him. Last month, they cut down five of my coconut trees because they were a disturbance for the aeroplane. They said they would give me Rs 20,000 for it, but they never paid me. On one hand, they are saying agriculture is the backbone of our country. But they are stabbing us in the back," says Bhagyaraj.

As we approach the colourful Mariamman temple nearby, the loud beating of drums and clanging of bells draws us in. An exorcism is underway. Kuppusamy, the head priest, briefly steps aside to talk to us.

"This is the kula deiva koil (clan temple) for the seven surrounding villages. Thousands of people come to worship here. If it is a festival day, at least 5,000 people come. They are saying they will remove the temple along with the land. They have given us a notice. This is not something that can just be uprooted and thrown away," he says.

Kaveri, who has come to pray at the temple with his wife, is scared because he has heard rumours of the government throwing the villagers out with the help of the army. He believes the land is going to being acquired for the army to use.

He says, "The Divisional Officer comes here every now and then and says we are giving you notice to vacate. When we ask him where we can go, we don't get answers. They are saying the army will threaten us to vacate these lands. Out of that fear, some people are trying to sell the soil. They are doing it as a precautionary measure but even then they are only getting low rates. We are trying to give them confidence. We only have to tell them calmly and explain. We should be united."

As Salem-based environmental activist Piyush Manush drives into the village, past the paddy fields to meet the villagers waiting for him, he asks, "These are prime agricultural lands. This is a living, breathing economy. Do these people deserve to have their lands taken away?"

The first task of the day for Piyush, however, is to stop the spread of fake news and rumours doing the rounds about compensation and a forced takeover.

As people gather around him, he explains, "They (the government) are deciding the value of the land. They are saying that because of the number of stones in the soil, the land deserves a lesser price. At the same time, they're saying the land has a lot of soil, so the value needs to be lowered. Because the man who has sold the land has made good crops, they're saying they will quote a lesser price. Like this, they have mentioned 25 points. Had you known this 30 years back, would you have allowed this to happen? You're repeating the same mistake. No one is going to deposit money in your account like that."

He then adds, "Don't believe in rumours. Firstly, you need to believe that you can win. I thought this news has come everywhere and so many people are visiting. But this isn't working out. We should hold another meeting so that we can explain once more what is happening

and how we are fighting this."

"The first task at hand is to convince people to stop selling their soil out of fears of a government takeover," he informs them.

Activists have been calling attention to the protests for over three years now. In order to highlight the woes of the villagers and lend visibility to the issue, they have brought politicians and actors to visit the area. And so, one leader after another has been visiting the town to express their solidarity with the people.

Today, Congress leader Mohan Kumaramangalam – whose ancestors not-so-ironically were once the zamindars in these parts – is in the area.

Speaking to a small posse of media persons, he says, "If they move the airport elsewhere, it will do well. They have brought it here with the help of the Udan subsidy scheme, but that scheme is not suitable for this area. To take 570 acres of agricultural land is wrong. Where is the project plan? Why can't they discuss the benefits of the plan at the gram sabha?"

When we ask if senior Congress leaders were apprised of the situation, he says, "To be honest with you, of the immediate situation here, I'm not sure they're that apprised in Chennai. But I will be taking this to my state president, so he's fully aware of what is happening here. To be fair, they've sent notices to different batches of people. People have just passed a resolution showing that the majority of them are not interested in having an airport here. This is the time to start taking action accordingly."

Kumaramangalam goes on to talk about the Land Acquisition Act that was introduced by the UPA in 2013. "Once BJP's central ordinance failed, they had no other option but to come in with their own version of the diluted Land Acquisition Act and get it signed by the President. This is the result of that. Whatever happened before our government passed the Act is happening again. When Parliament is back in session, we will be making a representation to Mr Gandhi so he can raise this in Parliament himself."

As the leaders come and go with promises of helping them, the villagers in Omalur taluk watch with hope that one of them may make a strong case for them. But for now, they have a meeting to plan and everything else can wait. ■

HYPERLOCAL

CGNet Swara is a voice-based news portal established for citizen journalists to phone in and listen to audio news for the Chhattisgarh region in Hindi and Gondi, the language spoken by two million people of the Gond tribe in Madhya Pradesh, Chhattisgarh and other states such as Telangana and Maharashtra. CG stands for Central Gondwana. Reports about local governance issues through the platform and direct intervention with government officials results in many of the problems being addressed.

IMPACT

A resident of Barpatiya village in Pratappur, Surajpur reported that the nearest road to the village was five kilometres away and poorly laid out. Within weeks of the story being aired, repairs were underway.

CGNet Swara

Work on road to our village started after CGNet report, many thanks…

ग्राम –बटपरिया, पोस्ट थाना–रामकोला, तहसील-प्रतापपुर, जिला-सूरजपुर(छत्तीसगढ़) से धनसाय मरावी बता रहे है कि उनका गाँव मेन रोड से 5 किलोमीटर दूर है और वहां पर एक बार रोड बनाया गया था लेकिन वो अच्छे से नहीं बनाया गया था रोड जल्दी उखड गया था | उसके लिए उन्होंनेअधिकारीयों के पास आवेदन भी दिया था लेकिन कोई ध्यान नहीं दे रहे थे तो उन्होंने सीजीनेट स्वर में मई माह में एक सन्देश रिकॉर्ड किया था करने के बाद सीजीनेट के साथियों की मदद से उसके 20-25 दिन बाद रोड बनना चालू हो गया | इसलिए सीजीनेट के साथियों को और उनके जिले के अधिकारीयों को धन्यवाद दे रहे है जिन्होंने रोड बनवाने में मदद की. धनसाय मरावी @9669383380 ■

Audio story of the citizen's complaint.

THE BETTER INDIA

HYPERLOCAL

The Better India portal aims to make a difference one microcosm, one grassroot story, at a time. On July 30, 2018 the website profiled Deepika Mhatre: This Mumbai Woman Is a Domestic Help by Day, Stand-Up Comic by Night. A part-time Mumbai cook, Mhatre decided it was time for the maids, "bai log", to reclaim their comedic trope. Her gigs began to make waves.

IMPACT

Mhatre's popularity surged after the article was posted. Media channels including Aaj Tak, BBC Marathi, Buzzfeed C and seven radio stations ran her interviews. Celebrity improv comic Aditi Mittal reached out to her. They now collaborate on new shows and scripts. Mhatre has also shared the stage with marquee stand-ups Varun Grover and Abhishek Upmanyu. She now has a manager to handle her social media, publicity and shows.

The Better India

This Mumbai woman is a domestic help by day, stand-up comic by night!

She wakes up at 4:00 a.m., gets ready and rushes to the local train station in Mumbai—not just to get to work, but to sell imitation jewellery to passengers on the train. By 6:30, after finishing her train rounds, 43-year-old Deepika Mhatre heads to the first of the five homes she cooks in. Her entire day is spent cooking for families, and she gets free only at 4:00 p.m.

In her tedious routine of earning money for her family of five, cooking for five homes and travelling between Nala Sopara, where she lives, to Malad, Deepika finds humour—the kind that she shares when she takes the stage at stand-up comedy shows.

When I asked her about her family, Deepika said, "I have three daughters… and one husband." We both crack up at the jibe.

Almost exclusively associated with an urban setting, grievances and experiences, you may not always associate stand-up comedy with the experiences of a domestic help. In fact, as Deepika begins her act, she says, "I have seen stand up comedians often sharing stories about their maids, but now, I will speak."

Sweetly smiling at her audience throughout the act, waiting for the applause to die down after every punchline (which happens quite often, honestly) and dropping truth bombs like second nature, Deepika effortlessly wins the hearts of her audience right from the first minute.

So, how did she change her career path from a domestic help to a stand-up comedian?

The truth is, this isn't a career change at all! Deepika still works as a cook (although that has reduced to a significant degree because of her health issues) and sells jewellery in local trains. The only difference is that now, sometimes she gets a gig for which she heads right after finishing her chores in the five homes.

Speaking to The Better India, Deepika said, "This started when Sangeeta madam (Sangeeta Das, at whose home Deepika works) arranged a talent show for us "bai log." No one usually does that, right? But she gave us a platform to showcase our talents—just as a fun activity. That's where I decided to take my jokes to the stage." That day, about a year ago, gave Deepika a stage for her comedy and gave the comedy brigade a talented artist, who shares experiences from "the other side."

Rachel Lopez, who works with the Hindustan Times, spotted Deepika at her first show and knew she had a good future in comedy. She wasted no time in contacting Aditi Mittal, an established comic in India and introducing her to Deepika. A meeting with Deepika at Sangeeta's house was enough for Aditi to recognise her talent. She immediately asked her if she would be willing to move to a professional stage.

"I had never performed on a big stage before. So Aditi took me to shows where she performed and mentored me. Gradually, we shot an episode of 'Bad Girl' together."

You can watch the whole episode here.

Where does she fit in all of her gigs, with two-day jobs to take care of?

"The gigs are usually in late evenings or nights. So I return home after 12-12:30 at night," she tells TBI as if it is no big deal. The next morning, Deepika wakes up at 4:00 a.m. and its business as usual.

So what all does she speak about in her shows?

"There are people like Sangeeta madam, who always do good things for us. But on the other hand, I worked at some places where I am always a servant—an inferior. They tell me not to sit on chairs, only on floors, and to drink water or tea from separate glasses. I speak about all of it—good and bad."

In her show, in fact, she says "The building I work in, I am very special there. Because people like me, we have a separate lift. We even have a separate mug!

She sells imitation jewellery in the morning and has her audience in splits in the evening.

People think servants should have separate vessels. Go on then, hide your own vessels! You eat the rotis that I made, don't you?" she says to a massive round of applause.

Each of her jokes is matter-to-fact, in a tone which never sound like complaints. It almost feels like a group of domestic helpers are joking about their work and their employers at the end of the day. But it is one woman, bringing to us her perspective, her life, cushioned in humour. Nowhere during the interview did Deepika ever sound tired or sad. But the truth is, Deepika has to shoulder the financial responsibility of her entire family since her husband doesn't keep well.

"He has asthma, and now I have high blood sugar, so neither of us can work. My elder daughter has just started working. A person from Mid-day, who interviewed me, gave her a job. But the financial condition of my family is quite tight—so, my only condition in every interview is a request for help."

Deepika is open to financial help or more gigs on stage. So if you wish to lend her a helping hand, we request you to please write to us at editorial@thebetterindia.com, and we will get you connected with Deepika. ■

(Edited by Gayatri Mishra)

POLITICS

On April 17, 2018 the Indian edition of online platform Vice carried Humans of the Hindu Yuva Vahini, a report commissioned by Khabar Lahariya. The report which profiled young members of the HYV, the youth wing of UP chief minister Yogi Adityanath's religious organisation, emerged after meticulous research for over a year.

IMPACT

It did very well on Vice, getting over 15,000 page likes. It reached 5500 viewers and had 58 interactions on Vice's Facebook page. The visibility of the piece went a long way in establishing Khabar Lahariya's ability to produce high quality content for English platforms and resulted in regular syndication partnerships.

Humans of the Hindu Yuva Vahini

As Yogi Adityanath contended with balancing hardline Hindutva and the demands of development during his first year as UP's chief minister, four members of his radical religious youth organisation went through their own struggles

In December 2017, after months of playing cat-and-mouse with members of the Hindu Yuva Vahini, I got a message on a WhatsApp group about a gathering on "Shaurya Diwas", the anniversary of the demolition of the Babri Masjid. Posters advertising the December 6 event were plastered around Banda, in the Bundelkhand region of southern Uttar Pradesh. These Photoshopped works of art depicted a muscular Rama, flanked by a punier local leader, against the background of the Ram Mandir compound, wreathed in red smoke.

The images gave me goosebumps. Despite my trepidation, I arrived, camera in hand, at the HYV's Banda office: a large compound with a few motorbikes and cows, a shed, and a temple where meetings are generally held, if not under the shade of a peepal tree outside. It didn't look much like the regional nerve center of a powerful youth militia with political patronage, whose founder Yogi Adityanath was now chief minister of the state.

Inside the temple, I sat outside a circle of 10 men—11 if you count the swarthy figure of Hanuman presiding over us. My presence was charged: a woman and a reporter? The men were suspicious, but soon warmed up. They vowed—as other Hindu organisations had done—to mark Shaurya Diwas yearly until the Ram Mandir was built. They even let me film a series of video portraits in which they explained what Ayodhya meant to them. An older advisor, Adhirsh Singh, talked about the historical "proof" that the three acres of disputed land were passed down by King Dashrath. For him, these were not "Hindu truths", but geographical ones. Dinesh Kumar, "Dadda", the district coordinator, put forward his opinion that Babar should be seen in a long line of

At the Shaurya Diwas meeting in Banda. Image: Khabar Lahariya

"Muslim terrorists."

Despite the enthusiasm, the event felt somewhat anticlimactic, especially when compared to the beginning of that year, when the HYV was on a high. In March, it had helped the Bharatiya Janata Party capture the Legislative Assembly and ensured for Adityanath the foremost seat.

Adityanath founded the HYV in 2002, but it was only around Ram Navami 2017, soon after the new government came to power, that I suddenly saw members of Yogi's youth wing everywhere in Bundelkhand: managing crowds and traffic, playing at bouncer, priest, and police. The organisation was reportedly swelling, especially outside its traditional stronghold of eastern UP.

Who were these men, and how deep was their loyalty to Adityanath's organisation? Were they as efficient and influential as they appeared in the news, and in their processions? Or was the HYV just the latest banner being hoisted by vigilantes and criminals to gain legitimacy?

Over the next few months, I did everything to find out, short of signing up myself— something I couldn't bring myself to do, though several colleagues and members suggested I should try. As a woman with less than conducive caste and political credentials, I felt ambiguous about actually joining this male, Hindu bastion, dominated by Thakurs and other "upper castes". Still, each time I approached what was touted as one of the most powerful forces in UP, the HYV seemed to vanish, like the mirage of a shiny glass building on a hot, dusty road.

A little over a year after Adityanath's victory, it seems obvious that the HYV was on shaky ground. The army that had propelled its mukhya to power was a threat to the BJP and its affiliates in the Sangh Parivar. As the HYV saw mass desertions, there was also reportedly a growing dissonance between its higher echelons and its newer foot-soldiers. Consequentially, the BJP's defeat in Gorakhpur and Phulpur in the March 2018 bypolls was seen by many as a turning of the tide.

Looking back over my nine months of befriending HYV members, and eavesdropping on their real life and WhatsApp conversations to try and get access to the group, this wasn't too surprising. I had found that for its newest, youngest, grassroots members, loyalty to the Hindu militia was born not only—or not even primarily—out of a sense of religious duty. Their motivations were in keeping with those of any millennial with few prospects, with an eye out for a step up, or out. Some came to the HYV out of personal need or a sense of responsibility to community. Others were drawn to the outfit by family or caste connections. These factors often blurred with political ambition.

On December 10, a few days after Shaurya Diwas, I finally found myself inside an HYV meeting in Banda. There were even fewer people present, and the mood of these men in their 20s and 30s was mostly disgruntled. A notice had been circulated, suspending members who had contested in the UP civic polls the previous month, even though they had allegedly been granted permission to contest earlier.

The promise of BJP electoral tickets, or implicit blessings for candidates' campaigns, were crucial in mobilising HYV support in the Assembly elections that year. Perhaps more so than the selfless urge to do social work or religious fervour. But when the members started to remind the organisational leadership of this promise of political power, it became clear that they had been "doing all that work", as one member said, "for nothing."

In a sense, the following profiles of one woman and three men of the Hindu Yuva Vahini illustrate the fragility of such networks and their symbiotic relationship with electoral politics. But through each story also runs the strong current of the HYV's religious discourse, threatening to consume those who dip their toes in the waters of Hindutva. ■

ಸಮಾಚಾರ.

POLITICS

On July 4, 2018 the Kannada portal Samachara ran an investigative piece about the Mysuru-based JSS religious mutt and its attempt at land grab through its high-profile hospital.

IMPACT

The story gave a voice to the marginalized. The community of Ashokpura dalits were alerted to the danger of land theft and circulated copies of the story amongst themselves. It was a rare, if not the first, media report against the activities of the mutt. This article was ranked the website's eighth highest read story.

[illegible]

[illegible]

ನಾನಿನ್ನೂ ಬದುಕಿದೀನಿ ಸರ್; ಸತ್ತಿಲ್ಲ. ಆದ್ರೆ ಲ್ಯಾಂಡ್ ಟ್ರಿಬ್ಯೂನಲ್ ಆದೇಶದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಸಾಯಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಾವು ಸುಮಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಕಾನೂನು ಹೋರಾಟ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದರೂ ಅರ್ಜಿದಾರರು ನಿಷ್ಕ್ರಿಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಅಂತ ಮೇಡಂ ಆದೇಶ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ತುಂಡು ಭೂಮಿಯನ್ನು ನಮ್ಮಿಂದ ಕಿತ್ತುಕೊಳ್ಳಲು ದೊಡ್ಡವರೆಲ್ಲಾ ಒಂದಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕಾನೂನು ಕೂಡ ಅವರ ತಾಳಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಕುಣಿಯುತ್ತಿದೆ. ಈ ಅನ್ಯಾಯನಾ ಯಾರ ಬಳಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳೋಣ ಹೇಳಿ ಇದು ಮೈಸೂರು ನಗರದ ಹೃದಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಅಶೋಕಪುರ ಎಂಬ ದಲಿತರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ವಾಸಿಸುವ ಪ್ರದೇಶದ ನಿವಾಸಿ ವೆಂಕಟೇಶ್ ಅವರ ನೋವಿನ ಮಾತುಗಳು. ತಮ್ಮ ಪುಟ್ಟ ಮನೆ ಜಗಲಿಯ ಫೈಬರ್ ಚೇರಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಅವರ ಕೈಲಿ 15 ದಿನಗಳ ಹಿಂದಷ್ಟೆ ಸಿಕ್ಕ ಮೈಸೂರು ತಾಲೂಕು ಭೂನ್ಯಾಯ ಮಂಡಳಿಯ ಆದೇಶ ಪ್ರತಿ ಇತ್ತು. ಅದರ ಎರಡನೇ ಪುಟದಲ್ಲಿ, ವೆಂಕಟೇಶ್ ಬಿನ್ ಯಾಲಕ್ಕಯ್ಯ (ಮೃತರು) ಎಂದು ಬರೆದಿದ್ದ ಸಾಲುಗಳ ಮೇಲೆ ಹಿರಿಯ ವಯಸ್ಸಿನ ವೆಂಕಟೇಶ್ ಅವರ ನಡಗುವ ಕೈಗಳು ಸವರುತ್ತಿದ್ದವು.

ಬದುಕಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಮೃತರು ಎಂದು ದಾಖಲಿಸಿದ ಭೂನ್ಯಾಯ ಮಂಡಳಿ ಹೀಗೊಂದು ಹುಂಬತನದ ಆದೇಶವನ್ನು ಯಾಕೆ ನೀಡಿತು? ಇದರ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಫಲಾನುಭವಿಗಳು ಯಾರು? ಪರೋಕ್ಷ ವಾಗಿ ಇದು ಯಾರಿಗೆ ನೆರವಾಗುತ್ತಿದೆ? ಇಷ್ಟಕ್ಕೂ ಈ ಪ್ರಕರಣ ಏನು ಎಂದು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೊರಟರೆ, ಯಾವ ಸಿನೆಮಾಗೂ ಕಡಿಮೆ ಇಲ್ಲದ ಭೂ ಕಬಳಿಕೆಯ ಕತೆಯೊಂದು ಅರಮನೆ ನಗರಿಯ ಹೃದಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಡೆದಿರುವುದು ಬಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಜತೆಗೆ, ಮೈಸೂರು ಭಾಗದ ಅಸ್ಮಿತೆಗಳ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ವೀಳ್ಯದೆಲೆ ತೋಟಗಳು ನಾಮಾವಶೇಷಗಳಾಗಿ ಬದಲಾದ ಮನಕಲಕುವ ಘಟನಾವಳಿಗಳು ಮುನ್ನೆಲೆಗೆ ಬರುತ್ತವೆ.

[illegible]

ಮೈಸೂರು ಅಂದಾಕ್ಷ ಣ ನೆನಪಾಗುವುದು ಮೈಸೂರು ಪಾಕ್, ಮೈಸೂರು ಮಲ್ಲಿಗೆ, ಈರನಕೆರೆ ಬದನೆಕಾಯಿ ಪದಾರ್ಥಗಳು. ಅವುಗಳ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವುದು ಮೈಸೂರು ವೀಳ್ಯದೆಲೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಎಲೆ ತೋಟಗಳು ಎಂದು ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ರಾಜಾಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಅರಮನೆಗೆ ಪೂರೈಕೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದ ವೀಳ್ಯದೆಲೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವರು ಅಶೋಕಪುರದ ದಲಿತರು.

ಅರಮನೆಗೆ ಬೆಂಕಿ ಬಿದ್ದಾಗ ಅದನ್ನು ನಂದಿಸಿದವರು ಅಶೋಕಪುರದ ಜನ. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅರಮನೆಯ ಬೆಲೆಬಾಳುವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿ ಸಿ ಅರಸರ ಮುಂದೆ ಸುರಿದ ದಲಿತರ

[illegible]

ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಅರಸರು ಕಸಬಾ ಹೋಬಳಿಯಲ್ಲಿ ವೀಳ್ಯದೆಲೆ ತೋಟಗಳನ್ನು ದಾನವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಅತಿಥಿಗಳು ಬಂದಾಗ ವೀಳ್ಯದೆಲೆಗಳನ್ನು ಇದೇ ತೋಟಗಳಿಂದ ಅರಮನೆಗೆ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಿದ್ದೆವು, ಎಂದು ವೀಳ್ಯದೆಲೆ ತೋಟಗಳು ಹಾಗೂ ಅಶೋಕನಗರ ದಲಿತರ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿಡುತ್ತಾರೆ ನಿವಾಸಿ ಅಣ್ಣಯ್ಯ.

ಹಿಂದೆ ನಗರದಲ್ಲಿ ಒಳಚರಂಡಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಕೊಳಚೆ ನೀರನ್ನೇ ನಮ್ಮ ತೋಟಗಳಿಗೆ ಹಾಯಿಸಿಕೊಂಡು ವೀಳ್ಯದೆಲೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಅವುಗಳಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾರಕಟ್ಟೆಯೂ ಇತ್ತು. ಒಂದು ಕುಟುಂಬ ನೆಮ್ಮದಿಯಾಗಿ ಬದುಕಲು ಸಾಕಾಗುವಷ್ಟು ದುಡಿಮೆ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಜೆಎಸ್ಎಸ್ ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಬದುಕು ಬೀದಿಗೆ ಬಂದು ನಿಂತಿದೆ, ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಅಶೋಕಪುರದ ಯುವಕ ಜೈಶಂಕರ್. ಶಂಕರ್ ತಂದೆ ತುಂಡು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದವರು. ಇವತ್ತು ಅದೇ ಹೊಣೆ ಮಗನ ಹೆಗಲೇರಿದೆ. ಚಿಕ್ಕವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಕೋರ್ಟು, ಕಚೇರಿ ಅಲೆಯಲು ಶುರುಮಾಡಿದ ಜೈಶಂಕರ್, ಅದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಕಾನೂನು ಪದವಿ ಕಲಿಯಲು ಕಾಲೇಜು ಸೇರಿ ಒಂದು ವರ್ಷ ಕಳೆದಿದೆ.

ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಹೋರಾಟ ಬಹಳ ಕಷ್ಟ. ಅದು ಹಣ ಇದ್ದವರಿಗೆ ಸುಲಭ, ನಮ್ಮಂತವರಿಗೆ ಅಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನೇ ವಕೀಲಿಕೆ ಕಲಿಯಲು ಹೊರಟಿದ್ದೀನಿ. ಆದರೆ ಅಷ್ಟೊತ್ತಿಗೆ ಈ ಜಮೀನು ಕೂಡ ಉಳಿಯುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಭೂನ್ಯಾಯ ಮಂಡಳಿ ಆದೇಶ ನಮ್ಮ ಹೋರಾಟವನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಗಿಸಿ ಹಾಕಿದೆ, ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಜೈಶಂಕರ್.

ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ಹಿಂದೆ ಸಮಾಚಾರದ ಈ ವರದಿಗಾರರನ್ನು ವೀಳ್ಯದೆಲೆ ತೋಟಗಳಿದ್ದ ಜಾಗಗಳಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದ ಜೈಶಂಕರ್ ಅವುಗಳ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನೂ ವಿವರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಮೈಸೂರಿನ ಅಸ್ಮಿತೆಯ ಭಾಗವಾಗಿದ್ದ ವೀಳ್ಯದೆಲೆ ತೋಟಗಳು ನಗರ ಬೆಳೆದ ನಂತರವೂ ಹೃದಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಮಾನವಾಗಿದ್ದವು. ಭೂ ಸುಧಾರಣೆ ಕಾಯ್ದೆ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದ ನಂತರ ಕುಂಟೆಗಳ ಲೆಕ್ಕದಲ್ಲಿ ವೀಳ್ಯದೆಲೆ ತೋಟಗಳ ಗೇಣಿದಾರರಾಗಿದ್ದ ಅಶೋಕಪುರ ದಲಿತರು ಸದರಿ ಭೂಮಿಯ ಮಾಲೀಕರಾದರು. ಆದರೆ, ಅದರ ಜತೆಗೆ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದ ಕಾನೂನು ಹೋರಾಟ, ಮುಂದಿನ 4 ದಶಕಗಳ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಬದಲಾವಣೆಗಳು, ಮೈಸೂರು ತಾಲೂಕಿನ ಕಸಬಾ ಹೋಬಳಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ವೀಳ್ಯದೆಲೆ ತೋಟಗಳನ್ನು ನೆಲಸಮಗೊಳಿಸಿವೆ. ಇದರ ಮಾಲೀಕರಾಗಿದ್ದ ದಲಿತರು ಒತ್ತಡಗಳ ಕಾರಣಕ್ಕೆ, ಕಾನೂನು ಹೋರಾಟದ ಭಾರವನ್ನು ಹೊರಲಾರದೆ, ಸ್ಥಳೀಯ ಮಧ್ಯವರ್ತಿ ಕುತಂತ್ರಿಗಳ ತಂತ್ರಗಾರಿಗಳಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗಿ ಇದ್ದ ತುಂಡು ಭೂಮಿಯನ್ನೂ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಳಿದುಳಿದ ದಲಿತ ತುಂಡು ತೋಟಗಳ ಮಾಲೀಕರೂ ಇತ್ತೀಚಿನ ಭೂನ್ಯಾಯ ಮಂಡಳಿಯ ಆದೇಶದಿಂದಾಗಿ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

[illegible]

[illegible]

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವಿಧಾನಸಭಾ ಚುನಾವಣೆಗೆ ನೀತಿ ಸಂಹಿತೆ ಜಾರಿಯಾಗುವ ಒಂದು ದಿನ ಮುಂಚೆ ತಾಲೂಕು ಭೂನ್ಯಾಯ ಮಂಡಳಿ ಕಸಬಾ ಹೋಬಳಿಯ ಸರ್ವೆ ನಂಬರ್ 16 (3 ಎಕರೆ 11 ಗುಂಟೆ) ಹಾಗೂ 17 (0.18 ಗುಂಟೆ) ರಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 3. 29 ಎಕರೆ ಜಮೀನಿನ ಕುರಿತು ಸಲ್ಲಿಸಿ ಉಳಿದಿದ್ದ 48 ಅರ್ಜಿಗಳನ್ನು ವಜಾ ಮಾಡಿದೆ. ಆದೇಶದ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಬದುಕಿರುವವರನ್ನೂ ಸಾಯಿಸಿರುವ ಭೂನ್ಯಾಯ ಮಂಡಳಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷೆ ಕುಸುಮಾ ಕುಮಾರಿ ಅವರ ಆದೇಶ, ಅರ್ಜಿದಾರರು ನಿಷ್ಕ್ರಿಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂದೂ ಹೇಳಿದೆ. ಇದನ್ನು ತೆರೆದ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಘೋಷಿಸಿದೆ ಎಂದು ಆದೇಶದ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆಯಾದರೂ, ಹೀಗೊಂದು ಆದೇಶ ಆಗಿದೆ ಎಂದು ಅಶೋಕಪುರದ ದಲಿತ ಅರ್ಜಿದಾರರ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದು 15 ದಿನಗಳ ಹಿಂದೆ ಅಷ್ಟೆ.

ಕಾನೂನು ವ್ಯಾಜ್ಯ ಆರಂಭವಾಗಿದ್ದು 1979ರಲ್ಲಿ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಎರಡು ಬಾರಿ ಭೂನ್ಯಾಯ ಮಂಡಳಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಪರವಾಗಿ ಆದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಗೇಣಿದಾರರ ಹಕ್ಕನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದಿತ್ತು. ಆದರೆ, ಜಮೀನಿನ ಮಾಲೀಕತ್ವವನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿರುವ ಎಂ. ಪಿ. ನಾಗರಾಜ್ ಪರವಾಗಿ ಮೂರನೇ ಬಾರಿಗೆ ನ್ಯಾಯ ಮಂಡಳಿ ಆದೇಶ ನೀಡಿದೆ. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ನಾವು ನ್ಯಾಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಹಾಜರಾಗಿಲ್ಲ, ಅಗತ್ಯ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ನಾವು ಪ್ರತಿ ಹಿಯರಿಂಗ್ ಟೈಮಲ್ಲೂ ಹಾಜರಿದ್ದು ನಮ್ಮ ವಾದ ಮಂಡಿಸಿದ್ದೇವೆ. ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದೇವೆ. ಇದನ್ನು ನಿಷ್ಕ್ರಿಯ ಎಂದು ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾ?, ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ ವೆಂಕಟೇಶ್.

[illegible]

ಸದ್ಯ ವೆಂಕಟೇಶ್ ಭೂನ್ಯಾಯ ಮಂಡಳಿ ಎಸಗಿದ ಆದೇಶದಲ್ಲಿನ ಅಪಚಾರಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ನೆನಪಿನಾಳದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಮೀರಿದ ಭಯಾನಕ ಅನುಭವಗಳೂ ಇವೆ. ಇಷ್ಟಕ್ಕೂ ಈ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದಾದರೂ ಏನು ಎಂದು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೊರಟರೆ ಇದೇ ಕಸಬಾ ಹೋಬಳಿಯ ಒಂದು ಕಾಲದ ವೀಳ್ಯದೆಲೆ ತೋಟಗಳ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಇವತ್ತು ಭವ್ಯ ಕಟ್ಟಡವೊಂದು ತಲೆ ಎತ್ತಿ ನಿಂತಿರುವುದು ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಅದರ ಮೇಲೆ ಜೆಎಸ್ಎಸ್ ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಎಂಬ ಫಲಕ ರಾರಾಜಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ ಇದು ಮೈಸೂರು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭಾವ ಹೊಂದಿರುವ ಜೆಎಸ್ ಎಸ್ ಮಠದ ಆಸ್ತಿ ಎನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನ ಕೂಡ ಹಾಗೆ ನಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದರ ಭೂ ವ್ಯವಹಾರ ಕೂಡ ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಆದರೆ, ಸಮಾಚಾರಕ್ಕೆ ಲಭ್ಯ ಇರುವ ಜೆಎಸ್ಎಸ್ ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಮಾಹಿತಿ ಬೇರೆಯದೇ ಕತೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿವೆ.

ಜೆಎಸ್ಎಸ್ ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಮಾರ್ಚ್ 23, 2015ರಲ್ಲಿ ಕೆಪಿಎಂಇಎ ಕಾಯ್ದೆ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಲಾಭ ರಹಿತ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿ ನೋಂದಣಿಯಾಗಿದೆ. ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ತನ್ನ ಕ್ಷೇತ್ರ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದೆ. ಭೋಜರಾಜ್ ಪಂಜೂಮಾಲ್ ಸುರೇಶ್ ಎಂಬುವವರು ಇದರ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದರೆ, ನಿವೃತ್ತ ಅಧಿಕಾರಿ ಚಂದ್ರಶೇಖರ್ ಜಿ ಬೆಟ್‌ಸೂರ್ಮಠ್ ಇದರ ಸದಸ್ಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ. 2014– 15ರಿಂದ 2018ರವರೆಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ವಹಿವಾಟು ನಡೆಸಿರುವ ಈ ಲಾಭ ರಹಿತ ಸಂಸ್ಥೆ, ಬಡವರಿಗೆ ಹಾಗೂ ನಿರ್ಗತಿಕರಿಗೆ ಕೈಗೆಟಕುವ ದರದಲ್ಲಿ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆ ನೀಡುತ್ತಿರುವುದು ತನ್ನ ಸಾಧನೆ ಎಂದು ನೀತಿ ಆಯೋಗದ ಮುಂದೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದೆ. ತನ್ನ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗೆ ಖಾಸಗಿ ದೇಣಿಗೆಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದು, ಸರಕಾರದಿಂದ ಯಾವುದೇ ನೆರವನ್ನು ಪಡೆಯಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ.

ಇನ್ನು, ಜೆಎಸ್ಎಸ್ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯ ಸದಸ್ಯ ಸಿ. ಜಿ. ಬೆಟ್‌ಸೂರ್ಮಠ್ ಮೈಸೂರು ನಗರದ ಜನರ ಪಾಲಿಗೆ ಚಿರಪರಿಚಿತ ಅಧಿಕಾರಿಯ ಮುಖ. ಮೂಲತಃ ಕೆಎಎಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿರುವ ಬೆಟ್‌ಸೂರ್ಮಠ್ 1985ರಿಂದ 2008ರವರೆಗೆ ನವಲಗುಂದ, ಗದಗ, ದಾವಣಗೆರೆ, ಬಳ್ಳಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ನಾನಾ ಹುದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದವರು. 2009ರಲ್ಲಿ ಅವರು ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಮೈಸೂರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ಕಾಲಿಟ್ಟರು. ಅಲ್ಲಿಂದ 2016ರವರೆಗೆ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿಯೇ

[illegible]

ಮೂಡಾ, ಪುರಾತತ್ವ ಇಲಾಖೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರು. ನಿವೃತ್ತರಾದ ನಂತರ ಜೆಎಸ್‌ಎಸ್ ಮಠದಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತ ವಿಭಾಗದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಮೈಸೂರು ವೀಳ್ಯದೆಲೆಗಳ ಕುರಿತು ವಿಶೇಷ ವರದಿಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಬೇಕಿತ್ತು ಎಂದು ಸಮಾಚಾರ ಬೆಟ್‌ಸೂರ್ಮಠ್ ಅವರನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಿದ್ದಾಗ, ಎಂ. ಜಿ. ರಸ್ತೆ ಪಕ್ಕದ ವೀಳ್ಯದೆಲೆ ತೋಟಗಳಿಗಿಂತ ಆನಂದವಾಡಿ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ತೋಟಗಳಿವೆ. ಅಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಿಸಿ, ಎಂದು ಸಲಹೆ ನೀಡಿದರು. ಎಂ. ಜಿ. ರಸ್ತೆ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿನ ವೀಳ್ಯದೆಲೆ ತೋಟಗಳಲ್ಲಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆ ತಲೆ ಎತ್ತಿದೆ, ಇದಕ್ಕೆ ಸದಸ್ಯರು ನೀವು ಎಂದಾಗ, ಅದು ದೊಡ್ಡವರ ವಿಚಾರ. ನನ್ನ ಹೆಸರು ಇದೆ ಅಷ್ಟೆ, ಎಂದು ಹಾರಿಕೆ ಉತ್ತರ ನೀಡಿದರು. ಕಾನೂನು ವ್ಯಾಜ್ಯ ಹಾಗೂ ದಲಿತರ ಅಹವಾಲುಗಳನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದಾಗ, ನಾವು ಅಕ್ರಮವಾಗಿ ಒತ್ತುವರಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ, ಎಂದರು.

ಬೆಟ್‌ಸೂರ್ಮಠ್ ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ, ಜೆಎಸ್‌ಎಸ್ ಆಸ್ಪತ್ರೆ ನೇರವಾಗಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಸತ್ಯ. ಎಂ. ಪಿ. ನಾಗರಾಜ್ ಎಂಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಅಶೋಕಪುರ ದಲಿತರ ಜಮೀನುಗಳ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ತಮ್ಮವು ಎಂದು ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ವಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಭೂನ್ಯಾಯ ಮಂಡಳಿ ವಿಚಾರಣೆ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ನಡುವೆಯೇ ಈ ತುಂಡು ಭೂಮಿಗಳು ಜೆಎಸ್‌ಎಸ್ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಮಾರಾಟವಾಗುತ್ತಿವೆ. ಅಂದರೆ ಕಾನೂನು ವ್ಯಾಜ್ಯ ಏನೇ ಇರಲಿ, ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಈ ಭೂಮಿ ಜೆಎಸ್‌ಎಸ್ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೇ ಮಾರಾಟವಾಗುತ್ತಿದೆ ಮತ್ತಿದು ಕಾಕತಾಳೀಯ ಖಂಡಿತಾ ಅಲ್ಲ. ಯಾಕಲ್ಲ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಒಂದಷ್ಟು ಘಟನೆಗಳು ಅಶೋಕಪುರದ ದಲಿತರ ಮನಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚಳಿಯದೇ ಕುಳಿತಿವೆ.

[illegible]

2013ರ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ (ಗಮನಿಸಿ ನೋಂದಣಿಯಾಗಿದ್ದು ಮಾರ್ಚ್ 23, 2015) ಜೆಎಸ್‌ಎಸ್ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯನ್ನು ಅಂದಿನ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಪ್ರಣವ್ ಮುಖರ್ಜಿ ಉದ್ಘಾಟಿಸಿದರು. ಅಂದರೆ ನೋಂದಾವಣೆಗಿಂತ ಮುಂಚೆಯೇ ದೇಶದ ಪ್ರಥಮ ಪ್ರಜೆ ಖಾಸಗಿ ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆಗೆ ದೀಪ ಬೆಳಗಿದರು.

ಅವರ ಆಗಮನಕ್ಕೆ ಒಂದು ದಿನ ಮೊದಲು ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಎದುರಿಗೆ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಜಯಮ್ಮ ಎಂಬುವವರಿಗೆ ಸೇರಿದ 8 ಗುಂಟೆ ಎಲೆ ತೋಟ, ವೆಂಕಟೇಶ್ ಎಂಬುವವರ 2 ಗುಂಟೆ ಎಲೆ ತೋಟವನ್ನು ನೆಲಸಮಗೊಳಿಸುವ ಯೋಜನೆ ಜಾರಿಗೆ ಬಂತು. ಈ ಭಾಗದ ಪ್ರಭಾವಿ ದಲಿತ ನಾಯಕ ಶ್ರೀನಿವಾಸ್ ಪ್ರಸಾದ್ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಕುರಿತು ಮಾತುಕತೆ ಆರಂಭವಾಯಿತು.

ನಾಳೆ ಉದ್ಘಾಟನೆ ಎಂದರೆ ಇವತ್ತು ರಾತ್ರಿ ಜಯಮ್ಮ ಮತ್ತು ವೆಂಕಟೇಶ್ ಅವರನ್ನು ಶ್ರೀನಿವಾಸ್ ಪ್ರಸಾದ್ ಮನೆಗೆ ಕರೆಸಿಕೊಂಡರು. ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಎದುರಿಗೆ ಇರುವ ತೋಟಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಬಿಡಿ. ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಬರುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಕೇಂದ್ರದ ಪೊಲೀಸರು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಎದುರಿಗೆ ನೀವು ಹೋರಾಟ ಮಾಡಿದರೆ ಬಂಧಿಸಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಪೊಲೀಸ್ ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನೂ ಕೂಡ ಏನೂ ಮಾಡಲು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಗುಂಟೆಗೆ 12 ಲಕ್ಷ ಕೊಡಿಸುತ್ತೇನೆ. ಬೇಕಾದರೆ ಇಲ್ಲೇ ಓಕೆ ಅಂತ ಹೇಳಿ. ಇಲ್ಲ ಅಂದರೆ ಮುಂದೆ ಏನಾದರೂ ನೀವು ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಬರುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ ಎಂದು ಶ್ರೀನಿವಾಸ್ ಪ್ರಸಾದ್ ಹೆದರಿಸಿದರು. ಕೊನೆಗೆ ಜಯಮ್ಮ ಮತ್ತು ವೆಂಕಟೇಶ್ ಬೇರೆ ದಾರಿ ಕಾಣದೆ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಸೂಚಿಸಿದರು. ಅಷ್ಟೆ ನೋಡಿ, ಅಲ್ಲಿ ಅವರು ಓಕೆ ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಎದುರಿಗೆ ನಿಂತಿದ್ದ ಜೆಸಿಬಿಗಳು ತೋಟವನ್ನು ನೆಲಸಮ ಮಾಡಿದವು. ನೋಡುನೋಡುತ್ತಲೇ ವೀಳ್ಯದೆಲೆ ತೋಟದ ಮೇಲೆ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಆಗಮನಕ್ಕೆ ದಾರಿ ರೆಡಿಯಾಯಿತು, ಎಂದು ಅಂದಿನ ಘಟನೆಯನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಅಣ್ಣಯ್ಯ. ಅವರೊಬ್ಬರೇ ಅಲ್ಲ, ಅಶೋಕಪುರದ ಭೂಮಿ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಯಾವ ದಲಿತ ಯುವಕನನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿಕೊಂಡರು ಕೇಳಿದರೂ ಇದೇ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಕತೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಮೈಸೂರಿನ ಜನರಿಗೆ ಕೈಗೆಟಕುವ ದರದಲ್ಲಿ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಆರೋಗ್ಯ ಸಿಗಬೇಕು. ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಅಗತ್ಯ ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆಯನ್ನು ನೀಡುವುದು ಸರಕಾರದ ಮೂಲಭೂತ ಕರ್ತವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು. ಆದರೆ ಖಾಸಗಿ ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲು ಒಂದು ಏರಿಯಾದಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸಾಯವನ್ನೂ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು, ನೆಮ್ಮದಿಯಾಗಿ ಕೃಷಿ ಭೂಮಿಯ ಮಾಲೀಕರಾಗಿದ್ದ ಜನರ ಆದಾಯದ ಮೂಲವನ್ನು ಸರಕಾರ, ನ್ಯಾಯಾಂಗ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಧರ್ಮ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳು ಕಿತ್ತುಕೊಳ್ಳಬೇಕಿತ್ತಾ? ಅದೂ ಆದಾಯ ಮೂಲವಾಗಿದ್ದ ವೀಳ್ಯದೆಲೆ ತೋಟಗಳು ಮೈಸೂರಿನ ಅಸ್ಮಿತೆಯ ಭಾಗವಾಗಿದ್ದಾಗ? ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು, ಆಸ್ಪತ್ರೆಯ ಭವ್ಯ ಕಟ್ಟಡವನ್ನು ದೂರದಲ್ಲೇ ಕುಳಿತು ನೋಡುವವರಿಗೆ ಕಾಡುತ್ತವೆ.

ಭೂನ್ಯಾಯ ಮಂಡಳಿಯಲ್ಲಿನ ವ್ಯಾಜ್ಯ ಎಂಬುದು ಒಟ್ಟಾರೆ ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆ ಒಂದು ಭಾಗ ಅಷ್ಟೆ. ಜೆಎಸ್‌ಎಸ್ ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಆರಂಭದಿಂದಲೂ ಹೀಗೆ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದ ತುಂಡು ವೀಳ್ಯದೆಲೆ ತೋಟಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸುತ್ತಲೇ ಬರುತ್ತಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ರಾಜಕೀಯ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆ, ಸ್ಥಳೀಯ ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳ ಕಾಟ, ಪೊಲೀಸರ ಭಯ ಹೀಗೆ ಸಿಕ್ಕ ಎಲ್ಲಾ ಅಸ ಗಳನ್ನು ಅಶೋಕಪುರದ ದಲಿತರ ಮೇಲೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬರಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಹಾಡು ಹಗಲೇ ಅಶೋಕನಗರದ ದಲಿತರು ಭೂಮಿ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಬೀದಿಗೆ ಬಂದು ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ.

ಭೂರಹಿತರಿಗೆ ಭೂಮಿ ಹಂಚಲು ತಯಾರಿ ನಡೆಸಿತ್ತು ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯ ನೇತೃತ್ವದ ಹಿಂದಿನ ಸರಕಾರ. ಆದರೆ ಅವರದ್ದೇ ತವರಿನಲ್ಲಿ ದಲಿತ ಸಮುದಾಯ ಇದ್ದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ವೆಚ್ಚದ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆ ನಿರ್ಮಿಸಲು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ.

ಇದರ ನಡುವೆಯೂ ಇವತ್ತಿಗೂ ಜೆಎಸ್‌ಎಸ್ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ವೀಳ್ಯದೆಲೆಯ ತುಂಡು ತೋಟಗಳನ್ನು ಅಶೋಕಪುರದ ದಲಿತರು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕಾದರೆ ಜೆಎಸ್‌ಎಸ್ ಗೇಟು ದಾಟಿ ಹೋಗಬೇಕಿದೆ. ಯಾವುದೇ ವ್ಯವಸಾಯಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕೆಲಸಗಳೂ ಈ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಒಂದು ತುಂಡು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮಾರಿಕೊಂಡು, ಇನ್ನೊಂದು ತುಂಡನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ವೆಂಕಟೇಶ್ ಗುಡಿಸಲು ಕಟ್ಟಲು ನೋಡಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಕೆಲವು ತಿಂಗಳ ಹಿಂದೆ ರಾತ್ರೋರಾತ್ರಿ ಬೆಂಕಿ ಹಾಕಿ ಸುಟ್ಟು ಹಾಕಲಾಯಿತು.

[illegible]

ಒಂದು ಕಡೆ ಭೂಮಿ ಕೊಳ್ಳುವ ವಿಚಾರ ಹೀಗೆ ಸಾಗಿದ್ದರೆ, ಸ್ಥಳೀಯ ಪೌರಾಡಳಿತ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಾಗಿಯೇ ಮೈಸೂರು ನಗರದ ಒಳಚರಂಡಿ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನೇ ಬದಲಿಸಲು ಹೊರಟಿದೆ. ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಾಗಿ ಒಳಚರಂಡಿಯ ಡಕ್ಟ್‌ನ್ನೂ ಬದಲಾಯಿಸಿದೆ. ಹೊಸತಾಗಿ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡ ಒಳಚರಂಡಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯನ್ನು ಬಳಸಿ ಪಕ್ಕದ ಪುಟ್ಟ ಮನೆಗಳ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಹಾದು ಹೋಗುತ್ತಿದೆ. ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಹೇಗಿದೆ ಎಂದರೆ, ಸ್ವಲ್ಪ ಜೋರು ಮಳೆಯಾದರೂ ಈ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಕೊಳಚೆ ಚರಂಡಿ ನೀರು ನುಗ್ಗುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ಬಗ್ಗೆ ದನಿ ಎತ್ತಲೂ ಯಾರಿಂದಲೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಸ್ಥಿತಿ ಇದೆ.

ಇದರ ವಿರುದ್ಧ ನಾನು ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿದೆ. ಡಕ್ಟ್ ಬದಲಾವಣೆ ಮಾಡಿ ಸಮಸ್ಯೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೀರಿ ಎಂದು ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಡಲು ನೋಡಿದೆ. ಆದರೆ ಅವರು ಪೊಲೀಸರನ್ನು ಕರೆಸಿಕೊಂಡು ಹೆದರಿಸಿ ಕಳುಹಿಸಿದರು, ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಜೈಶಂಕರ್.

ಒಂದು ಕಡೆ ಕಾನೂನು ಹೋರಾಟ, ಅಲ್ಲಿಯೂ ನಡೆಯದ ಪಾರದರ್ಶಕ ವಿಚಾರಣೆ, ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳ ಒತ್ತಡ, ಜೆಎಸ್‌ಎಸ್ ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಹೊಂದಿರುವ ಪ್ರಭಾವಗಳ ನಡುವೆ ಅಶೋಕಪುರ ದಲಿತರು ಭೂಮಿ ವಂಚಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅಷ್ಟೆ ಅಲ್ಲ, ಮೈಸೂರಿನ ಅಸ್ಮಿತೆ ಎಂದು ಗುರುತಿಸುವ ವೀಳ್ಯದೆಲೆ ತೋಟಗಳು ನೆಲಸಮವಾಗಿವೆ. ಮೈಸೂರು ಪಾಕ್ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎನ್ನುವವರಿಗೆ ವೀಳ್ಯದೆಲೆ ತೋಟಗಳು ಕಾಣಿಸದೇ ಹೋಗಿವೆ.

ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ, ರಾಜ್ಯಾದ್ಯಂತ ದಲಿತರ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕಬಳಿಸಲು ಇಂತಹದ್ದೇ ಸಿದ್ಧ ಸೂತ್ರಗಳು ಹಲವು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಚಲಾವಣೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಅರೆನ್ಯಾಯಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಸ್ಥಳೀಯ ದಲಿತ ನಾಯಕರು, ದಲಿತರ ನಡುವೆಯೇ ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಮಧ್ಯವರ್ತಿ ಚೇಲಾಗಳು, ಒಡೆದು ಆಳುವ ನೀತಿ, ಹಂಚಿಕೆಯಾಗುವ ಹಣದ ಪ್ರಭಾವಗಳಿಂದ ದಲಿತರು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಭೂಮಿ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಬೀದಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಜೆಎಸ್‌ಎಸ್ ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದು ಟಿಪ್ ಆಫ್ ದಿ ಐಸ್ ಬರ್ಗ್ ಅಷ್ಟೆ.

ಮೈಸೂರಿನ ಕಸಬಾ ಹೋಬಳಿಯ ವೀಳ್ಯದೆಲೆ ತೋಟಗಳ ಕತೆ ಇದಾದರೆ, ಒಟ್ಟಾರೆ ಅರಮನೆ ನಗರಿಯೇ ಭೂಗಳ್ಳರ, ಅಕ್ರಮವಾಗಿ ಭೂಮಿ ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವರ ಸ್ವರ್ಗವಾಗಿ ಬದಲಾಗಿದೆ. ಜಗದ್ಗುರುಗಳು, ಭಗವದ್ಪಾದರು, ಜೀವನ ಕಲೆ ಕಲಿಸುವ ಆಧುನಿಕ ಸ್ವಾಮಿಗಳು, ರಾಜಕೀಯ ನಾಯಕರು, ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರದ ತಜ್ಞರು ಚಾಮುಂಡಿ ತಪ್ಪಲನ್ನು ಆವರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಸದ್ಯ ಇಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಭೂ ಅಕ್ರಮದ ಚಟುವಟಿಗಳ ಕುರಿತು ಬೆನ್ನು ಮೂಳೆ ಗಟ್ಟಿ ಇರುವ ಯಾವುದೇ ಸರಕಾರ ನ್ಯಾಯಯುತ ತನಿಖೆ ನಡೆಸಿದ್ದೇ ಆದರೆ ಹೊಸ ತಲೆಮಾರಿನ ಮೈಸೂರಿನ ಭೂಹಗರಣವೊಂದು ಹೊರಬೀಳುವುದರಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಅನುಮಾನಗಳಿಲ್ಲ.

ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಹುದ್ದೆಗೆ ಟಿ. ಎಂ. ವಿಜಯ್ ಭಾಸ್ಕರ್ ನೇಮಕವಾಗಿರುವ ಸಮಯ ಇದು. ಅವರು 90ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರಿನ ಮೊದಲ ಭೂಹಗರಣವನ್ನು ಬಯಲಿಗೆಳೆದ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಇರುವ ಅಧಿಕಾರಿ. ಅವರೀಗ ರಾಜ್ಯದ ಅಧಿಕಾರ ವರ್ಗದ ಅತ್ಯುನ್ನತ ಹುದ್ದೆಗೆ ನೇಮಕವಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಮೈಸೂರನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲ ಅವರಿಗೆ ವೀಳ್ಯದೆಲೆ ತೋಟಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹಾಗೂ ಚಾಮುಂಡಿ ತಪ್ಪಲಿನ ಕುರಿತು ವಿಶೇಷ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುವ ಅಗತ್ಯವೂ ಇಲ್ಲ. ಪ್ರಶ್ನೆ ಇರುವುದು ತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನದ ಒತ್ತಡಗಳನ್ನು ಮೀರಿ ಅವರು ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಗಮನ ಹರಿಸಲು ಅವರಿಂದ ಸಾಧ್ಯನಾ? ಎಂಬುದು. ಅಶೋಕಪುರದ ಜನರ ನಿಜವಾದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಾದ ಜನಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳೇ ಕಾಲಿಗೆ ಬಿದ್ದದ್ದು ಬರುತ್ತಿರುವ ಈ ಸಂದಿಗ್ಧ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಂದಾದರೂ ನ್ಯಾಯ ಸಿಗಬಹುದು ಎಂಬುದು ದೂರದ ಆಶಯ ಅಷ್ಟೆ.

ಎಲ್ಲೋ ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ, ಗುಜರಾತಲ್ಲಿ, ಹಿಮಾಚಲ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ದಲಿತರ ಮೇಲೆ ದೌರ್ಜನ್ಯ ನಡೆದರೆ ಎಲ್ಲರೂ ಕಣ್ಣೀರು ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲೇ ಅವರ ಕಾಲಡಿಯಲ್ಲೇ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರೂ ಯಾರೂ ಯಾಕೆ ಮಾತನಾಡುವುದಿಲ್ಲ? ■

OPINION/ANALYSIS

The data journalism initiative aka IndiaSpend ran a fact-check on July 19, 2018 on its website with the headline: Minister to Parliament: No data on lynching. Here they are (including government's own. The article gave statistics on mob-lynching between 2014 and March 2018.

IMPACT

IndiaSpend's cow-related hate violence database was used by senior advocate Indira Jaisingh in her written submission to the Supreme Court to curb cow vigilantes. The data was significant since just a day before the Minister expressed ignorance, the apex court had called on Parliament to enact a law against mob lynching.

Minister to Parliament: No data on lynching. Here they are (including government's own).

In its March 2018 response to the Lok Sabha (lower house of Parliament), the home ministry did furnish some data on mob lynchings recorded by states.

Mumbai: "The National Crime Records Bureau (NCRB) does not maintain specific data with respect to lynching incidents in the country," union minister of state for home affairs Hansraj Ahir told the Rajya Sabha (upper house of Parliament) on July 18, 2018, when asked whether the government "keeps record of incidents of lynching by mobs which are increasing across several parts of the country".

In its March 2018 response to the Lok Sabha (lower house of Parliament), the home ministry did furnish some data on mob lynchings recorded by states.

Between 2014 and March 3, 2018, 45 persons were killed in 40 cases of mob lynching across nine states, and at least 217 persons had been arrested, data compiled by the home ministry show. Details on the motive–whether cow vigilantism, communal or caste hatred, or rumours of child-lifting, etc., location of the attack, identity of the attacker, and victim, were not available.

Fourteen states–Bihar, Chhattisgarh, Goa, Karnataka, Madhya Pradesh, Manipur, Odisha, Sikkim, Uttarakhand, West Bengal, Andaman & Nicobar Islands, Dadra & Nagar Haveli, Delhi, and Puducherry–had not provided data.

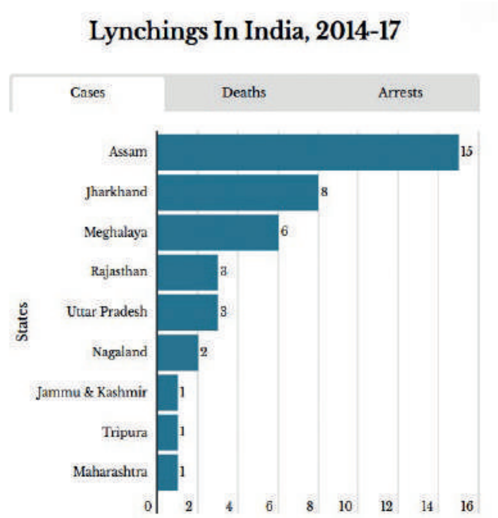

In contrast, during the same period, IndiaSpend's two databases on mob violence–due to child-lifting rumours and bovine-related hate violence–recorded 80 cases where attackers outnumbered the victims, and 41 deaths by such lynchings. This is without counting other instances of mob violence related to issues such as caste and moral policing.

The NCRB was planning to collect data on mob lynchings across the country, the Indian Express quoted a Bureau official as saying in its July 9, 2017, report. More than a year later, and more than half-way through 2018, the Bureau has yet to put out its annual report on crime statistics in India for 2017.

Since 2010–the startpoint of IndiaSpend's bovine-related hate violence database–to-date, 86 attacks fuelled by the suspicion of cow slaughter or beef consumption, have been reported in English media across the country. About 98% of these attacks occured post-May 2014, after the Bharatiya Janata Party (BJP) and Prime Minister Narendra Modi assumed power.

At least 33 persons were killed in these attacks–29 or 88% of whom were Muslim. Over 56% of all attacks occurred in states run by BJP governments. The IndiaSpend database of bovine-related hate crime was quoted by senior advocate Indira Jaisingh in her written submission to the Supreme Court for the petition to crackdown on cow vigilantes

"The violence started with cow-related vigilantism but is now building up more violent behaviour–from small to big reasons–anything could be the trigger," Upneet Lalli, deputy director, Institute of Correctional Administration, had told IndiaSpend on July 9, 2018.

Since the start of 2018, 27 persons have been reported killed in 66 cases of mob violence sparked specifically by rumours of child-lifting circulated on social media, an IndiaSpend analysis of news reports from across India showed. This is eight times as many attacks and thrice the number of deaths as were reported in 2017, when nine were killed in eight such mob attacks.

Overall, since January 2017 to-date, 74 mob attacks over suspected child kidnapping killed 36 persons, the IndiaSpend database showed. Prior to 2017, only one incident was reported in 2012, in Bihar.

On July 19, 2017, home minister Rajnath Singh made a statement to the Lok Sabha indicting misinformation and fake news for the spate of mob violence. Adding that it is the state governments' responsibility to maintain public order, Singh said social media operators have been requested to be vigilant of the spread of fake news on their platforms.

Currently, 18 of 29 states have governments run by the BJP. Twitter Ads info and privacy

A day prior to MHA's response to the Rajya Sabha, the Supreme Court on July 17, 2018, urged Parliament to enact a new law to deal with the offence of lynching.

"Citizens cannot take the law into their hands or become law unto themselves," said the apex court stressing that "horrendous acts of mobocracy" cannot become the new norm. ■

(Saldanha is an assistant editor with IndiaSpend and FactChecker)

The NEWS Minute

OPINION/ANALYSIS

On September 30, 2018, The News Minute featured a video on the 'loosu ponnu' character in Tamil cinema and discussed why the damsel-in-distress stereotype should be relegated to history.

IMPACT

Feminist critic Rahini David, director CS Amudhan, and actors Nithya Menen, Khushbu and Iswarya analysed this stock character of Tamil films and how it impacted women actors. The critique was well-received within the industry with some filmmakers suggesting they would refrain from featuring loosu ponnus in their films.

THE NEWS MINUTE

The `loosu ponnu' in Tamil cinema and why she should retire.

Feminist critic Rahini David, director CS Amudhan, and actors Nithya Menen, Khushbu and Iswarya speak to TNM about the 'loosu ponnu' trope.

Tamil cinema is going through interesting times. On the one hand, we have films with women as solo leads, some of them going on to become superhits. But on the other hand, the average mainstream Tamil film has relegated the heroine's role to that of a 'loosu ponnu'. So common is this trope that it even figured in CS Amudhan's Tamizh Padam 2, a film that parodies Tamil cinema.

A 'loosu ponnu' is a heroine who is very angelic and innocent, needs constant rescuing and cannot do the simplest things in life. The attributes vary from film to film – from having her help visually impaired people cross the road to not knowing how to cross at all, from eating ice-cream to dancing in the rain, and speaking with a lot of unnecessary gestures.

The 'loosu ponnu' became increasingly popular in the '90s, as the masculinity of the hero became more overblown than ever before. However, mainstream heroines are now speaking up about this trope. Actor Jyothika appealed to directors to give women "intelligent" roles before the release of Magalir Mattum. Samantha recently spoke at the press meet for U Turn about how she did not have to dumb down for the film. However, not all heroines have the choice to not do such roles – in a male-dominated industry where scripts are written for heroes and the heroine disappears after a few romance scenes and songs, how choosy can women actors get?

TNM spoke to feminist critic Rahini David, who has been writing about the 'loosu ponnu' trope for years now, and to people from the Tamil film industry to understand the fascination for the guileless heroine character. In the video, director CS Amudhan, actors Nithya Menen, Khushbu, and Iswarya Menon share their thoughts on the emergence of the 'loosu ponnu' and what can be done to change how heroines are represented in mainstream cinema today. ■

Pragati

OPINION/ANALYSIS

The portal's Editor Amit Verma takes a stand on the need for men to hold a mirror to themselves in the context of the #MeToo movement.

IMPACT

Verma was an early supporter of the tsunami of women calling out men for sexually predatory behaviour at the workplace. Pragati offers a progressive male counterpoint to culturally chauvinist behaviour.

Men must step up now

Amit Varma

#MeToo has the power to change our culture. Men must play their part. We diminish ourselves by not taking responsibility.

It is common for women to feel uncomfortable at the workplace, and one reason for that is air conditioning. In the 1960s, when central air conditioning became common in offices, the norms of what the default temperature should be were set after taking into account what most workers felt comfortable at. This was logical then, but there was one problem: most office goers in those days were men.

Men and women have different metabolic rates, and women tend to feel comfortable at higher temperatures than men do. In other words, they feel cold in modern offices, and often wear scarves and shawls to account for this. But most offices remain too cold for women, as the men in charge dismiss and minimise the problem. What is worse, they make the women feel guilty for feeling cold, as if there is something wrong with them.

Air conditioning might seem a trivial subject, but to me, this is a good analogy for the state of the world today. We live in a world designed for men, by men – and the discomfort of women is brushed away as if it is nothing. This manifests itself in deeper forms than just air conditioning, and in more places than just the workplace. Men are oblivious to this; and women have had enough. This is what the #MeToo movement is about.

Patterns of Behaviour

The importance of the #MeToo movement is not about the big stories that makes waves, but the cultural tides that lie beneath. #MeToo is not just about sexual assault and crossing clear lines of consent: most people accept that those are wrong. It is about patterns of sexist behaviour that are so normalised that most men and many women take them for granted.

Men don't get this because for all of us, our gender is not a factor in our everyday lives. I don't need to question myself or alter my behaviour because of my maleness. Women carry the burden of their gender in everything they do: while commuting, while expressing themselves in work meetings in rooms full of male egos, while going out for evenings walks, while deciding what to wear, or not to wear. What might be a trivial event for a man – someone puts his hand on your thigh while explaining something – can cause great discomfort to a woman, and much self-doubt. ("Am I over-reacting? Did I do something to

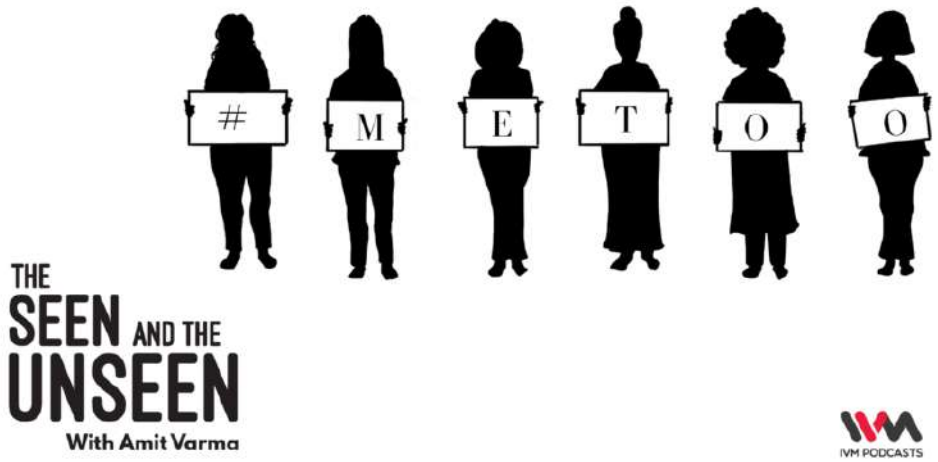

invite this?")

And of course, men take advantage of this. Power corrupts, and in our society, most power is held by men. They use women as a means to an end, and not as autonomous human beings worthy of respect in their own right. They get away with what they can – and much of what they get away with, in fact, is not even considered a problem. Predators are affectionately said to be having a 'roving eye', so who can blame them for 'playing the field.' And men try to keep plausible deniability by saying that they respected the woman's consent – but can a 20-year-old intern push away her much-admired 50-year-old boss when he hugs her in a social setting, with the risk that her colleagues will accuse her of over-reacting?

We must, here, consider the interplay between Nature and Nurture. All of us are hardwired with conflicting instincts: lust and violence coincide with empathy and altruism. Which of these characteristics get amplified depends on our culture: as Steven Pinker said, Nature gives us knobs and Nurture turns them.

Culture can amplify some of our instincts, and mitigate others. Since the Enlightenment began, the arc of culture has tended towards respecting individual autonomy. Slavery has been abolished, as have child marriage and Sati, women can vote, and our views on racism have evolved. There have been inflection points at which the norms regarding all of these have shifted. I believe the #MeToo movement is one such turning point.

The Effects of #MeToo

There are a number of different effects I see #MeToo as having. One, it will embolden more women to speak up. Many women who were silent earlier because of social pressures, or who might have simply doubted themselves, will now find the courage to say, 'No more!' #MeToo validates the anger most women feel, and gives it strength.

Two, it will change the incentives of male behaviour. Earlier, men could get away with sexism with impunity. Now, the boundaries of acceptable behaviour have shifted, and they know they could get called out any time. Even if they change their behaviour for the wrong reasons – the fear of getting caught – it perpetuates good behaviour instead of bad.

Three, it will change the minds of some men. All men are not evil sociopaths; most are just plain oblivious. This outpouring of anger from women will surely convince enough men that there indeed is a problem to solve, they are part of the problem, and that they diminish themselves by not becoming part of the solution.

I was hesitant to write this piece because I thought it might amount to virtue-signalling, which I loathe and try to avoid. Also, men tend to make everything about themselves. ('See how compassionate I am, ye all, I am so deeply affected.') But I decided to write anyway, because it is a sad fact that in a world dominated by men, the protest of a man is likelier to have a greater impact than that of a woman. Every man who sees the problem, thus, has a duty to act.

What can men do?

So here is a question I have asked myself: What should a man do now? I am still processing this, but I have three suggestions.

1. Don't let women fight this alone. Call out sexist behaviour when you come across it, whether it is in a locker room or a family Whatsapp group. Others may feel the same as you, and your words may validate their feelings. They may join the chorus in a virtuous cascade.

2. Remember the burden of their gender that women carry, and go out of your way to make sure you never make a woman uncomfortable. Think of it as a game-theory problem, where the purpose is to minimise the possibility of a woman feeling uncomfortable. Maybe, when you meet women in social setting, you let them initiate physical contact, whether a hug or a handshake. Maybe you avoid cracking lewd jokes in mixed company, and remain aware of how often you interrupt women. And so on: These are little things to men but, cumulatively, can add up for women.

3. Talk to the women you care about. Ask them if you have ever behaved in ways they object to. Ask them if they feel angry. Give them space if they need it. Try to understand – and show them you understand.

And yes, you could also ask if the air conditioner is too cold for them. You know where the control is. ■

ThePrint

OPINION/ANALYSIS

On July 9, 2018 online magazine The Print exposed the non-existent criterion to establish new higher education institutes with this article: Jio Institute declared top-notch by Modi govt, but you can't find it in Google search. The story probed how the Mukesh Ambani's Reliance Foundation-led institute was not operational and yet had been tagged by the University Grants Commission as an 'Institution of Eminence'.

IMPACT

The analysis put the central government on the backfoot while the UGC went on the defensive, declaring that Jio had been selected under the 'greenfield' category. The UGC further tied itself up in knots by saying the Institute would be ready in three years and would have greater autonomy. The report circulated widely across other platforms with online jokes, questions and scathing commentary about the opaque processes in academic infrastructure.

The Print

Jio Institute declared top-notch by Modi govt, but you can't find it in Google search

When it comes up in 3 years, institute will have far greater autonomy; UGC says selected under 'greenfield' category.

New Delhi: Two years after the Modi government came up with the idea of branding some of the top higher educational institutions in the country as Institutions of Eminence (IoEs), just six were announced to have made the cut Monday from the original proposal of 20.

But that was not the only surprise. One of the six – the Jio Institute, to be run by the Reliance Foundation in Mumbai, has not even started functioning.

The college is only set to begin operations in the next three years but when it does, it will have far greater autonomy from government regulators as compared to most institutions.

The IoE tag will grant special powers to these six institutes, such as greater autonomy to start a new course, hire foreign faculty and collaborate with foreign institutes without government approval.

The Jio institute shares its place on the list, announced by the Ministry of human resource development Monday, with the Indian Institutes of Technology (IITs) in Delhi and Bombay, the Indian Institute of Science, Bengaluru, and two private institutions — the Birla Institute of Technology and Science (BITS), Pilani, and the Manipal Academy of Higher Education.

Jio's presence on the list is all the more curious as the panel tasked with selecting the institutions was supposed to pick 20 colleges and universities for the IoE tag but zeroed in on just six. Those missing out include the Jawaharlal Nehru University (JNU), the Delhi University and a host of others IITs. With the announcement sparking a controversy, the HRD ministry issued a clarification late on Monday.

"The clause 6.1 of the UGC (Institutions of Eminence Deemed to be Universities) Regulation 2017, provides for a completely new proposal to establish an institution to be considered under this project," the ministry said in a statement.

"Accordingly, a separate category of applications have been invited from the sponsoring organisations for setting up new or Greenfield projects. The purpose of this provision is to allow responsible private investment to come into building global class education," it added.

Jio was among 11 institutes that applied under the category. The others included Vedanta for a university in Odisha and Airtel for Bharti University.

'Selected under greenfield category'

Earlier on Monday, the University Grants Commission (UGC) had also defended Jio's inclusion on the grounds that it was selected under rules for greenfield institutions — new or proposed institutions that are yet to come into existence. According to officials, 11 such institutions had applied for the IoE tag and Jio was selected from among them.

"We have selected Jio Institute under the greenfield category, which is a category meant for new institutes; institutes that have no history. We looked at the proposal and it turned out to be fit for the tag. They have a plan in place, they have funding, they have a place for a campus and everything that was required under the said category," former election commissioner N. Gopalaswami, who headed the panel to select the institutes, told ThePrint.

"Eleven greenfield and 29 brownfield (existing) private institutes had applied. Of them, one in the greenfield category and two in the brownfield category have been selected," he added.

The government had in 2016 announced the plan to create Institutes of Eminence, which it had earlier planned to term as World Class Institutes. The idea was to grant special powers to these institutes in order to catapult them in the world rankings.

The criterion for the institutes was that they should have the potential to find a place in the top 500 of any of the world-renowned ranking frameworks (such as the Times Higher Education World University Rankings or QS or Shanghai's) in the first 10 years of being declared as Institutes of Eminence, and "having achieved top 500 rank, should consistently improve their ranking to come in the top 100 eventually over time." ■

A continuum ...

Unlike online platforms where space is not a constraint, offline presentations are necessarily circumscribed by length. The stories in the main section are only a tiny representation of the range and power of journalism that grantee media has displayed this year. Here are some thumbnail selections that further show how grant recipients create an impact.

THE BETTER INDIA

In a tiny enclave of Delhi's famous satellite city, The Better India spotted Sameera Satija and ran the following headline on June 28, 2018: Gurugram Lady Opens 'Crockery Bank' for Steel Utensils to Reduce Plastic Waste!

IMPACT

The coverage helped Satija promote the switch from non-biodegradable waste such as plastic containers to reusable eco-friendly steel utensils for public events. Private citizens, NGOs and religious organisations have been inspired to set-up crockery banks. Satija is to be credited for preventing the use of 80,000 disposable items in Gurgaon and the National Capital Region.

THE CARAVAN
A journal of politics & culture

Long-form news magazine The Caravan on August 10, 2018 ran a detailed investigation titled Omit Shah, alleging that the senior BJP leader's "Electoral affidavit fails to disclose his liability for mortgages that secured dramatic increase in credit for son's firm".

IMPACT

The story caught the attention of national media and quickly gained traction. The report alleged that Jay Shah, son of BJP president Amit Shah, secured a credit facility of Rs 97.35 crore although the net worth of his company was Rs 5.83 crore. Opposition parties and civil society energetically debated the issue, with the Congress seeking the Election Commission's intervention against the senior Shah for failing to disclose contingent liabilities in his Rajya Sabha affidavit.

#SWARAJYA

On April 11, 2018, Swarajya headlined the Unease of running schools: How India's big state is crushing the suppliers of human capital, as told from the vantage of crucial stakeholders, the institution managements and owners.

IMPACT

This article was possibly the first account on Indian digital media to present the practical and commercial challenges that the Right to Education Act poses to those setting up education institutions for primary to high school students. It was ground reportage of a rare collective protest organised by school owners against the RTE.

CGNet Swara is a voice-based portal in Hindi and Gondi, spoken by Gond tribals from Chhattisgarh and central India. The portal focuses largely on grassroot governance problems, such as handpumps that have stopped working or roads that are lacking. Reports to the platform and direct intervention with government officials result in many of the issues being resolved.

IMPACT

Residents of Teliyapani Ledra village in Jamun (Chhattisgarh) had complained unsuccessfully to the local administration about the intermittent electricity supply. After a villager's phone-in to CGnet Swara material for solar lighting was quickly dispatched to Teliyapani under a government scheme. Solar units were up and running in some areas while in the rest work was underway.

The Malayalam news portal Azhimukham on January 16, 2018 ran What is happening in our labour rooms about the humiliation women patients are subjected to in government hospitals in Kerala.

IMPACT

The narrative led to angry public discourse about the wide-spread harassment faced by pregnant women in hospitals in Ernakalum, Kozhikode, Thiruvananthapuram and other cities. The spotlight on the belittling behaviour by hospital staff behaviour led to systemic changes and policy course correction being initiated in state-run hospitals

Think Pragati's podcast The Seen and the Unseen on October 15, 2018 discussed the impact of the seminal movement that is #MeToo, where victims of sexual harassment and sexual misconduct at the workplace have broken their silence.

IMPACT

The Seen and the Unseen podcast hit the 50-episode landmark. It has consistently crossed 1,000 listens a month. This podcast was also listed as part of the Fall 2018 Course: Democracy, Development, and Conflict in South Asia, by the University of California, San Diego.

In August 2018, Kerala reeled under the worst flood in its history. The Malayalam portal Dool News exposed divisive campaigns by right-wing elements that gloated the calamity was a sign of divine retribution on beef-eaters.

IMPACT

The portal alerted citizens to the hate-mongering on social media by people like Suresh Kochattil, who was the Hyderabad head of the prime minister's social media campaign in 2014. Vigilant Keralites took to social media to sharply rejected the malevolence. The video has had 457000 views and 15000 shares.

On April 4, 2018 The Ken analysed Facebook-owned WhatsApp's adoption of Unified Payment Interface and its unusual seamless experience. It discovered that unlike other UPI apps, WhatsApp did not adhere to many of the UPI interoperability rules that others had to mandatorily follow

IMPACT

The in-depth report forced the National Payments Corporation of India (NPCI) to clarify that WhatsApp's formula was only a beta roll out, a favour it had not extended to any other payments app. WhatsApp has had to comply with some of the regulations but, several months later, it struggles to meet the rest.

On September 27, 2018 LiveLaw detailed the landmark judgment of the five-member bench of the apex court: Husband Is Not the Master of Wife', SC Strikes Down 158-Year Old Adultery Law Under Section 497 IPC. The report presented the salient points of the verdict including institutionalised discrimination, feminism, gender equality, gender bias, sexual autonomy, marriage and divorce.

IMPACT

LiveLaw Reported the "Adultery Judgment" of a Constitution bench of the Supreme Court was the law portal's most shared story with over 40.4K shares.

Khabar Lahariya, a rural all-women network from Uttar Pradesh, presents news in digital, audio and print formats. In Meera Ki Chaupal, the eponymous editor anchors a We-the-people-styled show that addresses village issues and current affairs. These are then up-linked as videos

IMPACT

Archetypal shows on a tuberculosis epidemic in Gopra village and land appropriation in Kachnar for landing helicopters without adequate compensation have raised the credibility of this media outlet and its ability to demand accountability from authority.

The Wire scooped a story on September 14, 2018 featuring an infrastructure project. In Fast-Tracked TN Road Plan That Stalled Older, Green-Lit Project Smells of Cronyism the reporter detailed the way a contract to acquire land for a Rs-7,200-crore expressway had been awarded without putting up a public tender.

IMPACT

The story held to scrutiny the generosity shown by the NHAI and the Tamil Nadu government to a company that did not even submit a proposal and the stalling of the already green-lit Chennai-Madurai corridor.

On March 23, 2018 the Kannada news portal Samachara reported on a raid on street prostitutes near Majestic in Bangalore. The conduct of an IPS office at the site indicated it was a photo-op exercise before the media. Samachara took a stand against his methods.

IMPACT

The story garnered 40K hits on the website and reached a million on social media. It also led to a constructive healthy online debate around the incident.

INDEPENDENT AND PUBLIC-SPIRITED MEDIA FOUNDATION

Address: 4/6-1, 1st Floor, Millers Road (Opp Vikram Hospital), High Grounds, Bangalore -560052
Email - contact@ipsmf.org Tel - 080- 22207878   www.ipsmf.org